

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Fontane, Theodor.; aut. Overs. ved I. Thaysen.

Grevinde Holk : Roman fra Frederik den
syvendes Tid

Kbh. : Jakob H. Mansas Forlag, 1893

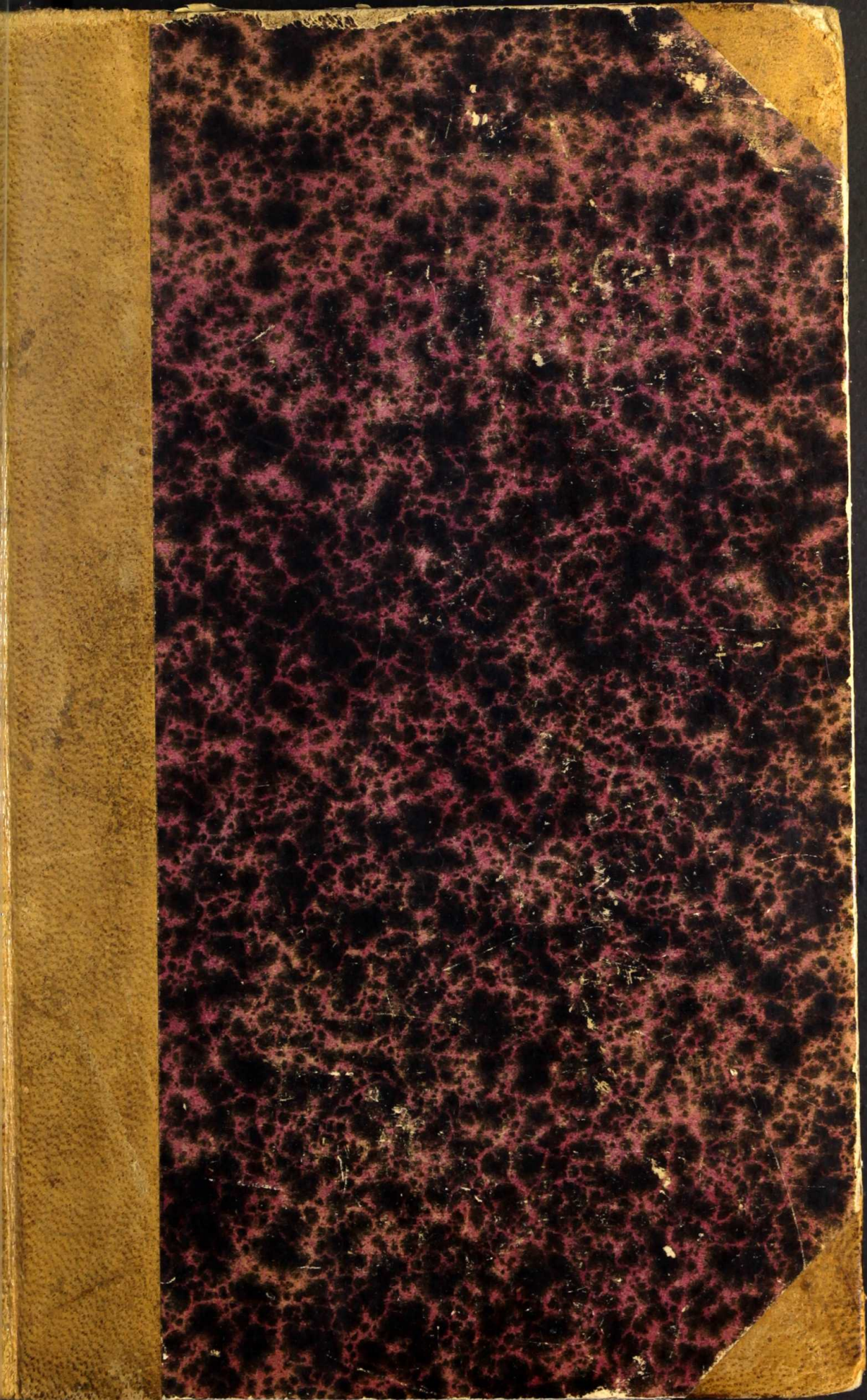
357 s. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57. - 407.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021306690

GREVINDE HOLK

ROMAN

AF

H. Conræd.

KØBENHAVN

JAKOB H. MANSAS FORLAG

FR. BAGGES BOGTRYKKERI

1893

GREVINDE HOLK

ROMAN AF FREDERIK DEN SEVENDEKS TID

THEODOR FONTANE

GREVINDE HOLK

I. THAYSEN

KØBENHAVN

JANSEN & MANSKE FORLÆG

NY NORDSTRØMSTRADE

GREVINDE HOLK

GREVINDE HOLK

ROMAN FRA FREDERIK DEN SYVENDES TID

AF

THEODOR FONTANE

AUTORISERET OVERSÆTTELSE

VED

I. THAYSEN

—❖—
KØBENHAVN

JAKOB H. MANSAS FORLAG

FR. BAGGES BOGTRYKKERI

1893

GREVINDE HOLK

ROMAN FRA FREDERIK DEN SYVENDES TID

AF

THEODOR FONTANE

AUTORISERT OVERSETTELSE

VED

I THAVSEN

—*—

KØBENHAVN

JAKOB M. L. FORLAG

KØBEN

Theodor Fontane.

Theodor Fontane er født den 30. December 1819 i Neu-Ruppin. I sin Bog «Wanderungen durch die Mark Brandenburg» har han mindedes sin Fødeby med megen Varme og stor Sympathi.

Oprindelig interesserede Fontane sig for Studiet af Naturvidenskaberne; af den Grund tog han i 1840 til Leipzig, efter forinden at have besøgt Gymnasiet i sin Fødeby; imidlertid tilfredsstillede Studiet af Naturvidenskaberne og Kemien ham ikke i Længden, og han kastede sig snart over Digtekunsten.

I Aaret 1850 traadte han først frem for Offenligheden med en lille Samling «Mænd og Helte», der

efterfulgtes af en Balladecyklus «Den smukke Rosen-
munde», og i Aarenes Løb af forskellige andre Digt-
samlinger. Til de fleste Ballader hentede Digteren sitt
Stof fra den engelske Historie og Folkesagnene.

I de sidste Aartier er Fontane ogsaa optraadt som
Romanforfatter. Til de mest kjendte hører «Ellern-
klipp», et mørkt vemodigt Stemningsbillede af poetisk
Virkning, hvori Livet paa Heden er tegnet mesterlig
og Faders og Søns Kjærlighed til den samme unge
Pige udgjør Knudepunktet; foruden «Ellernklipp», der
senere vil udkomme i dansk Oversættelse, kan endvidere
nævnes «L'adultéra», en Berliner Historie, «Grev
Petófy» og «Kvit».

Romanen «Grevinde Holk», der her foreligger i
autoriseret Oversættelse, har paa Tysk Navnet «Unwieder-
bringlich», men har efter Forfatterens Ønske paa Dansk
faaet Titlen «Grevinde Holk» efter den kvindelige
Hovedperson.

J. Th.

Første Kapitel.

En Mil syd for Lyksborg laa det af Grev Holks Familie beboede Slot Holkenæs paa en Sandbanke, der naaede tæt ud til Havet; det var en Seværdighed for de faa Fremmede, der fra Tid til anden kom til denne Egn, som i ethvert Tilfælde den Gang endnu laa afsides fra Verdens Tummel. Det var en Bygning, der var opført efter italienske Mønstre; den havde just saa mange Reminiscenser fra det græsk Klassiske, at Grevehusets Svoger, Baron Arne paa Arnevig kunde tale om en Efterbyrd af «Templet i Pæstum.» Det var naturligvis altsammen ironisk. Men dog paa den anden Side med en vis Berettigelse. Thi hvad man saa fra Havet, var virkelig en Længdebygning, sammensat af Søiler, bagved hvilken Underdelen af den egenlige Bygning med sine Beboelses- og Repræsentationsrum laa skjult, medens den tilsyneladende stærkt tilbagetrædende øverste Etage lidt over Mandshøide voksede ud over Søileindfatningen, der dannede en Forhal til alle fire Sider. Det var da ogsaa denne Søileindfatning, der virkelig gav det Hele et noget sydlandsk Præg; Stenbænke, bedækkede med Tæpper, stod overalt langs Hallen, under hvilken man plejede at tilbringe Sommermaanederne

næsten Dag ud og Dag ind, naar man ikke foretrak at klatre op paa det flade Tag, som imidlertid mindre var et egenligt Tag end en temmelig bred Gang, der snoede sig omkring øverste Etage. Paa denne brede Gang, der lignede et fladt Tag, som blev baaret af Stueetagens Søiler, stod Kaktus- og Aloeballer, og man nød her, selv paa de varmeste Dage, en forholdsvis frisk Luft. Kom der saa tilmed et Pust fra Havet, saa satte det sig i Flaget, der hang slapt ned paa en Flagstang; det flagrede saa frem og tilbage med en stærkt raslende Lyd og forøgede den svage Luftbevægelse en lille Smule.

*

*

*

Slottet Holkenæs havde ikke altid ligget paa denne Sandbanke; selv da den nuværende Greve for sytten Aar siden havde formælet sig med den smukke Baronesse Kirstine Arne, hans Nabo Godseier Arnes yngste Søster, vare de den Gang flyttede ind i det gamle og egenlige Slot Holkenæs' beskedne Rum; det laa mere ind i Landet i den store Landsby Holkeby, akkurat lige overfor Holkeby Kirke, der var bygget af Marksten og hverken havde Kor eller Taarn. Det gamle Slot var ligesom Kirken opført i det fjortende Aarhundrede, og det var allerede under Grevens Bedstefader paatænkt at opføre en ny Bygning. Men den nuværende Greve, der ved Siden af andre smaa Passioner ogsaa havde Passion for at bygge, var den, der først havde optaget Planen paany og ikke ret længe efter reiste sig det saa stærkt kritiserede og forhaanede, men ganske vist ogsaa stærkt beundrede Slot paa Klitten, hvori man ikke

blot boede smukkere, men fremfor alt ogsaa mere bekvemt. Desuagtet vedblev Grevinden at nære en Forkjærlighed, som ikke lod sig forjage, til det gamle Slot, der imidlertid var degraderet til Inspektørbolig, en Forkjærlighed saa stor, at hun ingensinde gik forbi det uden med en vis Vemod at mindes de Dage, hun havde tilbragt i det; thi det havde været hendes lykkeligste Tid, Aar, i hvilke de bestandig kun havde levet i Kjærlighed og endnu ikke havde kjendt nogen Meningsforskel. Her i det gamle Slot lige overfor Kirken vare deres tre Børn blevne fødte, og det yngste Barns Død, en Dreng, der i Daaben havde faaet Navnet Estrid, havde blot ført det smukke ungdommelige Par endnu nærmere til hinanden og styrket Følelsen af, at de hørte sammen.

Alt det var ikke vedblevet at være fuldstændig saaledes, siden de flyttede over i det nye Slot. Grevinden, der var opdraget hos Herrnhutterne og desuden alt iforveien var meget følelsesfuldt anlagt, havde haft en stærk Forudfølelse af den Forandring, der vilde foregaa i deres Forhold; denne Forudfølelse var saa stærk, at en slet og ret Ombygning og Tilbygning til det gamle Slot og saaledes en Forbliven paa det gamle Slot vilde have været hende langt kjærere, men Greven spekulerede* begeistret og halsstarrig paa et «Slot ved Havet» og deklamerede straks ved den første Samtale, som han havde med Grevinden om den Sag:

Saa Du det Slot, der hæver
Sig stolt ved Havets Strand?
Dets Spir en Sky omsvæver
Med rød og gylden Rand —

et Citat, der imidlertid kun gjorde det modsatte Indtryk og ovenikjøbet vakte en halvveis spodsk Forundring hos den, der skulde stemmes gunstig derved og vindes for Planen. Thi Holk var temmelig upoetisk, hvad ingen vidste bedre end Grevinden.

«Hvor har Du det fra, Helmuth?»

«Naturligvis fra Arnevig. Hos din Broder historvre hænger der et Kobberstik, og det stod under det. Og jeg maa sige Dig, Kirstine, det tiltalte mig i en ganske ualmindelig Grad. Et Slot ved Havet! Jeg tænker mig det prægtigt, og en Lykke for Dig og mig.»

«Naar man er lykkelig, skal man ikke tragte efter at blive endnu lykkeligere. Og saa Helmuth, at du netop skulde citere *det*. Du kjender, tror jeg, kun Begyndelsen af dette Uhlandske Digt, . . . det er nemlig af Uhland, undskyld, . . . men det gaar ikke saaledes, som det begynder, og til Slutning kommer der endnu meget Sorgeligt.

Alle de Vover og Vinde
Hviled i stille Fred,
En Klagesang lød derinde,
Jeg maatte græde derved

Ja, Helmuth, saaledes slutter det.»

«Fortræffelig, Kirstine. Det tiltaler mig ogsaa,» sagde Holk leende. «Og af Uhland siger Du. Al Respekt for det. Men Du vil da ikke forlange, at jeg skal lade være med at bygge mit «Slot ved Havet,» blot fordi der fra et opdigtet Slot ved Havet, selv om det er besunget af Uhland, klinger en Klagesang fra Hallen?»

«Nei, Helmuth, det forlanger jeg ikke. Men jeg

tilstaar Dig aabent, jeg blev helst hernede i den gamle Stenbygning, med dens Ubekvemmeligheder og dens Spøgeri. Spøgeriet har ikke nogen Betydning for mig, men jeg tror paa Anelser, skjønt Herrnhutterne heller ikke ville vide noget af det at sige, og de have vel ogsaa Ret i det. Desuagtet, — man er nu en Gang hildet i sin menneskelige Svaghed, og saaledes beholder man mangt og meget i sit Sind, som man ikke kan blive kvit ved Hjælp af det bedste Skriftsted.»

* * *

Saaledes var Samtalen gaaet den Gang; de kom ikke tilbage til den igjen, naar undtages en eneste Gang, da de Begge — Solen var allerede gaaet ned — gik opad Sandbanken for at tage den nye Bygning, der imidlertid var paabegyndt, i Øiesyn. Og da de vare deroppe, smilede Holk og pegede paa Skyerne, der just stod over dem med rød og gylden Rand.

«Jeg ved, hvad Du mener,» sagde Grevinden.

«Og . . .»

«Jeg har imidlertid opgivet mine modstridende Ønsker. Den Gang, da Du først talte om Nybygningen, var jeg sørgmodig i Sind; Du ved hvorfor. Jeg kunde ikke glemme Barnet og vilde være nærved den Plet, hvor det ligger.»

Han kyssede hendes Haand og tilstod saa for hende, at hendes Ord under deres Samtale den Gang dog havde gjort Indtryk paa ham. «Og nu er Du saa god. Og hvor Du staar smuk der i den gyldne Aftenrøde. Jeg tror, vi ville blive lykkelige her, Kirstine! Vil Du ikke?»

Og hun klyngede sig kjærlig til hans Arm. Men hun tav.

*

*

*

Det var Aaret førend Byggearbejderne sluttedes, og eftersom det gamle Slot stadig blev mere uhyggeligt, var Holk bleven enig med sin Svoger om, at Kirstine og Børnene skulde sendes til Arnevig, og at de skulde blive der til næste Pinse, til hvilken Tid alt skulde være færdigt.

Og saaledes var det da ogsaa gaaet.

Og nu nærmede Pinsen sig, og den Dag, da de skulde flytte ind i det nye Slot, var kommen. Haven ved Bagsiden af Klittens Skrænt viste sig ganske vist kun halvveis beplantet, og Meget var overhoved først i sin Vorden. Men én Ting var dog bleven færdig: den smalle, af Søiler omgivne Front ud mod Havet. Her var der allerede Buskadser og Blomsterbede, og længere henne, hvor Sandbanken begyndte at hælde, førte en Trappeterrasse ned til Stranden og fortsattes nede i en Gangbro, der var bygget langt ud i Havet og tillige skulde tjene til Anløbssted for de Dampere, der seilede mellem Lyksborg og Kjøbenhavn.

Kirstine var opfyldt af Beundring og Glæde; det Hele overgik langt hendes Forventninger, og da hun, efterat have gaaet en Tur omkring Huset, var kommen op paa det flade Tag, glemte hun ved Synet af det prægtige Panorama, der udbredte sig foran hende, alle de Bekymringer og Anelser, der endnu stedse paany havde rørt sig i hendes Sjæl, selv efterat hun Aaret iforveien havde forsonet sig med Nybygningen; ja, hun kaldte paa Børnene, der endnu stod nede paa Terrassen, for

at de kunde tage Del i hendes Glæde sammen med hende. Holk saa hendes dybe Bevægelse og vilde tale og takke hende. Men hun kom ham iforkjøbet og sagde:

«Det er nu snart et Aar siden, vi sidst stod her paa Klitten, Helmuth, og Du spurgte mig, om jeg vilde være lykkelig her. Jeg tav den Gang . . .»

«Og idag?»

«Idag siger jeg ja.»

Andet Kapitel.

Saaledes sluttede den Dag, paa hvilken Grevinden drog ind i det nye Slot. Nogle Uger senere var tillige en Veninde fra de tilbageliggende Pensionsdage i «Gnadenfrei» kommen til Holkenæs: en fattig Frøken ved Navn Julie von Dobschütz; da hun blev indbudt, var der nærmest kun tænkt paa et kort Sommerbesøg. Men det Ønske rørte sig snart at se Frøkenen forblive i Huset som Selskabsdame, Veninde og Lærerinde, et Ønske, som Holk delte, fordi Kirstines Ensomhed stundom pinte ham. Saa blev da Frøken Dobschütz og paatog sig at undervise Asta og Axel, Husets tvende Børn. Asta vedblev ogsaa senere at være betroet til hendes Omsorg, men Axel skiftede med Undervisningen, da Kandidat Strehlke kom i Huset.

Alt det laa nu syv Aar tilbage, Greven og Grevinden følte sig efterhaanden hjemme i Slottet, og de «lykkelige Dage,» som de vilde leve deroppe, dem havde de virkelig levet. Den mest hjertelige Tilbøielighed, der for en Række Aar tilbage havde ført de Tvende sammen, havde holdt sig, og selv om der end til Tider opstod nogen Meningsforskjel navnlig i Opdragelses- og religiøse Spørgsmaal, saa var det dog ikke af den Beskaffenhed,

at Husets Fred kom alvorlig i Fare. Der havde nu ganske vist i den sidste Tid ikke været Mangel paa saadanne Tvistigheder, siden Børnene voksede til, noget, man ikke kunde undre sig over, naar man tog Grevens og Grevindens forskellige Karakter i Betragtning. Hvor god og fortræffelig Holk end var, saa var han dog kun udstyret som et Gjennemsnitsmenneske og stod betydelig tilbage for sin Hustru, der kunde glæde sig ved større aandelige Egenskaber. Derom kunde der ikke være nogen Tvivl. Men at det forholdt sig saaledes, hvad ingen indsaa bedre end Holk selv, var dog paa den anden Side ubehageligt og pinligt for Holk, og der kom Øieblikke, hvor han ligefrem led under Kirstines Dyder og ønskede sig en mindre fortræffelig Kone. Tidligere havde alt dette kun været et Ønske i Løndom, næppe nok tilladt, men i nogen Tid havde Ønsket dog ogsaa lært at tale; det kom til Forklaringer, og naar Julie Dobschütz, der med Behændighed forstod at agere Diplomat, for det meste ikke havde vanskeligt ved at udjævne slige Stridigheder, saa udeblev det Ene dog ikke, at Kirstine, der havde anet alt dette, med en Slags Vemod mindedes Dagene paa det gamle Slot, hvor sligt ikke var forekommet eller dog i ethvert Tilfælde langt, langt sjældnere.

*

*

*

Nu var det i Slutningen af September 1859 og Høsten længst i Hus. Svalerne, der havde bygget Reder rundt omkring under Søjlegangen, vare borte, der kom et Vindpust, og Flaget oppe paa det flade

Tag dinglede dvask frem og tilbage. De sad nede under Fronthallen, med Udsigt til Havet, med den store Spisesal, hvis høje Glasdør stod aaben, i Ryggen, medens Frøken Dobschütz lavede Kaffen. Grevinden havde taget Plads ved et andet Bord — ved Siden af Frøken Dobschütz — i Samtale med Seminariedirektør Schwarzkoppen, der for en halv Time siden var kommen derover sammen med Baron Arne til Arnevig, for at nyde den deilige Dag i den gjæstfri Familie Holks Hus. Arne selv gik med sin Svoger Holk op og ned ad Stenfliserne og stansede undertiden, fordi Billedet foran ham fængslede ham: Fiskerbaade seilede ud paa Fangst, Havet krusede sig svagt, og den blaa Himmel hang derover. Der skimtedes ingen Skyer, og man saa ikke andet end en Dampers sorte Røghvirvel, der drog hen paa Horisonten.

«Du havde alligevel Ret, Svoger,» sagde Arne, «da Du flyttede herop og byggede Dig «Dit Tempel» paa denne Plet. Jeg var den Gang imod det, fordi alt Flytteri og Forandring af Bolig syntes mig at være noget Utilbørligt, noget Moderne, der . . .»

«. . . Der kun passer sig for Proletarer og Embedsmænd, det sagde Du den Gang.»

«Ja, det har vel nok været saadant noget Lignende. Men jeg har i Mellemtiden omvendt mig i mange Henseender og ogsaa i denne. Lad det nu imidlertid være, som det være vil, saa meget er sikkert: om jeg end i politisk og kirkelig Henseende, ja selv som Landmand, hvad der jo for os dog i Grunden stadig bliver Hovedsagen, er vedbleven at være den samme, saa vilde jeg dog nødes til at indrømme, at der er henrivende heroppe og Luften saa frisk og sund. Jeg tror, Holk, at

Du har lagt femten Aar til Dit Liv, siden Du flyttede herind.»

I dette Øieblik præsenteredes Kaffen for ham af en gammel Tjener i Gamacher, der var gaaet i Arv endnu fra Grevens Faders Tid, og begge fik deres Kaffe og drak.

«Delikat,» sagde Arne. «Naturligvis noget for stærk, især for Dig, Holk, og saadan Kaffe som denne trækker igjen fem Aar fra de femten, som jeg nylig tilstod Dig, og den filistrøse, om end høist anerkjendelsesværdige Homøopathi, der, som Du ved, ikke vil vide noget af Mokka og Java at sige, vilde maaske subtrahere endnu stærkere. Apropos Homøopathi. Du har vel allerede hørt Tale om den homøopathiske Veterinærlæge, som vi have haft i Lille-Grimsby i et Par Ugers Tid?»

Og begge Svogre fortsatte deres Samtale, medens de langsomt gik op og ned.

*

*

*

Et vidt forskelligt Thema behandlede Grevinden midlertid i sin Samtale med Seminariedirektør Schwarzkoppen, der først for Aar og Dag siden var bleven forflyttet fra sin Præstegaard i Wernigerode herhen til Slesvig og var bleven kaldet til Seminariet i Arnevig. Han nød Anseelse og havde Betydning, fordi han tilhørte en positiv kirkelig Retning, men hvad der hos Grevinden næsten havde større Betydning, var det, at Schwarzkoppen tillige var en Autoritet i Skole- og Opdragelsesspørgsmaal, altsaa i Spørgsmaal, der for nylig vare blevne brændende Spørgsmaal for Grevinden.

Thi Asta var seksten, Axel næsten femten Aar. Schwarzkoppen, der ogsaa netop nu paany blev spurgt til Raads i dette vanskelige Spørgsmaal, svarede meget forsigtig, og da Grevinden mærkede, at han, maaske af Hensyn til Holk, ikke ubetinget vilde stille sig paa hendes Side, lod hun igjen Samtalen falde, om end ugjerne, og henvendte sin Opmærksomhed paa en anden Yndlingsplan, som hun allerede hyppigere havde forhandlet med Direktøren, nemlig Oprettelsen af en Familiebegravelse.

«Naa, hvorledes gaar det med det?» sagde Schwartzkoppen, der var glad ved at være kommen ud af Optragelsesspørgsmaalet.

«Jeg har,» sagde Kirstine, «endnu stadig ikke haft Lyst til at tale om den Sag, fordi jeg frygter for et Afslag fra Holks Side.»

«Det er ikke heldigt, naadigste Grevinde. En saadan Frygt er altid af det Onde, den vil tjene Freden, men tjener i Grunden kun Forstemtheden og Krigen. Og der er ikke nogen Grund til nogen af Delene. De maa, hvis der ikke haves bedre Bevæggrunde, gjøre Regning paa hans Tilbøieligheder. Han har jo, som De selv tit har forsikret mig, Passion for at bygge.»

«Ja, det har han,» bekræftede Grevinden. «Dette Slot er et Vidnesbyrd herom og et Bevis herpaa, thi det var egenlig overflødigt, en Ombygning kunde have gjort det samme. Men hvor gjerne han end bygger, saa foretrækker han dog det Ene for det Andet, og det, jeg har i Sinde, vil næppe vinde hans Bifald. Jeg vædder paa, at han hellere vilde bygge en Hal, hvori man kan spille Fjerbold, eller, som det nu er Mode, løbe paa Salonskøiter, i ethvert Tilfælde hellere alt

dette end noget, der staar i Forbindelse med Kirken. Og saa ovenikjøbet bygge en Gravhvælving. Han holder ikke af at tænke paa Døden og udsætter helst det, der saa smukt og sindrigt kaldes at «beskikke sit Hus.»»

«Det ved jeg,» sagde Schwartzkoppen. «Men De bør ikke glemme, at alle hans elskværdige Egenskaber ogsaa hænge sammen med denne Svaghed.»

«Hans elskværdige Egenskaber,» gjentog hun. «Ja, af dem har han næsten for mange, dersom man da nogensinde kan have for mange elskværdige Egenskaber. Og han vilde virkelig være et Ideal af en Mand, hvis han overhoved havde Idealer. Undskyld denne Leg med Ord; men det paatrænger sig mig, fordi det forholder sig saaledes og ikke anderledes, og jeg maa endnu en Gang sige det: han tænker kun paa Øieblikket og ikke paa det, der kommer. Alt, hvad der kunde minde ham derom, gaar han af Veien for. Siden vi begravede vor Estrid, har han endnu ikke været i Gravkapellet. Derfor ved han heller ikke, at næsten alt truer med at styrte sammen. Og dog forholder det sig saaledes, og det nye Gravkapel *skal* bygges. Skal, siger jeg, og hvis jeg ikke havde Lyst til at undgaa alt Spidst og Saarende, saa vilde jeg sige til ham, at det slet ikke var af Vigtighed at se Dansen blive aabnet ved *ham*, jeg ønsker det . . .»

Schwarzkoppen vilde afbryde, men Kirstine ænsede det ikke og vedblev, idet hun gjentog sine sidste Ord: «Jeg ønsker det . . . men jeg maatte holde paa, at jeg for mit Vedkommende flytter ind i en Bolig, der tiltaler mig, ikke i en, hvori alt er smulret og forfaldent . . . Men det er bedst at opgive Formodningerne om, hvad jeg vilde sige eller ikke sige; for Øieblikket er det

mig mere om at gjøre at forelægge Dem en Akvarel, der vedrører min Byggeplan, og som Frøken Dobschütz har lavet til mig i de sidste Dage. Naturligvis efter mit Ønske; hun tegner saa godt. Det er en aaben Hal, gothisk, og de Stene, der danne Gulvet, dække tillige Gravhvælvingen. Det, jeg lægger mest Vægt paa — den lille Tegning giver naturligvis kun et svagt Begreb derom — det er de Billeder, der smykke Væg og Loft. Længdevæggen med en Dødningsdans, maaske med den i Lybæk som Forbillede, og paa Hvælvingens Loft Engle og Palmegrene. Jo smukkere, desto bedre. Og naar vi ikke kunne have første Rangs Kunstnere, fordi vore Formuesomstændigheder ikke tillade os det, saa tage vi anden og tredie Rangs Kunstnere; naar det kommer til Stykket, er Tanken jo Hovedsagen. Kjære Julie, undskyld, at jeg gjør Dig Uleilighed; men bring os Bladet . . . »

*

*

*

Holk og Arne havde imidlertid fortsat deres Gang under Søjlehallen og vare tilsidst gaaede ind paa en Grusvei, der i en Slangelinie førte hen til de Trin af Terrassen, der naaede lige ned til Søen. Just paa dette Sted befandt der sig ogsaa et Buskads, der var dannet af Cypresser og Laurbærtræer, med en Marmorbænk foran, og her tog begge Svogre Plads, for uforstyrret at kunne ryge deres Cigar, hvad Grevinden vel aldrig forbød, naar de sad nede i Hallen, men i Grunden heller ikke tilstedede. De Tvendes Samtale dreiede sig mærkværdig nok endnu stadig om det Vidunder af en Dyrlæge, hvilket vilde have været temmelig ufor-

klarligt, dersom Holk ikke havde haft en anden Passion foruden sin Byggelidenskab: en Passion for smukt Kvæg. Han havde aldrig været nogen fremragende Landmand som sin Svoger Arne, ja, gjorde sig til af *ikke* at være det; men han holdt alligevel paa sit Kvæg, næsten paa en Sportsmands Vis, og var glad ved at se det beundret og ved at kunne tale om sit kolossale Mælkeudbytte. Af den Grund var den nye Veterinærlæge hans Øine virkelig en vigtig Personlighed, og kun dennes homøopathiske Kurmethode fyldte stedse paany hans Sind med adskillige Betæneligheder. Men Arne jog disse Betæneligheder paa Flugt. Det var jo netop det mest Interessante ved Sagen, at den nye Doktor ikke blot gjorde gode Kure, det kunde andre ogsaa, men *hvorledes* han gjorde dem og *hvorved*. Den hele Historie betød ikke mere og ikke mindre end et nyt Princip endelige Triumf; Homøopathiens Seir, der ikke længer kunde omtvistes, skrev sig først fra Dyrlægers Praxis. Hidtil vare Kvaksalvere af den gamle Skole ikke blevne trætte af at tale om Indbildningens Magt, hvad der naturligvis skulde betyde, at Sukkerkuglerne i og for sig ikke helbredede som saadanne; men en slesvigsk Ko var, Gud være lovet, fri for Indbildninger, og naar den blev rask, saa blev den rask ved det Middel og ikke ved Troen. Arne udbredte sig endnu yderligere om det Thema og fremhævede samtidig, at der ved den nye Doktors Kure — han stammede *en passant* bemærket fra Sachsen — ganske vist ogsaa var andre Forhold, der maatte tages i Betragtning, Forhold, der ikke havde noget direkte at gøre med Allopathi eller Homøopathi. Blandt disse Ting maatte først og fremmest nævnes den mest gennemførte Renlighed, der ligefrem grænsede til Luxus,

altsaa bestandig nye Staldbygninger og under visse Forhold endog en Opereren med Marmorkrybber og forniklede Høhække. Holk hørte paa alt dette med Henrykkelse og følte saa stor Lyst til at tale med Kirstine derom, at han kastede Cigaren bort og skred tilbage mod Sølehallen.

«Jeg hører just nu interessante Ting, Kirstine. Din Broder fortæller mig om homøopathiske Kure af en ny sachsisk Veterinærdoktor, der har gjort sine Studier i Leipzig. Jeg betoner Leipzig, fordi det er Homøopathiens Hovedsæde. Sande Mirakelkure! . . . Sig mig, Schwarzkoppen, hvorledes stiller *De Dem* til den Sag. Homøopathien har saadant noget Hemmelighedsfuldt, Mystisk ved sig. Den er interessant nok, og i dens Mystik er der i Grunden et Thema for Kirstine.»

Schwarzkoppen smilede. «Homøopathien renoncerer, saa vidt jeg ved, paa alt Hemmelighedsfuldt eller Vidunderligt. Det er ligefrem et Spørgsmaal om Meget eller Lidet og om man kan komme lige saa langt med et Gran som med et halvt Centner.»

«Det forstaar sig,» sagde Holk. «Og saa gives der endnu en Sætning «*Similia similibus*,» hvorunder enhver kan tænke sig, hvad han vil. Og mangt et Menneske tænker sig slet ikke noget derved, og til dem hører sikkert ogsaa vor Fiffikus af en Dyrlæge, den Oplysningens Mand. Han giver sine Sukkerkugler og er iøvrigt hovedsaglig for Renlighed i Stalden og Marmorkrybber, og jeg kunde fristes til at sige, at Trugene skulle være lige saa blanke som en Døbefont.»

«Jeg synes, Helmuth, at Du kunde vælge Dine Sammenligninger mere hensynsfuldt, ikke alene for min Skyld, men navnlig i Schwarzkoppens Nærværelse.»

«Det indrømmer jeg. Det er iøvrigt altsammen den nye Mirakeldoktors egne Ord, Ord, som Din Broder citerede; det skal naturligvis heller ikke benægtes, at det ogsaa vilde være heldigt for Doktoren, om han undgik saadanne Sammenligninger, saa meget mere som han er Konvertit. Han hedder nemlig Lissauer.»

Schwarzkoppen og Kirstine vexlede Blikke.

«Naar han iøvrigt kommer op paa Gaarden, saa inviterer jeg ham til Frokost nede i Inspektørboligen. Her oppe . . .»

«Kan han undværes.»

«Det ved jeg, og Du kan være ubekymret. Men jeg sætter Pris paa ham, fordi han har selvstændige Tanker og Mod til at udtale dem. Det med Marmorkrybberne er naturligvis mere eller mindre en Taabelighed og ikke andet end en orientalsk Sammenligning, som man bør holde ham til Gode. Men med Hensyn til Renlighedskravene saadan ganske i Almindelighed, deri har han dog Ret. Mine Stalde, der endnu altsammen er fra Slutningen af det forrige Aarhundrede, maa bort, og jeg er glad ved, at jeg omsider har en Anledning og en Spore til at rydde op i det gamle Uvæsen.»

Grevinden tav og ledte med Naalen i de Silke-traade, der laa foran hende paa Bordet.

Denne Taushed ærgrede Greven. «Jeg troede, at Du vilde svare mig, at Du var enig med mig.»

«Det er Husholdningssager, hvori jeg, hvad der ogsaa vil paaskjønnes, ikke har noget at tale med om. Anser Du Marmorkrybber eller noget Lignende for nødvendigt, saa ville de kunne skaffes, om det saa er fra Carrara.»

«Hvad bringer Dig igjen til at tale med saa stor Bitterhed, Kirstine?»

«Undskyld, Helmuth, men det træffer sig saa uheldigt. Jeg har lige i dette Øieblik talt med Schwarzkoppen om Ting, der ligge mig mere paa Hjerte, end iøvrigt ogsaa Byggeanliggender, og i samme Øieblik vil du bygge Stalde, Stalde . . .»

«Ja vist vil jeg det. Du glemmer altid, Kirstine, — selv om Du ikke vil blande Dig i noget, som Du nylig sagde, saa glemmer Du altid, at jeg i første Linie er Landmand, og for en Landmand er det just ta paa sin Plads at tale om Landvæsenessager. Hovedsagen er, hvad der angaar Landvæsenet.» •

«Nei, det er ikke Hovedsagen.»

«Naa, hvad da?»

«Det er en Ulykke og en Sorg for mig, at jeg overfor Dig endnu stadig paany nødes til at fremhæve, hvad der er en Selvfølge.»

«Naa, jeg forstaar. Kirken skal bygges om paany, eller der skal bygges et Søstreasyll eller et Vaisenhus. Og saa et *Campo santo* og saa skal hele Cornelius opkjøbes og males i Vandfarver paa Væggen . . .»

Det var sjældent, at Greven tog sin Tilflugt til saadanne Ord, men der var et Par Punkter, hvor Forstemthed og Pirrelighed straks kom over ham og bragte ham til at glemme de fine Overgangsformer, som han ellers kunde rose sig af. Hans Svoger vidste det og skred derfor resolut ind, for at lede Samtalen ind paa andre Veie, noget, hvortil han var i Stand til enhver Tid paa Grund af sit gode Humør.

«Søster, Svoger, jeg for mit Vedkommende mener, at det Ene skal gøres og det Andet ikke forsømmes.

Der have I min Visdom og Fredsbetingelserne ovenikjøbet. Dertil kommer, Holk, at Du endnu ikke en Gang ved, hvorom det drejer sig.»

Holk lo godmodigt.

«Du ved det ikke,» vedblev Arne, «og jeg ved det heller ikke, jeg, der dog ellers pleier at være indviet i Kirstines Hemmeligheder. Ja, hvis ikke alt skuffer mig, saa have vi her Nøglen . . .» Og han tog samtidig det akvarellerede Blad, som Frøken Dobschütz imidlertid havde bragt. «Charmant, fra hvis Haand det saa end hidrører. Gothik, Engle, Palmetræer. Skal man selv under disse ikke have Lov til at vandre ustraffet? Og i alt det er den ulyksalige Veterinærlæge Skyld, en Mand i Kravestøvler, hos hvem intet er mere komisk end den Kjendsgjerning, at han taler Sachsisk. Han burde i Grunden tale Plattysk, ja endog Mecklenburgsk. Derved kommer jeg paa en Gang til at tænke paa, hvad I maaske ikke ved, at der i Kiel og Rostock har dannet sig en plattysk Digterskole, eller egenlig to, thi naar noget Nyt aabner sig for Tyskerne, saa spaltes de stedse strax paany i to Leire. Næppe er det Plattyske der, førend vi ogsaa allerede igjen have *itio in partes*, og Mecklenburgerne marschere under deres Fritz Reuter og Holstenerne under deres Klaus Groth. Men Klaus Groth er et Skridt forud, fordi han er Lyriker og kan komponeres, og deraf afhænger i Grunden alt. Det varer ikke et Aar, maaske ikke et halvt, saa kommer han ikke mere ned fra noget Klaver. Jeg har allerede set noget ligge der paa Jeres Flygel. Asta, Du kunde gjerne synge noget af ham.»

«Jeg kan ikke udstaa Plattysk.»

«Naa, saa syng noget Høitysk, men naturligvis noget rigtig Smukt og Lystigt.»

«Jeg kan ikke udstaa det Lystige.»

«Naa, naar det ikke kan blive noget Lystigt, saa syng noget rigtig Sørgeligt. Men det maa saa ogsaa være noget *fuldstændig* Sørgeligt, saa at man rigtig kommer i Stemning. Noget om en Page, der dør for Komtesse Asta, eller om en Ridder, der bliver dræbt af sin Medbeiler og begraves ved Veikanten. Og ved Siden af vaager Hunden ved Ridderens Grav, og tre Ravne sidde i et Poppeltræ og skrige og se til.»

Asta, der altid blev drillt af Onkelen og pleiede at have Svar paa rede Haand, vilde ogsaa have riposteret denne Gang og ikke være bleven ham Svar skyldig, hvis ikke just i samme Øieblik hendes Opmærksomhed var bleven ledet hen i en anden Retning.

«Der kommer Elisabeth,» udbrød hun glad bevæget. «Og den gamle Petersen er med hende og Bælam ogsaa.»

Og da hun sagde dette, traadte alle fra Hallen ud i Forhaven og hilste ned samtidig med hende.

Tredie Kapitel.

Pastor Petersen og hans Barnebarn Elisabeth bemærkede, maaske fordi Lyset blændede dem, Intet til den Hilsen, der gjaldt dem, men desto tydeligere saa man oppe fra Terrasse og Forhal Præsten og Elisabeth, der stedse kom nærmere nede fra Stranden. Den Gamle, der havde sin Hat i Haanden, saa at Vinden legede med hans tynde, lange hvide Haar, gik et Par Skridt iforveien, medens Elisabeth bukkede sig ned efter de Stykker Træ og Bark, der laa omkring mellem Tangen og kastede dem ud i Havet, for at faa Bælam, en sjælden deilig sort Puddelhund, til at apportere. Men nu opgav hun det og nøiedes med at plukke et Par Blomster, der stod mellem Marehalmen. Og medens de saaledes slentrede afsted, kom de tilsidst helt op til Huset, hvor de dreiede af til Venstre, for at gaa opad Terrassen.

«De komme,» udbrød Asta og jublede paany. «Og Elisabeth bringer sin Bedstefader med.»

«Ja,» sagde Baron Arne. «Man kunde maaske ogsaa sige, at Bedstefaderen bringer Elisabeth med. Men saadan er I. Ungdommen er Hovedsagen; naar man bliver gammel, er man ikke andet end en Tilgift.

At være ung er det samme som at være selvkjærlig. Men i Grunden er det heller ikke bedre senere. Min første Tanke var, da jeg saa den Gamle: der kommer vort Whistparti. Schwarzkoppen er ganske vist ikke for Spil, men Gud være lovet heller ikke imod det, og hvis han var Katholik, vilde han rimeligvis tale om en «tilgivelig Synd.» Og «den tilgivelige Synd» kan jeg bedst lide. Forresten beundrer jeg denne Puddel, hvad er det nu den hedder?»

«Bælam,» sagde Asta.

«Ja, rigtig, Bælam; det er i Grunden mere et Navn for en Lystspilfigur. Den har allerede tre Gange været oppe, men vender stadig igjen tilbage. Den glæder sig aabenbart ganske voldsomt. Men sig mig nu, Asta, hvad det er, den glæder sig til, til Dig, eller til de Kunststykker, som den skal gjøre, eller det Sukker, som den faar for det?»

To Timer senere var der stille under Søilehallen; Aftenen var brudt frem, og kun paa Horisonten laa der endnu et rødt Gjenskær. Alle havde trukket sig tilbage til Beboelses- og Modtagelsesværelset; det var i samme Størrelse som Spisesalen og laa umiddelbart bagved denne; herfra havde man den nærmeste Udsigt til en velvedligeholdt Forhave med Drivhuse, der længere borte gik over i store bølgeformige Parkanlæg.

Beboelses- og Modtagelsesværelset var rigt møbleret, men der var dog Plads nok til, at man kunde bevæge sig frit. Ved Siden af Flyglet stod der i den mest lune Krog et stort rundt Bord med en Moderatørlampe

paa. Her sad Grevinden og hendes Veninde, Frøken Dobschütz, der skulde læse høit, medens Asta og Elisabeth havde taget Plads lige ved Siden af dem paa to Skamler og afvekslende passiarede sagte eller lod Pudlen gjøre Kunststykker, aabenbart til dennes egen Fornøielse. Men tilsidst blev den træt af Anstrængelsen, og da den ikke længer kunde holde Balancen, kom den med en af sine Poter til at slaa paa det aabentstaaende Flygels Tangenter.

«Saa, nu begynder den ogsaa at spille,» sagde Asta leende. «Jeg tror, at Bælam spiller bedre end jeg, naar den vil; den er saa behændig, og det kan Tante Julie ikke benægte. Jeg skulde før spille, ja endog synge, det holdt Onkel Arne paa, men jeg skulde nok vogte mig. Jeg har kun Lyst, men slet intet Talent. Har Du bragt noget med, Elisabeth? I har jo altid noget Nyt, og Du havde jo ogsaa en Mappe under Armen, da Du kom. Lad os se.»

Saaledes vedblev de unge Piger at passiare. Men i Krogen skraas overfor i Værelset sad de fire Herrer ved Whisten, Arne skældte som sædvanlig den gamle Petersen ud, fordi han endnu spillede ligesaa langsomt som paa Wienerkongressens Tid.

«Ja,» sagde Petersen leende, «som paa Wienerkongressens Tid; da blev der spillet langsomt, det skulde være fornemt, og jeg skal bagefter fortælle en Historie derom, en Historie, der ikke er meget kjendt og som, saavidt jeg ved, stammer fra Thorvaldsen, der hørte den af Wilhelm von Humboldt . . .»

«Af Alexander,» sagde Arne.

«Nei, undskyld, Arne, af Wilhelm von Humboldt. Wilhelm var overhoved . . .»

«Pas paa, Petersen . . .»

Og Spillet fortsattes uden yderligere Afbrydelser, og selv Pigebørnene dæmpede deres Stemme. Thi Frøken Dobschütz havde begyndt at læse, og det tilmed af en stor Avis, som Postbudet havde bragt i Løbet af Eftermiddagen. Det kunde ganske vist endnu ikke kaldes nogen rigtig Oplæsning, men kun et Forsøg paa det; Frøken Dobschütz lod sig det desuden være magtpaaliggende — i Aviserne sporedes der endnu Efterdønninger af den italienske Krig — foreløbig kun at læse Overskrifterne og tilmed i en spørgende Tone. «Erkehertug Albrecht og Admiral Tegethoff . . .» Grevinden rystede paa Hovedet . . . «Paa Marchen til Magenta! . . . Kyradserbrigaden Bonnemain» . . . Ny Hovedrysten . . . «Man skriver til os fra Charlottenburg om Kong Frederik Wilhelm den Fjerdes Befindende . . .»

«Ja,» afbrød Grevinden hende her, «læs *det*, kjære Dobschütz. Det fra Charlottenburg. Jeg har ingen Interesse for Krigshistorier, de ligne hinanden allesammen saa meget, og der er stadig en eller anden, der synker om dødelig saaret, og han lader i Dødsstunden et Noget leve, der afvekslende hedder Polen eller Frankrig eller — for min Skyld gjerne — det forenede Slesvig og Holsten. Men det er bestandig det samme. Dette Nationalitetens moderne Afgudsbillede er nu en Gang ikke det Idol, foran hvilket jeg beder. De rent menneskelige Ting, hvortil, for mit Vedkommende i det mindste, det Religiøse ogsaa hører, interessere mig nu en Gang mere. Denne ulykkelige Konge paa hans Charlottenburger-Slot . . . et saa lyst Hoved, og nu forstyrret i sin Aand. Ja, det interesserer mig. Er det langt?»

«En Spalte.»

«Saa meget? Men begynd blot, vi kunne jo bryde af.»

Og nu læste Frøken Dobschütz.

«... Alle Efterretninger gaa enstemmig ud paa, at det er daarligere med Kongens Befindende; hans Interesse slappes og de Timer, hvori han kan følge med, blive bestandig sjældnere. Selvfølgelig begynder denne den Syges Tilstand ogsaa at faa Indflydelse paa Statens Liv, og visse Hensyn, som man hidtil tog, lade sig ikke længer gennemføre. Det er umiskjendeligt, at der forberedes et fuldstændigt Systemskifte, og at dette Systemskifte med det Første ogsaa vil vise sig i den ydre Politik. Forholdet til Rusland og Østerrig er rystet, et venskabeligt Forhold til Vestmagterne er mere og mere i Færd med at bryde igjennem, til England sikkert. Alt, hvad der sker, minder om Tiden fra 6 til 13, der efter forudgangen Ydmygelse var en Forberedelsens og Mobiliseringens Tid. Med en saadan Mobilisering sysselsætte Prinsregentens Tanker sig uafbrudt, og naar Preussen i militær Henseende først er det, som Prinsregenten stræber efter at gjøre det til, saa ville vi faa at se, hvad det bliver til. Og i intet Spørgsmaal vil det vise sig tydeligere end i det slesvig-holstenske.»

«Det er godt,» sagde Grevinden. «Jeg troede, at Artiklen vilde bringe Meddelelser fra Hoffet, smaa Anekdoter, Bagateller, der for det meste ere Hovedsagen, og nu bringer den politiske Konjekture. Jeg tror ikke paa Forudsigelser, der som oftest gjøres af dem, som have den mindste Berettigelse dertil. . . . Men hvad er

det for et Billede, som jeg ser der paa Bagsiden af Avisen, Slot og Slotstaarne . . .»

Frøken Dobschütz, der ikke havde nogen Anelse derom, vendte Avisen og saa nu, at det var en Annonce, der med sit store Træsnit i Midten næsten udfyldte hele Bagsiden af Avisen. Frøken Dobschütz lod sit Blik glide hen over det. Saa sagde hun: «Det er en Pensionsannonce fra Sveits, naturligvis fra Genfersøen; den lille Bygning her er Pensionatet, og det store Hotel i Forgrunden er kun en Tilbygning.»

«Læs. Jeg interesserer mig for saadanne Annoncer.»

«. . . Vor Pension Beau-Rivage træder nu ind i sit fem og tyvende Aar. I den Tid have unge Damer fra alle Verdens Kanter fundet Optagelse hos os, og bevare, saavidt vi have erfaret, et venligt Minde om os. Foruden den Velsignelse, der ikke bør fattes, skyldes dette vel ogsaa de Grundsætninger, hvorefter vi uafbrudt lede vor Pension. Det er Internationalitetens og den konfessionelle Ligeberettigelses Grundsætninger. En kalvinistisk Geistlig staar ledende i Spidsen for det Hele, men, fuldstændig opfyldt af en Tolerancens Aand, overlader han det til Forældre og Formyndere at bestemme, om de Elever, som man betror til os, skulle deltage i denne Religionsundervisning eller ikke . . .»

Grevinden oplivedes øiensynlig. Hun havde det tilfælles med de fleste Fromme og Kirkelige, ikke blot at drage andres Kirkelighed i Tvivl, men for det meste ogsaa at tage det fra den komiske Side, og derfor vare ogsaa Meddelelser fra Katholikernes eller Genfernes Leir hende bestandig en Kilde til fornøielig Underholdning, selv om der ikke, som her, iblandedes en Forretnings-

mæssighed, der saa direkte udfordrede til Munterhed. Hun tog Bladet, for at læse Fortsættelsen af Pensionsannoncen, men Tjeneren, der allerede i et Kvarterstid havde fulgt Whistbordet med Øinene og ventede paa Rubberens Slutning, traadte nu frem, for at melde, at Theen var serveret.

«Det passer udmærket,» sagde Baron Arne. «Naar man har vundet, hører en Agerhøne, som jeg gjør Regning paa, til de sundeste Retter, ellers naturligvis ikke.»

Og dermed reiste han sig og rakte Frøken Dobschütz Armen, medens Schwartzkoppen gik foran med Grevinden.

«Naa, Petersen,» sagde Greven, «vi maa tage til Takke med hinanden. Og idet han gik forbi Asta og Elisabeth, raabte han til dem: «Naa, mine Damer...»

Men Asta klappede blot kjærlig hans Haand og sagde: «Nei, Fader, vi bliver her, Moder har virkelig givet os Lov til det, vi har endnu en hel Del at fortælle hinanden.»

Fjerde Kapitel.

Der var dækket i Spisesalen, Fløidørene stod aabne, og en klar Lysglans modtog de Indtrædende. Grevinden tog Plads mellem begge de Geistlige, medens Frøken Dobschütz sammen med Holk og Arne sad lige overfor hende. Et Øieblik senere indfandt Huslæreren og Axel sig ogsaa.

«Jeg kom nylig i en overmaade oprømt Stemning,» sagde Grevinden, idet hun henvendte sig til Schwarzkoppen . . .

«Saa,» sagde Greven afbrydende i en Tone, der vilde have været fornøielig, hvis den havde været mindre spodsk, og Arne, der kun altfor stærkt mærkede Spotten deri — thi Kirstine var i Grunden aldrig oprømt — lo hjertelig ved sig selv.

«Jeg kom nylig i en overmaade oprømt Stemning,» gjentog Grevinden med et Anstrøg af Pirrelighed og vedblev saa: «Det er alligevel en egen Sag med disse Sveitserpensioner, hvori Forretningsdygtigheden lader sig saa godt forene med Calvinismen. Det har altid været den stygge Side ved Calvinismen at være saa verdensklog . . .»

Schwarzkoppen, til hvem hun ogsaa rettede denne

anden Bemærkning, bukkede. Men hendes Broder sagde: «Det er nyt for mig, Kirstine. Saavidt jeg ved, var Calvin haard og ubøielig, Knox ligesaa, og Coligny opførte sig i ethvert Tilfælde ikke overdrevent verdensklogt, ellers levede han maaske endnu. Og saa La Rochelle. Og saa de ti Tusind, der udvandrede for Troens Skyld. Det vil blive vanskeligt for Lutheranerne at finde et Sidestykke dertil, endsige da noget bedre. Jeg stiller Forslag om Retfærdighed; Schwarzkoppen, De maa ikke lade mig i Stikken overfor min Søster. Og Petersen, De heller ikke.»

Holk, der overhoved holdt meget af sin Svoger, var hjertelig glad over, at Arne talte saaledes. «Det er rigtigt, Alfred. Man skal træde i Skranken for dem, der ikke ere til Stede.»

«Ja, om det saa var Preussen,» tilføjede Arne leende. «Derved kommer jeg til at tænke paa den Artikel, der før blev læst høit. Hvad var det egentlig, den handlede om? Jeg har nemlig den Dyd at vinde i Whist, men jeg kan alligevel saa nogenlunde følge med i Alt, hvad der bliver læst eller talt om i min Nærhed. Jeg hørte noget om Charlottenburger Hoffet og om Mobilisering og om Anno 13. Eller var det ikke saaledes? Jeg har bestemt hørt Anno 13 og om Mobilisering med . . .»

«Aa, kjære Dobschütz, fortæl, hvad det var,» sagde Grevinden.

«Det var ganske saaledes, som Hr. Baronnen antager, og alt i alt synes Artiklen at ville sige, at det er ude med Danmark, hvis det ikke bekvemmer sig til at slaa af paa sine Fordringer i Sprogspørgsmaalet.»

Holk lo. «Ude med Danmark! Nei, Hr. Preusser,

saavidt ere vi ikke endnu, og under alle Omstændigheder have vi endnu stadig Historien om Storken og Ræven. Ræven kunde i Fablen ikke naa ned til Vandet, fordi det var i en Flaske, og den nyeste Ræv, Preusseren, kan ikke naa Danmark, fordi det er Øer. Ja, det Vand! Gud være lovet. Det er stadig den samme Historie; hvad den ene kan, det kan den anden ikke, og hvor godt Preusserne end marchere deres Parade-marche, saa kunne de ikke naa over Østersøen, om det end hedder hos Klaus Groth: «de Ostsee is man en Puhl.»

Arne, der til langt ud paa Efteraaret regelmæssig indledede sine Aftensmaaltider med en Tallerken Tykmælk, strøede just Brød og Sukker paa den Mælk, der stod foran ham, tog den første Skefuld og sagde saa, medens han snoede sit Skæg: «Svoger, heri ere vi uenige. Det er det eneste Punkt. Og jeg tilføier: heldigvis. Thi man har maaske Lov til at føre Krig med sin Søster, men ikke med sin Svoger. Jeg henholder mig iøvrigt til Petersen, der har set mest af Livet. . .»

Petersen nikkede.

«Ser Du, Holk,» vedblev hans Svoger, «Du taler der om Ræven og Storken. Naa godt, jeg har ikke noget imod, at vi ere komne ind i en Fabel fra Dyrenes Naturhistorie, tværtimod. Thi der er ogsaa en Fabel om den Fugl Strudsen. Kjære Holk, Du gemmer Hovedet lige som den Fugl Strudsen i Busken og vil ikke se Faren.»

Holk vuggede sig frem og tilbage og sagde saa: «Aa Snak, Alfred. Hvem ser overhoved ind i Fremtiden? Hverken Du eller jeg. Men naar det kommer til Stykket, er alt Sandsynlighedsberegning, og til det

usandsynligste af Verden hører en Fare fra Berlin eller Potsdam. Potsdamer Vagtparadens Dage ere forbi. Jeg vil ikke tale ondt om den gamle Fritz; han har ingen større Beundrer end mig; men alt, hvad han har gjort, har Karakteren af en Episode, der ligefrem er bleven skjæbnesvanger for hans Land.»

«Altsaa et Lands Berømmelse eller endog dets Storhed, det kalder Du dets Skjæbne.»

«Ja, det klinger besynderligt — og dog, kære Arne . . .»

Holk afbrød sig selv, thi man hørte fra Værelset ved Siden af, at Asta gjorde sig Umage for paa Flyglet at klimpre Akkompagnementet til en Sang. Men der blev straks stille igjen, og Holk gjentog for sit Vedkommende: «Ja, Svoger, det klinger besynderligt, at Berømmelse skal være en Skjæbne, men sligt forekommer alligevel og svarer saa altid til Forholdenes Natur. Det er muligt, at et nyt Verdenserobningsfolk kunde have trivedes paa dette brandenburgske Sump- og Sandland, paa hvilket jo Semnonerne og lignende rødhaarede Verdenserobrere skulle have levet, godt, lad saa være, men saa maatte dette Land have gennemgaaet en langsom normal Tilblivelsesproces. Den har denne store Frederik ødelagt. Som Smaastat lagde Preussen sig til Hvile, og det gjenopstod som Storstat. Det var unormalt og kom ligefrem af, at det Natten over, eller, naar vi regne det omhyggeligere ud, i nogle og fyrretyve Aar havde ligget i en Strækkeseng.»

«Holk, det er ikke dine Ideer,» sagde Kirstine.

«Nei, og det er heller ikke nødvendigt; det er tilstrækkeligt, at jeg har tilegnet mig dem. Og lad mig da saa fremture i mine laante Ideer. Al Respekt for den store Konge, det er en Sag for sig. Men det saa

at sige posthume Preussen, Preussen efter ham, er ikke Gjenstand for min Beundring, bestandig paa Slæbetov, idag af Rusland, imorgen af Østerrig. Alt, hvad der er lykkedes det, er lykkedes under en eller anden Dobbeltørn, ikke under dets egen Ørn, hvad enten den er sort eller rød. Der er noget i det, naar Spottefugle tale om en preussisk Gøg. En Stat, der vil holde sig og være mere end en Dagsbegivenhed, maa have naturlige Grænser og repræsentere en Nationalitet.»

«Der existerer ogsaa anden Murkalk og Statskit,» sagde Arne, og Schwarzkoppen og Kirstine gav ved et Blik tilkjende, at de delte hans Mening.

«Sikkert,» replicerede Holk. «For Exempel Penge. Ja, hvorfor ikke? Preussen og Penge!»

«Nei, *ikke* Penge, men en anden Bagatel. Og denne Bagatel er ikke andet end en Forestilling, en Tro. I Russerne lever den Forestilling, at de maa besidde Konstantinopel, og de ville komme til at besidde den. Historien er rig paa saadanne Exempler, og der lever ogsaa saadant noget i Preusserne. Det er ikke rigtigt at le af det. Saadanne Forestillinger ere nu en Gang en Magt. I vor Barm bo vore Stjerner, saaledes hedder det et eller andetsteds, og hvad den indre Stemme siger, det gaar i Opfyldelse. I Preussen, som Du ikke har kunnet udstaa fra Ungdommen af, og om hvilket Du tænker ringe, har i halvandet Aarhundrede alting været Forberedelse og Udvikling hen imod et stort Maal; det var ikke den gamle Fritz, der var Episode, men den Svagelighedsperiode, som Du har talt om, *den* var Interregnum. Og med dette Interregnum er det nu forbi. Hvad Avisartiklen der siger, er rigtigt. Hververtrommen gaar stille gennem Landet og «gamle» Dan-

mark vil tilsidst blive nødt til at betale Gildet, naar de begynde at klapse løs paa hinanden. Sig et Ord, Petersen. I Deres Alder er man Seer og ved, hvad der kommer.»

Den Gamle smilede ved sig selv. «Jeg foretrækker dog at lade det Spørgsmaal gaa videre. Thi hvad der viser sig for En, naar man har firsindstyve Aar paa Bagen — og det er jeg lige ved — det have Kvinderne af Naturen, Kvinderne ere fødte Seere. Og vor Grevinde ganske sikkert.»

«Og jeg vil ogsaa svare,» sagde Kirstine. «Hvad min kjære Dobschütz for nylig læste — i Begyndelsen lyttede jeg i Grunden kun til med halvt Øre, thi jeg vilde høre om det for mig saa dyrebare Kongepar og ikke om Mobilisering og den nye Tid. Men hvad der blev sagt, det er rigtigt . . .»

Arne kyssede paa Fingren ad Søsteren, medens Holk, der allerede følte sig som den Fornærmede, gav sig til at lege med en Kramsfugl.

«. . . Brevet i «Hamburger Zeitung,»» vedblev Kirstine, «er aabenbart skrevet af En, der staar den nye Magthaver nær og kjender hans Planer. Og hvis det endnu ikke er Planer, saa er det i ethvert Tilfælde Ønsker. Men jeg maa helt og holdent samstemme i alt, hvad Alfred nylig har sagt om visse Forestillingers Magt. Verden vil regjeres ved saadanne Forhold, til det Gode og Onde, alt eftersom Forholdene ere. Og hos Preusserne har alt sin Rod . . .»

«I Pligten,» skyndte Arne sig med at sige.

«Ja, i Pligten og i Tillid til Gud. Og hvis det er for meget sagt, saa dog i ethvert Tilfælde i Luthers gamle Katekismus. Den have de endnu der. Du skal

holde Hviledagen hellig, Du skal ikke bedrive Hor, Du skal ikke begære Din Næstes Karl, Pige, Kvæg eller alt, hvad der er hans . . . ja, alt det har endnu Gyldighed der . . .»

«Og er iøvrigt forsvundet fra Verden,» sagde Holk leende.

«Nei, Helmuth, ikke fra Verden, men dog fra den Stump af Verden, som er *vor* Verden. Jeg mener ikke fra vort dyrebare Slesvig, det har Gud i sin Naade dog ikke ladet synke saa dybt, nei, jeg mener *histovre*, *histovre*, hvor *vor* Øvrighed jo sidder, som vi skulle adlyde, og som jeg ogsaa er til Sinds at adlyde, saa længe Ret bliver Ret. Men Du kan ikke fordre, at jeg skal glæde mig over Livet derovre, det er umuligt. I Kjøbenhavn . . .»

«Din gamle Aversion. Hvad har Du imod Kjøbenhavn?»

«I Kjøbenhavn er alt af *denne* Verden, Alt Nydelse og Sanselyst og Rus, og det giver ingen Kraft. Kraften er hos dem, der ere ædruelige og betvinge sig selv. Tilstaa selv, er det et Hof, et Kongedømme derovre? Saalænge Kongedømmet vedbliver at være, hvad det skal være, har det noget Tvingende, Hjertet lyster det med Glæde, og af Kjærlighed til det ofrer man Gods og Blod og Kraft og Liv. Men en Konge, der kun er stor i Skilsmisser og bryder sig mere om Forstads-komedier og fine Vine end om Land og Ret, *han* har ingen Kraft og *giver* ingen Kraft og vil bukke under for dem, der have denne Kraft.»

«Og vi blive Preussere, og der bliver sat en Pikkelhue paa en Stang lige som Geslers Hat, og for den ville vi knæle ned og tilbede den.»

«Hvad Gud forbyde. Tysk, men ikke preussisk, saaledes skal det være. Jeg er helt og holdent en god Slesvigholstener, og det vil jeg bede Herrerne om at drikke et Glas paa med mig. Du ogsaa, Helmuth, hvis da ikke Din kjøbenhavnske Kammerherrenøgle hindrer Dig deri. Men se blot, Schwarzkoppen, hvorledes Maanen kommer frem der, som om den vilde besegle alt i Fred. Ja, i Fred; det er det Bedste. Denne Tro har fulgt mig fra Barndommen af. Allerede min Fader pleiede at sige: man er ikke blot født under en bestemt Stjerne, men i Himmelbogen, hvori vort Navn staar indtegnet, staar der desuden altid et særligt Mærke ved Siden af vort Navn: Vedbend, Laurbær, Palme . . . Jeg haaber, at Palmen staar ved Siden af mit.»

Den gamle Petersen tog hendes Haand og kyssede den: «Ja, Kirstine. Salige ere de Fredsommelige.»

Det blev sagt saa ganske roligt, uden at det var Hensigten at berøre Grevindens Hjerter dybere. Og dog skete det. Hun havde næsten rost sig af sin Fred eller dog i ethvert Tilfælde udtalt et bestemt Haab i den Retning og følte i selvsamme Øieblik, som den gamle Petersen næsten ligesom tilsikrede hende denne Fred, at hun savnede den. Til Trods for, at hun havde den bedste Mand, der elskede hende og hvem hun gjenselskede, befandt hun sig ikke i den Fred, hvorefter hun higede. Trods al Kjærlighed — hans muntre og hendes melankolske Sind, de passede ikke ret længer sammen, hvad netop denne sidste Tid, hvor nødig hun saa end vilde tro det, mere end en Gang og desværre i stedse voksende Grad havde vist hende. Saaledes fandt da Petersens velmente Ord ikke rigtigt Ekko hos nogen, de stirrede

tværtimod alle tause hen for sig, og kun Arne vendte Ansigtet ned ad Bordenden til og stirrede gennem den aabentstaaende høie Glasdør ud paa Havet, der laa i Sølvskær.

Og i dette Øieblik, da Stemningen var saa tung og trykket, traadte Asta fra Sideværelset hen til Bordet og hviskede til Moderen: «Elisabeth vil gjerne synge noget. Maa hun?»

«Ja vist maa hun. Men hvem akkompagnerer?»

«Jeg. Det er meget let, og vi have lige gaaet det igjennem. Jeg tænker nok, det gaar, men dersom jeg gaar i Staa, saa er det ingen Ulykke.»

Og dermed gik hun tilbage til Flyglet, medens den store Midterdør blev staaende aaben. Nodebladet var allerede slaaet op, Lysene brændte, og Begge begyndte. Men hvad der befrygtedes, indtraf. Akkompagnement og Stemme fulgtes ikke rigtig ad, og nu lo de halvveis af Overgivenhed, halvveis af Forlegenhed. Men straks efter forsøgte de det for anden Gang, og nu klang Elisabeths endnu halvveis barnlige Stemme lys og klar gennem begge Rummene. Alle tav og lyttede. I Særdeleshed syntes Grevinden betaget, og da den sidste Strofe var sunget, reiste hun sig og gik hen mod Flyglet. Her tog hun Sangen, der endnu stod opslaaet paa Nodepulten og trak sig, uden yderligere at tage Afsked, tilbage fra Selskabet. Det vakte ikke overvættes Opsigt, da enhver kjendte hendes sensitive Væsen. Holk nøiedes med at spørge Elisabeth om, hvem der var Forfatter til Texten?

«Waiblinger, en Digter, som jeg hidtil ikke har kjendt.»

«Jeg heller ikke,» sagde Holk. «Og Overskriften?»

«Kirkegaarden.»

«Altsaa derfor.»

*

*

*

Et Kvarter senere kjørte Arnevig-Vognen frem, og Arne holdt paa, at Petersen og Elisabeth skulde kjøre med helt hen til Holkeby Præstegaard; Bælam huggede sig nok igjennem ved at løbe ved Siden af. Efter nogen Parlamenteren blev Tilbudet ogsaa modtaget, Arne indtog Bagsædet, og Elisabeth klatrede op paa Bukken, fordi hun godt kunde lide at passiare med Kusken. Og hun var virkelig heller næppe kommen op, førend hun fik ham til at udbrede sig om sin syge Kone, og om den «Sympathi,» der atter en Gang havde hjulpet langt bedre end Doktoren; han skrev overhoved bestandig blot noget paa en Recept, men saa slet ikke ordentlig efter, hvor Sygdommen egenlig sad, og hvorledes det gik med Milten. For den sad i Milten.

Naturligvis var denne Samtale kun af kort Varighed, thi der var næppe gaaet ti Minuter, førend Vognen allerede holdt udenfor Præstegaarden. Bælam gav sin Glæde over igjen at være hjemme et livligt Udtryk, og Arne satte sig hen til Schwarzkoppen paa Vognens Forsæde. Og nu kjørte de begge to ad Arnevig til, efterat der endnu var blevet udvekslet et Par Taksigelses- og Afskedsord.

Femte Kapitel.

Kjørslen fortsattes mellem høie Hegn, med Havet tæt til Venstre; men man hørte det kun, en lav Klitvæg hindrede Udsigten dertil. Arne havde lige som Schwarzkoppen svøbt Fødderne i Plaid og Dækkener, thi det var blevet efteraarsagtig frisk efter den deilige varme Dag, friskere end det tilkom September. Men det gjorde kun deres Samtale end mere livlig; den dreiede sig naturligvis om den Aften, de lige havde tilbragt sammen.

«Den lille Petersen har en henrivende Stemme,» sagde Arne. «Desuagtet vilde jeg have foretrukket, at hun havde sunget Jomfrukransen fremfor den vemodige Sang.»

«Den var meget smuk.»

«Ja vist var den det, og vi kunne begge to godt høre den uden at tage Skade. Men min Søster! De lagde vel Mærke til, at hun tog Nodebladet og forlod Værelset? Jeg tør vædde paa, at hun straks har lært den udenad eller taget en Afskrift og klistret den ind i et eller andet Album. Thi trods sine syv og tredive Aar er hun i mange Henseender endnu den gamle Klosterpensionsfrøken fra «Gnadenfrei,» i Særdeleshed

ogsaa i Maaden, hvorpaa hun omgaas Frøken Dobschütz. Denne Dobschütz er et udmærket Menneske; jeg har al mulig Respekt for hendes Viden og Karakter, men hun er desuagtet en Ulykke for min stakkels Svoger. De er overrasket, men det er virkelig Tilfældet. Frøken Dobschütz er meget for klog, men tillige meget for godhjertet, til at hun af egen Drift eller — endnu mindre — af Forfængelighed skulde stille sig mellem Ægtefolkene, men den Stilling, som hun aldrig selv vilde tage, den bliver hende paatvunget af min Søster. Kirstine skal altid have En, til hvem hun kan give sine Klager Luft, hun, denne ædle Sjæl, en fuldstændig Efterbyrd af Jean Paul, hun der, om jeg maa udtrykke mig saaledes, bryder sit Hoved med Livets Alvor. Der gives i Grunden kun én Form, hvorved hun kan oplives, og det er ved de smaa Kjærlighedshistorier fra de Vantros Kreds. Og vantro er saa omtrent alt, der ikke er gammel-luthersk eller pietistisk eller herrnhutisk. Det er mærkværdigt, at hun under disse Omstændigheder taaler disse Tre ved Siden af hinanden. Saa er hun tillige saa halsstarrig, saa utilgængelig. Jeg gjør undertiden Forsøg paa at tale hende tilrette og gjøre det indlysende for hende, at hun bør slutte sig til sin Mand og lytte til ham, naar han fortæller noget Verdsligt, kommer med en Vittighed, et Ordspil eller en Anekdote.»

Schwarzkoppen tilkjendegav ved et Nik, at han var af samme Mening og sagde derpaa: «Jeg har idag sagt hende noget Lignende og henvist til Grevens elskværdige Sider.»

«En Henvisning, som hun sikkert har tilbagevist paa en temmelig afvisende Maade. Jeg kjender det. Evig og altid Opdragelsesspørgsmaal, bestandig Missions-

beretninger fra Grønland eller Ceylon, bestandig Harmonium, bestandig Alterlys, bestandig Alterklæde med Kors. Det er ikke til at holde ud. Jeg taler saa ligefrem og saa udførlig om det til Dem, fordi De er den Eneste, der kan hjælpe her. Jeg tror, at De heller ikke tilfredsstiller hende fuldt ud, alene af den Grund, at De er uden den pietistiske Kolorit af «Blomster og Engle smaa,» men Deres Standpunkt er i ethvert Tilfælde det korrekte. Deres Bekjendelses Natur er hende ikke intensiv nok; hun lader imidlertid selve Bekjendelsen passere og netop, fordi hun gjør det, lytter hun ikke blot til Deres Raad, men bøier sig ogsaa for det. Og det vil sige noget.»

Medens Arne talte saaledes, vare de naaede til et Sted, hvor Klitvæggen aabnede sig ud imod Havet. Brændingen blev nu synlig, og længere ude saa man Fiskerbaade, der laa stille i det klare Maanelys med rebede Seil. En Raket steg op paa Horisonten, og Fyrtaarns-Ildkuglen faldt ned.

Arne havde ladet Vognen holde. «Det er fortryllende. Det er Damperen, der kommer fra Korsør. Kongen er maaske om Bord og vil tilbringe endnu et Par Uger paa Lyksborg. Jeg har allerede hørt, at de igjen have fundet noget i Mosen, ved Sønderbrarup eller et andet Sted, maaske et Vikingskib eller en Lystjagt fra Knud den Stores Tid. Forhaabenlig gaar denne Kalk os forbi. Hvad mig personlig angaar, saa læser jeg hellere «David Copperfield» eller «De tre Musketerer.» Disse Mosefund, Kamme og Naale, eller maaske endog en sammenblandet Masse, som Thomsen og Worsaae kjævles om indbyrdes, uden at de kunne komme paa det Rene med, om det er Rodtrævler, eller

en Søkonges Haardusk, kunne ikke afvinde mig nogen Interesse, og de kongelige Frokoster, ved hvilken Likør-flaskerne spille Hovedrollen, med mindre det da er Grevinde Danner, den forhenværende Modehandlerinde, ere mig i Grunden ligefrem modbydelige. Jeg er ellers i alle Retninger uenig med min Søster, selv hvor hun har Ret og desværre kun gør for meget Væsen ud af sin Ret, men i den Henseende kan jeg kun være enig med hende, og jeg fatter ikke Holk, siden han ikke kan gjøre rent Bord med Historien derovre og rydde op, men finder Behag i at skabe sig og at rende omkring i Prinsessepalæet nu som før i sin Kammerherre-Uniform. Jeg kan endda finde mig i, at hans slesvigholstenske Hjerter ikke forbyder ham det, thi saa længe Kongen lever, er han nu en Gang vor Konge og Hertug. Men jeg finder det hverken klogt eller rigtigt. Livet med Grevinde Danner konserverer ikke, jeg mener Kongen, og det kan være forbi i en Nat. Han er iforveien apoplektisk. Og hvad saa?»

«Jeg tror ikke, at Holk beskæftiger sig med det Spørgsmaal. Han er et Øiebliksmenneske og holder sig til den gamle Trøst: *efter os kommer Syndfloden.*»

«Meget sandt. Øiebliksmenneske. Og at det forholder sig saaledes, det er igjen et af de Punkter, som min Søster ikke kan tilgive ham, og hvori jeg atter nødes til at stille mig paa hendes Side. Men lad os ikke tale om det; jeg har netop idag ikke Lyst til at opramse min Søsters Dyder; *les défauts de ses vertus* er det mig mere om at gjøre idag, dem maa vi, kjære Schwarzkoppen, bekæmpe i Fællesskab, ellers kommer vi til at opleve noget meget Ubehageligt. Det er jeg sikker paa, men det staar kun ikke klart for mig, hvem

det bliver, der vil komme til at gjøre det første Skridt, det første Skridt til Ulykken. Holk, der næsten gaar for vidt i sin Ridderlighed og tilbeder hende næsten for stærkt, er Beskedenheden og Føieligheden selv; han har vænnet sig til bestandig at stille sig selv i anden Række overfor sin Hustru. Naturligvis. Først var det hendes Skjønhed, der imponerede ham — hun var virkelig meget smuk og er det i Grunden endnu — og saa imponeredes han af hendes Klogskab eller i alt Fald af det, som han ansaa for Klogskab, og saa imponeredes han, og *det* maaske allermest af hendes Gudfrygtighed. Men i Løbet af nogen Tid er der, og det desværre i en alt for stærkt stigende Grad, foregaaet en pludselig Forandring med ham, han er utaalmodig, drilleborn, ironisk, og endnu i Eftermiddags vakte det paany min Opmærksomhed, hvor meget hans Tone har forandret sig. De hørte vel nok, da der var Tale om Marmorkrybberne. Naa, min Søster tog som sædvanlig atter den mere eller mindre spøgefulde Sag ganske alvorlig og svarede halvveis irriteret, halvveis sentimentalt. Endnu for to, tre Aar siden vilde Holk have ladet dette passere, men idag svarede han hende spidst og bemærkede spottende, at hun kun befandt sig vel, naar hun kunde tale om Gravhvælvingen og Kapellet og kunde lade en Engel male, der bestod af bar Taille.»

Schwarzkoppen havde leilighedsvis ledsaget alt dette med et: «kun altfor sandt», og der kunde ikke være Tvivl om, at han samstemmede med ham. Men nu tav Arne, fordi det ikke var ham nok, at han blot samstemmede med ham; han vilde tillige gjerne høre et udførligt Ord fra Schwarzkoppens Side. Denne røbede imidlertid ringe Lyst til at spinde videre paa dette

Thema: det Jern var ham for varmt; han pegede over mod Arnevig, der just i dette Øieblik kunde skimtes hinsides en Bugt, der gik langt ind i Landet, og sagde: «Hvor Byen ligger deilig hist i Maanelyset! Og hvor Diget histovre formelig skærer Tagene over, og saa Gavlene mellem Popler og Piletræer! Og saa Sankt Katharine! Hører De Klangen trænge herover! Jeg velsigner den Stund, der har ført mig herhen til Eders deilige Land.»

«Og det skal De have Tak for, Schwarzkoppen. Hvert Menneske kan godt lide at høre sin Hjemstavn blive lovprist. Men De vil blot smutte fra mig. Jeg opfordrer Dem til at staa mig bi i denne vanskelige Sag, der piner mig langt mere, end De kan formode, og De peger over mod Diget og siger til mig, at det skærer Tagene over. Det forstaar sig, det er Tilfældet. Men dermed slipper De ikke fra mig. Med den Indflydelse, som De har paa min Søster, maa De komme hende til Livs fra Bibelsiden og af et halvt Dusin Steder søge at bevise hende, at det ikke kan vedblive at gaa saaledes, at alt dette kun er Selvretfærdighed, at den rette Kjærlighed ikke vil vide noget af denne skjulte Hovmod at sige, den rette Kjærlighed kan kun holde sig ved at optræde ydmygt, med andre Ord, at hun maa forandre sig og læmpe sig efter sin Mand, i Stedet for at gjøre ham ked af Hjemmet. Ja, De kan tilføie, og det stemmer ogsaa halvveis overens med Sandheden, at han rimeligvis for længe siden vilde have opgivet hele sin Stilling i Kjøbenhavn, hvis han ikke var glad ved af og til at komme ud af det Tryk, som hans Hustru, min elskede og høitagtede Fru Søsters Dyder udøve paa ham.»

«Ak, kjære Baron,» tog Schwarzkoppen nu Ordet, «jeg vil i Grunden ikke smutte fra Dem, det er ikke Tilfældet; jeg savner heller ikke god Villie til at virke med efter bedste Evne, thi jeg ser Faren, som De ser den. Men der udrettes kun lidet med den gode Villie. Hvis Deres Fru Søster var en protestantisk i Stedet for en katholsk Grevinde, og hvis jeg selv var Redemptorist eller endnu hellere Jesuitpater i Stedet for Seminariedirektør i Arnevig, saa vilde det være den letteste Sag af Verden. Men saaledes er det ikke. Om Autoritet er der ikke Tale. Alt maa tages fuldstændig selskabeligt, og hvis jeg vilde gjøre Mine til at optræde som Sjælelæge, som Skriftefader, saa vilde jeg optræde paatrængende og foretage noget, som ikke tilkommer mig.»

«Paatrængende,» sagde Arne leende. «Jeg kan virkelig ikke antage, Schwarzkoppen, at det er Petersen, der volder Dem Bekymringer; han med sine næsten firsindstyve Aar staar jo netop paa et Punkt, hvor al Rivaliseren hører op, og hvor det ikke længer nytter at tage noget ilde op.»

«Ikke Petersen,» sagde Schwarzkoppen. «Han har virkelig for længe siden kastet sine smaa forfængelige Sider, der ellers intetsteds ere større end hos mine Embedsbrødre Præsterne, bagved sig og kunde vist godt unde mig Omvenderens og Undergjærningsmandens Rolle. Men man bør ikke altid udnytte, hvad Tilfældet byder En. Her er der saa meget, der taler derimod, vanskeliggjør det og formaner til Forsigtighed.»

«De vægrer Dem altsaa ved det?»

«Nei, jeg vægrer mig ikke. Jeg vil gjøre, hvad der staar i min Magt, men det kan kun være en ren Ubedydelighed. Allerede af ydre Grunde. Jeg er i Embede,

og Veien til Holkenæs er ikke saa helt kort, derfor vil dette «ved Leilighed,» hvorom De talte, ikke kunne indtræffe synderlig ofte. Men Hovedvanskeligheden er dog bestandig Grevinden selv. Jeg har næppe nogensinde kjendt en Dame, for hvem jeg nærer større Høiagtelse. Med en fornem Dames Fortrin forener hun alle en kristelig Kvindes Dyder. Hun vil hvert Øieblik det Bedste, hvad Pligten byder hende, og det er overordenlig vanskeligt at give disse hendes Anskuelser om Pligt en anden Retning. Som De ved, og som jeg ogsaa alt til Overflod har antydet, tilsteder vor Kirke ikke andet end Raad, Trøst, Bøn. Mere eller mindre er alt lagt i Udtydningen af Skriftstederne, og det aabner Døren paa vid Gab for Meningskampen. Og dertil kommer endnu, at Grevinden ikke blot er meget bibelfast, hun er tillige i Besiddelse af hele den Kraft, der findes hos dem, som hverken se til Høire eller til Venstre, ikke gjøre Indrømmelser og ved deres Stivhed og Ubønhørighed forstaa at iføre sig selv en Rustning, der slutter bedre end en mild og kjærlig Troens Rustning. Man kan ikke komme hende til Livs med Modsigelser og endnu mindre med en overlegen Mine.»

«Det er sandt. Jeg kan ogsaa kun gjentage: Det Hele maa komme rent tilfældig.»

«Alt, hvad jeg kan gjøre, er — om jeg da som halv Skolemester, det jeg nu er, maa benytte mig af et Ord, der klinger noget lærd — en profylaktisk Fremgangsmaade — at forhindre, forebygge. Jeg vil lægge mine Historier til Rette, Historier fra mit tidligere Liv som Præst — man faar da et godt Indblik i mange Vildfarelser og Forviklinger! — og vil forsøge paa at lade disse Historier virke i Stilhed. Deres Fru Søster

er i samme Gråd fantasifuld og eftertænksom; det Fantasifulde vil levendegjøre det, hun har hørt, for hende, og hendes Eftertænksomhed vil tvinge hende til at syselsætte sig med Historiens Kjerne og saaledes maaske føre hen til, at hun først skifter Anskuelser og senere til Selvomvendelse. Det er alt, hvad jeg kan love. En overmaade langsom Fremgangsmaade og maaske en Opbydelse af Kraft, der ikke staar i noget Forhold til, hvad der kommer ud af det. Men jeg vil i ethvert Tilfælde ikke unddrage mig min Opgave, fordi jeg nærer den Overbevisning, at det er nødvendigt at gjøre noget indenfor forsigtig stukne Grænser.»

«Det er slaaet fast, Schwarzkoppen; jeg har Deres Ord. Og dermed er det godt. Tiden er desuden gunstig for, hvad vi pønse paa. I Løbet af omtrent fire Uger venter Holk, at han bliver kaldt over til Kjøbenhavn til Prinsessen, og saa er han borte til Julen. I den mellemliggende Tid er jeg tit derovre, for, som sædvanlig, naar Holk er i Kjøbenhavn, at have et Øje med Landvæsenet og Bogføringen; hver Gang jeg tager derover, vil jeg regelmæssig først konferere med Dem og forespørge, om De kan ledsage mig. Jeg vil tillige gjerne have, at De skal vide, at hun, hver Gang han er borte, er i en blød og næsten kjærlig Stemning, og den store Kjærlighed, som hun tidligere nærede til ham, og som hun bilder sig ind, at hun nu har i stærkere Grad, end det virkelig er Tilfældet, denne Kjærlighed bliver bestandig mere levende, naar han er borte. Kort og godt, hendes Sind er i hans Fraværelse en Ager, hvorpaa hvert godt Sædekorn spirer frem. Det kommer blot an paa en Gang at vise hende alt fra en anden Side, der ogsaa saa nogenlunde kan gjøre Krav paa at

komme i Betragtning. Dersom det lykkes for os, saa have vi Spillet vundet. Med den Alvor og Fasthed, hvormed hun tager Bestemmelse om alt, kommer hun af sig selv til det rette Maal, naar hendes Aand blot først har faaet den rigtige Retning anvist.»

De havde nu naaet Dæmningen, der strakte sig langs den anden Side Bugten, og paa hvilken Kjøreveien endnu fortsattes en kort Strækning. Byen laa nedenfor; Katharinekirken, ind i hvilken Seminariet var bygget, ragede frem fra dens Midte, og fra Udgangen en gammel, høit liggende Slotsbygning «Slottet Arne.» Da Vognen kørte nedad den skraa Dæmning ad Kjøbstaden til, sagde Schwarzkoppen: «Et underligt Spil; vi ere jo som to Sammensvorne, der ved Nattetide smede Planer, Planer, ved hvilke jeg faar tildelt den Rolle, som i Grunden burde tilfalde den gamle Petersen. Og det saa meget mere, som Grevinden i Grunden ser op til ham med Sværmeri og kun ikke rigtig kan komme ud over Rationalisten i ham. Ud over Rationalisten! I Grunden kun et Ord, og rigtig beset ved Lys er det ikke en Gang saa slemt bevendt dermed, allermindst nu. Han er nu tæt ved Grænsen af den Tid, som er tilstaaet os hernede og har klarere Øine end vi, maaske i alle Retninger, men i ethvert Tilfælde ganske sikkert i Ting af denne Verden.»

Sjette Kapitel.

De deilige Efteraarsdage syntes at ville vare ved. Ogsaa den næste Morgen var det igjen lyst og solklart, og Greveparret nød Frokosten i det Frie under Fronthallen — Julie Dobschütz i Forening med dem. Asta øvede sig ved Siden af, Axel og Huslæreren vare paa Jagt i Klitterne, noget Mikkeldagsferierne tilstedede; om dem vilde Grevinden i Reglen ikke høre synderlig Tale, lige saa lidt som om Ferier overhoved; Ferier i Kjøbstaden og i Skolerne, det var der Mening i, men herude, hvor man levede i Guds frie Natur, vare de under alle Omstændigheder overflødige. Grevinden havde principielt længe holdt fast ved dette og smilede overlegent, naar Greven forsvarede sit modsatte Standpunkt; men uagtet hun ikke havde skiftet Anskuelser, havde hun undtagelsesvis Intet at indvende mod Mikkeldagsferierne iaar, fordi hun endnu stadig ikke havde opgivet den Plan at lade begge Børnene komme i Pension, naar Vintersemestret begyndte. Saa betød da det Par Dage ikke meget. Greven lagde for sit Vedkommende nu som før, naar Talen var om Skole- og Pensionsspørgsmaalet, en Valenhed for Dagen, som Grevinden stedse paany beklagede; han var i Grunden ikke imod det,

men heller ikke for det. I ethvert Tilfælde hævdede han, at det ikke paa nogen Maade hastede, hvorpaa Grevinden med en vis Pirrelighed svarede: *det* kunde hun netop ikke gaa ind paa; det var ikke blot paa Tiden, det var endog den høieste Tid; Asta var seksten, Axel blev femten Aar, det var de Aar, hvori Karakteren dannedes, hvor Korsveiene kom, hvor det vilde vise sig, om de gik til Høire eller til Venstre. «Og om det bliver hvide eller sorte Faar,» henkastede Holk spodsk og greb efter Avisen.

Men netop denne spodske Bemærkning, der skulde vise Grevinden, at hun atter en Gang tog alt dette meget for høitideligt, forøgede blot hendes Alvor, og saa sagde hun da, uden at tage Hensyn til, at Frøken Dobschütz, som desuden var indviet i Fortroligheden, var tilstede: «Jeg beder Dig, Helmuth, om endelig at lade være med at trække en alvorlig Sag ned i det Komiske. Jeg kan godt lide at blive oplivet . . .»

«Undskyld, Kirstine, det synes at være Din Parole siden igaar.»

«Jeg kan godt lide at blive oplivet,» gjentog hun, «men alt til sin Tid. Jeg forlanger ikke, at Du skal have samme Mening som jeg; jeg forlanger kun en bestemt Mening; den behøver ikke en Gang at være begrundet. Du maa gjerne sige, at Du anser Strehlke for fyldestgjørende, og at Du sætter mere Pris paa Elisabeth Petersen end et helt Pensionat af unge Damer — jeg vil ikke anerkjende nogen af Delene, men jeg vil underkaste mig og tie. Men Du maa naturligvis slet ikke kalde det Opdragelse . . .»

«Aa, kjære Kirstine, det er nu en Gang Din Kjæphest eller en i Rækken af dem, og dersom Du ikke

var født som Baronesse Arne, saa vilde Du være bleven Basedow eller Pestalozzi, og kunde afløse Schwarzkoppen som Seminariedirektør. Eller Du kunde maaske endog blive hans Inspicient. Opdragelse og stedse paany Opdragelse. Ærlig talt, jeg for mit Vedkommende tror ikke paa Vigtigheden af alle disse Historier. Opdragelse! Ogsaa i den Henseende er Forudbestemmelse, Naade det Bedste. Hvor god en Lutheraner jeg end er, saa hylder jeg i den Henseende Calvin. Og dersom Du ikke kan lide Calvin, i Forbigaaende sagt ogsaa en Kaprice af Din Tænkemaade, saa lad mig ligefrem sige Dig det gamle Ordsprog: «som man ligger i Vuggen, saaledes kommer man ogsaa til at ligge i Ligkisten.» Opdragelsen udretter ikke meget. Og hvis der overhoved skal være Tale om Opdragelse, saa er det den, som Huset giver.» Grevinden trak noget paa Skuldrene, men Holk tog ikke Hensyn dertil og vedblev: «Hjemmet er Forbilledet, og Forbilledet er det eneste, som jeg til lægger saadant noget som opdragende Kraft. Forbilledet og naturligvis Kjærligheden. Og jeg elsker Børnene, deri vil jeg dog forhaabenlig vinde Dit Bifald, og det er mig en Fornødenhed at se dem hver Dag.»

«Helmuth, det dreier sig ikke om, hvad Du har fornødent, men det dreier sig om, hvad Børnene have fornødent. Du ser kun Børnene ved Frokosten, naar Du læser «Dagbladet» og ved Theen, naar Du læser «Hamburger Nachrichten» og er forstemt, naar de tale eller endog blot rette et Spørgsmaal til Dig. Det er muligt, at Børnenes Nærværelse giver Dig et vist Velbehag, men det forholder sig ikke stort anderledes dermed end med Sukkerdaasen, der regelmæssig skal staa til Høire for Dig, dersom Du skal befinde Dig vel. Du trænger

til Børnene, siger Du. Tror Du ikke, at jeg trænger til dem her i denne Ensomhed og Stilhed, hvori jeg ikke har andet end min gode Dobschütz? Men mine Børns Lykke har for mig større Betydning end mit Velvære og det, som Pligten foreskriver, spørger ikke om Velbefindende.»

Holk lod sin venstre Haand fare hen over Bordugen, medens han med den høire Haand knibsedesukkerdaasen op og i en tre à fire Gange, indtil Grevinden, der hver Gang blev nervøs ved den Lyd, skøddaaasen til Side, hvad han rolig fandt sig i. Thi han forstod fuldkomment, at det er vanskeligt at udholde en saa slet Vane. Mere endnu, hele dette ubetydelige Intermezzo gjengav ham hans gode Humør. «Mig er det lige meget, Kirstine. Raadfør Dig med Schwarzkoppen og Din Broder og naturligvis med vor gode Dobschütz. Og træf saa en Bestemmelse efter Jeres Skjøn. Det er jo i det Hele til ingen Nytte at føre en Feide om alt dette, og jeg ærgrer mig bagefter over hvert Ord, som jeg har svaret Dig. For i Grunden,» og han tog hendes Haand og kyssede den, «i Grunden er det jo en lille Komædie, som Du spiller, en elskværdig lille Komædie. Du vil, jeg ved ganske vist ikke rigtig hvorfor, holde mig i den Tro, at jeg har noget at sige her paa Holkenæs. Naa, Kirstine, Du har ikke blot langt mere Karakter end jeg, Du er ogsaa langt klogere; men saa lidet klog er jeg dog ikke, at jeg ikke skulde vide, hvem der er Herre her, og efter hvis Hoved det gaar. Og naar jeg en Morgenstund indfandt mig her ved Frokostbordet, og Du sagde til mig: «jeg har i Nat lavet to Paketbaade i Stand, og den ene har jeg sendt til Snæppedal, den anden til «Gnadenfrei», og i den ene

Paketbaad var Axel og i den anden var Asta,» saa ved Du med al optænkelig Sikkerhed, at jeg maaske vilde studse et Øieblik, men jeg vilde sikkert ikke modsige Dig og endnu mindre gaa saavidt, at jeg vilde komme med Bebreidelser.»

Grevinden smilede halvveis tilfredsstillet, halvveis vemodig.

«Se blot,» vedblev Holk, «Du giver mig Ret og dersom Du vilde betænke Dig dermed endnu et Øieblik, saa vilde jeg henvende mig til vor Veninde Julie, for at høre en afgjørende Udtalelse. Ikke sandt, kjære Dobschütz, det er en Daarskab og i Grunden en grusom Leg at tale om Modsigelser eller Tvivlraadighed hos en Mand, hvis Tvivlraadighed ingensinde er en Hindring, fordi den synker ned til blot og bar Ligegyldighed paa Grund af hans bedre Halvdels Bestemthed. Men der bøier jo «Dronning Maria» just omkring Farø-Klint. Om fem Minuter er Skibet her. Jeg foreslaar, at vi gaa ned til Landgangsbroen og tage imod Brevene fra Kjøbenhavn.»

«Nei, lad mig,» raabte Asta, der i Værelset ved Siden af havde hørt, at «Dronning Maria» nærmede sig og straks havde smækket Flyglet i, paa hvilket hun øvede sig. «Nei, lad mig; jeg er raskere til Bens.» Og inden der endnu kunde svares med et Ja eller Nei, fløi hun allerede nedad Terrassen og ud paa Broen, hvis Endepunkt hun naaede næsten i samme Øieblik, som Skibet lagde til. Kaptainen, der kjendte den unge Komtesse meget godt, hilste paa militærisk Vis og rakte saa personlig fra Kommandobroen Aviserne og Brevene. Et Øieblik senere satte Skibet sig paany i Bevægelse ad Lyksborg til. Men Asta ilede tilbage, hen imod Ter-

rassen, og da hun halvveis var kommen op, holdt hun allerede et Brev i Veiret; paa dets Format og store Segl opdagede Greven og Grevinden uden Vanskelighed, at det var en tjenstlig Skrivelse. Straks efter var den unge Komtesse igjen oppe under Søjlehallen og lagde Aviserne paa Bordet, medens hun rakte Faderen Brevet.

Denne lod Blikket fare hen over Adressen og læste: «Til Hans Høivelbaarenhed Grev Helmuth Holk til Holkenæs, vikarierende Provst for det adelige Konvent St. Johannes i Slesvig, Kammerherre hos Hendes kongelige Høihed Prinsesse Maria Eleonore.»

«Der er kun En, som skriver saa korrekt og saa fuldstændigt,» sagde Grevinden. «Brevet maa altsaa være fra Pentz. Jeg kan stadig ikke lade være med at le, naar jeg tænker paa ham, han er noget af en Polonius, noget af Hofmarskalk Kalb. Men Asta, Du skulde øve Dig videre; jeg tror, at «Dronning Maria» kom rigtig beleilig for Dig.»

Og Asta gik tilbage til Flyglet.

Holk havde imidlertid aabnet Brevet og begyndte uden videre at læse det høit, fordi han vidste, at det ikke vilde røbe Statshemmeligheder.

«Kjøbenhavn. Prinsesse-Palæet.

Den 28. September 1859.

Kjære Holk!

Vor friherrelige Hilsen allerførst! Og i Hælene paa min Hilsen den allerærbødigste Bøn ikke at ville lade mig undgjelde for, at jeg staar i Begreb med at forstyrre Familielivet paa Slottet Holkenæs. Vor Ven Thureson Bille, der skulde tiltræde Tjenesten hos Prinsessen den 1. Oktober og alternere med Eriksen,

har i tre Uger ligget syg af Mæslinger, en Børnesygdom, om hvilken man i dette Tilfælde tør sige — jeg citerer her vor Prinsesse, hendes kongelige Høihed — at den er kommen til den rette Mand. Ganske vist have vi jo endnu Baron Steen tilbage, men han er for Øieblikket paa Sicilien og har allerede i fem Uger ventet paa et Udbrud af Ætna. Siden Steen allerpersongligst ikke længer kan fortsætte sit eruptive Liv, har han kastet sig over de ildspyende Bjerges Eruptioner. Hvorledes tager monstro hans egen Fortid sig ud ved Siden deraf! Jeg har nu kjendt ham i tredive Aar. Trods alle Anstrængelser for at blive en Don Juan, har han i alt Væsenligt altid kun været en Junker Blegnæb, altsaa modereret i sine Fordringer, saa temmelig det Latterligste, man kan være. Men lad os lade det fare og vende os til Hovedsagen; Steen og Bille svigte, og saa bliver kun De tilbage. Prinsessen selv anmoder mig om at tolke Dem og den elskværdige Grevinde hendes Beklagelse og har paalagt mig at tilføie, at «hun vilde bestræbe sig for at gjøre Dem Dagene saa lidet besværlige og saa behagelige som muligt.» Og det vil ogsaa lykkes hende. Kongen har i Sinde at tilbringe Efterhøsten paa Lyksborg, Grevinde Danner tager naturligvis med ham, og De vil saaledes finde vor Serenissima i bedste Lune; som De ved, taaler hun ikke godt at indaande den samme Luft som Grevinde Danner. Halls Stilling — *in politicis* er han endnu som før Yndlingen i Prinsesse-Palæet — er rokket, men selv *det* bidrager til at forbedre selve Prinsessens Humør, thi af «Bonde-Ministeriet,» der er nær forestaaende, lover Alverden sig kun en fire

Ugers Varighed, og naar Hall saa igjen træder ind — og man vil bønfalde ham om at gjøre det — saa staar han fastere end nogensinde før. Iøvrigt, kjære Holk — og jeg er glad ved at kunne tilføie det — er det ikke nødvendigt, at De jager og skynder Dem og straks benytter den første Damper; det har Prinsessen udtrykkelig anmodet mig om at sige Dem — en særlig stor Gunstbevisning, eftersom Punktlighed i Tjenesten hører til de Ting, hun ellers holder stærkt paa, og hvorover hun under visse Forhold let kan blive stødt. Her holder jeg op og tager ikke før Tiden noget ud af den Pose med Nyheder, som jeg har til Dem. Prinsessen tager det overordenlig ilde op, naar man iforveien pludrer ud med, hvad hun selv saa gjerne vilde fortælle. De faar kun en Himmerigsmundfuld. Adda Nielsen forlader Scenen og bliver Grevinde Brede, efterat hun i fjorten Dage har vaklet mellem, om hun ikke hellere skulde forblive i sin mere fri og i finansiell Henseende fordelagtigere Stilling hos Grosserer Hoptrup. Men det Legitime har dog ogsaa en Tillokkelse og nu tilmed en legitim Grevinde! Selv om Hoptrup skulde blive Enkemand — hvortil der vel endnu foreløbig ikke kan være Udsigt — saa naar han dog, trods sine Millioner, aldrig ud over Etatsraaden. Og det er alt for lidt i Forhold til de Fordringer, en første tragisk Skuespillerinde stiller. De Meza er bleven Fløiadjudant, Thomsen og Worsaae have igjen været oppe at skændes, naturligvis om en udhulet, forstenet Træstamme, som Worsaae blot vilde henlægge helt tilbage til Ragnar Lodbrok, medens Thomsen, hvem det ikke er nok, lægger den tilbage til Noah. Jeg holder paa

Noah; han vækker behagelige Forestillinger hos mig: Arken, Duen, Regnbuen og fremfor alt Vinstokken. Lad mig i et Par Linier eller helst i et Telegram vide, naar vi kunne vente Dem. *Tout à vous.*

Deres Ebenezer Pentz.»

Da Holk havde læst Brevet, kom han i en inderlig oprømt Stemning, som Grevinden ikke var i Stand til at dele.

«Naa, hvad siger Du, Kirstine? Pentz *from top to toe*. I godt Humør, oplagt til Bagtalelse, heldigvis ogsaa fuld af Selvironi. Hoflivet opelsker dog mærkværdige Figurer.»

«Ja sikkert. Og især derovre i vort kjære Kjøbenhavn. Det kan selv i sit Hofliv ikke give Slip paa sin oprindelige Natur.»

«Og hvad er denne Natur?»

«Dancesaloner, Musik, Fyrværkeri. Det er en By for Skibskaptainer, der have turet rundt paa Søen i seks Maaneder og nu bestræbe sig for at sætte alle deres Sparepenge overstyr og indhente alt det Forsømte. Alt i Kjøbenhavn er Kneiper og Forlystelseslokaler.»

Holk lo. «Thorvaldsens Musæum, den nordiske Oldsagsamling og Frelserens Kirke og Frue Kirke med Kristus og de tolv Apostle . . . er det ogsaa Kneiper?»

«Aa, Holk, hvor kan Du komme med det Spørgsmaal? Der kunde endnu opregnes meget andet, og jeg er ikke blind for alt det Smukke, som findes derovre. Det er i Grunden et fint Folkefærd, meget klogt og meget begavet og udrustet med mange Talenter. Men lige saa sikkert som dette Folk har de Dyder, som Samkvemmet med Verden giver, lige saa sikkert har det ogsaa Skygge-

siderne. Det er lutter Verdensbørn; de have aldrig rigtig været nødsagede til at plage sig selv og anstrænge sig, og Lykken og Rigdommen er falden i Skødet paa dem. Tugtens Ris har manglet, og det giver dem nu denne Tone og denne Hang til Fornøielser, og Hoffet svømmer ikke blot med, det svømmer i Spidsen, i Stedet for at holde igjen og sige sig selv, at den, der vil herske, maa begynde med at beherske sig selv. Men det kjender man ikke til i Kjøbenhavn, og det gjør Din Prinsesse heller ikke, og allermindst gjør denne gode Baron Pentz det; jeg tror nok, at han betragter Tivoli som en af Samfundets Hjørnepiller. Og i den Forstand skriver han ogsaa. Jeg kan ikke rigtig lide den Tone og maa sige Dig, at det er den Tone, der efter min Mening og næsten ogsaa efter min Erfaring altid gaar forud for en Katastrofe.»

Holk var af en anden Mening. «Tro mig, Kirstine, hvor mange kongelige og ikke kongelige Gilder der end er derovre, saa er salig Belsazars Gjæstebud der dog ikke endnu, og det vil endnu vare længe, inden Undergangen bliver skrevet paa Væggen for mine kjære Kjøbenhavnere . . . Men hvorledes skal jeg stille mig overfor denne Prinsessens Opfordring?»

«Naturligvis efterkomme den. Du er i Tjeneste, og saa længe Du anser det for rigtigt at blive deri, saa længe har Du bestemte Pligter og maa opfylde dem. Og i det foreliggende Tilfælde jo før, jo hellere. Det anser jeg i ethvert Tilfælde for rigtigt. Det med Orloven eller med Forsikringen om, at «det ikke har Hastværk,» det vilde jeg ikke tro og i ethvert Tilfælde ikke tage imod. Jeg er gaaet af Veien for alt Hofvæsen og har en Rædsel for gamle og unge Prinsesser,

men saa meget kjender jeg dog ogsaa til Hoflivet og dets Love, at man ikke let kan gjøre for meget i Retning af Hyldest, og at der altid er noget Misligt ved rolig at tage imod tilstaaede Friheder. Og selv om Du endnu vilde blive her, Holk, saa vilde det alligevel være urolige Dage for Dig og mig, for os alle. Hvis jeg altsaa skal raade Dig, saa reis imorgen.»

«Du har Ret; det er virkelig bedst ikke at betænke sig længe. Men Du skulde ledsage mig, Kirstine. Fru Hansen derovre har hele Huset, altsaa Overflod paa Rum, og en bedre Værtinde kan man ikke tænke sig. Og hvad Bekjendtskaberne angaar, saa finder Du Grevinde Schimmelmänn og vor gode Brockdorffs Svigerinde og Helene Moltke. Jeg nævner disse tre, fordi jeg ved, at Du godt kan lide dem. Og saa er der jo ogsaa Kirker i Kjøbenhavn, og Melbye er Din Yndlingsmaler, og Du har i hele Din Levetid haft stor Respekt for den gamle Grundtvig.»

Grevinden smilede. Saa sagde hun: «Ja, Helmuth, nu er Du igjen helt *Dig selv*. Det er endnu ikke en Time siden, vi talte om Børnene og om deres Anbringelse, og det har Du allerede glemt igjen altsammen. En af os maa virkelig blive her og lede det, der er at gjøre, ind i det rette Spor. Jeg gad nok vide, hvad Du egentlig er optaget af. Alle Korn falde ud af Din Hukommelse, og kun Aynerne blive tilbage. Undskyld, men jeg kan ikke forskaane Dig for disse bitre Ord. Dersom min Broder Alfred døde eller maaske endog En, der staar Dig endnu nærmere, saa vilde Du glemme at kjøre til Begravelsen, hvis Du tilfældig havde arrangeret en Hønsejagt.»

Holk bed sig i Læberne. «Det lykkes mig ikke

at stemme Dig venlig og rive Dig ud af Dine evindelige Grublerier og Din Hang til at tage alt saa alvorligt. Jeg spørger mig selv: er det min Skyld eller er det Din?»

Disse Ord forblev dog ikke uden Virkning paa Kirstine. Hun tog hans Haand og sagde: «Skyld er der overalt, og min er maaske den største. Du er sorgløs og vaklevorn og omskiftelig, og jeg har det melankolske Sind og tager Livet tungt. Selv der, hvor det vilde være bedst at tage det let. Du har ikke truffet det godt med mig, og jeg kunde nok ønske Dig en Kone, der forstod at le mere. Af og til gjør jeg Forsøg paa det, gjør mig vel ogsaa til af, at jeg har forsøgt det, men det lykkes ikke rigtig. Jeg er ganske bestemt alvorlig og maaske tillige sentimental. Glem, hvad jeg før sagde til Dig, det var haardt og uretfærdigt, og jeg lod mig rive hen. Sikkert er det, at jeg tit anklager Dig, og det vil jeg ikke nægte, men jeg bør tillige sige, jeg anklager ogsaa mig selv.»

I dette Øieblik traadte Asta atter fra Salonen ned under Hallen med en Helgolænderhat over den venstre Arm.

«Hvor vil Du hen?»

«Til Elisabeth. Jeg vil bringe Nodemappen tilbage til hende, den, som hun lod blive her igaar.»

«Naa, det træffer sig godt,» sagde Holk, «saa følger jeg Dig et Stykke paa Vei.» Og Asta, der godt saa, at der havde fundet en alvorlig Samtale Sted, hilste først paa Frøken Dobschütz og kyssede saa Moderen paa Panden. Og straks efter tog hun Faderens Haand og gik med ham nedad Terrassen, hen mod den Side af Huset, der vendte ud til Haven.

Da de vare borte, sagde Frøken Dobschütz: «Jeg kunde næsten fristes til at tro, Kirstine, at Du endnu gjerne havde beholdt Nodemappen her et Par Dage. Jeg lagde igaar Aftes Mærke til, at den Sang gjorde et stærkt Indtryk paa Dig.»

«Ikke Kompositionen, blot Teksten. Og den skrev jeg i min første Iver straks af igaar Aftes. Hør, kjære Julie, hent den inde paa mit Skrivebord. Jeg vil gjerne have, at Du endnu en Gang læser det Hele høit for mig — eller dog i ethvert Tilfælde den første Strofe.»

«Netop den kan jeg udenad,» sagde Frøken Dobschütz.

«Jeg maaske ogsaa. Men desuagtet vilde jeg gjerne høre den; sig den frem for mig og rigtig langsomt.»

Og nu sagde Frøken Dobschütz langsomt og sagte ved sig selv:

Ei noget af Verdens Lykke
Er dog vel bedre end Ro;
Paa Glæden ei man kan bygge,
Alt Skjönt det svinder jo.
Rosen i Vaarens Dage
Saa hurtig falme vi ser,
Den Hadende maa man beklage,
Den Elskende næsten mer.

Grevinden gav Slip paa sit Arbeide, og en Taare faldt ned paa hendes Haand. Saa sagde hun: «En forunderlig Strofe. Og jeg ved ikke, hvad der er smukkest: de to Linier, hvormed den begynder eller de to Linier, hvormed den slutter.»

«Jeg tror, de høre sammen,» sagde Veninden, «og

hvert Liniepar bliver smukkere ved det andet: «Den Hadende maa man beklage, den Elskende næsten mer.» Ja, Kirstine, saaledes er det. Men netop, fordi det er sandt . . .»

«Er det andet, hvormed Strofen begynder, endnu sandere: «Ei noget af Verdens Lykke er dog vel bedre end Ro».»

Syvende Kapitel.

Medens Kirstine førte denne Samtale med Frøken Dobschütz, gik Holk og Asta ned gennem Søilehallen, og først da de vare komne hundrede Skridt længere bort og havde naaet den runde Plet, der var bevokset med Grønsvær, hvor de pleiede at spille Kricket, naar der var Besøg, skiltes de ad, Holk, for at henvende sig til en Gartner, der arbeidede udenfor et Drivhus, Asta for at fortsætte sin Gang paa den vel vedligeholdte Parkchaussée. Det gik efterhaanden nedad Bakke, og Veien bøiede tilsidst brat til Venstre ind paa en bred Kastanieallé, der mundede ud paa Sletten og førte lige til Landsbyen Holkeby. Der laa Kastanier overalt paa Jorden, eller Skallen paa dem revnede, naar de faldt ned for Fødderne af Asta. Denne bøiede sig ned efter hver enkelt, men da Præstegaarden, der var bygget ind i Kirkegaardsmuren, kom til Syne, kastede hun igjen det Hele bort og gik med hurtigere Skridt hen mod Huset. Døren havde endnu fra gammel Tid en Dørhammer, men den syntes ikke at ville gjøre Nytte, thi der kom Ingen. Først da hun havde gjentaget Bankningen flere Gange, blev der lukket op og det af Pastor Petersen selv, der aabenbart var bleven for-

styrret. Men da han fik Øie paa Asta, forsvandt Mismodsskyen fra hans Pande hurtig, og han tog hendes Haand og trak hende med sig ind i sin Studerestue, hvis Dør han havde ladet staa aaben. Vinduerne vendte ud mod Kirkegaarden, der høinede sig lidt, saa at Gravstenene lige som saa hinanden over Skuldrene. Mellem Gravstenene stod der Asketræer og Sørgepile, og skjønt det allerede var sent paa Aaret, trængte Duften af Resedaer ind udefra.

«Tag Plads, Asta,» sagde Petersen. «Jeg sad just og blundede. I mine Aar gaar Sønnen ikke længer efter Klokkeslet; den vil ikke komme om Natten, men saa kommer den til Gjengjæld og overfalder En om Dagen. Elisabeth er ovre hos Schünemanns for at bringe den stakkels Kone nogle Klaser Vindruer, som vi har skaaret imorges tidlig. Jeg tror ikke, Konen gjør det længe. Men Elisabeth maa straks være her igjen; Hanne hjælper med ude paa Marken. Og nu skal Du drikke et Glas Malvasier med mig. Det er Damevin.»

Og nu skubbede han den opslaaede Bibel over til Høire, men en Kasse med Oldsager — thi han var Oldgransker som de fleste slesvigske Præster — langt til Venstre og stillede to Vinglas paa sit Arbeidsbord.

«Lad os klinke. Ja, hvorpaa? Naa, paa en glædelig Jul.»

«Aa, det er der endnu saa længe til.»

«Ja, for Dig. Men jeg regner anderledes . . . Og saa paa, at Kristusbarnet vil opfylde alt det, som Du har paa Hjerte.»

Deres Glas klang sammen, og Elisabeth traadte just ind i samme Øieblik og sagde: «Nu maa jeg virkelig klinke med, skjønt jeg ikke ved, hvem det gjælder.»

Og først nu hilste de to unge Piger paa hinanden, og Asta leverede Elisabeth Nodemappen tilbage og overbragte hende tillige sin Moders Tak for den smukke Sang, hun havde sunget Aftenen i Forveien.

Dette blev blot sagt saadan hen i Luften, thi medens Asta udrettede sit Ærinde, sysselsatte hendes Øie sig allerede med de talrige numererede Ting, smaa og store, der fyldte den arkæologiske Kasse. Det Eneste, som hun lagde Mærke til, syntes at være Guldtraad, Guldtraad i en stor Spiral.

«Hvorfor er det af Guld?» spurgte Asta. «Det ser jo ud som en Sofa-Springfjeder.»

Den Gamle morede sig derover og sagde saa til hende, at det var noget bedre, det var et Smykke, en Slags Armbaand, som en daværende Komtesse Asta havde baaret for to tusind Aar siden.

Asta blev glad og nikkede, og Elisabeth, der kjendte mere til disse Ting, end hun skøttede om — thi hun var lige som Samlingens Kustos — tilføiede paa sin Side: «Og naar Din lille Hesteko-Broche bliver funden igjen om to tusind Aar, saa, det kan jeg forsikre Dig, aabnes der ogsaa en vid Mark for Gisninger og Konstateringer. . . Men kom nu, Asta, vi ville ikke længer forstyrre Bedstefader og hans Studerestue.»

Og dermed tog hun Astas Arm og gik med hende over Korridoren hen til en Port, der førte lige ud til Kirkegaarden. Endnu kun faa Skridt, saa kom de til en bred Tværvei, der strakte sig mellem Gravene hen til den gamle Kampestenskirke, en gammel gothisk Bygning uden Taarn, der godt kunde gaa for at være en Lade, hvis de høie Spidsbuevinduer ikke havde været med deres tætte smaabladede Vedbend, der i Ranker

snoede sig til helt op under Taget. Klokken hang under et Par Stigborde paa den ene af Kirkens Gavlsider, medens der til den anden var bygget et lavt Teglstenshus med smaa Vinduer og hvert Vindue med to Jernstave. Nogle af Gravstenene, der vare særlig talrige her i Nærheden af Kirken, naaede med deres Hovedende helt op til Gravhvælvingen, thi en saadan var Tilbygningen, og Asta steg nu op paa en af disse Gravstene og tittede nysgjerrig ind ad de smaa Vinduer med Jernstænger. Hun lænede sig samtidig med Haanden til en løs Mursten, som derved forskød sig tilbage og bragte en anden mindre Sten, der ogsaa allerede var løs, til at vælte, saa at den med et vældigt Bulder styrtede ned i Gravhvælvingen.

Asta foer tilbage og sprang ned fra Gravstenen, paa hvilken hun havde staaet. Elisabeth var ligeledes forskrækket, og først da de begge havde forladt den uhyggelige Plads og straks efter tillige selve Kirkegaarden, kom de til sig selv og fik deres Mæle igjen. Udenfor laa der langs Kirkegaardsmuren store Masser savede Brædder og Bjælker, hvad der ikke var underligt, thi parallelt med Kirkegaardsmuren og kun adskilt fra denne ved en bred Kjørevei, strakte sig en lang, med kort Græs bevokset Tømmerplads, hvorpaa der bestandig blev savet norsk Træ. Ogsaa i dette Øieblik laa der igjen en raa Træstamme, tilhugget med Øksen, paa to høie Træbukke, og et Par Tømmersvende, af hvilke den ene stod oppe, den anden nede, savede langs Stammen med en stor Træsav, der bestandig blev blankere under deres Arbeide. Begge de unge Piger tittede ivrig derover, og Nærheden af Mennesker, desuden den tydelige Lyd af Arbeide, gjorde dem godt efter den

Angst, hvoraf de endnu for nylig havde følt sig betaget Ansigt til Ansigt med den smuldrende Gravhvælving.

Det var en meget hyggelig Plads; Brændenælderne, der ellers bredte sig her, vare traadte ned, og saaledes sad begge Veninder bekvemt og mageligt paa de høit opstablede Brædder og havde Bjælkerne som Skammel og Kirkegaardsmuren som Rygstød.

«Hør Du,» sagde Asta, «Moder har alligevel Ret, siden hun ikke vil vide noget af Gravhvælvingen at sige og nærer en Rædsel for at betræde den. Det er jo, som om hver Sten var løs, og som om alt kun ventede paa, at det skal ramle sammen. Men hun gaar alligevel derhen to Gange om Aaret og lægger sin Krans paa Ligkisten, paa hans Fødselsdag og paa hans Dødsdag.»

«Hør, kan Du endnu huske Din Broder Estrid?»

«Ja, vist kan jeg det. Jeg var jo allerede syv Aar gammel.»

«Og er det sandt, at han ikke blot hed Estrid, men ogsaa Adam?»

«Ja. Men Moder vilde dog have, at han som andet Navn skulde føre Navnet Helmuth lige som Fader, Estrid Helmuth — det har Tante Dobschütz tit fortalt mig; men Fader holdt paa Adam, fordi han havde hørt, at Børn, der have det Navn, ikke dø, og da skal Moder have sagt — jeg ved det altsammen fra Tante Julie — at det var Hedenskab og Overtro, og det vilde hævnne sig, for den kjære Gud lod sig Intet forskrive, og det var forargeligt og forkasteligt at ville binde Hænderne paa ham.»

«Jeg kan godt tænke mig, at Din Moder har talt saaledes. Og det har jo ogsaa hævnnet sig. Men jeg

finder alligevel, Asta, at Din Moder er for stræng i alt dette, og Bedstefader, der jo dog holder saa meget af hende og har viet hende — hvad Præsten i Arnevig forresten den Gang skal have taget meget ilde op — og som ikke kjender noget bedre end sin «kjære Kirstine,» som han endnu stadig kalder hende, og han siger jo ogsaa endnu stadig «Du» til Din Fader fra gammel Tid af . . . han siger dog ogsaa, at hun er for sikker i sin Optræden og for stræng mod andre . . .»

«Ja, det sige alle, Din Bedstefader siger det, og Direktør Schwarzkoppen siger det, og Onkel Arne siger det. Og selv om Axel og jeg ikke skulle høre det, saa høre vi det alligevel og gjøre vore Betragtninger derover . . .»

«Og hvem kommer saa Eders Betragtninger til Gode?»

«Beständig Moder.»

«Det undrer mig i Grunden. Jeg troede, Du var Din Faders Kjæledægge og Yndling og holdt allermest af ham.»

«Ja, vist holder jeg af ham; han er saa god og opfylder ethvert af vore Ønsker. Men Moder mener det alligevel langt bedre med os, og derfor er hun strængere; altsammen blot af Kjærlighed.»

«Jeg har ikke altid hørt Dig tale saaledes, Asta. Det er endnu ikke en Uge siden, at Dit Sind var opfyldt af Beklagelser, ja næsten af Bitterhed; da sagde Du, at det næsten ikke var til at holde ud med Din Moder, og hun nægtede Dig alt, og alt var saa betydningsfuldt, som om Liv og Salighed afhang deraf . . .»

«Ja, det tror jeg nok, jeg sagde. Men hvem har vel ikke klaget en Gang imellem! Og saa er der tit saa stille

her, og derover bliver man bedrøvet og vil have det anderledes . . . Se, jeg tænker mig det saadan, at Moder tit plager os, men hun sørger dog ogsaa for os, og Fader gjør os hvert Øieblik glad, men i det Hele bryder han sig ikke rigtig om os. Han er altid andetsteds henne med sine Tanker og Moder bestandig hos os. Hvis det gik efter Faders Hoved, saa vilde alt vedblive at gaa sin rolige Gang saaledes, til der kom nogen og vilde have mig, Komtesse Holk, rød-blond og rank voksen og nogen Formue — jeg tror, det er alt, hvad der foresvæver ham, og deraf lover han sig det Bedste. At jeg ogsaa har en Sjæl, det tænker han ikke paa, maaske tror han ikke en Gang paa det.»

«Hvor kan Du sige saadant noget? Han maa jo dog tro, at du har en Sjæl?»

«Maaske. Jeg ved det ikke. Og det er Forskellen mellem ham og Moder. Hun tror bestemt derpaa, og vil have, at jeg skal lære noget og vinde en fast Tro, «et Anker for Livets Storme,» som hun siger, og jeg vilde være lykkelig ved det, hvis jeg ikke skulde bort fra Dig. En saadan Veninde som Dig finder jeg ikke igjen i Verden.»

«Men Du tager da vel ikke bort, Asta? Og af hvilken Grund? Er Frøken Dobschütz da ikke en klog Dame og elskværdig og god tillige? Og Du kan jo tale Fransk, saa det er en Lyst, og Strehlke har jo vundet to Præmier, en i Kjøbenhavn for Strandvegetationen i Nordslesvig og en i Kiel for Vandmænd og Søstjerner. Og at han kjender noget til Geografien, det ved jeg; han kjendte jo for nylig Kongen af Neapels Lystslot, saa at selv Din Onkel Arne komplimenterede ham. Hvorfor vil Du egentlig lære endnu mere? Det

tager jeg Dig ilde op, naar Du vil lære saa meget mere end jeg, og naar Du saa kommer tilbage, omgaas Du ikke mere med mig. Og jeg vil virkelig omgaas med Dig, for jeg holder jo saa meget af Dig. Og naar Din Moder vil have, at Du skal bort, saa vil hun bestemt have Dig i en stor Sveitserpension.»

«Nei, i en lille Herrnhuterpension.»

«Naa, det lader sig høre, Asta. Herrnhuterne kjender jeg; det er gode Mennesker.»

«Det tror jeg godt. Moder har jo ogsaa været i en Herrnhuterpension.»

«Er det da allerede afgjort?»

«Saa godt som afgjort. Fader har givet efter. Og han reiser desuden imorgen til Kjøbenhavn til Prinsessen, noget, hvorpaa der slet ikke var gjort Regning, og det vil Moder sikkert benytte, for hurtig at bringe alt i den rigtige Gænge. Jeg tænker mig, om fjorten Dage eller endnu tidligere . . .»

«Aa, Asta, hvis det ikke var for Bedstefaders Skyld, saa vilde jeg bede Din Moder om, at hun lod mig tage med. Hvad skal jeg tage mig for her, naar Du er borte?»

«Det vil nok gaa godt alligevel, Elisabeth, og det bør det ogsaa. Det vil ogsaa falde mig tungt. Og min Moder vil ogsaa blive alene, og hun faar ingen anden omkring sig end Frøken Dobschütz, men hun sender os *ligegodt* bort. For Axel skal ogsaa bort. Det er ligefuldt rigtigt, hvad hun sagde til mig igaar Aftes: man lever ikke for Fornøielsens og Glædens Skyld, men man lever, for at gjøre sin Pligt. Og hun besvor mig stedse at komme det i Hu, thi deraf var Lykke og Salighed afhængig.»

«Det er nok altsammen ganske sandt, men det hjælper mig ikke noget.» Og Elisabeths Øine tindrede, da hun sagde dette. «Jeg kan da ikke bestandig gaa og spasere ved Strandbredden og lede om Rav og lave Kataloger og skrive Numrene om. Og tænk ved Vintertid, naar alt ligger i Sne og Kragerne sidde paa Korsene og Klokken saa slaar tolv om Middagen . . .»

Og i dette Øieblik slog Middagsklokken, som Elisabeth lige havde talt om. Begge de unge Piger foer sammen. Men saa lo de igjen og reiste sig, thi det var paa høie Tid.

«Naar kommer Du igjen?»

«Imorgen.»

Dermed skiltes de, og da Asta straks efter kom forbi det Sted, hvor Klokken hang, slog denne just det tolvte Slag, og Degnens Dreng, der havde ringet, tog sin Hat af og forsvandt bagved Gravene.

Ottende Kapitel.

Da Holk paa Kricketpladsen havde forladt Asta, begav han sig til det nærmeste Drivhus, foran hvilket han saa sin Gartner i travl Virksomhed. Og efter en kort Hilsen rev han to Blade ud af sin Notitsbog og skrev et Par Telegramlinier til Pentz og Enkefru Hansen, i hvilke han bebudede, at han kom til Kjøbenhavn den næste Aften. «Kjære Olsen, disse Telegrammer maa til Lyksborg eller til Arnevig; det er mig ligegyldigt, hvor De afleverer dem. Tag Jagtvognen.»

Gartneren, en Surmuler, som de fleste af hans Slags, blev øiensynlig gnaven, hvorfor Holk tilføjede: «Det gjør mig forresten ondt, Olsen, at jeg nødes til at forstyrre Dem i Deres Arbeide; men jeg har Brug for Filip ved Pakningen, og Deres Kones Broder, der jo lover godt, ved endnu ikke rigtig Besked og er mig heller ikke paalidelig nok.»

Gartneren blev nu igjen fornuftig og sagde, at han helst vilde tage til Lyksborg; hans Kone havde nemlig igjen saadan en Kløe i hele Kroppen, hvad der sikkert kom fra Galden; hun kom saa let til at ærgre sig, og derfor vilde han gjerne til Dr. Eschke og hente en Recept.

«For mig gjerne,» sagde Holk. «Og naar De kommer dertil, saa sørg med det samme for, at Skibet bestemt lægger til her imorgen tidlig; det er før hændet, at det er seilet forbi, og spørg tillige, om Kongen allerede er kommen, og hvor længe han vel bliver.»

Dermed gik Greven igjen hen mod Slottet, hvor Filip i sin Herres Paaklædningsværelse ikke blot skyndsomst havde stillet Kufferterne til Rette, men ogsaa allerede var begyndt med Pakningen.

«Det er rigtigt, Filip; jeg ser, Grevinden har sagt til Dig, at jeg skal tage bort. Naa, Du ved jo, hvad jeg skal bruge; men ikke for meget; jo mere man tager med, desto mere savner man. Ikke sandt? Naar Kufferten er fuld, saa forlanger man tilsidst alt saaledes, som om man var hjemme. Der er kun een Ting, som Du ikke maa glemme, nemlig Pelsstøvlerne og de høie Gummisko. Man klunter omkring i dem som en Elefant, men Hjertet forbliver varmt og sundt, og det er dog altid Hovedsagen. Synes Du ikke ogsaa?»

Filip gav Greven Ret i, hvad han sagde, hvorpaa han øiensynlig veltilfreds satte sig ved sit Skrivebord, medens den gamle Tjener blev ved med at pakke Kufferten.

«Hvilke Bøger vil Hr. Greven have med?»
 «Ingen. Hvad vi have her, passer ikke til Kjøbenhavn. Jo, tag et Par Bind af Walter Scott med; man kan ikke vide — og han passer altid.»

*

*

*

Ved Middagstid — Asta var endnu nede i Landsbyen — kom Baron Arne fra Arnevig over, og medens de passiarende sad nede i Søjlehallen sammen med Damerne, gav Holk ham leende det Brev, som han havde skrevet om Formiddagen. «Der, Alfred; men læs det først hjemme, det haster ikke med det, og Du ved jo i Grunden alligevel, hvad der staar i det. Det er den gamle Vise. Jeg anbefaler Dig Slottet Holkenæs og Forvaltningen, som jeg allerede har gjort saa mangen god Gang, og indsætter Dig til Major Domus i den Tid, jeg er fraværende. Vær en Raadgiver for Din Søster, træf Aftale med hende» — det sagde han halvt sagte — «om Bygningen af et nyt Kapel med Gravhvælving eller hvad hun ellers ønsker og læg en Plan med Hensyn til Beliggenheden. Og hør, tag den homøopathiske Læge paa Raad med, ham, om hvem Du nylig fortalte mig saa mange mærkelige Ting, og send saa Tegningerne over til Kjøbenhavn. Pentz forstaar sig ogsaa noget paa det og Bille, der har reist saa meget, endnu mere, og naar det kommer til Stykket» — og hermed henvendte han sig paany til Damerne — «kunne hans Mæslinger vel ikke vare til evige Tider. Naar han først er kommen sig — jeg kan ikke tænke mig ham i den Tilstand — saa opsøger jeg ham og forelægger ham Planerne. Patienter blive altid glade, naar de høre noget om andet end Medicinskeer eller Doktorens Stok.»

Holk talte endnu videre i den Tone, hvad der ikke lod nogen Tvivl tilbage om, at han i Grunden var glad ved at kunne forlade Holkenæs et Fjerdingaar. Det var næsten saarende for Grevinden, og hun vilde ogsaa

have givet denne Følelse Udtryk, dersom hun ikke havde grebet sig selv i ganske lignende Følelser. Det gik nemlig med Holks som med mange Ægtefolk. Naar de vare adskilte, vare de hinanden inderlig nærmest, thi da bortfaldt ikke blot Meningsforskellen og Drillerierne, men de fandt ogsaa tilbage til den tidligere Kjærlighed og skrev ømme Breve til hinanden. Det vidste ingen bedre end Svogeren ovre i Arnevig. Arne anstillede da ogsaa idag paany sine Betragtninger over dette Thema og gav dem Udtryk i et Par skæmtefulde Ord. Men det var ikke velgjort; lige saa træffende hans Udtalelser vare, lige saa lidet var det hans Søsters Ønske at se disse Forhold berørt. Det var maaske da ogsaa denne Gang Samtalen, som foranledigede Holk, der havde lagt Mærke til, at hans Hustru blev lidt forstemt, til at opfordre Frøken Dobschütz til en Spaseretur i Parken, «han maatte endnu tale med hende om det ene og det andet.»

Da de vare borte, sagde Kirstine til sin Broder, med hvem hun blev alene: «Du burde ikke sige det, Alfred, ikke i hans Nærværelse. Han har, som Du ved, iforveien Tilbøielighed til at tage alvorlige Ting let, og naar Du vil gaa i Spidsen med et godt Exempel i saa Henseende, saa bliver han ovenikjøbet dygtig stolt af det og finder Behag i at spille Fritænker.»

Arne smilede.

«Du smiler. Men ganske med Urette. Thi jeg siger ikke «at være Fritænker.» Være Fritænker, det kan han ikke, dertil slaa hans Evner ikke til, heller ikke hans Karaktertræk. Og det er netop det Slemme ved det. Jeg kunde finde mig i at leve sammen med

en Atheist, jeg anser det i ethvert Tilfælde for muligt, ja endnu mere, det kunde have en Tiltrækning for mig at bestaa alvorlige Kampe med ham. Men det er Hel-muth langt borte fra. Alvorlige Kampe! Det kjender han ikke. Med alt det, Du nylig sagde — til *mig* kan Du tale saaledes — gjør Du ham blot forvirret og Du bestyrker ham kun i alt, hvad der er svagt og forfængeligt hos ham.»

Arne nøiedes med at tilkaste nogle Bogfinker, der under Samtalen vare komne helt hen under Søjlehallen, et Par Brødkrummer, men tav.

«Hvorfor tier Du? Er jeg Dig igjen for kirkelig? Jeg har ikke talt et Ord om Kirken. Eller er jeg Dig igjen for stræng?»

Arne nikkede.

«For stræng. Besynderligt! Du kan ikke længer komme ud af det med mig, Alfred, og dersom det er en Bebreidelse, og Du mener det saadan, saa maa jeg give Dig Bebreidelsen tilbage. Jeg kommer ikke længer ud af det med Dig. Du ved, hvor mit Hjerte hænger ved Dig, hvormeget jeg, fra mine Barndoms Dage, har været opfyldt af Taknemlighed mod Dig, og denne Taknemlighedsfølelse har jeg endnu. Men jeg kan ikke forskaane Dig for den Udtalelse, at *Du* er bleven en anden i Dine Anskuelser og Principer, jeg ikke. Den ene Dag er jeg Dig for stræng i sædelig Retning, den anden Dag for stiv i min Trosbekjendelse, den tredie Dag altfor preussisk og den fjerde Dag for lidt dansk. Jeg rammer ikke længer det Rette i nogen Retning. Og dog, Alfred, alt det, som jeg er, eller i ethvert Tilfælde det Meste af det, er jeg gennem Dig. Du har givet mig denne Retning. Du var allerede tredive Aar, da jeg

blev tilbage ved Forældrenes Død, og jeg er opdraget efter *Dine* Anskuelse, ikke efter Forældrenes. Du valgte Herrnhuterpensionen til mig, Du har indført mig hos Reckes og Reuss og de fromme Familier og nu, da jeg er bleven det, hvortil Du den Gang bestemte mig, nu er det ikke rigtigt. Og hvorfor ikke? Fordi Du i Mellemtiden har skiftet Fane. Jeg vil respektere, at Du, der i Trediveaarsalderen var ved Grænsen af den yderste Aristokratisme, nu, da Du næsten er tredsindstyve Aar, paa en Gang ser Verden gennem liberalt slebne Glas; men bør Du gjøre mig Bebreidelser, fordi jeg blev der, hvor Du ogsaa tidligere har staaet og hvor Du selv har stillet mig?»

Arne tog kjærlig Søsterens Haand. «Hør, Kirstine, staa, hvor Du vil. Jeg har ikke længer Mod til at forkaste Standpunkter. Det er netop en Ting, som jeg har lært i Alderen mellem tredive og treds. Det er ikke Standpunktet, der gjør Udslaget, det er *Maaden*, paa hvilken man holder paa det. Og her nødes jeg til at sige Dig, at Du spænder Buen for stramt, Du gjør for meget af det Gode.»

«Kan man gjøre for meget af det Gode?»
«Ja, vist kan man det. Alt, hvad der er for meget, er af det Onde. Saa længe jeg har kjendt den Sætning, har det gjort det største Indtryk paa mig, at de Gamle ikke satte noget saa høit, som *Maadehold i Tingene*.»

Holk og Frøken Dobschütz vendte i dette Øieblik tilbage fra deres Spaseretur, og fra den anden Side kom Asta opad Strandterrassen og ilede straks hen til Arne, hvis Yndling hun var, og i hvem hun til enhver Tid havde sin bedste Tilhører. Overfor Moderen viste

hun sig for det Meste tilbageholdende; men naar Onkel Alfred var der, maatte hun ud med alt, hvad der laa hende paa Hjerte.

«Jeg har allerede imorges tidlig siddet ved Pastor Petersens Arbeidsbord, og til Høire laa Biblen og til Venstre stod Kassen med Oldsager og der var egentlig ikke en Tomme Plads tilovers, til at vise mig, hvad der altsammen laa i Papæskerne. Det var for Størstedelen Stene. Men da han tilsidst havde skudt Biblen til Side . . .»

«Saa fik I Plads,» sagde Grevinden leende. «Min gamle, kjære Petersen, han skyder altid Biblen bort og han er altid ved sine Stene og har ogsaa Tilbøielighed til at give Stene for Brød.»

Arne vilde sige imod, men da den Samtale, der nylig havde fundet Sted, randt ham i Hu, betænkte han sig hurtig igjen og var glad, da Asta vedblev: «Og saa har jeg staaet derude paa Kirkegaarden sammen med Elisabeth ved hendes Moders Grav og har ved den Leilighed set, at Elisabeth egentlig hedder Elisabeth Kruse, og at kun hendes Moder var en Petersen, og at vi egentlig slet ikke have Lov til at kalde hende Elisabeth Petersen. Men saa sagde hun til mig, at hun slet ikke havde kjendt sin Fader, og naar Folkene i Landsbyen havde talt om hendes Moder, saa havde hun for dem altid kun været den gamle Petersens Datter, og saaledes hedder hun da ogsaa Elisabeth Petersen og befinder sig egentlig ganske vel ved det.»

«Og saa,» vedblev Asta, «gik vi ad Kirkegaardsstien længere op lige til Kirken og klatrede op paa en skraat liggende Gravsten, og vilde just titte ind i vor

Gravhvælving gennem Gittervinduet, da en Sten faldt ned og sprang op, og jeg var til Mode, som om jeg havde myrdet En. Ja, jeg kan slet ikke beskrive, hvor forskrækket jeg blev. Der har jeg ikke Lyst til at komme ned, og naar jeg dør, saa vil jeg have Himlen over min Grav, det maa I allesammen love mig.»

Grevindens Blik mødte Grevens; han var øiensynlig bevæget og nikkede venlig til sin Kone. «Det skal blive anderledes, Kirstine. Jeg har allerede talt med Alfred og nylig ogsaa med Frøken Dobschütz. Det vil blive en aaben gothisk Hal, der omslutter Begravelsespladsen, og hvorledes det ellers skal være, det maa Du selv bestemme.»

Medens Greven og Grevinden endnu en lille Stund fortsatte Samtalen i det Spor, passiarede Arne med Asta og ledede saa, da Samtalen atter blev almindelig, denne over paa andre Ting, hvad der let lod sig gjøre, da Gartner Olsen just vendte tilbage fra Lyksborg og bragte den Efterretning, at Kongen kom imorgen og Grevinde Danner ogsaa, og at han vilde blive i Lyksborg i fire Uger og at han vilde lade en Kæmpegrav udgrave paa Brarup Mose. Han havde straks løst Billetten hos Rhederen Kirkegaard, og Klokken ti imorgen tidlig eller saadan omkring den Tid vilde Dampskibet lægge til nede ved Gangbroen. Det var det bedste Skib paa Linien: «Kong Kristian,» Kaptain Brødsted.

Inden Olsen endnu var færdig med sin Rapport, kom Axel med Huslæreren og trak de Agerhøns, der vare skudte af ham, frem fra Jagttasken.

«Det glæder mig, Axel,» sagde Holk, «det giver en god Frokost før Reisen. Du vil alligevel en Gang

blive en rigtig Holksk Jæger, og det vilde ærlig talt være mig det Kjæreste. Lærdom er for andre.»

Og samtidig kom Holk, uden rigtig at ville det, til at se paa den stakkels Strehlke, der maatte nøjes med at tage et Dusin Kramsfugle ud af Donerne, medens hans Elev havde ramt Agerhønsene.

Niende Kapitel.

«Kong Kristian» holdt Ord: præcis Klokken ti kom den i Sigte, og ti Minuter senere lagde Skibet til ved Landgangsbroen. Greven stod der allerede, Kufferterne ved Siden af ham; paa dem havde Axel og Asta taget Plads, hin med sin Jagtbøsse over Skuldren. Og nu kom Afskeden fra Børnene, og straks efter gik Holk om Bord, med to Baadsmænd, der bar Bagagen, foran sig. Et Øieblik senere — Kaptain Brødsted raabte ogsaa allerede sin Ordre til at seile videre ned i Maskinrummet, mens Styrmanden lod Hjulet løbe gennem Haanden, og under et Par tunge Slag — det var endnu en Hjuldampers — forlod Skibet Landgangsbroen og tog nordøstlig Kurs ud i den aabne Sø. Holk var for sit Vedkommende imidlertid traadt hen til Kaptainen og saa nu fra Kommandobroen tilbage til Landgangsbroen, hvorfra begge Børnene endnu hilste ivrig, ja, Axel gav endog et Salutskud fra sit Gevær. Men oppe paa det sidste Terrasetrin stod Grevinden og Frøkenen, indtil de, efter at have opholdt sig en kort Tid paa dette Sted, atter traadte tilbage ind under den høiere liggende Søilehal, for herfra mere bekvemt at kunne følge Skibet med Øinene. Samtidig stirrede de ned til Skibs-

broen, paa hvilken Søskendeparret nu kom nærmere i Fællesskab, tilsyneladende i livlig Samtale. Først ved Strandbredden skiltes de paany, og medens Axel dreiede ind ad Klitterne, for at gaa paa Maagejagt, steg Asta opad Terrassen.

Da hun var kommen op, flyttede hun en Skammel hen ved Siden af Moderens Plads, tog dennes Haand og forsøgte paa at skæmte. «Det var Kaptain Brødsted, der seilede, en smuk ung Mand, og han skal ogsaa, efter hvad Filip har fortalt mig, have en sjælden smuk Kone, om hvem det hedder, at han har hentet hende oppe fra Bornholms Fyrtaarn. Det er dog i Grunden Skade, at man blot for Standsfordommes Skyld ikke kan ægte en Mand som Kaptain Brødsted.»

«Men, Asta, hvor falder Du paa saadant noget?»

«Ganske naturlig, Moder. Man har da ogsaa saadan sine to Øine og hører allehaande og anstiller sine Sammenligninger. Tag blot en Gang den gode Seminariedirektør, der havde en Adelig til Kone; nu er han ganske vist Enkemand. Ja, Du maa dog indrømme, Moder, at Schwarzkoppen langt fra er nogen Brødsted. Og det kunde endda gaa med Schwarzkoppen, men Strehlke . . .»

Begge Damer lo, og da Moderen tav, sagde Frøkenen: «Asta, Du er som et ungt Føl, og jeg ser til min Forskrækkelse, at Du trænger til Skoletimer. Og hvor kan Du komme med den Tale, at der i Samfundet er Forskel mellem en Mand som Brødsted og en Mand som Strehlke?»

«Der er sikkert en Forskel. Det vil sige ikke for mig, for mig ganske bestemt ikke, det kan jeg forsikre. Men for andre er der en Forskel. Se Dig blot om.

Jeg for mit Vedkommende har endnu aldrig hørt Tale om et Ægteskab mellem en Dampskibskaptain og en Komtesse; men skal jeg paa mine ti Fingre opramse alle de Huslærere og Kandidater, der her omkring . . .»

«Det er vist bedst, Asta, at vi give Afkald paa alle Sammenligninger.»

«For mig gjerne,» sagde denne leende. «Men at være en Fyrtaarnsdatter og blive hentet ned fra et Fyrtaarn af en Mand som Kaptain Brødsted, det er dog smukt og i Grunden som et formeligt Eventyr. Og alt, hvad der er Eventyr, er mit Sværmeri, min Passion, og Historien om «den standhaftige Tinsoldat» er mig langt, langt kjærere end hele Syvaarskrigen!» Ved disse Ord reiste hun sig igjen fra sin Skammel og lod begge Damerne være alene, for at sætte sig ved Flyglet i Værelset ved Siden af. Straks efter hørtes der da ogsaa en Chopinsk Etude, ganske vist ikke rigtig indøvet og med mange Feil.

«Hvorledes faldt Asta paa at komme med en saadan Bemærkning? Er det blot Overmod eller hvad ellers? Hvad fører hendes Sind paa saa forunderlige Veie?»

«Ikke noget, der behøver at ængste Dig,» sagde Frøken Dobschütz. «Hvis det var Tilfældet, saa vilde hun forstaa at tie. Jeg lever mere i hendes Nærhed end Du og indestaar Dig for hendes gode Sind. Asta har en livlig Aand og en livlig Fantasi . . .»

«Hvad der altid er en Fare . . .»

«Ja. Men tit ogsaa en Velsignelse. En livlig Fantasi skyder ogsaa Billeder foran det Hæslige og er saa lige som et Værn og en Beskyttelse.»

Grevinden tav og stirrede hen for sig, og da hun

efter nogen Tids Forløb atter saa ud paa Havet, saa hun kun Røgen fra Damperen, der stedse blev blegere, og som drog henad Horisonten som en Stribe. Hun syntes at hengive sig til allehaande Tanker, og da Frøken Dobschütz fra Siden flygtig fæstede sit Blik paa Veninden, saa hun, at der stod en Taare i hendes Øine.

«Hvad er der i Veien, Kirstine?» sagde hun.

«Intet.»

«Men Du er dog saa bevæget . . .»

«Intet,» gjentog Grevinden. «Eller i ethvert Tilfælde ikke noget bestemt. Men jeg pines af en ubestemt Angst, og dersom jeg ikke af hele min Sjæl hadede Sandsigeri og Drømmetydning, fordi jeg anser det for ugudeligt og tillige for en Kilde til Kummer, saa kunde jeg have Lyst til at fortælle Dig om en Drøm, som jeg har haft nu i Nat. Og det var ikke en Gang en skrækkelig Drøm, den var blot bedrøvelig og mørk. Det var et Ligtog, kun jeg og Du, og i det Fjerne Holk. Og paa en Gang var det et Bryllupstog, hvori jeg gik, og saa var det igjen et Ligtog. Jeg kan ikke blive det Billede kvit. Desuden det Forunderlige: saa længe Drømmen varede, ængstedes jeg ikke, men Angsten kom først, da jeg blev vaagen. Og derfor har ogsaa det, som Asta sagde, foruroliget mig. Endnu igaar vilde det blot have oplivet mig, thi jeg kjender Barnet og ved, at hun er ganske saaledes, som Du siger. Og saa ængster denne Reise mig ogsaa, ærlig talt. Se, nu er Røgen forsvunden . . .»

«Men, Kirstine, det maa Du virkelig frigjøre Dig for; det er jo det samme som at være bange for, at man falder ned af Stolen eller at Loftet styrter ned.

Lofte styrte ned og Huse, og Skibe, der seile mellem Lyksborg og Kjøbenhavn, lide ogsaa Skibbrud, men det er dog, Gud være lovet, kun en Gang hvert hundrede Aar . . .»

«Og saa rammer det En, og hvem kan sige, hvem denne Ene er. Men det er ikke det, Julie Jeg tænker ikke paa en Ulykke underveis . . . Det er ganske andre Ting, der ængste mig. Jeg glædede mig, som Du ved, til disse rolige Dage, der tillige skulde blive travle Dage, men siden imorges glæder jeg mig ikke længer til det.»

«Har Du skiftet Sind med Hensyn til Børnene?»

«Nei. Det bliver ved, hvad der for længe siden er aftalt mellem os, og kun for Axels Vedkommende er jeg endnu ikke paa det Røne med, hvor han skal hen. Men ogsaa det vil ordne sig uden Vanskeligheder. Nei, Julie, hvad der siden imorges tidlig har opfyldt mit Sind, er ligefrem dette: jeg burde ikke lade Holk reise eller i ethvert Tilfælde ikke alene. Jeg har altid betragtet denne underlige Stilling med Mishag og Mistillid, og naar han nu ogsaa denne Gang skulde derover igjen, fordi hans Udeblivelse vilde have været en Fornærmelse, saa burde jeg have taget med ham.»

Frøken Dobschütz, der blev overrasket, bestræbte sig for at undertrykke et Smil.

«Skinsyge?» Og medens hun spurgte saaledes, tog hun Grevindens Haand og følte, at denne skælvede. «Du tier. Jeg har altsaa truffet det, Du er altsaa virkelig skinsyg, ellers vilde Du tale og le mig ud. Man bliver dog aldrig færdig med at lære, ikke en Gang med at lære sin bedste Venindes Hjerter at kjende.»

Der indtraadte en Pause, pinlig for dem begge, i

Særdeleshed for Frøken Dobschütz, der ganske imod sin Villie og sit Ønske havde fremmanet alt dette. Ja, der herskede Forlegenhed paa begge Sider, saa meget var sikkert, og igjen at rydde denne Forlegenhed af Veien, — det var kun muligt, naar Samtalen blev fortsat med al mulig Frimodighed.

«Tillader Du mig at komme med et Ord endnu?»

Grevinden nikkede.

«Nu vel, Kirstine, jeg har været i mange Huse og har set meget, som jeg helst havde ønsket, at jeg ikke havde set. Herregaardene lade tit meget tilbage at ønske. Men dersom jeg omvendt nogensinde har fundet et tilforladeligt Hus, saa er det Eders. Du er en Engel, som alle smukke Kvinder, naar de ikke blot ere smukke, men tillige ere gode, et Tilfælde, der imidlertid sjældent indtræffer, og jeg personlig har i ethvert Tilfælde ikke lært noget bedre at kjende end Dig. Men lige efter Dig kommer Din Mand. I det, hvorom det dreier sig her, er han et Mønster, og dersom jeg skulde vise en Fremmed, hvad et tysk Hus og tyske Sæder er, saa tog jeg ham i Haartoppen og slæbte ham ligefrem herhen til Holkenæs.»

Grevindens Ansigt opklaredes.

«Ja, Kirstine, Du er alt i alt dog en meget begunstiget Kvinde. Holk er oprigtig og paalidelig, og selv om hver tredie Kvinde var Fru Potifar i egen Person derovre i Kjøbenhavn, saa kunde Du alligevel være tryk for hans Vedkommende. Og naar det kommer til Stykket, Kirstine, dersom Du trods alt dette endnu stedse betages af Tvivl . . .»

«Hvad saa?»

«Saa burde Du ikke lade Tvivlen komme op i Dig,

men klogt og kjærlig indbilde Dig selv, at det forholdt sig anderledes. En smuk Tro gjør lykkelig og forbedrer og gjenopretter atter, og en styg Mistanke ødelægger alt.»

«Ak, min kjære Julie, det siger Du saadan hen i Veiret, fordi Du, der kjender saa meget til vort Hus og vort Liv, dog ikke rigtig ved, — og Du sagde selv saadant noget for nylig — hvorledes det egenlig ser ud i mit Hjerte. Du ved alt og dog igjen paa den anden Side Intet. Jeg tror, at kun Ægtefolkene selv bestandig vide, hvorledes Ægteskaber ere, og undertiden vide de det heller ikke. Den, der staar udenfor, ser alt Mismod og hører enhver Strid, thi — det er mærkværdigt nok — Ægtefolk skjule for det meste ikke meget af deres Feider og Stridigheder for Verden, ja, stundom ser det næsten ud, som om andre skulde høre det, og som om det Hæftigste netop blev sagt for andres Skyld. Men det giver alligevel et falsk Billede, thi et Ægteskab har dog tillige altid en anden Side, naar der blot endnu er nogen Kjærlighed tilbage. Ser Du, Julie, naar jeg vil tale med Holk om en eller anden Sag og opsøger ham paa hans Værelse og ser, at han regner eller skriver, saa tager jeg en Bog og sætter mig lige over for ham og siger: Lad Dig ikke forstyrre, Holk, jeg venter. Og saa ser jeg tit over Bogen, medens jeg læser eller blot lader saadan, og glæder mig over hans gode, kjære Ansigt og kunde fristes til at flyve hen til ham og sige til ham: «Bedste Holk.» Ser Du, Julie, det hænder ogsaa; men Ingen ser det, og Ingen hører det.»

«Ak, Kirstine, at jeg skal høre det af Din Mund, det glæder mig mere, end jeg kan sige Dig. Jeg har

mangen Gang ikke kunnet ladet være med at ængstes for Eder og Eders Lykke. Men naar det forholder sig *saaledes* . . .»

«Det forholder sig *saaledes*, Julie, ganske *saaledes*, stundom trods min egen Villie. Men just fordi det forholder sig *saaledes*, har Du alligevel Uret med Dit Raad, at man stadig bør tro det Bedste og stundom endog lukke Øinene. Det gaar ikke saadan, naar man elsker En. Og saa har Du, kjære Julie, dog ogsaa Uret, eller i ethvert Tilfælde halvveis Uret med, hvad Du siger om Holk. Han er god og trofast, den bedste Mand af Verden, det er rigtigt, men dog tillige svag og forfængelig, og Kjøbenhavn er ikke Stedet til at gjøre en svag Karakter fast. Ser Du, Julie, Du optræder som hans Advokat og gjør det med al Overbevisning, men Du taler dog ogsaa om Muligheder, og just de tynde nu paa min Sjæl . . .»

Frøken Dobschütz søgte yderligere at berolige hende, da Filip kom og overleverede Grevinden et Brev, som et Bud fra Arnevig lige havde bragt over. Grevinden antog, at det kom fra hendes Broder, men da hun lod Øinene fare hen over Udskriften, saa hun, at det var fra Schwarzkoppen. Og nu læste hun:

«Naadigste Frue!

Jeg har siden iforgaars omhyggelig sysselsat mig med det mellem os forhandlede Spørgsmaal og har gaaet den Række af Opdragelsesanstalter igjennem, der kunne komme i Betragtning for Axels Vedkommende. Nogle af de bedste ere for strænge, ikke blot i Henseende til Disciplinen, men vist ogsaa i kirkelig Henseende, og derfor er jeg da tilbøielig til at antage, at Bunz-

laus pædagogiske Anstalt svarer mest til de Krav, der stilles. Jeg kjender Forstanderen og vilde betragte det som en Ære, om De vilde tillade mig at skrive et Par introducerende Ord til denne angaaende den Sag. «Gnadenfrei» er desuden forholdsvis tæt ved, saa at Søskendene hyppigere kunne faa hinanden at se og tillige kunne foretage Sommerferiereisen i Fællesskab. Naadigste Grevinde, med særdeles Hengivenhed forbliver jeg

Deres Schwarzkoppen.»

«Naa, Julie, det træffer sig godt. Jeg forlader mig i det Spørgsmaal ganske paa min Ven derovre, og Holk har jo givet mig frie Hænder. Hvor det er godt, at vi nu have noget at tage vare. Endnu idag skrive vi op, hvad hvert af Børnene trænger til, det bliver en frygtelig Mængde Sager. Og saa kommer Reisen, og Du skal naturligvis ledsage os. Jeg glæder mig af ganske Hjerter, og Du vil ogsaa blive glad ved at gjense vort kjære «Gnadenfrei.» Og naar jeg saa tænker paa, hvorledes min Broder — ak, det er længe siden — afhentede mig derfra og Holk var med ham . . . Det var næsten som det Fyrtaarn, hvorfra Kaptain Brødsted hentede sin Bornholmerinde. Naa, det var sikkert et Fyrtaarn baade for Dig og mig, et Lys for Livet og forhaabenlig lige til Døden.»

Tiende Kapitel.

Dampskibsturen gik godt, og Klokken var endnu ikke ni om Aftenen, da «Kong Kristian» seilede ind i Kjøbenhavns Havn mellem Nyholm og Toldboden. Holk stod paa Dækket og nød et prægtigt Skue; ovenover ham funkledede Stjernerne allerede i næsten vinterlig Klarhed, og sammen med dem speilede Strandbreddens Lys sig i den skinnende Vandflade. Skibsfolk og Kommissionærer trængte sig frem, Kuskene løftede deres Piske og ventede paa et Vink om at kjøre, men Holk, der foretrak at tilbagelægge de faa hundrede Skridt til Fods til Dronningens Tvergade, afslog enhver Haandsrækning og gav blot Styrmanden paa Skibet Besked om saasnart som muligt at sende ham hans Bagage til Enken Hansens Leilighed. Saa gik han, efterat have taget venlig Afsked med Kaptainen, langs Bolværket, først ud paa Sankt Annæplads og herfra i en kort Bøining til Dronningens Tvergade, hvor Enken Hansens to Etages Hus laa straks til Venstre. Da han her, efter faa Minuters Forløb, fra den anden Side Gaden fik Øie paa sin Leilighed, saa han mønstrende derover og glædede sig over det propre og hyggelige Indtryk, som det Hele gjorde. Første Etage, hvori hans to Værelser befandt

sig, var allerede oplyst, og Skydevinduerne vare aabnede lidt, for at lade den friske Luft trænge ind. «Jeg tør vædde paa, at Ilden ogsaa brænder i Kaminen. Hun er et Ideal af en Værtinde.» Under disse Betragtninger gik han over Gaden hen mod Huset og slog et godt Slag med Dørhammeren, ikke for stærkt og ikke for svagt. Straks efter blev der da ogsaa lukket op, og Fru Hansen i egen Person, en endnu smuk Kone paa omtrent halvtredsindstyve Aar, hilste paa Greven med en Slags Hjertelighed og udtalte sin Glæde over, at hun skulde gjense ham endnu i dette Aar, medens hun virkelig først havde gjort Regning derpaa fra Nytaar. «Og tænk, at Baron Bille, der jo ikke længer er noget Barn, ogsaa skal gaa hen og faa Mæslinger. Men saadan gaar det i Livet, den Enes Død den Andens Brød.»

Under disse Ord var Værtinden traadt tilbage i Korridoren; derpaa gik hun iforveien for at lyse Greven op. Denne fulgte hende da ogsaa. Men nede paa Trappen stansede han et Øieblik, hvilket næppe kunde forundre efter det Syn, der frembød sig for ham. Den anden Halvdel af den kun smalle Forstue laa bagtil lige som i Mørke, men lige tilsidst, der, hvor der formodenlig fandtes en Dør, som førte til Kjøkkenet, faldt et Lysskær ind i den mørke Forstue, og i dette Lys skær stod en ung Kvinde, maaske for at se, endnu rimeligere for at blive set. Holk var forbauset og sagde: «Det er vel Deres Fru Datter? Jeg har allerede hørt Tale om hende, og jeg vidste, at hun denne Gang ikke har ledsaget sin Ægtemand.» Fru Hansen bekræftede kun ganske kort Holks Spørgsmaal, formodenlig fordi hun ikke vilde forringe Indtrykket af Billedet ved en længere

Meddelelse, der sikkert ellers vilde have været hende kjærkommen.

Oppe i Værelserne, der vare bedækkede med tunge Tæpper, og hvori der fandtes mange Vaser og andre kinesisk-japanesiske Porcellænsager, men hvor dog Intet var overlæst, viste alt sig saaledes, som Holk havde formodet: Lysene brændte, der var Ild i Kaminen, og paa Sofabordet stod der Frugt vistnok mere for at fremhæve det hyggelige Indtryk af et roligt Hjem, end for at blive spiste. Ved Siden af Frugtskaalen laa Baron Pentz' og Baron Eriksens Kort; de havde været der begge to allerede for en Time siden og spurgt om Greven. «De vilde komme igjen.»

I dette Øjeblik hørtes der Stemmer nede i Forstuen. «Det er vist mit Tøi,» sagde Holk, og ventede at se den unge Kone, af hvis Billede han endnu var optaget, træde ind tillige med et Par Skibsfolk, som bar hans Kufferter. Men den unge Kone kom ikke, heller ikke Bagagen, men derimod indfandt begge Friherrer sig, med hvilke Holk nu udvekslede Hilsener; han var hjertelig og jovial overfor Pentz, høflig og noget tilbageholdende overfor Eriksen. Fru Hansen gjorde Mine til at trække sig tilbage og spurgte endnu blot om, hvad Greven ønskede til Aften? Holk vilde just til at svare hende, men Pentz lod ham ikke komme til det og sagde: «Kjære Fru Hansen, Grev Holk har slet ingen flere Ønsker for idag, undtagen det, at ledsage os til Vincents. De maa finde Dem i, at vi lige i det første Moment bortføre ham fra Dem igjen, fra Dem og Deres Fru Datter. Det falder mig forresten ind: er der kommet Efterretninger fra Kaptain Hansen, denne den lykkeligste og mest misundelsesværdige og samtidig mest letsindige

af alle Ægtemænd? Dersom jeg havde en saadan Kone, vilde jeg have bestemt mig for en Stilling, der hver Dag fængslede mig hele fire og tyve Timer til Hjemmet; det sidste, jeg vilde have været, var i ethvert Tilfælde Skibskaptain.»

Fru Hansen var øiensynlig oplivet, men satte dog en nogenlunde alvorlig Mine op og sagde med en vis Matroneværdighed: «Ak, den, der stadig venter paa sin Mand, tænker ikke paa andre. Min salig Mand var jo ogsaa Kaptain. Og jeg har bestandig blot tænkt paa ham . . .»

Pentz lo. «Naa, Fru Hansen, hvad Kvinden siger til En, bør man tro, det er nu en Gang ikke anderledes. Og jeg vil ogsaa forsøge paa at tro dem.»

Og dermed tog han Holk under Armen, for at føre ham til det fælles Aftensmaaltid og obligat Passiar i Vincents Restaurant. Baron Eriksen fulgte dem med et Udtryk i Ansigtet, der syntes at misbillige den forudgangne Kordialitet mod Værtinden, skønt han noksom vidste, at det var Pentz's Facon at optræde paa.

Men Fru Hansen havde allerede taget Skærmen fra den ene af de to Lamper og lyste ned, til de tre Herrer havde forladt Huset.

*

*

*

Pentz og Eriksen vare Modsætninger, hvilket ikke udelukkede, at de stod paa en temmelig god Fod med hinanden. Ethvert Menneske kom iøvrigt godt ud af det med Pentz, fordi han ikke blot af ganske Hjerter holdt sig til det hollandske Ordsprog: «Du maa gjerne undre Dig, men ikke ærgre Dig,» men endog gik videre. Han havde nemlig ogsaa allerede det «at undre sig»

bagved sig, ogsaa det var ham allerede een Grad for meget. Han bekjendte sig meget mere til *ride si sapi* og tog alt fra den lystige Side. Han gav det gamle Pilatusord «Hvad er Sandhed» den største Udstrækning i Livet, Politiken og Kirken, og at komme i Harnisk over Moralspørgsmaal — ved hvis Drøftelse han regelmæssig citerede Grækerne, Ægypterne, Inderne og Tscherkesserne som Repræsentanter for *enhver* Retning i Liv og Kjærlighed — var for ham ligefrem et Bevis paa stor Mangel paa Dannelse og den yderste Mangel paa Kjendskab til «den menneskelige Associations vekslende Former» — som han holdt meget af at udtrykke sig, medens han løftede sine smaa Guldbriller. Saa kunde man hver Gang se de smaa Øine smile polisk og overlegent. Han var en Mand i Tredserne, ugift og naturligvis Gourmand; Prinsessen holdt paa ham, fordi han aldrig havde kedet hende og havde røgtet sit ingenlunde lette Embede tilsyneladende legende, men dog altid med stor Akkuratesse. Det bragte hende til at glemme meget andet, fremfor alt ogsaa det, at han, trods alle sine Meriter, dog i Grunden var en komisk Figur i alt, hvad der angik den ydre Fremtoning. Det kunde gaa, saa længe han sad ved Bordet; men naar han saa reiste sig, viste det sig, i hvilken Retning Naturen paa den ene Side havde gjort for meget og paa den anden Side for lidt for ham. Hans Sokkelparti lod nemlig meget tilbage at ønske, hvilket Prinsessen udtrykte paa den Maade, at «hun aldrig havde set et Menneske, der gik saa lidt paa Stylter, som Baron Pentz.» Da hun bestandig kun citerede det Ord, naar der i hans Maade at tale paa var gaaet noget i moralsk Henseende meget «ustyltet» iforveien, saa nød hun derved den dobbelte

Glæde at kunne haane ham og komplimentere ham med et og samme Ord. Han var meget bevægelig, og alt kunde tyde paa, at han kunde leve overmaade længe, dersom ikke tre Ting, hans Embonpoint, hans korte Hals og hans rødmussede Teint havde røbet Apoplektikeren.

Eriksen kunde godt gaa for at være et Modstykke til Pentz; som denne var Apoplektiker, var hin en født Hektiker. Han nedstammede fra en Svindsotsfamilie, der, eftersom den var meget rig, havde forsynet samtlige klimatiske Kursteders Kirkegaarde med Mindestene af Marmor, Syenit og Bronze. Men Udødelighedens Tegn vare akkurat de samme overalt paa disse Mindestene, og i Nizza, San Remo, Funchal og Kairo, ja prosaisk nok ogsaa i Gørbersdorf svævede Sommerfuglen op mod Himlen, som om den kunde have været Familien Eriksens Vaaben. Ogsaa vor nuværende Kammerherre Eriksen, der i omtrent ti Aar havde været i Prinsessens Tjeneste, havde «snyltet sig gennem» det hele Kursus, men han havde bestaaet med større Held end sine Navne. Fra sit fyrretyvende Aar havde han haft fast Bopæl, og han kunde unde sig selv de rolige Dage, af hvilken Grund han drev det saa vidt, at han nu næsten ikke forlod Kjøbenhavn. Han var bleven ked af at reise, men efter de Afholdenhedsforskrifter, som hans Læge havde givet ham, havde han tillige bragt en Aversion mod alle Extravagancer med over i sit nuværende Hofliv. Han var vant til at leve af Mælk, Høsebryst og Emservand, og derfor tilfaldt der ham, efter hvad Pentz sagde, ved Festmaaltider og Gilder bestandig kun den samme Opgave: ved sin lange Skikkelse, der lignede et Udraabstegn, fremfor alt at advare mod, hvad der kunde minde om en Bakkuskultus. «Samvittigheden

Eriksen» var et af de mange Tilnavne, som Pentz havde givet ham.

Fra Fru Hansens Hus i Dronningens Tværgade til Vincents Restaurant paa Kongens Nytorv var der kun en Spaseretur paa fem Minuter. Efter Pentz's Opfordring maatte Eriksen gaa iforveien, for at rekognoscere Terrænet, «fordi hans seks Fod gav ham et bedre Overblik over, hvorledes det stød til med Pladsen i Vincents Lokale.» Og der var god Grund til denne forsigtige Opfordring, hvor skæmtefuldt den end var givet, thi da Pentz og Holk traadte ind i Lokalet et Minut efter Eriksen, syntes det umuligt at finde et endnu ubesat Bord. Men tilsidst opdagede de dog en god Krog, der ikke blot lovede et Par bekvemme Pladser, men tillige et hyggeligt Sted til at observere.

«Jeg tænker, vi begynder med en god Rüdesheimer. Doktor Grænig, der i Parantes bemærket er det fornøieligste Menneske af Verden, sagde nylig til mig, at det var mærkværdigt, at jeg endnu ikke havde faaet Podagra, hvorpaa jeg ikke blot som Følge af min Levevis, men ganske i Særdeleshed ogsaa ifølge min Livsstilling havde saa sikkert Krav, som om det kunde være mig tilsikret ved et skriftligt Dokument. Men jo mere han muligvis har Ret i den Paastand, desto mere gjælder det for mig om at benytte det Tidsrum, der staar til min Raadighed. Eriksen, hvad maa jeg bestille til Dem? Soda- eller Seltersvand eller fosforsurt Jern...?»

En Opvarter kom, og en lille Stund efter klinkede de alle tre med deres prægtige slebne grønne Vinglas, thi Eriksen havde ogsaa taget af Rüdesheimeren, efterat han iforveien havde sikret sig en Vandkaraffe.

«Gamle Danmark,» sagde Pentz, hvorpaa Holk, der

klinkede for anden Gang, svarede: «Ja, Pentz, «gamle Danmark.» Og jo «gamlere,» desto bedre. Thi hvad der nogensinde kunde skille os ad — Gud give, at den Dag maa være fjern — det er det nye Danmark. Det gamle, det er jeg med til, det drikker jeg paa. Frederik den Syvende og vor Prinsesse . . . Men sig mig, Pentz, hvad kan der være faret i mine gode Kjøbenhavnere og fremfor alt i denne hyggelige Vinstue? Se bare derovre, hvor alle ere i Ophidselse og rive Bladene ud af Haanden paa hinanden. Og Oberstløjtnant Faaborg, ja, det er Faaborg, ham maa jeg hilse paa bagefter, han blusser jo som en kalkunsk Hane og fægter omkring i Luften med Avisstokken, som om det kunde være en Dragonsabel. Hvem er det egentlig, han er i Disput med?» .

«Med den stakkels Thott.»

«Stakkels? Hvorfor?»

«Fordi man, saa vidt jeg ved, har Thott mistænkt for, at han ogsaa er med i Komplottet.»

«I hvilket Komplot?»

«Men, Holk, De er jo mindst en Menneskealder tilbage. Men eftersom De har pakket igaar og reist idag, saa er De halvveis undskyldt. Vi have her virkelig saadan Noget som et Komplot. Hall skal styrtes.»

«Og det kalder De Komplot. Jeg husker forresten, at De allerede har skrevet til mig om det . . . Hør, lad dog endelig den gode Hall blive styrtet. Han vil selv ikke gjøre sig synderlig Uleilighed for at bringe Danmark, hvis Led skal være i Færd med at gaa af Lave — noget, jeg iøvrigt endnu ikke nær tror paa — i det rette Spor igjen. Det vilde Hamlet heller ikke. Og nu er det samme Tilfældet med Hall.»

«Naa, han vil heller ikke, deri har De Ret. Men vor Prinsesse vil det, og det gjør Udslaget. Lige saa ringe Tillid hun har til Kongen, hvilket hænger sammen med hendes Aversion mod Grevinde Danner, lige saa stor Tillid har hun nu en Gang til Hall; kun Hall kan frelse, og derfor skal han forblive i Embede. Og som Prinsessen tænker — jeg vil raade Dem til i hendes Nærværelse ikke at lade Dem mærke med, at De hylder en aldeles modsat Mening — saaledes tænke mange. Hall bør blive. Og derfor ser De ogsaa Faaborg fægte som en Gladiator med sin Avisstok.»

Eriksen havde ligeledes fulgt den ophidsede Scene histovre med Øinene. «Det er en Lykke, at de Meza sidder ved Bordet ved Siden af,» sagde han, «han vil nok igjen bringe Orden i det.»

«Aa, bliv mig fra Livet med Deres Bringen i Orden igjen, Eriksen. Som om Faaborg, denne inkarnerede Dansker, var den Mand, der lod sig berolige, naar han først er kommen i Uro. Og saa tilmed af de Meza.»

«De Meza er hans Foresatte.»

«Ja, hvad vil Foresatte sige? Han er hans Foresatte, naar han inspicerer Brigaden, men ikke hans Foresatte her hos Vincent eller noget som helst andet Sted, allermindst naar det drejer sig om Politik, om dansk Politik, som de Meza ikke forstaar sig paa, i ethvert Tilfælde ikke i Faaborgs Øine. De Meza er i hans Øine en Fremmed, og det er der ogsaa noget i. De Mezas Fader var en portugisisk Jøde, alle Portugisere ere egenlig Jøder, og kom, hvad Holk maaske ikke ved, for saa og saa mange Aar siden her over til Kjøbenhavn som Skibslæge. Og selv om dette ikke var aldeles paalideligt — De kan iøvrigt slaa efter i enhver

Bog, og de Meza selv lægger heller slet ikke Skjul paa det — saa vilde De kunne læse paa hans Pande, hvorfra han stammer. Og saa tilnæd denne Portugiser-teint.»

Eriksen morede sig derover og nikkede glædestraalende.

«Og selv om han blot havde den sydlandske Teint, lad det saa være,» vedblev Pentz, «men han er i det Hele indrettet paa Syden, for ikke at sige paa Orienten, og Vindfløi og Veirglas er saa omtrent det, han mindst kan undvære her i Verden. Han fryser altid, og det, som andre kalde frisk Luft, det kalder han Træk eller Blæst eller Orkan. Jeg gad nok vide, hvorledes vor Kong Valdemar Seir, der hvert Aar var mindst tre og halvtredsindstyve Uger paa Søen, vilde have stillet sig overfor de Meza.»

Hidtil havde Eriksen øiensynlig været paa Pentz's Side, men alt det Sidste var paa den anden Side meget uforsigtige Udtalelser, og ramte den skrantende lange Kammerherre langt, langt mere, end det ramte de Meza.

«Jeg forstaar Dem ikke, Pentz,» tog han, der ellers aldrig talte, nu pirrelig Ordet. «Til Syvende og sidst vil De vel fastslaa, at man absolut bør leve uden Uld, for i det Hele at gjælde for at være Soldat. Jeg ved, at de Meza gaar med Flonel, fordi han altid fryser, men hans kuldkære Tilstand har ikke forhindret ham i at udrette overmaade meget i 1849 ved Fredericia og i Grunden alt ved Isted Aaret efter. Jeg for mit Vedkommende betvivler ikke, at Napoleon har rettet sig akkurat lige saa godt efter Thermometret, som andre Mennesker; i Rusland var det ganske vist overflødigt.

Jeg ser iøvrigt, at de ovre i Officerskrogen igjen ere i Færd med at læse Avisen og overlader det til os at kævles. Skal vi gaa derover og hilse paa de Meza?»

«Jeg synes, vi skal lade det være,» sagde Holk. «Han kunde faa Lyst til at spørge baade om det Ene og det Andet, som jeg just ikke er oplagt til at svare paa idag. Jeg er ikke ængstelig for de Mezas Skyld — han respekterer enhver Mening — men for de andre Herrer, mellem hvilke der, efter mit ganske vist svage Personalkjendskab, findes nogle Overløbere. Saaledes, hvis jeg ser rigtig, Oberstløjtnant Tersling, der til Venstre ved Vinduet. Og saa tænker jeg ogsaa paa vor Prinsesse, der som politisk Dame straks faar alting bragt. Jeg er desuden iforveien bange for det Krigsforhør, som jeg vil blive udsat for imorgen eller i de nærmeste Dage.»

Pentz lo. «Kjære Holk, De kjender dog forhaabenlig Kvinderne . . .»

Eriksen satte poliske Øine op, fordi han vidste, at Pentz *ikke* kjendte dem, uagtet han bildte sig ind, at han gjorde det.

«. . . Kvinderne, siger jeg. Og om end ikke Kvinderne, saa dog Prinsesserne, og om ikke Prinsesserne, saa dog *vor* Prinsesse. De har fuldstændig Ret, hun er en politisk Dame, og det kan ikke nytte, De kommer til hende med et slesvig-holstensk Program. I saa Henseende er der ikke sket nogen Forandring, men det er heller ikke blevet værre, fordi hun, trods al Fusken i Politiken, endnu som før ganske er *ancien régime*.»

«Det indrømmer jeg. Men hvad Nytte skal jeg drage deraf for mit Vedkommende?»

«Al mulig Nytte. Og jeg undrer mig over, at jeg

først skal oplyse Dem derom. Hvad vil *ancien régime* sige? *Ancien régime*-Folkene vare ogsaa politiske, men alt, hvad de gjorde, beroede paa en Stemning, paa Følelsen, hos Kvinderne aldeles sikkert, og det var maaske det Rigtige. Det var i ethvert Tilfælde det mest Pikante. Der har De det Ord, hvorpaa det kommer an. Thi det Pikante, der i Politiken i det Mindste er ensbetydende med *Chronique scandaleuse*, spillede den Gang Hovedrollen, hvilket endnu stadig er Tilfældet hos vor Prinsesse, og skulde De være bange for et politisk Krydsforhør, saa behøver De kun at tale om Berling eller Grevinde Danner eller Blixen-Fineke og blot antyde, hvilke Hyrde- og Satyrspil der ere blevne spillede paa Skodsborg eller i den gode Fru Rasmussens Villa, saa falder enhver politisk Samtale straks til Jorden, og De er ude af Svikmøllen. Har jeg ikke Ret, Eriksen?»

Eriksen bekræftede det.

«Ja, mine Herrer,» sagde Holk leende, «alt det vil jeg lade gjælde, men jeg kan desværre ikke indrømme, at min Situation derved forbedres i nogen synderlig Grad. Vanskelighederne afløse blot hinanden. Det, der skal forskaane mig for den politiske Samtale, er næsten endnu vanskeligere end den politiske Samtale selv. I ethvert Tilfælde for mit Vedkommende. De glemmer, at jeg ikke er nogen Indviet og, skjønt jeg har opholdt mig her ved forskellige Leiligheder, har jeg dog i Grunden kun lært Eders Kjøbenhavnsliv ganske overfladisk at kjende fra «Dagbladet» eller «Flyveposten.» Grevinde Danner og Berling eller Grevinde Danner og Blixen-Fineke — dem skal jeg paa en Gang tale om, men hvad ved jeg om dem? Ingenting, slet Ingenting; ikke

andet end hvad jeg har fundet i det nyeste Vittighedsblad, og det ved Prinsessen ogsaa, thi hun læser jo Vittighedsbladene og Aviserne til langt ud paa Natten. Jeg har ingen anden Kilde end Enken Hansen, og den Kilde er virkelig ikke tilstrækkelig til at øse af.»

«De har fuldstændig Uret, Holk. De har virkelig ikke nogen rigtig Forestilling om Enken Hansen og hendes Datter. Det er en Bog, som De kan slaa op i, naar Talen er om Københavner-Historier. Hvor de tager dem fra, det er en skøn Hemmelighed. Nogle tale om Dionysosøren, andre om en underjordisk Gang, atter andre om et Hansensk Teloskop, der forstaar at hente alt det, der gemmer sig for almindelige Dødelige, frem fra sit Skjulested. Og endelig tale flere om en Politichef. Af alle Gisninger er det den, jeg bedst kan forstaa. Men om det nu er det Ene eller det Andet, saa er saa meget sikkert, at begge disse Fruentimmer, eller Damer, om De vil, thi det er vanskeligt at fastslaa deres Rang, ved alt, og dersom De indfinder Dem hver Morgen til Deres Tjeneste med en Fru Hansen'sk Forsyning, saa indestaar jeg for, at De er gjort usaarlig mod intrikate politiske Samtaler. Hansens, og specielt den unge, ved mere om Grevinde Danner end Grevinde Danner selv. Thi Politiembedsmænd have paa dette interessante Omraade saa at sige noget Divinatorisk eller Digterisk, og dersom der intet foreligger, saa bliver der opfundet noget.»

«Men nu lærer jeg jo min gode Fru Hansen at kjende fra en ganske ny Side. Jeg formodede, at hun var høist respektabel . . .»

«Det er hun ogsaa i en vis Forstand. Hvor der ikke er nogen Anklager, er der ingen Dommer . . .»

«Og jeg nødes under disse Omstændigheder til i særlig Grad at være forsigtig . . .»

«Noget, jeg bestemt vil fraraade Dem. De Ulæmper, der ere en Følge deraf, ere tydelige nok, medens Fordelene i ethvert Tilfælde ere mere end tvivlsomme. I det Hus kan De intet skjule, selv om Deres Karakter tilstedede det; Hansens læse alligevel alt ud af Deres Sjæl og det Bedste, som jeg kan tilraade Dem, hedder Frihed og Fordomsfrihed og at tale meget. Det er i det Hele et Held at tale meget og under visse Omstændigheder den sande diplomatiske Kløgt; det bliver da ikke ret muligt at slaa noget Enkelt fast eller endnu rettere, det Ene ophæver igjen det andet.»

Eriksen smilede.

«De smiler, Eriksen, og det klæder Dem. Men det er mig desuden en Paamindelse om — thi et Smil kritiserer altid til mange Sider, fordi det for det meste forbliver ubestemt i sine Hensigter — at det er paa Tiden, at vi frigive vor Holk. Klokken er allerede et Kvarter over elleve, og Hansens er respektable Folk, der ikke holde af at vaage til Midnat, i ethvert Tilfælde ikke i Forhuset og med Korridorlampe. Ved Bordet derovre er iøvrigt ogsaa allerede alle Folk brudt op. Jeg vil imidlertid opgjøre Regnskabet, vent mig udenfor ved Hovedvagten.»

Holk og Eriksen slentrede da ogsaa op og ned udenfor. Da Pentz havde sluttet sig til dem igjen, gik de ad Dronningens Tværgade til, hvor de tog Afsked med hinanden lige overfor Fru Hansens Hus. Bygningen laa i Mørke, og kun Maanelyset skinnede ind i øverste Etages Ruder, naar Skyerne ikke drog hen for den. Holk løftede Dørhamren, men inden han kunde

lade den falde, aabnedes Døren allerede, og den unge Fru Hansen modtog ham. Hun bar Kjole og Jakke af et og samme tarvelige Stof, men alt var med Kløgt beregnet paa at gjøre Virkning. Hun holdt en Lampe, der lignede en Ampel, som man ser dem paa Antikernes Billeder, i Haanden. Alt i alt var hun en mærkværdig Blanding af Frou-Frou og Lady Macbeth. Holk, der blev temmelig forvirret, gjorde Forsøg paa at faa en Samtale i Gang, men den unge Fru Hansen kom ham i Forkjøbet og sagde, medens hendes Øine tilsyneladende af Overtræthed halvveis lukkede sig, at hendes Moder bad ham undskylde hende; hvor rask hun end var, saa trængte hun dog til Søvn før Midnat. Holk gav nu sin Beklagelse Udtryk: Tiden var løbet fra ham, medens de havde siddet og passiareet; han sluttede desuden med indtrængende at anmode om, at de ikke maatte vente paa ham, hvis det skulde hænde igjen. Men uden direkte at udtale det, syntes den unge Kone dog at ville antyde, at de paa ingen Maade vilde undlade hver Gang at vente paa deres Gjæst. Samtidig gik hun med langsomme Skridt iforveien med sin Ampel, men da hun var kommen helt hen ved Trappeopgangen, stansede hun ved Siden af Trappen, og lyste Greven op med sin høit løftede høire Haand, medens hun støttede den venstre til Rækværket. Derved faldt det vide Ærme tilbage og viste den smukke Arm. Da Holk var kommen op, hilste han endnu en Gang, og da den unge Kone ogsaa straks efter trak sig langsomt og sagte tilbage, lagde han Mærke til, hvorledes Spillet af Lys og Skygge blev svagere paa Korridoren og Trappen. Lyttende stod han endnu nogle Øieblikke ved den halvt

aabne Dør, og først da det var blevet mørkt nede, laasede han ogsaa for sit Vedkommende Døren.

«En smuk Dame. Men uhyggelig. Jeg tør slet ikke omtale hende i mit Brev til Kirstine, ellers skriver hun et skrækindjagende Brev til mig og lader alle tvivlsomme Kvindeskikkelser i det gamle og det nye Testament drage forbi mig.»

Ellevte Kapitel.

Trods al Træthed efter Reisen havde Holk, før han faldt i Søvn, sysselsat sig med den unge Fru Hansens Billede, i ethvert Tilfælde mere end med Politiken og Prinsessen. Men den næste Morgen var alting forsvundet, og om han end stadig endnu kom til at tænke paa Synet med Amplen, saa var det kun med et Smil paa Læberne. Han grublede desuden over, hvilken Gudinde eller Elskende, som gik omkring og ledte med Amplen, det var, der pleiede at blive afbildet paa antike Vægmaleries, men han kunde ikke udfinde det, og opgav tilsidst aldeles at lede om det. Saa trak han i Klokkestrængen og aabnede Vinduet, for endnu inden Frokosten kom at kunne indaande en Smule frisk Luft og kaste et Blik ud paa Gaden. Det var kun faa Mennesker, der i en saa forholdsvis tidlig Time passerede Dronningens Tværgade, men hver enkelts Holdning var god, alt blomstrende og frisk, og han fattede Danskernes Stolthed, de, der føle sig som Nordens Parisere og kun ville godkjende den Forskel, at de ere deres Forbillede overlegent. I dette Øieblik fløi Vindusgardinerne frem og tilbage, og da han saa sig om, opdagede han, at Enken Hansen var traadt ind med

Frokostbakken. De hilste paa hinanden, og efter det saare rimelige Spørgsmaal, hvorledes Hr. Greven havde sovet og hvad han havde drømt, «thi den første Drøm gik altid i Opfyldelse,» lagde Fru Hansen Dugen paa og satte saa alt, hvad der nylig havde staaet paa Bakken, paa Frokostbordet. Holk mønstrede hele den Herlighed og sagde derpaa: «Man har det dog intetsteds bedre end hos Enkefru Hansen; alt smiler En imøde, alt er saa skinnende og blankt og Enkefru Hansen selv aller-mest. Og det kinesiske Service til Theen! Man mærker paa alt, at Deres salig Mand var Kinafarer, og efter hvad Baron Pentz har fortalt mig igaar Aftes, er Deres Svigersøn det ogsaa og hedder ogsaa Hansen; det samme Navn, den samme Titel, saa at det godt kan passere En, at man forveksler Moder og Datter.»

«Aa Gud, Herr Greve,» sagde Fru Hansen, «hvem skal kunne forveksle os? Jeg, en gammel Kone, langlivet og svær ...»

«Naa, naa.»

«... Og Birgitte, der først bliver tredive imorgen! Men, Hr. Greve, De maa ikke røbe, at jeg har sagt det, og at det imorgen er Birgittes Fødselsdag.»

«Røbe? Jeg? Undskyld, Fru Hansen ... Men De staar saadan paa Springet; det berøver mig min Ro. Ved De hvad, De maa sætte Dem hen til mig og fortælle mig noget, forudsat, at jeg ikke forstyrrer Dem i Deres Husholdning eller i noget endnu Vigtigere ved denne Anmodning.»

Fru Hansen lod, som om hun betænkte sig.

«Dette er jo Deres første Besøg, men De maa endelig vise mig den Venlighed regelmæssig at gjentage det; jeg har virkelig saa mange Spørgsmaal paa Hjerte.

Aa hør, sæt Dem her, her paa denne Stol; der ser jeg Dem bedst, og at se godt er det samme som at høre halvt. Jeg har tidligere kunnet høre saa godt, men Hørelsen har i nogen Tid svigtet mig af og til; det er saadan de første Tegn paa Alderdomssvaghed.»

«Pokker tro Dem, Hr. Greve. Jeg tror, De hører alt, hvad De vil høre, og ser alt, hvad De vil se.»

«Jeg ser og hører Intet, Fru Hansen, og naar jeg har set noget, saa glemmer jeg det igjen. Naturligvis ikke Alting. Jeg fik for Exempel igaar Aftes Deres Fru Datter at se; De kaldte hende Birgitte; ovenikjøbet et sjælden smukt Navn. Naa, hende glemmer man ikke igjen. De kan være stolt af, at De har en saa smuk Datter, og jeg begriber blot ikke Ægtemanden, der i Ro og Mag lader sin Kone blive tilbage her og seiler frem og tilbage mellem Singapor og Shanghai. Det antager jeg i ethvert Tilfælde, thi saa omtrent alle fare paa de Kyster. Ja, Fru Hansen, saadan en deilig Kone, mener jeg, hende tager man med lige fra Nordpol til Sydpol, og gjør man det ikke af Kjærlighed, saa gjør man det af Angst og Skinsyge. Og jeg for mit Vedkommende — saa meget ved jeg fra mig selv — jeg vilde altid sige til mig selv, at man heller ikke maa stille større Fordringer til Ungdommen, end den kan efterkomme. Ikke sandt? Jeg skulde mene, at vi er enige i det Punkt; De er sikkert ogsaa af samme Mening. Altsaa: hvorfor tager han hende ikke med? Hvorfor bringer han hende i Fare? Og naturligvis først og fremmest sig selv.»

«Aa, det er en lang Historie, Hr. Greve ...»

«Desto bedre. En Kjærlighedshistorie varer aldrig for længe, og det er naturligvis en Kjærlighedshistorie.»

«Jeg ved ikke rigtig, Hr. Greve, om jeg kan kalde det saaledes; der er vistnok noget saadant med i Spillet, men det er i Grunden alligevel ikke nogen rigtig Kjærlighedshistorie . . . det er muligt, at det kunde blive det.»

«De gjør mig bestandig mere nysgjerrig . . . Det er forresten en storartet The; derpaa mærker man ogsaa Kinafarerer, og dersom De vil gjøre mig en speciel Glæde, saa tillad mig at skænke Dem en Kop af Deres egen The.»

Dermed reiste han sig op og tog fra en i Nærheden af Vinduet staaende Etagère en Kop, hvorpaa der med forgyldte Bogstaver stod: Til det lykkelige Brudepar. «Det lykkelige Brudepar,» gjentog Holk. «Hvem gjælder det? Maaske Dem, kjære Fru Hansen; De ler . . . Men man er aldrig for gammel til at gjøre et fornuftigt Skridt, og det Fornuftigste, som en Enke kan gjøre, er altid . . .»

«At vedblive at være Enke.»

«Naa, for mig gjerne. De skal have Ret. Men Historien, Historien. Kaptain Hansen, Deres Svigersøn, er dog sikkert en smuk Mand, alle Kaptainer ere smukke, og Fru Birgitte har dog bestemt taget ham af Kjærlighed.»

«Det har hun; hun har i ethvert Tilfælde aldrig sagt noget andet til mig, undtagen en eneste Gang. Men det var først senere, og jeg taler nu om den Gang, om den første Gang, just som de havde giftet sig. Da var Forholdet virkelig overmaade kjærligt, og hvor Reisen saa end gik hen, og om det saa var til en gul Feberegn, saa var hun altid med ham om Bord,

og naar hun igjen kom tilbage her til Kjøbenhavn . . . men hun havde den Gang en selvstændig Leilighed, for min gamle Hansen, som Hr. Greven vistnok endnu kan huske fra Lyksborg, han levede den Gang endnu . . . ja, hvad jeg vilde sige; naar hun efter en lang, lang Reise var her igjen, saa vilde hun bestandig straks bort igjen, fordi hun stadig mente, at Menneskene her ikke faldt i hendes Smag, og at der var skjønnest ude i Verden.»

«Men det er virkelig mærkværdigt? Var hun da saa lidt forfængelig? Brød hun sig da slet ikke om, at Folk flokkede sig omkring hende, smigrede hende og gjorde Kur til hende, hvorpaa det dog sikkert ikke har manglet? Jeg tør vædde paa, at Kjøbenhavnerne allerede have vist hende Opmærksomhed paa hendes Konfirmationsdag.»

«Det har de virkelig. Men Birgitte var altid ligegyldig og vedblev ogsaa at være det i sit Ægteskab. Kun en Gang imellem blev hun saadan lidt tummelumsk. Og det gik saadan lige til 1854; det husker jeg saa bestemt, for det var netop det Aar, da den engelske Flaade, der skulde til Rusland, kom forbi her. Og den selvsamme Sommer havde vi her i Kjøbenhavn en pur ung Officer af Livgarden, der gik ud og ind hos denne Rasmussen — jeg mener Grevinde Danner, men vi kalde hende endnu bestandig saadan — og han var kommen i en saa bundløs Gjæld, at han ikke længer kunde holde sig og maatte tage sin Afsked. Men da han var saa klog og vidste alt, for han kjendte alle de rige Huse og især Kvinderne, saa sagde Baron Scheele, som den Gang var Minister, at han vilde tage ham i privat Tjeneste. Og han tog ham virkelig ogsaa i

privat Tjeneste, og i den Tjeneste er han endnu, og han er virkelig ogsaa allerede bleven meget fornem. Men den Gang var han endnu halvveis en Slubbert og blot meget smuk, og da Birgitte saa ham, det var lige den Dag, da Efterretningen om Bombardementet deroppe kom hertil, Navnet har jeg desværre glemt, da tilstod hun for mig, «ham syntes hun om». Og hun viste det ogsaa straks. Og da Hansen det selv samme Efteraar igjen skulde til Kina, da sagde hun rent ud til ham: «hun vilde ikke med,» og hun sagde ogsaa til ham, hvorfor hun ikke vilde. Eller det kan være, at andre muligvis har sagt ham det. Kort og godt, da den Dag kom, hvor Skibet skulde afsted, da blev Hansen dog helt alvorlig og forstod ikke Spøg mere og sagde: «Birgitte, Du skal med nu.» Og naar han før havde taget hende med af Kjærlighed, saa tog han hende nu, akkurat som Hr. Greven har sagt, med af Forsigtighed eller af Skinsyge.»

«Og hjalp det? Og blev hun ved den Reise kureret for sin Kjærlighed? Jeg mener for Kjærligheden til ham i den private Tjeneste?»

«Ja, det blev hun, hvorvel man aldrig kan vide det saa ganske bestemt med Birgitte. For hun siger rigtig nok mange Ting, men hun fortier ogsaa meget. Og det er forsaavidt ogsaa ganske ligegyldigt, eftersom vi jo dog have haft Hovedsagen.»

«Og hvad er Hovedsagen?»

«At min Svigersøn igjen blev tillidsfuld, helt og holdent. Hansen er nemlig et meget godt Menneske og er igjen rolig og fornuftig, og farer ogsaa igjen paa sin gamle Kinatur.»

«Det glæder mig oprigtig at høre det. Men vi bør

dog ikke udelade eller glemme noget i den Historie. Jeg tror nemlig, kjære Fru Hansen, at De egenlig vilde fortælle mig, hvorledes det gik til, at Deres Svigersøn igjen blev kureret for sin Skinsyge . . .»

«Ja, det vilde jeg, og jeg siger bestandig, at Menne-sket spaar, men Gud raa'er, og naar Nøden er størst, saa er Hjælpen nærmest. For det tør jeg nok sige, at jeg var bekymret; en Moder er altid bekymret for sit Barn og gjør ikke nogen Forskel, hvad enten det er gift eller ei; ja, jeg var bekymret for Birgitte, fordi jeg troede, at det vilde føre til Skilsmisse, for hun har en meget fast Villie, man kunde næsten fristes til at sige, at hun er stivnakket, og hendes Blod kommer meget let i Kog, hvor stille og hvor søvnig hun end undertiden ser ud . . .»

«Ak ja,» sagde Holk leende, «det er altid saaledes : det stille Vand har den dybe Grund.»

«Jeg var altsaa bekymret. Men det kom altsammen ganske anderledes, og det var just den Gang, da Birgitte, om jeg saa maa sige, blev tvungen til at tage med. Det gik saadan til. Hansen fik den Gang paa sin Reise Returfragt til Bangkok, en stor Stad i Siam, hvori jeg selv for mange Aar siden har været sammen med min Mand. Da Hansen kom dertil og allerede havde ligget en eller to Dage udenfor det keiserlige Palads, for Siameserne har en Keiser, da kom der en Minister om Bord og inviterede Hansen og hans Kone til et stort Taffel ved Hoffet. Keiseren havde bestemt set hende. Og Birgitte sad ved Siden af ham og talte engelsk med ham, og Keiseren saa hele Tiden paa hende. Og da Tafflet var hævet, var han igjen meget huldrig og naadig og havde ikke Øinene fra

hende, og da de vilde tage Afsked, sagde han til Hansen: «Det var ham meget om at gjøre, at Kaptainsfruen endnu en Gang indfandt sig i Paladset den næste Dag, for at hans trofaste Folk, og fremfor alt hans Hustruer — af dem havde han overmaade mange — endnu en Gang kunde se den smukke *german lady* Ansigt til Ansigt.» Hansen blev et Øieblik forskrækket over den fortsatte Ære, der jo kunde være Forræderi, for rundt omkring hele Paladset var der plantet Hoveder, akkurat som vi planter Ananas; men Birgitte, der havde hørt Samtalen, bukkede for Keiseren og sagde med den rigtige Mine, for hun har saadant noget Sikkert og Fornemt, at hun vilde komme til den fastsatte Tid.»

«Det var voveligt, meget voveligt.»

«Og hun kom virkelig ogsaa og indtog en ophøiet Plads, der var bleven indrettet specielt for hende udenfor Slotsportalen og akkurat saaledes, at Portalen gav hende Skygge, og paa denne Trone sad hun med en Vifte af Paafuglefjer, efterat Keiseren forinden havde smykket hende med en Perlekjæde. Den Kjæde skal have været vidunderlig deilig. Og nu drog alle fine Folk i Bangkok og saa Folket forbi hende og neiede sig, og til Slutning kom Kvinderne, og da den sidste var forbi, reiste Birgitte sig og skred hen mod Keiseren for at nedlægge Viften af Paafuglefjer og Perlekjæden for hans Fødder; hun mente jo, at hun blot var bleven smykket med dem for Ceremoniens Skyld. Keiseren tog ogsaa igjen mod begge Dele, men gav hende Kjæden tilbage, som Tegn paa, at hun skulde bære den, for bestandig at mindes ham. Og medens Ministrene førte hende, og Livgarden dannede Espalier,

vendte hun straks efter tilbage til Landingsbroen, hvorfra Hansen havde været Vidne til det Hele.»

«Og saa?»

«Ja, fra den Dag af var der foregaaet en stor Forandring med hendes Sind, og da hun var her igjen den næste Vinter, og den, for hvis Skyld hun nær var bleven ulykkelig, vilde forny sit Kurmageri, tilbageviste hun, saavidt jeg kunde se, disse Kurmagerier med Kulde og Ligegyldighed. Og da Hansen et halvt Aar senere igjen gik om Bord, og Birgitte sagde til ham, at hun, forudsat at han ikke havde noget imod det, dog helst vilde blive hjemme, fordi det, efter en saadan keiserlig Udmærkelse, forekom hende underligt igjen at skulle leve mellem Matroser og maaske sove i et Havneværtshus, hvor man kun hørte Negermusik og alt lugtede af Alkohol, da var Hansen ikke blot enig med hende deri, men ogsaa helt henrykt over, at hun ikke mere vilde tage med paa den Reise, hverken paa denne eller alle de følgende. For der var ikke mere Spor af Skinsyge at opdage hos ham. Han saa jo, hvordan det var gaaet med Birgitte, og nærede endnu kun Frygt for, at det dog vist havde været for meget, og at den siamesiske Keiser var steget hende for meget til Hovedet.»

Holk var ikke rigtig paa det Rene med, om han skulde tro paa den Historie, eller betragte det som en dristig Fantasi præstation og samtidig som et frækt Spil med hans Godtroenhed. Efter alt, hvad Pentz havde antydnet igaar, var det Sidste det Sandsynligste. Men naar det kom til Stykket, kunde det ogsaa være sandt. Hvad kan der i det hele taget ikke passere? Og for i ethvert Tilfælde at kunne retfærdiggjøre sig overfor sig

selv ved Hjælp af lidt Ironi, spurgte han saa: «Men hvor var de hvide Elefanter?»

«De var vel i deres Stald,» sagde Fru Hansen og lo skælmsk.

«Og Perlesnoren, kjære Fru Hansen, den maa De virkelig vise mig.»

«Ja, naar det blot lod sig gjøre . . .»

«Naar det lod sig gjøre? Hvorfor ikke?»

«Fordi Snoren paa en Gang var borte, da Birgitte igjen var om Bord; hun maa have tabt den eller i Sindsbevægelsen have glemt den i Paladset.»

«Men saa vilde jeg dog straks have forhørt mig.»

«Jeg ogsaa. Men Birgitte har saadant noget Underligt ved sig, og da Hansen, efter hvad jeg senere har hørt, vilde have det, sagde hun bare, at «det var saa almindeligt og stred mod, hvad der passede sig ved Hoffet.»

«Ja,» sagde Holk, der nu begyndte at se klart, «det er rigtigt. Slige Følelser bør man respektere.»

Tolvte Kapitel.

Straks efter denne Fortælling, der tilsidst, da det dreiede sig om den tabte Perlesnor, var forekommet selv den lettroende Holk noget eventyrlig, reiste Fru Hansen sig, «for ikke at forstyrre længere,» og der blev heller ikke gjort Forsøg paa at holde mere paa hende. Ingenlunde fordi Holks Taalmodighed var udtømt, tværtimod, han kunde godt lide at høre paa slig Passiar, og det tvivlsomme Halvmørke, hvori alt hvilede, forøgede i Grunden kun hans Interesse. Nei, det var ligefrem et Blik paa Konsoluhret, der ubetinget nødte ham til at opgive yderligere at hengive sig til Fru Hansens Kunst at fortælle Historier; Klokken elleve var han ventet hos Prinsessen; der var ikke en Gang en Time til, og forinden skulde der endnu skrives et kort Brev til hans Kone, for at underrette hende om hans lykkelige Ankomst. Det gjaldt altsaa om at skynde sig, hvad han under givne Forhold forstod, og fem Minuter før Klokken elleve satte han sig i Vognen, der skulde føre ham over til Prinsessepalæet, som kun laa to Minuters Vej borte.

Prinsessens Værelser laa paa første Sal. Holk var i Kammerherreuniform, hvori han godt kunde lide at

se sig selv; han gik opad Trappen og traadte ind i et Forgemak og straks efter i en hyggelig Dagligstue, rigt udstyret med Panelværk og Tæpper, men iøvrigt, Skrivebordet fraregnet, kun med faa Gjenstande; her plejede Prinsessen at modtage Besøg eller give Audiens. Kamertjeneren lovede, at han vilde melde ham straks. Holk traadte hen til et af de Vinduer, der just laa ligeoverfor den Dør, ad hvilken Prinsessen maatte træde ind, og saa ned paa Pladsen og Gaden. Pladsen nedenunder var som uddød, fornem, men kedsommelig, og der var intet andet at opdage end de faldne Blade, som af den ikke synderlig stærke Blæst, det var, hvirvledes hen over Stenene. Der paakom Holk en Følelse af Ensomhed og Forladthed, og han vendte sig atter tilbage mod Værelset, for at fæste sit Blik paa de to eneste Portrætbilleder, der prydede de glatte Stukvægge. Det ene, ovenover den udstoppede Sofa, var et Billede af Prinsessens Onkel, høisalig Kong Christian den Syvende, det andet, ovenover Skrivebordet, et Portræt af en anden nær Slægtning, en ligeledes alt afdød thüringsk Landgreve. Guldrammen, der indfattede det, var betrukket med tilstøvet Flor, og Støvet var Skyld i, at Floret ikke virkede som Flor, men næsten som Spindelvæv. Landgrevens Ansigt var godt og freidigt, men ganske almindeligt, og Holk rettede uvilkaarlig det Spørgsmaal til sig selv, hvilke Regjeringstanker, hvorved Folket kunde blive lykkeligt, den Afdøde vel kunde have næret. Det Eneste, der med en Slags Sikkerhed kunde læses i hans Træk, var, at han havde et godt Øje til Landets Døtre.

Forinden Holk endnu havde afsluttet sine Betragtninger herover, aabnedes en temmelig lille Dør i den

høire Krog paa Bagvæggen, og Prinsessen traadte ind, ganske saaledes, som man maatte vente efter dette hendes Værelses Indretning: bekvemt og næsten nonchalant klædt og i ethvert Tilfælde med en fuldstændig Ligegyldighed overfor Elegancen. Holk gik sin Herskerinde imøde, for at kysse hendes Haand, der lige til Fingerspidserne var i Silkehandske, og førte hende saa, medens han fulgte hende med Øinene, til den mørkfarvede Sofa, hvis Sæde var trykket noget ned.

«Tag Plads, kjære Holk. Denne Fauteuil vil sikkert ikke finde Naade for Deres Øjne, men den høje Lænestol der . . .»

Holk rykkede Stolen nærmere, og Prinsessen, der øjensynlig var glad ved Synet af den smukke Mand, vedblev, efterat han havde taget Plads, med megen Godmodighed og som en god gammel Veninde: «Hvor De bringer en frisk Teint med, kjære Holk. Hvad jeg har her omkring mig, er bestandig Kjøbstadansigter. Kan De tænke Dem Pentz som en Gentlemanfarmer, eller hvad siger De om Eriksen som Humlemester? De ler, og jeg ved, hvad De mener . . . det, hvoromkring Humlen snor sig . . . ja, han er lang nok til det. Kjøbstadansigter, siger jeg. Nei, saa glæder jeg mig ved Deres gode slesvigske Kulør, rød og hvid som Landets Farver. Og hvad bestiller Deres kjære Frue, Grevinden? Jeg ved, hun bryder sig ikke synderlig om os, men vi holde desto mere af hende, og det maa hun finde sig i.»

Holk bukkede.

«Og hvad siger De til al det Spektakel, som De finder her, et sandt Stormløb mod den stakkels Hall, der, naar det kommer til Stykket, alligevel er den Klogeste

og i Grunden ogsaa den Bedste, og hvem jeg næsten tilgiver, at han holder til med denne Modehandlerinde-Grevinde; i Forbigaaende sagt: dersom jeg nogensinde havde faaet Lov til at bestemme, saa vilde jeg have sammensat et passende greveligt Vaaben til hende, bestaaende af en Hueblok og en Krinoline, maaske med Devisen: «Jo større Vidde, desto større Tomhed.» Jeg vil aldrig kunne forstaa, at min Nevø, om jeg end kun er hans Halvtante, har kunnet vise en saadan Mangel paa Smag; vil man betragte Grevinden arkæologisk eller, hvad der vil sige det samme, som et Stykke udgravet fædrelandsk Oldsag, et Standpunkt, hvorfra min Nevø saa omtrent betragter alt, saa er hun, naar det kommer til Stykket, dog endnu ikke gammel nok til det trods sine fyrretyve Aar. Men jeg bør jo i Grunden ikke undre mig; Georg den Anden, om hvem min Bedstefader ofte har fortalt mig i mine unge Dage, holdt ogsaa paa den Sætning: «*fair, fat and forty.*» Hvorfor ikke ogsaa min Nevø, Kongen? Har De forresten læst om Mødet i Thinget igaar? Det var en sand Skandalescene i Retning af Hadskhed. I Spidsen naturligvis stadig denne Thomsen-Oldensworth, Deres halve Landsmand, i mine Øine en utaalelig Skraalhals og Storpraler i sin Blanding af Prokurator-Førslagenhed og ubehøvlet Holstenisme . . . »

Holk var forlegen ved at se, at Samtalen med Prinsessen saaledes paa Forhaand antog en politisk Karakter, og i hans Ansigt afspejlede der sig noget af denne Forlegenhed, hvorfor Prinsessen vedblev: «Men lad os lade denne kedsommelige Politik fare. Jeg vil ikke bringe Dem i Forlegenhed, allermindst i denne første Time; jeg ved jo, at De er en kjættersk Slesvigholstener, en af dem,

som man aldrig kan blive færdig med, og som man bestandig er længst borte fra, just som man tror, at man har sluttet Fred med dem. Svar mig ikke, tal ikke om Deres Loyalitet; jeg ved, De har saa meget deraf, som De kan have, men til Syvende og Sidst er den gamle Anstødssten der dog bestandig igjen, og dette forfærdelige «sollen blewen ungedeelt,» dette Citat uden Ende, denne uforlignelig forslidte Talemaade, drager igjen Grænselinien.»

Holk smilede.

«Ja, det er netop Ulykken. Hvortil hører Slesvig? Deres Slesvig, kjære Holk. Det er hele Spørgsmaalet. Hall har haft Mod til at besvare det Spørgsmaal, som det sømmer sig en dansk Mand, og eftersom han gjør det med Kløgt og ikke straks vil kaste Sværdet i Vægtskaalen, er der dette Stormløb imod ham, hvori Venner og Fjender tage Del i samme Grad. Og det er det værste. At Deres Thomsen løber Storm, kan hverken undre eller forskrække mig, men den Omstændighed, at gode trofaste danske Mænd, der nære samme Anskuelser som Hall, Kongen og jeg selv, desværre kunne have Lyst til at prøve Forandring, den Omstændighed, siger jeg, at gode trofaste danske Mænd bestandig kun ville indrette deres Program som Studenter og Professorer og ere opsatte paa at styrte den bedste Mand, den eneste, der har Idé om Politik og forstaar at vente, hvad der er al Politiks første Lov, — det bringer mig i Oprør.»

Inden hun fuldførte Sætningen, blev Baron Pentz meldt . . . «meget Velkommen,» raabte Prinsessen . . . og i samme Øieblik som Pentz viste sig i Fløidørens Portière, indfandt der sig fra den anden Side, lige i

Nærheden af den lille Dør, hvorigjennem Prinsessen var traadt ind, en ung blond Dame, med en smuk Figur og smuk Teint, men ellers lidet regelmæssige Træk, og gik henimod Prinsessen, medens Pentz endnu blev staaende paa Halvveien og gentog sit Buk.

«*Soyez le bienvenu,*» sagde Prinsessen med en let Haandbevægelse som Hilsen. «De kommer i en beleilig Stund, Pentz, thi De gjør Ende paa et politisk Foredrag, en Mission, hvortil Ingen er mere kaldet end De. Thi saasnart jeg faar Øie paa Dem, forklares Verden for mig til en Fredens Verden, og dersom jeg nylig havde talt om Henrik den Fjerde og Ravailac, saa vilde jeg efter Deres Indtræden kun tale om Henrik den Fjerde og Hønen i Gryden. En meget væsenlig Forskel.»

«Og ovenikjøbet en overmaade behagelig Forskel, naadigste Prinsesse. Jeg er lykkelig over, at jeg, uden at have gjort noget til det, ser mig installeret som Bærer og Bringer af alt det Idylliske. Men» . . . og hans Øie bevægede sig frem og tilbage mellem Holk og den unge Blondine . . . «selv i Arkadien skal den Skik at præsentere have vundet Borgerret. Jeg ved ikke, om jeg maa gjøre Brug af min Pligt som Introduktør . . .»

«Eller skal afstaa begge Dele til Hendes kongelige Højhed,» sagde Prinsessen leende. «Jeg tror, kjære Pentz, at Ret og Pligt er paa Deres Side, men jeg vil ikke nægte mig selv den Glæde allerpersonligst at gjøre to af mig saa højtskattede Personer bekjendt med hinanden: Grev Holk . . . Frøken Ebba Rosenberg.»

Begge bukkede for hinanden, Holk noget stivt og

med modstridende Følelser, Frøkenen let og med et Udtryk, der smagte af Suffisance og havde et Stænk af Humør. Men Prinsessen, der skænkede denne Præsentation ringe Deltagelse, henvendte sig straks igjen til Pentz og sagde: «Det turde altsaa nu være skaffet ud af Verden, og jeg har fyldestgjort Ceremoniellet, som De har at vaage over. Men De vil da vel ikke have mig til at tro, Pentz, at De har indfundet Dem her, for høitideligst at overvære den stedfundne Præsentation eller selv at fuldbyrde den. De har noget andet paa Hjerte, og De har nu Ordet, for at De kan forebringe Deres egenlige Anliggende. Naar man læser saa mange Parlamentsberetninger, bliver man tilsidst selv en Virtuos i parlamentariske Vendinger.»

«Jeg kommer, naadigste Prinsesse, for underdanigst at melde, at der i Eftermiddag finder et stort militært Festmaal tid Sted paa Klampenborg . . .»

«Og af hvilken Grund? Eller til Ære for hvem?»

«Til Ære for General de Meza, der igaar Morges er kommen hertil fra Jylland.»

«De Meza. Naa godt, meget godt. Men kjære Pentz, ærlig talt, hvad kommer det os ved? Jeg kan dog ikke præsidere ved en Klampenborgfest og lade de Meza leve.»

«Det turde dog være et Spørgsmaal, om det maaske ikke alligevel lod sig gjøre. Deres kongelige Høihed har gjort langt mere overraskende Ting. Og det, at De har gjort det, det er netop det, der knytter Dem til Folket.»

«Ja, Folket. Det er et eget Kapitel. De ved, hvad jeg mener om den saakaldte Popularitet. Min Nevø, Kongen, er populær; men jeg længes ikke efter

at blive Idealet for vore Soldater eller maaske endog for Fiskermadamerne ved Stranden. Nei; Pentz, kom ikke med noget om Popularitet! Men siden De har nævnet noget om Klampenborg — Solen smiler og Eftermiddagen har vi til vor Raadighed; vi kunde maaske kjøre derud, ikke for Festmaaltidets Skyld, men trods det; vi har desuden siddet hjemme og kukkeluret i en hel Uge og ikke faaet rigtig frisk Luft, og min kjære Frøken Rosenberg vilde have faaet Blegsot, hvis hun ikke havde saa meget Jern i Blodet.»

Frøkenens Ansigt oplivedes øiensynlig ved Udsigten til en hel Eftermiddag at kunne undfly Prinsessepalæets kedsommelige Ensformighed, og Pentz, der havde begyndt at faa Asthma, var desuden altid for frisk Luft, skjønt ansete Læger havde forsikret ham, at Søvinden forværrede hans Tilstand; han greb ligeledes med Begjærlighed Forslaget og spurgte: «Til hvilken Tid ønsker Deres kongelige Høihed Vognene?»

«Lad os sige Klokken halvtre, men ikke senere. Kjøreturen tager fem Kvarter, og det begynder allerede at blive mørkt Klokken fem. Og naar vi først ere paa Klampenborg, maa vi jo naturligvis ogsaa foretage en Spaseretur til Eremitagen, om ikke af anden Grund, saa for selv at præsentere mine Yndlinge for min kjære Ebba. Hvem der er disse Yndlinge, det bliver foreløbig ikke røbet. Jeg haaber, at Grev Holk tager Del i Turen, skjønt hans Tjeneste først begynder imorgen, og at han vil bringe sin gamle Veninde det Offer af Tid.»

«Og befaler Deres kongelige Høihed iøvrigt anden Ledsagelse?»

«Kun Grevinde Schimmelfmann og Eriksen. To

Vogne. Jeg forbeholder mig selv at fordele Pladserne.
Au revoir, kjære Holk. Og dersom De, som sædvanlig,
 vedligeholder en livlig Korrespondance . . .»

Han smilede.

«Naa, jeg ser, at De allerede har skrevet. Saa
 kommer jeg for silde med min Hilsen til Grevinden.
 Kjære Frøken Rosenberg, maa jeg bede om Deres Arm.»

Og medens hun langsomt skred hen mod den lille
 Dør, der førte til hendes egenlige Dagligstue, stod begge
 Kammerherrer og bukkede ærbødig.

Trettende Kapitel.

Paa Slaget halvtre kjørte Vognene frem, aabne, Kaleschen slaaet tilbage. Grevinde Schimmelmans tog Plads ved Siden af Prinsessen, Holk lige over for begge Damerne. I den anden Vogn sad Frøken Rosenberg paa Forsædet, Pentz og Eriksen paa Bagsædet.

Grevinde Schimmelmans, en Dame paa fyrretyve Aar, mindede til en vis Grad om Eriksen; hun var mager og høi som denne og i lignende Grad alvorlig, men medens Eriksens Alvor ligefrem havde Præg af Høitidelighed, gik Grevinde Schimmelmans Alvor i høi Grad over i Gnavenhed. Hun havde tidligere været en Hofskjønhed, og naar de sorte Øine af og til finklede, mindede de endnu derom, men alt andet var gaaet under i Migræne og gul Teint. Man ymtede om en ulykkelig Kjærlighed. Totalindtryk: Filip af Spaniens Hof, saa at man uvilkaarlig ledte om Pibekraven. Ellers var Grevinden god og karakterfast og adskilte sig meget fordelagtig fra de andre ved Hoffet, forsaavidt som hun var en Hader af al Sladder og Bagvaskelse. Hun sagde Folk Sandheden lige i Ansigtet, og naar hun ikke kunde det, saa tav hun. Hun var ikke afholdt, men meget agtet, og fortjente det ogsaa.

Saa længe de vare indenfor Byen, blev der ikke sagt et Ord i den første Vogn; Holk og Grevinde Schimmelmänn sad stive overfor hinanden, medens Prinsessen lænede sig tilbage i Vognen. Turen gik først gennem Bredgade og Ny Østergade ad Østerbros Forstad til, og da de havde passeret denne, ad Strandveien, der strækker sig langs Sundet. Holk var henrykt over det Billede, der viste sig for ham, umiddelbart til Venstre en Række smukke Landsteder med deres efteraarsagtige Haver, hvori der imidlertid endnu stadig var Blomster, og til Høire den brede, lidt urolige Vandflade med den svenske Kyst paa den modsatte Side og derimellem Seil- og Dampbaade, der tog til Klampenborg og Skodsborg og helt op til Helsingør.

Holk vilde have nydt denne Udsigt endnu langt fyldigere, hvis ikke Livet paa Chausseen, som de kjørte paa, stedse paany havde draget hans Øine bort fra det smukke Landskab. De mest forskellige Kjoretøier kom dem ikke blot imøde, men indhentede endog Prinsessen, der ikke yndede noget synderlig hurtigt Tempo, naar hun foretog Kjøreture. «Det var jo Marstrand,» sagde Prinsessen. «Og hvis jeg har set rigtig, Worsaae ved Siden af ham. Han svigter heller aldrig. Hvad kan han monstro ville ved de Mezafesten? De Meza skal hædres, men ikke graves ud. Han lever endnu og har heller ikke en Gang det rigtige Maal for Kæmpegrave.» Det lod til, at Prinsessen vilde udtvære det Thema endnu yderligere; men hun kom ikke til det, fordi flere Officerer i selvsamme Øieblik vare komne helt hen i Nærheden af Vognen og begyndte at gjøre Prinsessen Følgeskab paa høire og venstre Side. Mellëm disse var ogsaa Oberstløjtnant Tersling, vor Bekjendt fra

Vincent's Restaurant, en høi smuk Mand med en udpræget militærisk Holdning. Prinsessen hilste paa ham med sjælden udsøgt Venlighed, og han erkyndigede sig for sit Vedkommende om dennes Befindende.

«Det gaar mig godt, dobbelt godt paa en Dag som idag. Thi jeg hører, at De og de andre Herrer have inviteret de Meza til et Festmaaltid. Det har lokket mig herud; jeg vil være med til det.»

Tersling smilede forlegen, og Prinsessen, der morede sig over det, vedblev først efter en Stunds Forløb: «Ja, være med, men De maa endelig ikke blive forskrækket, kjære Tersling, kun i Frastand. Naar De udbringer Skaalen for Kongen eller den feterede Gjæst, gaar jeg og spaserer sammen med min kjære Grevinde her og med Ebba Rosenberg, som De vel allerede har set i den anden Vogn, i vor Klampenborg Dyrehave og vil fryde mig, naar Skaalen fra gode danske Struber klinger over til mig. Iøvrigt beder jeg Dem om at bringe de Meza min Hilsen og sige til ham, at jeg endnu stadig bor paa det gamle Sted. Det er ganske vist altid forbundet med Vanskeligheder at bringe Generaler til Hoffet, og naar de saa tilmed søge at optage Konkurrencen med Beethoven og komponere Symfonier, saa maa det betragtes som fuldstændig opgivet; naar han imidlertid faar at høre af dem, at jeg endnu stadig mindes Isted, saa anser han det maaske for Umagen værd at skænke mig en Tanke. Men nu vil jeg ikke længer fængsle Dem til denne Vogndør.»

Tersling kyssede Prinsessens Haand og skyndte sig med igjen at indhente den forsømte Tid; men Prinsessen vedblev, medens hun vendte sig om mod Holk: «Denne Tersling, det er en smuk Mand; han var en

Gang Prinsessernes Danser og Kavalier *comme il faut*; han havde den mest hvasse Tunge og den mest hvasse Kaarde; De husker maaske den Duel, som han allerede før 1848 havde med Kaptain Dahlberg? Dahlberg slap den Gang fra det med et Streifskud paa Halsen, men nu har han allerede længe hvilet foran Fredericia. Undskyld, kjære Schimmelmänn, at jeg berører alt dette i Deres Nærværelse; det falder mig just nu ind, at De selv var Anledning til Duellen. Ærlig talt kunde jeg have megen Lyst til at vide mere derom, men ikke idag; det bliver en Sag mellem Damerne.»

Holk vilde forsikre om sin Diskretion, og at han overhoved slet ikke lyttede efter noget, der ikke blev sagt til ham direkte; men Prinsessen holdt fast ved sin Bestemmelse og sagde: «Nei, ikke noget om det idag; lad os opsætte det! Og Diskretion, kjære Holk, det er desuden et langt og vanskeligt Kapitel. Jeg har nu iagttaget disse Forhold i fem og halvtredsindstyve Aar, thi jeg blev indført i Verden allerede i mit femtende Aar.»

«Men Deres Kongelige Høihed stoler forhaabenlig dog paa Deres Omgivelsers Diskretion.»

«Gud være lovet, nei,» svarede Prinsessen. «Og De kan slet ikke forestille Dem, med hvor megen Alvor jeg siger dette. Diskretion *a tout prix* eksisterer ganske vist; men den er forfærdelig netop, naar den forekommer saaledes uden Betingelser; den bør aldeles ikke optræde uden Betingelser. Menneskene, og fremfor alt Menneskene ved Hoffet, bør absolut udvikle en Evne til at skjelne mellem, hvad der maa siges og hvad der ikke maa siges; men den, der ikke har denne Evne til at skjelne, men bestandig kun tier, han er ikke blot

kedsommelig, men han er ogsaa farlig. Der er noget Umenneskeligt deri, thi det mest Menneskelige, som vi have, det er dog Sproget, og vi har det, for at tale . . . Jeg ved, at jeg for mit eget Vedkommende gjør rigelig Brug deraf, men det skammer jeg mig ikke ved; jeg er tværtimod glad over det.»

* * *

I den anden Vogn havde de haft lignende Møder og Hilsener; men Hovedsamtalen dreiede sig om Holk; ved den Leilighed vilde Pentz have at vide af Frøken Rosenberg, hvorledes hun egentlig havde syntes om Greven ved Formiddagsaudiensen. Eriksen blandede sig ikke med ind i disse Spørgsmaal og Svar, men lyttede dog opmærksomt til, fordi han meget godt kunde lide saadanne Pikanterier, maaske saa meget mere, som han følte sin personlige Udygtighed i saa Henseende.

«Han er en Slesvigholstener,» sagde Ebba. «Ty-skerne er ikke Hoffolk . . .»

Pentz lo. «Nei, nu mærker man virkelig, min naadigste Frøken, at Danmark ikke nyder det Fortrin at have født Dem. Slesvigholstenerne ingen Hoffolk! Familierne Rantzau, Bernstoff, Moltke . . .»

«De vare Ministre, men ikke Hoffolk.»

«Men det er dog saa noget nær det samme.»

«Paa ingen Maade, min kjære Baron. Jeg læser megen Historie, om end kun i franske Romaner, men for en Hofdame maa det være tilstrækkeligt, og jeg vover at paastaa, at der existerer en Modsætning mellem en Minister og en Hofmand. I ethvert Tilfælde, naar

enhver skal gjøre sig ærlig fortjent til sit Navn. Tyskerne have et vist brutalt Talent til at regjere — De maa give mig Lov til at benytte dette haarde Tillægsord, thi jeg kan ikke udstaa Tyskerne — men netop fordi de forstaa at regjere, ere de daarlige Hoffolk. Det at regjere er en grov Forretning. Spørg Eriksen, om jeg ikke har Ret . . .»

Denne nikkede gravitetisk, og Frøkenen, der leende hentydede dertil, vedblev: «Og alt det passer ogsaa mere eller mindre paa Greven. Der kunde maaske gjøres en Minister ud af ham . . .»

«For Guds Skyld . . .»

«. . . Men være Kavalier hos en Prinsesse, dertil mangler han ikke mere end Alting. Han staar der med en høitidelig Mine som en Ypperstepræst og ved aldrig, hvornaar han skal le. Og det er noget overmaade Vigtigt. Vor naadigste Prinsesse — jeg skulde mene, at vi ere enige i saa Henseende — har nogle smaa Svagheder, deriblandt ogsaa den at ville kopiere det forrige Aarhundredes aandrige Damer. Hun har som Følge deraf en Forkjærlighed for ældre Anekdoter og Citater og fordrer, at man ikke blot skal forstaa begge Dele, men ogsaa goutere dem og smile ad dem. Men om denne Sags A B C har Greven ikke nogen Forestilling.»

«Og under en Audiens paa næppe ti Minuter har De opdaget, at alt det stod at læse paa Grevens Pande?»

«Jeg ved ikke, om jeg tør lade dette Udtryk passere, thi det Væsenlige ligger i, at der i al den Tid aldeles ikke stod noget at læse paa hans Pande. Og det er det Værste. Prinsessen talte for Exempel om

Kong Henrik den Fjerde og nævnede da «Hønen i Gryden,» noget hvorom man med god Grund ikke skulde tale mere. Men netop, fordi det er saa grumme skrøbelig bevendt med denne Høne, er enhver Hofmand i dobbelt Grad forpligtet til at smile og ikke staa livløs og lade en Prinsesse, der ser sig om efter Bifald, i Stikken.»

Eriksens alvorlige Ansigt fik et vist fornøiet Udtryk. «Og saa talte Prinsessen naadigst om min Blegsot eller, at jeg i alt Fald var nærvædet at faa den. Naa, det er en given Sag, Baron, at der altid bør smiles, naar der er Tale om Blegsot, det er nu en Gang saadan en Vedtægt, og naar en Prinsesse har den Naade ovenikjøbet at tilføie noget om «Jern i Blodet» og derved antyde, at hun har læst Darwin eller en anden stor Forsker, saa bør der til Munterhedssmilet slutte sig et Beundringssmil, og naar alt det udebliver, og en Kammerherre staar saa spidsborgerlig, som om Vægteren blot raabte, at Klokken er slaaet ti, saa nødes jeg til at frakjende en saadan Kammerherre enhver Kvalifikation som Hofmand.»

Klokken var henad fire, da de holdt paa Klampenborg. Holk var Prinsessen behjælpelig, og efterat det Spørgsmaal, hvor Kaffen skulde drikkes, var afgjort til Gunst for Eremitagen, brød de hurtig op, og gik ind i Dyrehaven, der støder lige op til Klampenborg, og paa hvis Nordside Eremitagen ligger. Veien dertil førte først forbi det store Klampenborg-Hotel, foran hvilket der, paa en mellem Veien og Stranden liggende Strimmel

Eng, var reist et omtrent hundrede Fod langt Lærredstelt, der var lukket paa de tre Sider. Den aabne Side vendte lige ud til Veien, paa hvilken Prinsessen nu nærmede sig. Festmaaltidet selv var endnu ikke begyndt, men talrige Officerer, der hørte til de forskellige Troppeafdelinger i Kjøbenhavns Garnison, vare allerede samlede; man saa overalt saavel Livgarden til Hest som Garderhusarerne i deres straalende Uniformer, men endnu mere brogede end de brogede Uniformer vare Flagene og Vimplerne, der vaiede fra Teltets Top. Da Prinsessen ikke var mere end hundrede Skridt borte, dreiede hun brat ind paa en Grusvei til Venstre, fordi hun øiensynlig ikke vilde forstyrre Festen umiddelbart før den begyndte; men hun var allerede bleven kjendt, og de Meza, hvem man havde gjort opmærksom paa hendes Komme, tøvede ikke med at nærme sig og hilste ærbødigst paa Prinsessen.

«Kjære General,» sagde denne, «saadan var det ikke ment. Klokken er lige slaaet fire, og jeg ser, at Suppekolonnen fra Hotellet allerede sætter sig i Bevægelse. Og en Suppe, der bliver kold, det kan jeg ikke forsvare. Allermindst paa en Oktoberdag med frisk Kuling. Det ynder General de Meza kun undtagelsesvis, naar han gaar i Felten og ligger i Bivuak med sine Folk.»

Hun sagde alt dette med en vis prinsesseagtig Gratie, hvorpaa hun tog Afsked med Generalen, der forstod at sætte Pris paa Prinsessens Ord, efter at have givet ham fornyede Beviser paa den Interesse, hun nærede for ham. Fra Teltet hørtes der allerede Hurraraab, og Musiken spillede Nationalsangen: «Kong Kristian stod

ved høien Mast,» indtil den gik over til «den tapre Landsoldat.»

*

*

*

Og nu havde Prinsessen med Følge naaet Dyrehaven, der lige bagved Klampenborg stødte op til Kjøreveien med sin Sydspids. Her gav hun Eriksen sin Arm. Saa fulgte Grevinde Schimmellmann med Pentz, længere tilbage Holk med Ebba. Holk var øiensynlig i Vildrede med, hvorledes Samtalen skulde indledes. Thi det var ikke undgaaet hans Opmærksomhed, at han om Formiddagen, under Audiensen hos Prinsessen, var bleven iagttaget af Frøken Ebba med et svagt Anstrøg af Haan og Overlegenhed, men under Eftermiddagskjørslen havde der endnu ikke frembudt sig nogen Leilighed til nogen nærmere Tilslutning.

Til sidst begyndte han: «Vi faa vist en deilig Solnedgang. Og der er sikkert ikke nogen smukkere Plet dertil end denne. Denne prægtige Plæne! Det er nu syv Aar siden, jeg var paa Klampenborg, og jeg har aldrig været paa Eremitagen.»

«Har det Navn skræmmet Dem?»

«Nei. Thi efter mine Tilbøieligheder og min Levevis er jeg mere eller mindre Eremit, og dersom jeg ikke af og til blev kaldet ud i Verden af Prinsessen, kunde jeg kalde mig Eremiten fra Holkenæs. Himlen og Havet og et ensomt Slot paa Klitten.»

«Paa Klitten,» gjentog Frøkenen. «Og et ensomt Slot. Det er misundelsesværdigt og romantisk. Der er noget saa Balladeagtigt deri, saadant noget, der

minder om Kongen i Thule. Hvis jeg ikke husker feil, var Kongen i Thule imidlertid ugift.»

«Jeg ved det virkelig ikke,» sagde Holk, der straks blev revet ud af al Forlegenhed ved Frøkenens Tone. «Jeg ved det virkelig ikke. Det er forresten et vanskeligt Spørgsmaal. Var han ugift? Hvis jeg husker rigtigt, efterlod han sine Arvinger alt, hvilket dog synes at tyde paa Familie. Det kan jo ganske vist have været en Sidelinie. Desuagtet kunde jeg fristes til at antage, at han var gift og havde en kløgtig Hustru, der undte den Gamle, ad hvem hun maaske, eller lad os hellere sige saare sandsynlig, har trukket paa Smilebaandet, hans Ungdomssværmeri med Bægret.»

«Det lader sig høre,» sagde Frøkenen, medens Overmodet lyste ud af hendes Øine. «Det er mærkværdigt. Hidtil forekom Balladen saa naturlig og afrundet som vel muligt: Kongen død, Bægeret drukket ud og kastet bort, og Riget — fra Balladestandpunktet af bestandig det mest LigeGYldige — med Glæde overladt til enhver og fordelt til alle. Men naar vi tro paa, at der har existeret en Dronning, og jeg stiller mig i saa Henseende nu fuldstændig paa deres Side, saa begynder Historien i Grunden først rigtig med den Gamles Død og «Kongen i Thule» er — oprigtig talt — ufærdigt og trænger til en Fortsættelse. Og hvorfor ikke? Der maa vel dog nok kunne findes en Page, der indtil da er sygnet hen og nu paany faar Farve eller «Jern i Blodet,» for at slutte med et Citat af vor naadigste Prinsesse.»

«O, elskværdige Frøken,» sagde Holk, «De gjør Nar ad Romantiken, men glemmer samtidig, at Deres

eget Navn er sammenflettet med en meget romantisk Tildragelse, der sikkert kunde have fortjent en Ballade.»

«Mit Navn?» sagde Frøkenen leende. «Og flettet sammen med en romantisk Tildragelse? Sigter De til Fornavnet Ebba? Naa, det kunde jeg endda forstaa, det var rimeligt; thi naar det kommer til Stykket, ende alle Ballader med noget «Ebba». Ebba er nemlig Eva, og der gives som bekjendt ikke noget Romantisk uden Æblet. Men, jeg ser, De ryster paa Hovedet og mener altsaa ikke Ebba og ikke Eva, men Rosenberg.»

«Ja, min naadigste Frøken, jeg mener Rosenberg. Genealogien hører nemlig til mine smaa Yndlingsbeskæftigelser, og min Grandonkels anden Kone var en Rosenberg; jeg er da saaledes nogenlunde indviet i Deres Slægts Historie. Alle Rosenbergs, i ethvert Tilfælde alle de, der kalde sig Rosenberg-Gruszczyński — med Lipinskierne forholder det sig noget anderledes — nedstamme fra en Broder til Ærkebiskop Adalbert i Prag, der paa den saakaldte «Ravkyst» blev reven ned fra Prædikestolen og slaaet ihjel af de hedenske Preussere. Og skjønt denne Prædikestol er skrøbelig og tildels slaaet i Stykker, eksisterer den endnu og er Familiens Palladium . . .»

«Derom har jeg desværre aldrig hørt Tale,» sagde Frøkenen tilsyneladende eller maaske virkelig alvorlig.

«For mit Vedkommende turde deraf blot fremgaa, at De rimeligvis hører til den Lipinskiske, ikke til den Gruszczyńskiske Del af Familien.»

«Til min Beklagelse heller ikke dette. Ja, hvis jeg tør oversætte Lipinski ved Lipeson, et Vovestykke, som den berømte Familie maa tilgive mig, saa vilde der maaske kunne slaas en Bro over til mig og min Familie,

naar man gaar ud fra Navnet, der fremtræder i denne Form. Jeg er nemlig en Rosenberg-Meyer eller rettere en Meyer-Rosenberg, Barnebarnsbarn af den i den svenske Historie velbekjendte Meyer-Rosenberg, Kong Gustav den Tredies Yndlings- og Livjøde.»

Holk foer en Smule sammen, men Frøkenen vedblev i en paatagen rolig Tone: «Barnebarnsbarn af Meyer-Rosenberg, hvem Kong Gustav den Tredie senere ophøjede i Adelstanden under Navn af Baron Rosenberg, Baron Rosenberg af Filehne, fra hvilket preussisk-polske Sted vi nedstamme. Det var vort Familiesæde i flere Aarhundreder. Men siden De interesserer Dem for genealogiske Anekdoter, saa lad mig endnu i Korthed tilføie, at det ganske vist hastede med denne Ophøielse i Adelsstanden, thi tre Dage senere blev den ridderlige og for vort Hus saa uforglemmelige Konge skudt af Løitnant Anckarstrøm. En ligesaa balladeagtig Tildragelse som med den myrdede Biskop, men ganske vist kun i den allerløseste Sammenhæng med min Familie. Men af den Grund bør De ikke opgive mig. Over alt dette er der vokset Græs, og min Fader giftede sig forresten med en Wrangel, ovenikjøbet i Paris, hvor jeg ogsaa er født, og det paa Juli-Revolutionens Dag. Nogle sige, at man kan mærke det paa mig. Men De kan under alle Omstændigheder beregne min Alder derefter.»

Holk var en kras Aristokrat, der ikke nølede med at bringe sin Families Bestaaen i den inderligste Forbindelse med den guddommelige Verdensordens Bestaaen, men som i den almindelige Diskussion om disse Ting kun tav, fordi det for ham var en hellig Sag. Han var i det Punkt for Gjenindførelsen af alt Muligt, der

hørte Middelalderen til, og jo strængere en Ahneprøve han og hans Familie var bleven underkastet, desto kjærere vilde det have været ham, thi hans Navn vilde derefter være traadt saa meget mere glimrende frem. Hans lette og behagelige Omgangsformer, der ogsaa tilfredsstillede den borgerlige Verden, vare ikke andet end et Resultat af, at han følte sig sikker i denne saare vigtige Sag. Men hvor sikker han end var med Hensyn til sit eget Stamtræ, lige saa skeptisk forholdt han sig overfor alle andre, de fyrstelige Huse ikke undtagne, hvad der da ogsaa var Grunden til, at man kunde tale meget frit med ham om alle den Slags Ting, naar blot Familien Holk var udenfor Debatten. Og saaledes hændte det da ogsaa den Dag, at han ikke blot hurtig kom sig ovenpaa den første Forskrækkelse, som den svenske Rosenberg havde indjaget ham med sit uhyggelige Epitheton ornans, men endogsaa fandt det høist pikant at se dette Spørgsmaal, der dog i de fleste Tilfælde ikke kunde behandles med Lethed, virkelig blive behandlet saa let af en øiensynlig saa kløgtig Person.

Fjortende Kapitel.

Den Vei, de skulde slaa ind paa, fandtes paa den østlige Side af Dyrehaven, for det meste under høistammede Plataner, hvis nedhængende Grene, der for en stor Del endnu vare smykkede med gult Løv, i den Grad hindrede Udsigten, at man først fik Øie paa «Eremitagen», der laa paa en lys Skoveng, da de vare komne ud af Platanalleen. For begge de forreste Par, der for længe siden kjendte dette Sceneri, betød det kun lidet, men Holk og Frøkenen, der nød det Syn for første Gang, blev uvilkaarlig staaende og saa næsten forbausede paa Slottet, der i nogen Frastand ragede frem paa den klare Efteraarshimmel, omgivet af al Ensomhedens Trylleri. Ingen Røg steg i Veiret, og kun Solen hvilede paa den store «Plæne», der var bedækket med tæt, endnu stadig frisk Græs, medens Hundreder af Maager svævede oppe paa den staaublaa Himmel og fra Sundet i store Skarer fløi over til den for dem saa velkjendte Furesø, der laa længere inde i Landet.

«Deres Slot paa Klitten kan ikke være mere ensomt,» sagde Frøkenen, da de nu slog ind paa en en smal Sti, der førte tværs over Engen og næsten i lige Linie til Eremitagen.

«Nei, hverken mere ensomt eller mere smukt. Men

hvor smukt dette end er, havde jeg alligevel ikke Lyst til at bytte. Denne Plet her trykker mig ved sin Ensomhed. I Holkenæs er der bestandig en svag Brænding, og der kommer et Pust fra Søen, som sætter Toppen af mine Parktræer i Bevægelse. Men her dirrer intet Græsstraa, og ethvert Ord, som vi sige, klinger, som om Verden kunde belure det.»

«Det er en Lykke, at vi ikke lide nogen Skade ved det,» sagde Frøkenen leende, «thi man kan ikke godt tænke sig en Samtale, der er mere egnet for Offenligheden end vor.»

Holk følte sig ikke behagelig berørt ved dette Svar, og stod paa Nippet til at give sin Smule Forstemthed Udtryk; men inden han kunde svare, havde de naaet Trappens brede Trin, der førte op til Jagtslottet. Foran dette stod der en gammel Skovløber, som tillige var ansat som Kastellan, og Prinsessen traadte nu hen til denne, der ærbødigt havde taget sin Hue af, for at give ham sine Ordre. Disse gik først ud paa at lade Kaffen servere ovenpaa i den store Midtersal. Det sagde hun med høi Stemme, saa at enhver kunde høre det. Men saa tog hun Skovløberen endnu et Øieblik til Side, for yderligere at træffe en Aftale med ham. «Og ikke senere end Klokken fem,» saaledes sluttede hun den hemmelig førte Samtale. «Aftenen er saa kommen, man ved ikke hvordan, og vi trænge til god Belysning.»

Den Gamle bukkede, og Prinsessen traadte straks efter ind i Slottet og gik op paa første Sal, støttende sig til Grevinde Schimmelmänn.

Her i Midtersalen havde tjenstivrige Hænder allerede sat høie Lænestole omkring et langt Egetræs Bord og aabnet Balkonvinduerne, der laa lige overfor hinanden

og vendte mod Øst og Vest, saa at hele Landskabets Herlighed kunde beundres lige som gennem to store Billedrammer. Imidlertid var Engsletten, der omgav Slottet til alle Sider, ligesom forsvunden i Dybet, fordi den laa for nær, men til Gjengjæld viste alt, hvad der laa mere fjernt, sig klart og tydeligt, og medens Toppene fra en stor Skovstrækning til Venstre lyste i den nedgaaende Sols Straaler, saa man til Høire den klare blaa Havflade. Holk og Ebba vilde reise sig, for først fra det ene, saa fra det andet Vindue at kunne nyde Billedet mere fuldstændigt, men Prinsessen kunde ikke lide det; hun forstod sig ogsaa paa et Landskab og kunde forsikre, at Billedet var smukkeste, netop som det var nu. Desuden krævede Kaffen — Kastellanens Frue indfandt sig just med en Bakke, hvorpaa der fandtes det smukkeste Meiszner Service — ogsaa sin Ret, og hvad angik Pragten paa Plænen, der ganske vist i Øieblikket var bleven usynlig — saa vilde denne nok paany træde for Dagen, om end først senere. Alt til sin Tid. «Og vær nu saa venlig at gjøre Honnør, kjære Grevinde Schimmelmänn. Ærlig talt længes jeg efter en Forfriskning; hvor nær Veien end var, saa var den dog ligefuldt lang nok. I ethvert Tilfælde for mig.»

Prinsessen syntes at være i det bedste Humør, hvad der blandt andet ogsaa viste sig ved hendes endnu større Snaksomhed. Hun skæmtede selv derover og ansøgte bagefter om Indemnitet hos Pentz, der idag slet ikke kunde komme til Orde. «Indemnitet,» vedblev hun derpaa, «det er ogsaa saadant et Ord fra det evindeligt parlamentariske Liv. Men parlamentarisk eller ei, jeg har et virkeligt Krav paa selve denne Ting, paa Eftergivelse

af Straf, for saa vidt som der ikke findes nogen Plet, mit elskede Frederiksborg end ikke undtaget, hvor jeg faar saadan en Lyst til at blive snakkesalig, som netop paa denne Plet. Der har været Tider, hvor jeg næsten kom her daglig, og i hele Timer kunde glæde mig ved denne Havets og Skovens Pragt. Ja, hvis jeg skulde sige, at denne Nydelse har været det, som man saadan med et gængse Udtryk kalder «Lykke», saa vilde jeg ikke ramme det dermed. Jeg har bestandig kun fundet vederkvægende Ro her, der er mindre end Lykke, men tillige mere. Fred er vistnok det bedste.»

Holk lyttede. Han var til Mode, som om han lige for ganske nylig havde hørt disse Ord. Men hvor? og medens han spekulerede og grublede, fandt han det ogsaa virkelig, og Aftenen paa Holkenæs og Elisabeth Petersens Billede traadte paa en Gang frem for ham, og han hørte atter Sangen og den klare Stemme. Det var endnu ikke en Uge siden, men det klang alt i hans Øren som i lang, lang Afstand.

Prinsessen maatte have lagt Mærke til, at Holks Opmærksomhed var borte. Hun opgav derfor det øieblikkelige Samtaleæmne og vedblev: «De kan næppe gjette, kjære Holk, hvilken Kystrand det er, som titter ind ad Vinduerne til os histovre fra.»

«Jeg formoder, det er Sverig.»

«Dog i Grunden ikke. Det er Hveen, den lille Ø, paa hvilken Tycho Brahe byggede sit astronomiske Taarn, sit «Stjerneslot», som Verden kaldte det. . . . Ja, Familien Brahe, ogsaa for mit eget Vedkommende maa jeg bestandig mindes dem med Hengivenhed og Kjærlighed. Det er nu akkurat fem og tyve Aar siden, at Ebba Brahe, den den Gang beundrede Skjønhed ved

Hoffet, var min Hofdame og tillige min Veninde, hvad der betød mere for mig. Thi vi trænge til en Veninde, bestandig og til alle Tider» — Prinsessen rakte Grevinde Schimmelmans Haanden — «og allermest, medens vi ere unge og i vort Ægteskabs første Aar. Pentz trækker naturligvis paa Smilebaandet; han kjender ikke et Ægteskabs første Aar.»

Baronen bukkede og syntes ikke blot at ville indrømme Rigtigheden af denne Kjendsgjerning, men tillige tilkjendegive en vis humoristisk Tilfredsstillelse; Prinsessen lod ham imidlertid ikke komme saavidt, men tilføiede: «Men jeg vilde tale om Ebba Brahe. Paa mangt et Navn hviler der en Velsignelse, og med Ebba Navnet har jeg bestandig haft Held. Saa tydelig, som om det kunde være igaar, staar den Dag for mig, paa hvilken jeg, netop fra dette Sted, pegede over mod Hveen og sagde til Ebba Brahe: «Naa, Ebba, kunde Du ikke have Lyst til at bytte? Længes Du ikke efter Dine Stamfædres Slot derovre?» Men hun vilde ikke vide af nogen Bytning, og jeg hører hende endnu sige med sin fortryllende Stemme: «Udsigten fra Eremitagen til Hveen er mig alligevel kjærere end fra Hveen til Eremitagen.» Og saa begyndte hun at skæmte og paa-staa, at hun var fuldstændig jordisk, altfor meget, til at hun kunde blive begeistret for «Stjerneslottet». Blandt alle Stjerner interesserede hun sig kun for Jorden, til hvis natlige Belysning de andre blot vare til . . . Ja, hun var charmant, indsmigrende, alles Yndling, og jeg kunde næsten fristes til at sige, at hun var endnu mere en Ebba end en Brahe, medens vor nye Ebba . . .»

Prinsessen stansede . . .

« . . . Er mere en Rosenberg end en Ebba,» af-

brød Frøkenen hende og neiede utvungent for Prinsessen.

Hjertelig Munterhed, hvori selv begge Selskabets Pagoder, Eriksen og Grevinde Schimmelmänn, tog Del, var Lønnen for denne Selvpersiflage, thi enhver kjendte kun altfor godt Frøkenens Stamtræ og forstod fuldstændig Meningen af hendes Ord. Ikke mindst Prinsessen selv, som da just ogsaa stod i Begreb med at henvende sig med særlig Venlighed til Ebba, da den gamle Skovløber viste sig i Døren og ved sin Tilsynekomst gav det Tegn, der var aftalt med Prinsessen. Og efter en Stunds Forløb traadte de alle fra Salen ud paa en fremspringende Balkon, hvorfra man havde en prægtig Udsigt til den store Skovmasse, der afsluttede Totalbilledet mod Vest. Den mellemliggende Enggrund havde en betydelig Udstrækning, men paa et Par Steder traadte Skoven langt frem paa Engen, og netop fra et af disse Steder kom nu en Flok Hjorte frem paa Plænen, ti à tyve i Tal, og satte sig i Bevægelse ad Eremitagen til i et legende Tempo, hverken hurtigt eller langsomt. Ebba var henrykt, men inden hun fik Leilighed til at udtale det, lagde hun alt Mærke til, at der lige som begyndte at komme Liv i hele den store Skovstrækning i Baggrunden, og medens hidtil kun enkelte Flokke vare traadte ud fra de fremskudte Steder, traadte nu paa samme Vis mange hundrede Hjorte frem fra Skovens Dyb i Baggrunden og begav sig videre i livligt Trav, fordi de ikke vilde savnes ved den umiddelbart forestaaende Defilerung, i Begyndelsen i broget Forvirring og næsten vildt imellem hinanden, indtil de, da de kom nærmere, grupperede sig og derpaa sektionsvis drog forbi Eremitagen. Da de sidste ogsaa vare komne forbi, spredtes de omsider atter

paany over Engen, og først nu blev det muligt at faa et fuldkomment Overblik over det Hele. Alle Størrelser og Farver vare repræsenterede; de sorte Hjorte vare ganske vist blevne beundrede af Ebba, men de hvide endnu meget mere; disse sidste forefandtes i forholdsvis stort Antal i Vildtbestanden. Men denne Ebbas Stemning forsvandt, som sædvanlig, meget hurtig igjen; hun gik straks efter over til at citere alle Slags Strofer af danske og tyske Folkeviser og forsikrede, at den hvide Hjort alt i alt nu som før spillede Hovedrollen i Balladerne, naturligvis med Undtagelse af «den hvide Hind,» der stod endnu høiere. Pentz vilde for sit Vedkommende ikke tage dette for gyldigt og forsikrede med megen Emfase, at «Prinsessen og Pagen» havde Fortrinet og ogsaa bestandig vilde hævde det, en Bemærkning, som Prinsessen bifaldt, rigtignok med et Anstrøg af Vemod. «Jeg akcepterer det, som Pentz siger, og vil nødig have, at man skal modsige ham. Vi stakkels Prinsesser, vi have iforvejen ikke meget, og vi ere saa godt som fortrængte fra Virkelighedens Verden; berøver man os nu ovenikjøbet Eventyr- og Balladeverdenen, saa ved jeg ikke, hvad der overhoved bliver tilbage for os.» Alle tav, fordi de i altfor høi Grad følte, hvor rigtigt det var, og kun Ebba kyssede sin Velgjørerskes Haand og sagde: «Naadigste Prinsesse, der er Gud være lovet endnu meget tilbage; der vil endnu være Tilflugtssteder og blive Leilighed til at gjøre andre lykkelige og le ad Fordomme.» Det var øiensynligt, at disse Ord gjorde Prinsessen godt, maaske fordi hun lagde den Betydning i dem, at det, uagtet de kom fra Ebba, var mere end tomme Ord; men hun rystede

alligevel paa Hovedet og sagde: «Kjære Ebba, selv det vil vel snart være en Saga.»

Medens de talte saaledes, vare Vognene, som de egentlig vilde have gaaet i Møde, kørte hen til den brede Trappe, og da Prinsessen samtidig lagde Mærke til, at Tusmørket og i Følge hermed den kølige Aftenluft mere og mere fik Herredømmet, erklærede hun, at hun vilde opgive en yderligere Spaseretur og straks tiltræde Tilbageturen. «Men vi arrangere os anderledes, og jeg renoncerer paa Ledsagelse af mine Kavalerer.»

Det kom alle tilpas. Prinsessen tog sin gamle Plads, Grevinde Schimmelmänn ved hendes Side, Frøkenen lige overfor; Pentz og Holk og Eriksen fulgte efter i den næste Vogn. Da de passerede Klampenborg, var Officers-teltet ogsaa ud til Veien lukket med Sejldug, og kun fra en smal Aabning trængte en Lysstribе ud paa den mørke Forgrund. Enkeltheder af en Tale bar Vinden over, men nu tav ogsaa disse, og kun Bifaldsraab klang endnu ud i Aftenluften.

Femtende Kapitel.

Tilbageturen var forløbet uden yderligere Hændelser, men naturligvis ikke uden Sladder, i hvilken Henseende Ebba vanskelig kunde spille en mere fremtrædende Rolle. Historien med «Familien Rosenberg» og Familiens forskellige Forgreninger var for hende det heldigste Thema, som tænkes kunde. «Den stakkels Greve,» sagde hun, «det maa jo være sandt, han gaar jo saa grundig til Bunds i Alting. Det er saa naturligt, siden han er Tysker, og han kan slet ikke holde op med at granske og undersøge, naar Talen er om genealogiske Spørgsmaal. Han hager sig fast til ethvert Navn, og dersom jeg uheldigvis var bleven døbt Cordelia, saa tør jeg vædde paa, at han uden videre vilde have erkundet sig om den gamle Lear hos mig.» Prinsessen gav Ebba et elskværdigt Slag paa Haanden, hvorved hun snarere opmuntrede hende til at gaa videre end til at stanse, og saa vedblev da denne: «Han minder mig noget om et Musæumskatalog med historiske Randgloser, og jeg ser endnu hans Ansigt, da Deres kongelige Høi-hed talte om Tycho Brahe og pegede over mod Øen Hveen; han var aldeles betaget, og hans Sjæl trængte øiensynlig til en Samtale om Verdenssystemer. Det

vilde have været noget rigtigt for ham — helt tilbage til Ptolemæus. Heldigvis kom der noget imellem, for ærlig talt sætter jeg Astronomi over Genealogi.»

*

*

*

Ogsaa den følgende Dag forløb under lignende Passiar, hvilket iøvrigt ikke hindrede, at Holk fra Damernes Side var Gjenstand for den allervenligste Imødekommenhed, saa venlig, at den ikke blot smigrede ham, men endog bragte ham i det bedste Humør af Verden.

Dette Humør tog han saa med hjem, i sin hyggelige Leilighed hos Fru Hansen, og da han Dagen efter sad ved sin Frokost, stod det paany ret tydeligt for ham, at der var noget Æggende, Animerende ved Hoflivet i Kjøbenhavn. Hvor tomme vare Dagene i Hjemmet ikke i Modsætning hertil, og naar han saa forestillede sig, at han inden ti Minuter skulde sætte sig ved Skrivebordet og give Beretning til Holkenæs om de Indtryk, han havde modtaget, saa blev han næsten forskrækket, fordi han følte, hvor vanskeligt det vilde være at finde den rigtige Tone dertil. Og dog var denne Tone endnu vigtigere end Indholdet, eftersom Kirstine forstod at læse mellem Linierne.

Han overveiede endnu, da det bankede. «Kom ind.» Og Kaptain Hansens Frue traadte ind, denne Gang ikke Moderen, men Datteren Birgitte. Han havde næppe gjenset hende siden den Aften, da han kom, men han havde ikke kunnet slippe hendes Billede, selv ikke i Samtalerne med Ebba. Birgittes Tilsynekomst i dette Øieblik røbede en vis nedstemt Grandezza; Grandezzaen stammede fra Følelsen af hendes Magt og

Skjønhed, det Nedstemte fra Erkjendelsen af hendes beskedne Livsstilling, beskeden i det Mindste saa længe Greven var Leier i hendes Hus. Uden at byde mere end en kort Morgenhilsen, gik hun rank og opreist og næsten statuarisk helt hen til Bordet og begyndte her at samle Frokostservicet sammen, medens hun endnu bestandig holdt den medbragte store Bakke, hvormed hun bedækkede Brystet, i sin venstre Haand. Holk havde for sit Vedkommende imidlertid reist sig fra sin Vinduesplads og gik hende imøde, for venlig at række hende Haanden.

«Maa jeg byde Dem velkommen, kjære Fru Hansen, og dersom Deres Tid tillader det . . .» og dermed pegede han med en forbindtlig Haandbevægelse paa en Stol, medens han selv vendte tilbage til sin Vinduesplads.

Den unge Kone vedblev imidlertid stadig at holde den japanesiske Bakke foran sig som et Skjold, hun stod stadig paa den samme Plet og saa rolig og uden noget som helst Udtryk af Forlegenhed over mod Greven, af hvem hun øiensynlig ventede en nærmere Udtalelse. Det kunde ikke undgaa dennes Opmærksomhed, hvor beregnet alt i hendes Holdning var, fremfor alt ogsaa i hendes Klædedragt. Hun bar den samme huslige Dragt, som hun havde været iført allerede den første Aften, vid og bekvem, ingen Manchetter, ingen Halskrave, men kun af den Grund, at alt sligt vilde have formindsket den Virkning, hun selv gjorde. Thi netop hendes Hals var af en sjælden Skjønhed og havde, saa at sige, en Teint for sig. Den samme Beregning viste sig i alle andre Retninger. Hendes vide Trøie med Skjød og med løst Bælte af samme Stof syntes uden Snit og Form,

men ogsaa kun, for desto tydeligere at vise hendes egne Former. Efter Almenindtrykket var hun en Type paa en smuk Hollænderinde, og Holk saa uvilkaarlig over paa hendes Tindinger, for at opdage de bekjendte Guldplader paa dem.

«De foretrækker,» tog han paany Ordet, da hun uafbrudt mødte hans Blik, «De foretrækker ikke at tage Plads men at forblive i hel Figur, og De ved meget godt, min smukke Fru Birgitte, hvad De gjør. Skulde jeg tilfældigvis under Reisen fra Shanghai til Bangkok — hvorum Deres Fru Moder har fortalt mig igaar — have været Keiseren af Siam, saa vilde det med Tronstolen udenfor Paladset virkelig altsammen have været ganske anderledes arrangeret; i Stedet for at sidde, hvad der aldrig klæder, vilde De være kommen til at staa ved Siden af Tronstolen og kun have lænet Deres Arm til det hvide Elfenbensrygstød. Og saa vilde det have vist sig, hvem der var bleven Seirherre, Elfenbenet eller den smukke Fru Hansens Arm.»

«Ak,» sagde Birgitte med godt forstilt Forlegenhed, «Moder taler altid derom, som om det var en Begivenhed. Og det var dog kun Legeværk.»

«Ja, Legeværk, Fru Birgitte, fordi det var i Siam. Men vi ere ikke altid i Siam. Men det har vi naturligvis ogsaa i vort gode Kjøbenhavn: vi har Øie for Skjønhed. Og hvem der har det mest og i sin høie Stilling vist ogsaa har det mest indgaaende . . . Men det er ikke nødvendigt at nævne Navne, kjære Fru Kaptain Hansen, og jeg beundrer blot Deres kjære Gemal, om hvem jeg har hørt saa meget Rosende . . .»

«Om Hansen. Ja. Naa, han kjender sin Birgitte,» sagde hun, medens hun skamfuld slog Øiet ned.

«Han kjender Dem, kjære Fru Hansen, og ved, hvilken ubetinget Tillid han kan nære til Dem. Og jeg kunde fristes til at sige, jeg ved det ogsaa. Thi naar Skjønhed paa den ene Side er en Fare, saa er den dog tillige næppe i mindre Grad et Skjold,» og dermed gled hans Øie over mod Bakken. «Det er tilstrækkeligt at kaste et Blik paa Deres hvide Pande, for at vide, at De ikke er underkastet Deres Kjøns Svagheder . . .»

Fru Birgitte var ikke rigtig paa det Rene med, hvorledes hun skulde stille sig til disse Ytringer; men da hun pludselig opdagede, at Holk blinkede saa underlig med Øinene, stod det klart for hende, at Pentz eller Eriksen eller maaske begge maatte have talt, og saa lod hun da denne Værdighedens Komædie fare og mødte hans Smil med et Forstaaelsens Smil, medens hun samtidig støttede den venstre Albue paa den høie Kamingesims, saa at det vide Ærme faldt tilbage.

Det vilde nu sikkert have været det beleilige Øieblik til at give Samtalen en fortrolig Vending; men Holk foretrak, om end skæmtende og ironisk, foreløbig at puste sig op til Moralens Vogter, og sagde: «Ja, kjære Fru Hansen, jeg siger det endnu en Gang, at De ikke er underkastet Deres Kjøns Svagheder. Der- ved bliver det. Og dog kunde jeg have Lyst til at løfte min advarende Røst. Det er, som jeg allerede før tillod mig at antyde, altid farligt at leve i en Stad, hvor Kongerne have en udpræget Sans for Skjøn- hed. Man kan maaske modstaa disse jordiske Herskeres Kjærlighed, men ikke deres Magt . . . Og hvad Grevinde Danner angaar, som man naturligvis endnu foreløbig

maa tage i Betragtning, naa, hun vil dog til Syvende og sidst ikke leve til evige Tider . . .»

«Jo dog!»

«Naa, saa dør maaske hendes kongelige Tilbeders Tilbøielighed . . .»

«Heller ikke det, Hr. Greve. Thi Grevinde Danner udøver en Trolddom, og man hører baade det ene og det andet derom.»

«Kan man ikke faa det at vide?»

«Nei. Min Moder siger rigtignok altid: «Hør, Birgitte, Du plaprer ogsaa altid ud med alting;» men det med Grevinde Danner, det er dog for meget.»

«Naa, saa skal jeg spørge Baron Pentz.»

«Ja, han kan sige det, han ved det . . . Nogle paastaa, at hun har Skjønhedsæblet, jeg mener Grevinde Danner; men det er ikke den store Trolddomsgave, som hun har; det er allerhøist den lille . . .»

«Det tror jeg ubetinget. Og, ærlig talt, jeg ved overhoved ikke, hvad Æblet altid skal til. Det er altid forekommet mig halvveis uforstaaeligt. Ved Kirsebær kan jeg tænke mig noget, men Æbler . . .»

«Jeg ved det virkelig ikke, Hr. Greve,» sagde Birgitte, medens hun glattede sin Kjolejakke. «Jeg ved virkelig ikke, om De har Ret deri . . .» Og siden hun en Gang var kommen ud paa dette Skraaplan, syntes hun absolut tilbøielig til at føre dette Thema videre. Men inden hun kunde komme saa vidt, hørte hun fra Trappen en Stemme raabe: «Birgitte.»

«Det er Moder,» sagde hun ærgerlig og stillede Kaffetøiet paa Bakken. Men derpaa neiede hun med Værdighed, som om Stats- og Kirkespørgsmaal

vare blevne forhandlede mellem dem, og forlod Værelset.

*

*

*

Da Birgitte havde lukket Døren efter sig, gik Holk op og ned, medens han hengav sig til saare forskellige Følelser. Han var ikke uimodtagelig for denne besnærende Persons Skjønhed og Koketteri; hun syntes som skabt til at anrette al Slags Forstyrrelse; men den Omstændighed, at hun saa tydelig viste Villien til det, formidskede dog ogsaa paa den anden Side Faren. Alle Slags modstridende Følelser bekæmpede hinanden indbyrdes hos ham, indtil hans gode Natur omsider vandt Seiren og gav ham Kraft til at se ned paa det, han havde oplevet i disse Dage, med en vis Humor. Og derved var han da ogsaa kommen i den rette Stemning til at skrive til Holkenæs og lade et længere Brev følge ovenpaa hans første Linier, hvori han kun havde fortalt om sin Ankomst. Et Øieblik forfærdedes han ganske vist paany over al den Mængde, som han havde at meddele, thi blandt de Egenskaber, han savnede, var ogsaa Passionen for at skrive Breve. Men tilsidst tog han Plads ved Cylinderpulten, lagde Papiret til Rette og skrev:

«Kjøbenhavn, den 3. Oktober 1859.

Dronningens Tværgade Nr. 4.

Min kjære Kirstine!

De faa Linier, hvori jeg underrettede Dig om min lykkelige Ankomst, har du sikkert modtaget; det er paa Tiden, at jeg nu giver yderligere Livstegn fra

mig, og jeg kan heldigvis straks tilføie, Tegn paa, at jeg befinder mig i bedste Velgaaende. Lad mig begynde med det, der ligger nærmest, med min Leilighed hos Enkefru Hansen. Alt er, som det var før, blot mere elegant, saa at man tydelig kan se, at hendes Forhold have forbedret sig. Maaske tør det Hele tilskrives den Omstændighed, at hun nu bor sammen med sin Datter, ligeledes en Fru Hansen, der tidligere fulgte sin Mand, en Kaptain, paa hans Kinareiser. Derved staar vel større Midler til den Gamles Raadighed. Kaptain Hansens Kone er en smuk Kvinde, saa smuk, at hun blev præsenteret for Keiseren af Siam, ved hvilken Leilighed hun samtidig blev Gjenstand for en siamesisk Hofovation. Hun er rolig som en Statue, har rødblondt Haar — det er arrangeret en ganske lille Smule, men meget pikant — og naturligvis den Teint, der pleier at være i Følge med sligt rødblondt Haar. Jeg vilde kalde hende Rubensk, saafremt ikke alt Rubensk, naar det kommer til Stykket, var lavet af et grovere Stof. Men lad os lade Kaptain Hansens Kone fare. Du vil naturligvis le og har ogsaa Lov til det paa Grund af den Interesse, der synes at tale ud af Sammenligningen med Rubens. Og saa endda Rubens overtruffet! Jeg var straks den første Aften hos Vincents paa Kongens Nytorv; Pentz og Eriksen kom og tog mig med. Jeg saa mange Bekjendte — ogsaa de Meza, der var kommen herover fra Jylland — men jeg kom ikke til at tale med nogen, hvilket har sin Grund i en stærk politisk Bevægelse, som jeg har forefundet her. Hall skal styrtes og Rottwitt sættes i hans Sted. Naturligvis kun et Overgangsministerium, hvis det overhoved lykkes, hvad der tilmed endnu er et Spørgsmaal. Læs de Beretninger, som

«Dagbladet» bringer, de ere udførligere og mindre partiske end «Flyveposten»s. Den næste Formiddag var jeg hos Prinsessen, for at præsentere mig for hende. Hendes Optræden overfor mig var akkurat den samme som tidligere; hun kjender mit afvigende politiske Standpunkt, men hun tilgiver mig, at jeg er mere for det gamle Danmark end for det nye. Hun stoler trygt paa min Loyalitet og paa min Hengivenhed for hendes Person i dobbelt og tredobbelt Maal. Det bringer hende til at bære over med meget, i ethvert Tilfælde saa længe Kongen lever, og der ikke kan være Tale om nogen alvorlig politisk Krise. Vi ere saaledes i den behagelige Situation, at vi kunne omgaas med hinanden paa en fuldstændig fredelig Fod.

I Prinsessens Omgivelser har Intet forandret sig, næsten for lidet. Alt er bekvemt og hyggeligt, men dog tillige graanet og tilstøvet; Prinsessen har intet Øie for det, og Pentz, der maaske kunde tilveiebringe en Reform, anser det for klogt roligt at lade Tingene gaa deres Gang. Grevinde Schimmelman er endnu som før værdig og velvillig, af Karakter en Skat, men en noget generende Skat. I Stedet for Grevinde Frijs, der i de sidste ti Aar var Prinsessens Yndling, er der traadt en Frøken Rosenberg. Hendes Moder var en Wrangel. Disse Rosenbergs stamme fra den lille vest-preussiske By Filehne, bleve først baroniserede under Gustav den Tredie og staa ikke i noget Slægtskabsforhold hverken til de bøhmiske eller de schlesiske Rosenbergs. Selve Frøkenen — det er bestandig kun den ældste Søn, der har Titlen af Baron — er klog og aandfuld og behersker Prinsessen, for saa vidt som Prinsesser lade sig beherske. Hun har utvivlsomt, og

derfor maa vi allesammen være hende taknemlig, berøvet det lille Filialhof i Prinsessepalæet den Kedsomhedens Karakter, der tidligere var fremherskende. Da jeg igaar havde Tjeneste, kunde jeg overtyde mig selv om disse forandrede Forhold, men mere endnu iforgaars, da vi foretog en Kjøretur til Klampenborg og Eremitagen. Det var en vidunderlig deilig Dag, og da henved to tusind Hjorte ved Solnedgang defilerede forbi os i Flokke — et Skuespil, som jeg tit har hørt om, men som jeg endnu aldrig har set — bankede mit Hjerte af Henrykkelse, og jeg ønskede, at Du og Børnene kunde være til Stede, for at være Vidne dertil. Jeg længes iøvrigt levende efter at høre fra Jer. Hvad har Du besluttet med Hensyn til Børnene? Jeg har med Glæde og tillidsfuldt givet Dig frie Hænder, men jeg haaber, at Du ikke begaar noget overilet Skridt. Det at sende Børnene ud i Verden har sine Fortrin, men det Bedste er og bliver dog det, som Familien byder, Forældrenes Hjem. Og naar en Haand som Din styrer Huset, saa bliver Sandheden af denne Sætning kun dobbelt indlysende. Hils Frøken Dobschütz og Alfred, naar han kommer over fra Arnevig, hvad der forhaabenlig sker ret ofte; thi jeg ved, Du holder af ham, og jeg ved ligeledes, i hvor høi Grad han fortjener denne Kjærlighed. Naar Asta besøger Petersens, saa lad hende bringe den Gamle min Hilsen, og lad ham saa vel som Barnebarnet vide, at jeg ikke har glemt dem. Strehlke skal ikke plage Axel med Mathematik og Algebra, men han skal danne hans Karakter. Desværre har han selv ingen, skjønt han iøvrigt er en brillant Fyr. Hvem har i Grunden Karakter? Ikke alle have været saa heldige som Du; Du har det, som de fleste mangle; men hvis

jeg ikke er fuldstændig paa Vildspor, saa nærer Du selv stundom et svagt Ønske om at have noget mindre af det, der udmærker Dig. Tager jeg feil heri? Lad mig snart høre fra Dig og Børnene og, om det er muligt, noget glædeligt.

Din Helmuth H.»

Og nu lagde han Pennen til Side og lod endnu en Gang sine Øine fare hen over det Skrevne. Adskilligt vakte Tilfredshed. Men da han hen mod Slutningen læste Ordene: «Hjemmet bliver dog altid det Bedste» . . . og saa «naar en Haand som Din styrer Huset» . . . da overvældedes han af en indre Bevægelse, som han næppe var i Stand til at gjøre sig selv Regnskab for, saa lidt som Grunden dertil. Havde han kunnet det, saa havde han vidst, at hans gode Engel advarede ham.

Sekstende Kapitel.

Holk lagde selv Brevet i Postkassen, saa gik han til Pentz, der havde inviteret ham til Frokost i sin Leilighed. Af Ministrene var der ingen tilstede, heller ikke Hall, skjønt han havde lovet det, derimod adskillige Rigsdagsmedlemmer og Militære: General Bülow, Oberst du Plat, Oberstløjtnant Tersling, Kaptain Lundbye, naturligvis Worsaae, der ikke kunde undværes som *esprit fort* og Anekdotfortæller. Tersling havde sin gode Dag, Worsaae ligeledes, hvilket traadte bedst frem ved de pikante Drillerier, hvori de gik op; hvor fornøielige disse Kampe end vare, saa morede dog just Holk sig kun nogenlunde derved, dels fordi han, som en Ikke-Kjøbenhavner, gik Glip af mange af Pointerne, dels fordi han havde Spørgsmaal paa Hjerter, som der ikke ret vilde frembyde sig Lejlighed for ham til at rette under de to humoristiske Modstanderes evindelige Ordstrid. Thi Pentz var lutter Øre og lyttede kun til de gjensidige Stiklerier. Frokosten varede, som enhver god Frokost, til Aften. Da den var forbi, tog adskillige af de Yngre i Tivoli, for at høre sidste Akt af en Operette; men Holk, der ikke var vant til Storkjøbstadslivet og stadig paa en næsten filistrøs Maade

gik ud paa at være ved god Helbred, ledsagede Bülow og du Plat til Krigsministeriet og begav sig saa hjemad. Den ældre Fru Hansen modtog ham opmærksomt og høfligt som altid, spurgte ham om, hvormed hun kunde være til Tjeneste og kom med Theen. Den Samtale, som hun benyttede Leiligheden til at føre, var kun kort, og alt, hvad hun sagde, havde den Aften et sentimentalt Præg: hendes Datter Birgitte befandt sig ikke rigtig vel, og naar hun saa betænkte, at den stakkels unge Kone — for hun var jo i Grunden endnu ung — og Manden havde allerede været borte paa syvende Maaned og kom saamænd heller ikke tilbage saa snart — ja, naar hun betænkte alt dette og at Birgitte virkelig kunde blive alvorlig syg og vandre bort fra denne Timelighed, saa vilde hun virkelig hellere selv dø straks. «Og naar det kommer til Stykket, hvad har det saa egenligt at sige? naar man er halvtredsindstyve Aar og desuden Enke, ja, Hr. Greve» — og hun aftørrede en Taare — «hvad Nytte har man saa endnu af Livet? Jo tidligere Døden kommer, desto bedre. Fattigdom er ikke det Værste, Ensomhed er værre, bestandig ensom og uden Kjærlighed . . .» Holk, der morede sig over denne Sentimentalitet, gav hende naturligvis Medhold i alt. «Ja vist saa, kjære Fru Hansen, det er fuldstændigt saaledes, som De siger. Men De maa ikke tage det saa alvorligt. En Smule Kjærlighed findes endnu bestandig.»

Hun saa paa ham fra Siden og glædede sig over hans Forstaaelse.

*

*

*

Den næste Dag var Holk igjen i Tjeneste, hvad der ikke vilde sige meget ved Prinsessens Hof. Den næsten halvfjerdsindstyveaarige Dame, der — i saa Henseende lignede hun endnu ganske det forrige Aarhundredes Barn — bestandig gik sent til Hvile og endnu stod senere op, indfandt sig aldrig før Middag i sine Modtagelsesværelser, de tjenstgjørende Kammerherrer havde altsaa indtil da ikke andet at gjøre end at vente i Forværelset. Der blev der da læst Aviser, vistnok ogsaa skrevet Breve, og naar Kammertjeneren bragte en vel arrangeret Frokost, længe førend Prinsessen viste sig, saa rykkede Pentz ind i den dybe Vinduesniche i Hestekoform, der halvveis var udfyldt af en lille Divan; Holk og Eriksen sluttede sig saa til ham. Saaledes gik det ogsaa den Dag, og da der var nippet til Sherryen, og Pentz, der naturligvis var Gourmand, havde ytret et meget anerkjendende Ord om Sardinerne, sagde Holk: «Ja, de er fortræffelige. Men, kjære Pentz, idag kunde jeg alligevel have Lyst til at høre Dem tale om noget andet end, hvad der gaar i Retning af det Kulinariske og Frokosten. Det var allerede igaar min Hensigt at rette et Par Spørgsmaal til Dem, men begge Kamp- haner lagde jo fuldstændig Beslag paa Dem. Worsaae var iøvrigt virkelig overmaade morsom. Og saa maatte jeg desuden tilstaa for mig selv: naar man er en saa glimrende Vært som De, saa er man netop Vært og ikke andet og har ikke Tid til Privatsamtaler i en skjult Krog.»

«Det er meget elskværdigt, kjære Holk. Jeg har ikke taget mig rigtig af Dem, men i Stedet for at gjøre mig Bebreidelser derfor, holder De Lovtaler over mig som Vært. Men hvis jeg igaar er gaaet Glip af en Privat-

samtale med Dem, og tilmed, om jeg har hørt rigtig, «af en Privatsamtale i en skjult Krog,» saa maa jeg forresten tilstaa for Dem, at jeg ønsker alle de udmærkede Egenskaber som Vært, som De er saa venlig at tillægge mig, Pokker i Vold. «I en skjult Krog» — der tør man vente sig noget, som ligger hinsides det Sædvanlige.»

«I saa Henseende er jeg dog selv i Tvivl. I første Øieblik synes det i ethvert Tilfælde noget meget Almindeligt og angaar et Thema, der allerede straks den første Aften blev forhandlet mellem os. Men naar det alligevel staar tydelig for mig, at alt i denne Historie er indhyllet i et saa hemmelighedsfuldt Slør, saa ophører det jo paa den anden Side at være noget Dagligdags og Trivielt. Kort og godt, jeg ved selv ikke rigtig, hvorledes det er fat, undtagen, at jeg er nysgjerrig, og sig De mig nu, hvorledes det hænger sammen med de to Kvinder, Moder og Datter?»

Pentz forstod ham enten virkelig ikke eller gav sig i ethvert Tilfælde Mine af det, hvorfor Holk vedblev: «Jeg mener naturligvis de to Fruer Hansen. Egenlig talt burde jeg, selv om vi se bort fra, hvad De allerede har fortalt mig, være lige saa vel underrettet i saa Henseende som De selv; thi begge de to Kvinder stamme fra Slesvig; jeg tror, de ere fødte i Husum og senere har boet i Lyksborg, og jeg har jo, som De ved, allerede en Gang før boet hos Moderen, den Gang jeg var her sidst og var tjenstgjørende. Men jeg maa den Gang have haft Øinene daarlig med mig, eller ogsaa maa Datteren, som er der nu, have givet Husstanden et andet Præg. Mangen Gang tror jeg, at jeg fuldt og fast har Ret, naar jeg antager det for det

mest raffinerede Komediespil; men saa ser jeg igjen en fornem Mine, fuldkommen «Air», og om jeg end meget godt ved, at man kan sætte en fornem Mine op, saa bringer det mig stadig paany til at vakle. Der er for Exempel en mærkværdig Historie om Keiseren af Siam, med eventyrlig Hyldest og Gaver og endog en pragtfuld Perlesnor. Er det nu Sandhed eller Løgn? Det er maaske Høihedsvanvid. Datteren er sikkert en meget smuk Kvinde, og naar hun for sin Skønheds Skyld til sine Tider feirer store Triumfer — hvorom jeg ikke nærer Tvivl — men saa paa den anden Side til andre Tider igjen maa sidde stille og gruble og vente, saa giver man i sin Ensomhed let sine Triumfer en Tilsætning, og saa har vi da en Keiser af Siam med Perlesnor og Elefanter — hvordan, det ved vi ikke.»

Pentz smilede ved sig selv, men vedblev at tie, da han godt saa, at Holk ikke var fuldstændig færdig med, hvad han vilde sige. Denne vedblev da ogsaa: «Saaledes kan da alt være Hallucination, Foster af en opbidset Fantasi. Men naar jeg saa tænker paa Øinenes Funklen og hendes Fnisen — og begge Dele forekomme til Tider — og tillige kommer til at tænke paa de Ord, som De ytrede til mig straks den første Aften hos Vincent, Bemærkninger, hvori der forekom saadant Noget som «Opdagelsespoliti,» saa løber det mig, ærlig talt, koldt ned af Ryggen. Og gid det saa blot var saadant noget som en Slags Spøgelsefrygt, nei, jeg bliver formelig angst og bange. Thi hvad vil Opdagelsespoliti sige, kjære Pentz? Opdagelsespoliti er jo dog ligefrem Politi, hvis dygtigste og mest tjenstivrige Medlemmer sommetider ere Medlemmer af en usynlig politisk Loge. Og det volder mig til en vis Grad Hjærteklemmelse. Er der virkelig

noget om et Forhold mellem en Politiassistent og Datteren eller maaske mellem selve Politidirektøren og Moderen — thi det hænder ogsaa, og Politidirektører ere uberegnelige i deres Smag, — saa kan jeg ikke betragte det som stort andet end en Røverkule hos denne Familie Hansen. Det kan ikke trøste mig i Længden, at der er Guldlist og tyrkiske Tæpper, og at Moder og Datter lave en The saa deilig, at man skulde tro, den kom fra selve det himmelske Rige og ikke fra Siam. Det forekom mig ogsaa, at Prinsessen just ikke saa opbyggelig ud, da hun hørte Fru Hansens Navn nævne. Kort og godt, hvordan forholder det sig? og nu ud med Sproget.»

Pentz, der klinkede svagt med sit Sherryglas, lo hjertelig og sagde derpaa: «Jeg skal sige Dem noget, Holk, De er forelsket til op over Ørerne i denne smukke Dame, og eftersom De er bange for hende eller, hvad der er det samme, ikke tror rigtig paa Dem selv, saa ønsker De, at jeg skal give Dem en forfærdelig Historie til Bedste, som De til enhver Tid kan tage frem af Lommen som et Sikkerhedsvademecum og reise som en Skærm mellem Dem og den smukke Fru Hansen. Men jeg kan med min bedste Villie ikke tjene Dem med en saa forfærdelig Historie. Og De maa betænke, hvorledes turde jeg, da De for to Aar siden paa min Anbefaling tog Ophold hos Fru Hansen, hvorledes turde jeg have haft den Frækhed at leie Dem, Grev Holk og Kammerherre hos vor Prinsesse, ind i et *Chambre garnie*, for hvilket De, frisk, dydig og aaben som De er, bruger Ordet «Røverhule» . . .»

«De maa ikke blive stødt, Pentz. Saa meget mindre

som De paa Grund af Deres Allusioner egenligt er Skyld i min Mistanke. Hvorfor talte De om «Opdagelsespolitiet»?»

«Fordi det forholder sig saaledes. Hvorfor skal jeg ikke tale om Opdagelsespoliti? Hvorfor skal et Medlem i Politietaten ikke finde den smukke Birgitte lige saa smuk som De gjør? Han er maaske en Fætter til hende eller til den Gamle, hvem jeg, *en passant* bemærket, tror endnu mindre paa end paa den Unge . . .»

Holk nikkede bifaldende.

«Iøvrigt skal De ikke bryde Deres Hoved hverken med dette eller meget andet. Det er saadan kjøbenhavnsk, det har altid været saadan her; allerede for tre hundrede Aar siden havde vi Dyveke-Historien, Moder og Datter, og om hun nu hedder Hansen eller Dyveke, det kommer i Grunden ud paa Et. *En passant* vil jeg blot bemærke, at Dyveke ikke var Navnet, men blot Epitheton ornans, det ved De maaske nok. Og det var klogt nok valgt, «den lille Due» — Duen fra Amsterdam — kan man tænke sig noget mere Uskyldigt?»

Holk kunde kun bekræfte det; men Pentz, der ikke blot var en levende Ordbog for Hovedstadens Chronique scandaleuse, men ganske i Særdeleshed ogsaa for gamle og nye Kongers Kjærlighedshistorier, var meget glad ved yderligere at kunne behandle et Thema, som han beherskede fortrinlig. «Der er noget ganske Eiendommeligt ved denne Dyveke-Historie. De ved, at hun skal være bleven forgiftet med røde Kirsebær. Men hvad enten det nu forholdt sig saadan eller saadan, saa var Historien allerede saa godt som halvveis glemt, og man brød ikke mere sit Hoved synderlig med Dyveke, tog snarere andre Forbilleder i Betragtning, der ikke laa saa langt borte, da vor gode Modehandlerinde Jom-

fru Rasmussen paa en Gang blev bagt om til dansk Grevinde. Og tro De mig, Holk, fra den Dag er alt det gamle Stads igjen blevet levende, og alle, der i Danmark har et Par røde Kinder eller ere saa smukke som denne Fru Birgitte, der bestandig saa træt slaar Øinene op, de vil nu allesammen være «Dyveke» om igjen og lade sig adle og have en Villa paa Strandveien, og de lægge Hænderne i Skødet og pynte sig og vente. Og samtidig tænke De allesammen: dersom Kongen ikke kommer, vor allernaadigste Matroskonge Frederik den Syvende — for de indse meget godt, at Grevinde Danner forstaar at holde sig til ham og maa have en Charme, som alle andre Mennesker endnu ikke har kunnet opdage — naar Kongen, siger jeg, ikke kommer, saa kommer der en anden, Holk eller Pentz; ja, De maa undskylde mig, at jeg saadan uden videre klistrer mig op paa Siden af Dem. Nei, Holk, tal ikke om Røverrede. Denne smukke Kaptainsfrue, hvis Mand jeg iøvrigt ikke misunder — i Parenthes bemærket skal han være slemt fortrukken — er ikke værre end andre; hun er blot en lille Smule mere farlig, fordi hun er smukkere, med sit rødblonde Haar og den uldne Jakke, der ikke slutter nogetsteds. Kjære Holk, iøvrigt behøver jeg vel ikke paa Forhaand at appellere til Deres Ridderlighed overfor den stakkels Kvinde; De giver vel Afkald paa . . .»

«Gjør De kun Nar, Pentz. Men De er fuldstændigt paa Vildspor og glemmer, at jeg er fem og fyrre.»

«Og jeg er fem og treds, kjære Holk. Og naar jeg anstiller mine Betragtninger, saa kan det være galt nok fat med Dem — og naturligvis ogsaa med den smukke Birgitte.»

Han vilde øiensynlig tale endnu videre i den Tone; men i samme Øieblik traadte en Kammertjener ud af Prinsessens Gemakker og meldte, at Hendes kongelige Høihed ønskede at tale med Herrerne.

*

*

*

Pentz og Holk traadte ind. Prinsessen holdt en Avis i Haanden og var øiensynlig ikke blot i Sindsbevægelse, men i ligefrem daarligt Humør. Hun kastede Bladet til Side, og i Stedet for den ellers i Almindelighed saa naadige Hilsen paafulgte kun det Spørgsmaal: «Har De læst det, mine Herrer?»

Holk, der halvveis betragtedes som Fremmed, og hvem det som Følge deraf ikke i nogen særlig Grad paahvilede at læse, forholdt sig rolig; men Pentz kom i Forlegenhed, saa meget mere som han i den senere Tid jævnlig var bleven greben i saadanne Efterladelses-synder. Men denne saare tydelige Forlegenhed var Skyld i, at Prinsessen straks kom i godt Humør igjen. «Naa, kjære Pentz, bliv nu ikke saa forskrækket og lad mig til Deres Beroligelse sige, at i alle de mange Aar — og derefter maa vi jo naturligvis regne — har en saadan Trøflernes og Vildtposteiernes Mand været mig langt, langt kjærere, end en Mand, der sværmer for Politik og Avissladder, for ikke at tale om Avisbagtalelse. Thi det er med en saadan, vi har at gjøre her. Et Handelshus stilles i Brechen, ovenikjøbet et Handelshus i Kokkegade, men man behøver ikke at have synderlig Erfaring eller være inde i Forholdene, for at

gjætte hvilke Personer det er, der have sat denne Skandale i Scene.»

I Pentz' Ansigt forsvandt Udtrykket af Forlegenhed, og Nysgjerrighed traadte i Stedet for. «Det er formodenligt noget upassende om Grevinden . . .»

«Ak nei,» sagde Prinsessen og lo hjerteligt. «Noget Upassende om Grevinden eksisterer for det Første overhoved ikke, og dersom De var et Mønster paa en Kammerherre — det er De, Gud ske Lov, ikke — saa vilde De mere forstaa at vurdere mine for Dem saa velkjendte Følelser for Grevinden. Men saadan er De, Baron, og i Betragtning af Frokosten, hvis De ikke allerede har nydt den, glemmer De, at en Skandale-artikel om Grevinde Danner allerhøist kunde have bragt mig i godt, men ikke i daarligt Humør. Ja, kjære Pentz, der er De kjørt fast eller De har maaske røbet Dem selv, og dersom vi levede i andre Tider, saa begav jeg mig direkte til Kongen og gik ham paa Klingen, for at han kunde anlægge en Struensee-Proces imod Dem og sigte Dem for et utilladeligt Forhold til Grevinde-Modehandlerinden. Hvad om saa Deres Hoved faldt! Men jeg vil ikke true Dem saa stærkt, og fordømmer Dem kun til at læse Artiklen, *den* her; Ebba har understreget hver Linie med rødt, sligt ynder hun, og saa vil De undre Dem over, hvor langt vi i Danmark allerede er kommen med vort Gaderegimente. Gaderegimente, desværre — overfor Holk burde vi naturligvis vægre os ved at tilstaa det, thi vi give os en Blottelse og det er kun Vand paa hans slesvig-holstenske Mølle. Men hvad hjælper det, Artiklen er der nu en Gang, og dersom han ikke læser den her, saa læser han den i sin Leilighed, eller maaske læser Kaptain Hansens

Frue den høit for ham. Folk, der selv have Krav paa en Artikel eller lignende, ere altid mest tørstige efter alt, hvad der vækker Sensation.»

Holk følte sig ubehagelig berørt, fordi det paany fremgik af denne Slutningsbemærkning, at der maatte sættes et stort Spørgsmaalstegn ved Familien Hansens gode Rygte; men der var ikke Tid til at hengive sig til denne Følelse, thi Pentz havde allerede taget Bladet i Haanden og begyndte, medens han flyttede sin Pince-nez frem og tilbage: «Arveprins Ferdinands Veksler til Salg!»

«Naa, Pentz, De holder jo allerede op og trækker Lommetørklædet frem, formodenlig for at pudse Deres Brilleglas og forvisse Dem om, at De har læst forkert. Bliv blot ved.»

«. . . Forskellige af Hans kongelige Høihed Prins Ferdinand og ovenikjøbet med Tilføielsen: «ved min kongelige Ære» udstedte Veksler, endosserede af hans Kammerassessor Pløther, ere til Salgs, og det for den Værdi, som den eventuelle Liebhaber, henholdsvis Samler- og Kuriositetamatør, vil tillægge Papirer af en saadan Betydning, dog ikke under halvtredsindstyve Procent. Man behage at henvende sig paa Kontoret Kokkegade 143»

Pentz lagde Bladet bort; Artiklen var til Ende.

«Naa, mine Herrer, hvad siger De til den Historie? Jeg tør paastaa, at jeg endnu ikke har oplevet noget Lignende i mine halvfjerdsindstyve Aar. De tier, og Holk er formodenlig af den Mening: som man reder, saa ligger man, den, der udsteder Veksler, og ovenikjøbet «ved sin kongelige Ære,» bør indfri Vekslerne,

og undlader han det, saa maa han finde sig i, hvad der sker her: at blive stillet i Gabestokken fra Kokkegade 143. Det tænker formodentlig Holk, og han har Ret; ja, det er naturligvis Følgen. Prinsen er mig ogsaa fuldstændig ligegyldig, og jo mere han ruinerer sig selv, desto mere kommer det *den* til Gode, der er bestemt til at træde i denne saakaldte Arveprinses Sted, til virkelig at være dette Lands Arving. Men jeg kan dog ikke fuldstændig hengive mig til den egoistiske Glæde at se mine politiske Planer nyde Fremgang, naar saa meget andet og til Slutning endnu Vigtigere gaar tabt derved . . . Ingen Fugl tilsmudsker sin egen Rede, og der gives en Interessernes Solidaritet, hvilken Kongedømmet som saadant nødes til at anerkjende, ellers er det i det Hele ude med Kongedømmet. Jeg kunde ærgre mig over «Dagbladet,» og jeg tilstaar, at min første Harme gik ad den Kant til. Men hvad er en Avis? Intet. Jeg ærgrer mig over Kongen, der har mistet denne Følelse af Solidaritet. Han tænker ikke paa Andet end paa Grevinde Danner og paa Udgravningen af Kæmpehøie, i og for sig overmaade forskellige Ting, der ganske vist i den Forestilling, som Fremtiden har af Forholdene, dog maaske endnu ville smelte sammen til en mærkværdig Enhed. Han tænker fremfor alt: efter os kommer Syndfloden. Og det er en Ulykke. Jeg hader Moralprædikener og Dydsdragoner, men man bør alligevel paa den anden Side holde fast ved, at det ikke gaar med de løse Grundsætninger — Grundsætninger ere vigtigere end det Faktiske. Det siger jeg Dem, kjære Pentz. Med Holk er det en anden Sag, han er en Tysker, og skulde han maaske komme til at vakle

lidt — Frøken Rosenberg har fortalt mig sande Mirakel-
historier om denne Fru Birgitte Hansen — saa har
hun jo sin Fru Kirstine derhjemme. Og jeg skulde
tage meget fejl af hende, om hun ikke med sin Magt
skulde række fra Holkenæs til Kjøbenhavn. Og nu
au revoir, mine Herrer.»

Syttende Kapitel.

Holk havde ikke Tid til at hengive sig til Betragtninger over det, han nylig havde hørt, thi den Dag var rig paa Besøg og overhoved temmelig urolig. Klokken tolv indfandt sig to sjældent smukke «*petit-nièces*» af Prinsessen, endnu halvveis Børn, for at afhente Grandtanten til et Besøg i en historisk Udstilling, som Professorerne Marstrand og Melbye havde aabnet i nogle Bisale til Musæet siden den 1. Oktober. Hele Byen talte om denne Udstilling, og som sædvanlig traadte det Politiske ved den Leilighed i Baggrunden, uagtet det netop var Dage, hvori ikke blot et Ministerium, men næsten ogsaa Monarkiet stod paa gyngende Grund. Men hvad havde det at betyde ved Siden af en Storstads og tilmed Kjøbenhavns Forlystelsessyge, der desuden denne Gang kunde skjule sig bagved et stort Ord og udgive sig for Patriotisme. Thi det, der var at se der, var noget, man aldrig havde kjendt Mage til, en dansk *National*-udstilling, hvortil alt, hvad der eksisterede af historiske Portræter i By og Land, omhyggelig var bragt sammen. Det begyndte med Knæstykker af Christian den Anden og hans Gemalinde Isabella og sluttede med tre Portræter i Legemsstørrelse af Frederik den Syvende, den nu regje-

rende Konge. I nogen Frastand var ogsaa Billedet af Grevinde Danner. Derimellem uendelige Slag til Lands og til Søs, Kamp med Lybekkerne, Stormen paa Wisby, Bombardement af Kjøbenhavn, overalt Generaler med røde Frakker, men end ydermere Søhelte fra mindst tre Aarhundreder, og naturligvis ogsaa Thorvaldsen og Øhlenschläger og den grimme gamle Grundtvig. Prinsessen viste kun en kjølig Interesse, fordi det meste, hun saa, var taget fra de kongelige Slotte, der vare spredte over Sjælland, dem hun altsaa havde kendt i lang Tid, men de unge Grandniëcer vare Fyr og Flamme, spurgte baade om det ene og det andet, og kunde et Øieblik virkelig vække den Forestilling, at de skænkede enhver gammel General, blandt hvilke en af de berømteste havde et Plaster over det ene Øie, den største Beundring. Men i Særdeleshed undgik det dog ingens Opmærksomhed, hverken Prinsessen eller hendes Omgivelser, at hele Interessen for Admiraler kun var paa taget og Komadiespil, og at de unge Prinsesser kun stirrede andægtig paa Billederne af saadanne Personer, der vare indviklede i en eller anden romantisk eller hemmelighedsfuld Kjærlighedshistorie.

«Det er besynderligt,» sagde Pentz til Ebba og pegede paa den ældste af de to Prinsesser, der, som det syntes, slet ikke kunde løsrive sig fra Struensee-Portrætet.

«Nei,» sagde Ebba leende. «Det er ikke besynderligt. Paa ingen Maade. Eller forlanger De, at unge Prinsesser skulle interessere sig for gamle Grundtvig eller, hvad der er endnu værre, for Biskop Monrad? En Biskop tynger ikke meget i Vægtskaalen, naar man er fjorten Aar.»

«Men gør da Struensee det?»

«Aldeles utvivlsomt.»

*

*

*

Om Eftermiddagen foretog Prinsessen, hvad der kun hændte sjældent, en Udflugt til Omegnen, og om Aftenen viste hun sig endog, hvad der var endnu sjældnere, i sin Theaterloge, bagved hende Grevinde Schimmelmann og Ebba, bagved disse Pentz og Holk.

Der opførtes anden Del af Shakespeares Henrik den fjerde, og efter tredie Akt, ovenpaa hvilken der fulgte en længere Pause, nød de The, ved hvilken Leilighed de som sædvanlig kritiserede flittig, thi Prinsessen hyldede endnu det forrige Aarhundredes literære Synspunkter. Det morede hende, at de ikke blot ikke kunde blive enige i deres Dom, men især det, at enhver havde sin Yndling og sin nedsættende Kritik, ikke blot med Hensyn til Skuespillerne, men ogsaa hvad de Shakespearske Figurer angik. Prinsessen, der altid skulde have en Mening for sig selv, var mest indtaget i de to Fredsdommere og erklærede, at hun havde haft denne Smag allerede i sine unge Aar; en fuldendt Fremstilling af Filisteriet havde altid henrykt hende mere end alt andet, og det ikke blot paa Scenen. Der løb ogsaa saadanne Fredsdommere omkring i den høiere Politik og i ethvert Ministerium — ja, selv sin Ven Hall kunde hun ikke fritage fuldstændig — men navnlig i enhver Forsamling sad der i det mindste et halvt Dusin Figurer, som sagde Ja og Amen. Der var Ingen, der vilde vide noget af Falstaff at sige, maaske fordi han ikke blev spillet helt godt; derimod sværmede Holk

for Fændriken Pistol og Pentz for Dorte Lagensplitter. Han undlod dog at nævne det fulde Navn og talte bestandig kun om «Dorte». Prinsessen vilde, som hun sagde, rolig lade denne Smagsforvirring passere, ja, hun kom halvveis med anerkjendende Ord, fordi han i det mindste var ærlig og konsekvent; det var tilmed det Klogeste; enhver anden Forsikring fra hans Side vilde jo kun have stødt paa hendes Mistillid. Ebba bestræbte sig for at gaa ind paa denne Prinsessens skæmtefulde Tone, men led fuldstændig Skibbrud derved og blev tilsidst Bytte for en stedse voksende nervøs Uro og Skælven. Holk, der lagde Mærke dertil, forsøgte at give Samtalen en anden Vending, men kom ikke langt dermed og var hjertelig glad, da Spillet paa Scenen tog sin Begyndelse. De blev imidlertid ikke længe, næppe nok til Slutningen af næste Akt, saa lod Prinsessen Vognen komme, og efter at Prinsessen havde været saa naadig at tage Afsked med Pentz og Holk, drev de ad en Omvei over til Vincents Restaurant, hvor de havde i Sinde at passiare en Times Tid sammen ved svensk Banko.

Underveis sagde Holk: «Sig mig en Gang, Pentz, hvad var der i Veien med Frøken Rosenberg? Hun var lige ved at faa et hysterisk Anfald. Det var pinligt og endnu mere besynderligt.»

«Ja pinligt! Men slet ikke besynderligt.»

«Hvorledes det?»

Pentz lo. «Kjære Holk, jeg ser, at De i Grunden kjender Kvinderne meget daarligt.»

«Jeg vil ikke paastaa det modsatte, thi jeg hader alt Praleri, og allermest paa det Omraade. Men jeg bildte mig ind at være paa det Rene med Frøken Ro-

senberg, og det bilder jeg mig ind endnu. Jeg anser Frøkenen for fritænkensk og overmodig og paastaar ganske alvorlig, at enhver, der forstaar at lege saaledes med Troens og Moralens Spørgsmaal, er saa at sige ogsaa forpligtet til at blive ude af sig selv af Begeistring for Falstaffs Dorte eller dog i ethvert Tilfælde ikke tage Anstød deraf.»

«Ja, det mener De, Holk. Men det er jo netop af den Grund, at jeg frakjender Dem alt Kjendskab til Kvinder. Dersom De kjendte Kvinderne, saa vilde De vide, at netop de, der have et eller andet paa deres Kappe, aldrig føle sig saarede saa meget ved noget som ved et groft — ja under visse Forhold endog ved et finere — Vrægebillede af dem selv. De staa paa en fortrolig Fod med deres rigtige Speilbillede, selv om de ved visse Leiligheder kunne betages af Tvivl med Hensyn til den særlige Berettigelse af dets moralske Fysiognomi; men dukker der ved Siden af dette Billede et andet op, der ovenikjøbet gjengiver de alt iforvejen tvivlsomme Steder med Opgjæld, saa er det ude med Selvtilfredsheden. Med andre Ord: den Stump Eva, som slige suspekter Damer repræsentere, ere de tilbøielige til at lade passere, om end kun med Nød, men saa heller ikke en Døit mere, et Mere er absolut utilstedeligt, og træder det dem desuagtet i Møde, saa fare de sammen og faa Krampegraad.»

Holk stansede og sagde saa: »Forholder det sig saaledes? Siger De nu ikke mere, Pentz, end De kan svare for? For blot at nævne én Ting, saa kan jeg virkelig ikke godt antage, at Prinsessen, den Gang Frøkenen fik Ansættelse ved Hoffet, har truffet et Valg, der, for ikke at tale om andre Betæneligheder, allerede

vilde have forbudt sig selv af Hensyn til Grevinde Danner, denne Gjenstand for hendes bestandige moralske Angreb.»

»Og dog forholder det sig saaledes. Jeg har for mit Vedkommende Intet at tage tilbage. Ebba ønsker sig en Fremtid, det er sikkert, og der er kun én Ting endnu, som er mere sikkert — hun har en Fortid.»

«Kan De tale med om det?»

«Ja. Jeg er i den behagelige Situation, at jeg ikke behøver at holde mig tilbage for noget og allermindst for Frøken Ebba. Den, der selv viser saaringe Overbærenhed, har forspildt Overbærenhed, og den, der bestandig haaner al Diskretion — De gjør Dem ikke Begreb om, hvad jeg har maattet høre af denne djævelskē Kokettes Mund — tør for sit Vedkommende ikke gjøre Krav paa Diskretion.»

«Og hvad har De saa hørt?» afbrød Holk ham; han blev bestandig mere nysgjerrig.

»Om De vil Intet eller dog i ethvert Tilfælde ikke meget. Altsammen Gjennemsnitshistorie. Hun var Hofdame hos Dronning Josephine ovre i Stockholm. Som De ved, ere alle Leuchtenbergs meget elskværdige. Naa, det er nu et Aar eller godt og vel et Aar siden, at man begyndte at undre sig over al den Elskværdighed og Opmærksomhed, som Dronningens yngste Søn paa en Gang . . .»

«Hertugen af Jæmteland . . .»

«Netop ham . . . som Dronningens yngste Søn paa en Gang lagde for Dagen for sin Moder. Forundringen varede imidlertid ikke synderlig længe. De kjender de smaa Baade, som sejle frem og tilbage

mellem Mälarsøens Kjærlighedsøer, og eftersom man ligesaa godt kan bestikke de stockholmske som de venetianske Gondolierer, saa varede det ikke længe, inden man opdagede Bevæggrundene til Prinsens Opmærksomheder; de hed slet og ret: Frøken Ebba. Saa fandt der da naturligvis en Scene Sted. Desuagtet vilde Dronningen, der akkurat var ligesaa forgabet i Frøkenen, som vor Prinsesse, ikke høre Tale om Afskedigelse, og Frøkenen faldt ikke en Gang i Unaade; hun gav kun nødig og meget modstræbende efter for en Pression fra Hoffets Side. Kongen, der saa klart i det Hele, var mest imod hende . . .«

«Derfor er hun altsaa saa lidenskabelig antibernadottisk,» sagde Holk, der pludselig mindedes nogle Bemærkninger, som Frøkenen var kommen med paa Veien til Eremitagen. «Deraf kommer den glødende Begeistring for Huset Wasa.»

«Huset Wasa,» sagde Pöntz leende. «Ja, det er nu hendes Yndlingsthema. Men tro De mig, der har alligevel været Dage og Timer, hvor Frøken Rosenberg vilde have ofret hele Huset Wasa, den store Gustav Adolf iberegnet, for en Forlovelsesring fra den yngste Bernadotte. Dette er maaske endnu stadig Tilfældet, Broerne over til Sverige ere maaske endnu ikke afbrudte, der vedligeholdtes i alt Fald indtil for ganske nylig en Korrespondance. Først fra dette Efteraar har der hersket Tavshed og, saavidt jeg ved, kommer der ikke flere Breve. Formodenlig er der noget andet i Gjære. Ebba har nemlig altid flere Jærn i Ilden.»

«Og ved Prinsessen noget om det?»

«Hvad den svenske Fortid angaar, ved hun sikkert alt, ja maaske endnu mere end alt. Thi det betaler

sig stundom ogsaa at digte, rent ud digte og lægge noget til. Det forhøier det pikante. Der maa ikke være noget halvt ved Kjærlighedshistorier, og naar det træffer sig saadan, at den medynksløse Virkelighed skærer Traaden over før Tiden, saa maa den spindes videre paa kunstig Vis. Det forlanger enhver Læser i en Roman, og det forlanger vor Prinsesse ogsaa.»

Paa dette Sted afbrødes Samtalen, thi de havde naaet Vincent, og da de, en Time senere, atter forlod Restauranten, var det i andres Selskab, saa at Samtalen ikke kunde optages paany.

*

*

*

Enken Hansen var temmelig lakonisk, da Holk traadte ind i Korridoren, og indskrænkede sig til Overleveringen af et Telegram, der var kommet i Løbet af Eftermiddagen. Det bestod af faa Ord, hvori Kirstine med en Korthed, der vilde have geraadet enhver Forretningsmand til Ære, kun meldte tre Ting: hun takkede for hans Linier, udtalte sin Glæde over, at han befandt sig vel og stillede et længere Brev fra hende i Udsigt. Allerede nede i Forstuen havde Holk flygtig gennemlæst Telegrammet, sagde straks efter God Nat til Fru Hansen, efterat han havde ladet hende forstaa, at det ikke var nødvendigt, at hun fulgte ham op, og gik saa op paa sit Værelse, hvor Lampen allerede brændte. Det tør ikke paastaas, at han i særlig Grad var optaget af Kirstines Ord, han tænkte mere paa Pentz end paa Telegrammet og imødesaa yderligere Meddelelser om Ebba med større Nysgjerrighed end det Brev, der var stillet i Udsigt. Men før han faldt i Søvn, forsvandt

disse Tanker ogsaa paany, thi paa en Gang havde han paa Fornemmelsen, at han ganske tydelig hørt en Fnisen og derimellem en fin, gennemtrængende Lyd, som naar slebne Glas stødes mod hinanden. Var det i Huset ved Siden af eller var det lige under ham? Det berørte ham lidet behageligt og det saa meget mindre, som han ikke kunde skjule for sig selv, at der var nogen Skinsyge med i Spillet, han var skinsyg paa «Opdagelsespolitiet». Det Ord indeholdt imidlertid tillige en Lægedom, og medens han sagde det halvhøit for sig selv, kom hans gode Humør igjen og straks efter ogsaa Søvn.

*

*

*

Den næste Morgen indfandt den yngre Fru Hansen sig med Frokosten, og da Holk mønstrede hende, var han næsten skamfuld over de Tanker, hvormed han var falden i Søvn Aftenen iforveien. Birgitte saa ud som den lyse Dag, Teint og Øine vare klare, og en rolig kvindelig Skjønhed, næsten som Uskyld, var udbredt over hende. Hun var selvfølgelig tavs som sædvanlig, og kun da hun vilde gaa, vendte hun sig endnu en Gang om og sagde: «Hr. Greven er forhaabenlig ikke bleven forstyrret. Moder og jeg have ikke lukket et Øie før efter tolv. Det er saadan nogle underlige Mennesker ved Siden af, urolige til langt ud paa Natten, og man kan høre hvert Ord ved Væggen. Og hvis det endda blev derved . . .» Greven forsikrede, at han ikke havde hørt noget, og da Birgitte var borte, var han igjen fuldstændig betaget af hende. «Jeg tror hende ikke, næsten lige saa lidt som den Gamle, men i Grunden ved jeg jo intet andet, end at hun er meget

smuk. Den Samtale, som jeg havde med hende igaar eller iforgaars, ja, hvad betyder den i Grunden? En saadan Samtale kan man føre med enhver ung Kone eller i ethvert Tilfælde med overmaade mange. Hun har i Grunden ikke sagt andet end, hvad enhver anden ogsaa kunde sige; et Blik er noget, man aldrig kan stole paa, og sommetider har jeg en Følelse af, at alt, hvad Pentz er kommen med, blot er Sladder og taabelig Snak. Det med Ebba forholder sig vist ogsaa anderledes.»

En Time senere kom Postbudet, der bragte ham det Brev, som var bebudet pr. Telegraf. Holk var glad, fordi det var ham oprigtig om at gjøre at blive reven bort fra alle de lidet behagelige Betragtninger, som disse Kvinder, Ebba iberegnet, havde kaldt til Live hos ham. Og Intet var mere skikket dertil end et Brev fra Kirstine. Det kom fra et Hjærte, som han kunde lide paa, og han trak Veiret lettet, da han havde aabnet Kuverten og taget Brevet ud. Men han gik en Skuffelse imøde, Brevet var saa spidsborgerligt, at han kun var i Stand til at føle Mishag i Stedet for Glæde.

«Det var min Hensigt, kjære Holk,» saaledes skrev Kirstine, «at sende Dig et længere Brev, men Alfred, som Du har indsat som Dit «Alter ego» i de Uger, Du er fraværende, er just kommen herover fra Arnevig, og det gjælder saa om at give Din Stedfortræder Rapport. Schwarzkoppen er naturligvis ogsaa med, hvad der er mig meget kjært, men paa den anden Side dog berøver mig Tiden, og derfor maa jeg da fatte mig i Korthed og indtil videre lade Dig leve i Haabet med Hensyn til mere udførlige

Meddelelser. Din Længsel derefter vil vist heller ikke være synderlig stor, thi jeg ved, at Du bestandig bliver indtaget af det, der befinder sig i Din umiddelbare Nærhed. Og naar det, der omgiver Dig, er saa smukt som Kaptain Hansens Frue og saa pikant som Frøken Ebba, der kun desværre ikke fuldstændig har svaret til Dine Forventninger, hvad Afstamningen angaar, saa vil Du ikke være synderlig begjærlig efter Meddelelser fra vort stille Holkenæs, hvor det allerede er en Begivenhed, naar den sorte Høne har udruget syv Kyllinger. Jeg haaber, at jeg fuldstændig kan faa truffet Aftale med Schwarzkoppen om det Thema, som Du kjender. Jeg skriver først til Dig derom, naar der er truffet en helt bestemt Afgjørelse; i saa Fald trænger jeg jo til Din Sanktion. Med Sundheden staar det helt igjennem godt. Den gamle Petersen havde iforgaars en slem Besvimelse, og vi tænkte allerede, at det lakkede ad Enden; men han er kommen sig fuldstændig igjen og besøgte mig imorges tidlig mere livlig og oprømt end nogensinde. Han vil lade grave bagved Avlsbygningen, mellem den lille Dam og den gamle Sølvpoppel med de mange Kragereder, og han er sikker paa at finde noget, Urner eller Stengrave eller begge Dele. Jeg har uden videre givet ham Tilladelse dertil og jeg antager, at Alfred, Regenten, og Du med ville give Eders Samtykke. Min gode Frøken Dobschütz har igjen hostet meget, men Emservand og Mælk have som sædvanlig gjort sande Underværker. Axel er frisk og munter, hvad der vel skyldes den Omstændighed, at Strehlke tænker mere paa Jagt end paa Grammatik. Foreløbig

lader jeg det gaa, men det maa blive anderledes. Asta er tit halve Dage nede hos Elisabeth. Begge Børn holde inderlig meget af hinanden, hvad der gjør mig usigelig lykkelig. Thi Hjærteforhold, der have udviklet sig fra Ungdommen af, er dog det Skjønneste, som Livet har. Gud være lovet, at jeg ved, at jeg i saa Henseende er enig med Dig. Som altid

Din Kirstine.»

Holk lagde Brevet bort. «Hvad skal det betyde? Jeg venter et kjærligt Brev og finder Stikpiller. At de indskrænkes ved Klausuler, gjør blot Sagen endnn værre. «Regenten Alfred» og iforvejen «saa smuk som Kaptain Hansens Frue eller saa pikant som Frøken Ebba», det er mere end nok. Men Slutningsbetragtningen er dog Hovedsagen. «Hjærteforhold, der have udviklet sig fra Ungdommen af, ere dog det Skjønneste.» Altsammen ligesom Honning, der smager bedsk. Og desuden Pensionats- og Opdragelsesspørgsmaalene *en vue*. Det er maaske det Punkt, der forklarer det Hele, og hun anslaaer en spodsk bitter Tone, for at skræmme mig og have mere frie Hænder. Men hun havde virkelig ikke behøvet at gribe til det Middel. Det gaar jo alligevel, som hun vil have det. Jeg beholdt virkelig allerhelst Børnene omkring mig; naar de ere borte, saa har jeg ikke andet end en umaadelig fortræffelig Kone, der plejer mig. Det ved hun ogsaa godt, og jeg tror, at hun sommetider selv bliver angst for sin Fortræffelighed. Men hvis Børnene skulle bort, og det har jeg jo fundet mig i, saa er det mig ikke en Døit om at gjøre, hvorvidt de kommer til Gnadau

eller til Gnadenberg eller til Gnadenfrei, der er vel altid en Smule Velsignelse ved det. For Astas Vedkommende kan jeg desuden lade det passere; hvorfor ikke? Og Axel? Naa, for min Skyld ogsaa; han er en Holk, og kommer han end foreløbig fuldstændig under Herrnhuternes Indflydelse og bliver Missionær og maaske gennemgaar et Triennium i Grønland, saa vil han nok finde sig selv igjen.»

Attende Kapitel.

Veiret slog om, og der paafulgte flere Regndage. Prinsessen holdt sig tilbagetrukken, og bortset fra flygtige Møder, saa hun kun Holk om Aftenen, hvor Theen blev nydt i Fællesskab efter et Parti Whist. I Omgangstonen var der ikke foregaaet nogen Forandring, allermindst mellem Holk og Ebba. Denne blev med hver Dag mere freidig og overgiven, og da det stod klart for hende, at Pentz maatte have sladret af Skole om Begivenhederne i Stockholm, gjorde hun selv Hentydninger i saa Henseende og talte om Kjærlighedsforhold, men især om Kjærlighedsforhold ved Hoffet, som om det var noget, der ikke blot var Tilladeligt, men ligefrem en Pligt. «Der gives saa mange Former for Livet,» sagde hun, «man kan være Grevinde Aurora Schimmelmänn, og man kan være Ebba Rosenberg, Enhver har sin Berettigelse, men man maa ikke samtidig ville være begge Dele.» Holk, der blev temmelig forbavset, saa halvveis oplivet og halvveis forskrækket paa hende, men Ebba vedblev: «Der gives mange Maalestokke for Mennesker, og en af de bedste og sikreste er den, hvorledes de stille sig til Kjærlighedsforholdene. Der gives Personer, hvem det straks løber koldt ned ad

Ryggen, naar de høre Tale om et Stævnemøde eller en Billet doux: hvad mig personlig angaar, saa føler jeg mig fri for denne Svaghed. Hvad vilde Livet være uden Kjærlighedsforhold? Tomt, kedsommeligt, forringet. Men det med Forstaaelse og Kjærlighed at lægge Mærke til, hvorledes noget bygges op af de flygtigste Møder og Blikke, og at dette saa er stærkere end Døden — ja, der gives kun Eet, der er endnu skønnere end at iagttage dette, og det er selv at opleve det. Jeg beklager enhver, der savner Sans herfor, eller som, hvis han besidder denne Sans, ikke aabent og med Glæde vedkjender sig den. Den, der har Mod til at vedkjende sig en Mening, vil ogsaa altid finde et Par samstemmende Hjærter, og til Syvende og sidst er det tilstrækkeligt, naar han finder et.» Der hengik ikke nogen Aften, uden at der faldt lignende Ord, mod hvilke Holk søgte at værgе sig en Stund, ganske vist med stedse slettere Resultat. Med hver Dag stod det mere klart for ham, hvor rigtig og træffende Pentz havde talt om visse pikante Forholds Magt, Forhold, i hvilke Kvinderne ofte anse det for formaalstjenligt at lægge noget til, fremfor at trække fra. Ja, Pentz havde Ret, og med en ganske eendommelig blandet Følelse af Velbehag, Ærgrelse og Angst lagde han mere og mere Mærke til, hvorledes Frøkenen legede med ham. Men det saa Prinsessen imidlertid ogsaa og besluttede at tale med Ebba derom.

«Ebba,» sagde hun, «Holk har nu været omkring os i fjorten Dage, og jeg kunde nok have Lyst til at høre, hvad Du synes om ham. Jeg har Tillid til Dine gode Øine.»

«Hvad Politik angaar?»

«Aa, Din Skælm, Du ved jo, at hans Politik er

mig ligegyldig, ellers vilde han i det Hele ikke være i min Tjeneste. Jeg mener hans Karakter, og jeg kunde næsten fristes til at tilføie hans Hjerte.»

«Jeg tror, han har et godt, men svagt Hjerte.»

Prinsessen lo. «Det har han sikkert. Men dermed komme vi ikke videre. Sig mig derfor noget om hans Karakter. Karakteren er vigtigere end Hjertet. En kan have et svagt Hjerte, men dog samtidig en stærk Karakter, fordi han har Grundsætninger. Og denne stærke Karakter kan saa frelse ham.»

«Saa er Holk fortabt,» sagde Ebba leende. «For jeg tror, at hans Karakter er endnu langt svagere end hans Hjerte; hans Karakter er i Grunden det rigtig Svage hos ham. Og hvad der er det Værste, han ved det ikke en Gang. Fordi han ser ud som en Mand, saa bilder han sig ogsaa ind at være det. Men han er blot en smuk Mand, hvad der for det meste betyder lige saa meget som slet ikke at være nogen Mand. Naar alt kommer til alt, har han ikke gennemgaaet den rette Skole og har ikke kunnet udvikle sine beskedne Talenter i den Retning, der passede for ham. Han burde have været Samler eller Oldgransker eller Forstander for et Asyl for faldne Piger eller ogsaa blot Pomolog.»

«Naa, naa,» sagde Prinsessen, «det er meget paa en Gang. Men gaa blot videre.»

«Han er uklar og delt, og denne Halvhed vil en Gang bringe ham i en vanskelig Situation. Han teer sig som Slesvig-Holstener, men staar dog som Kammerherre i en udpræget dansk Prinsesses Tjeneste; han er den livagtige genealogiske Kalender, der kan ramse alle Rosenberger, med Undtagelse af Filehner-Grenen,

op paa en Snor, men han gjør sig desuagtet ved Siden af til af Liberalisme og Oplysning. Jeg har endnu ikke kendt ham længe nok, til at jeg kan gribe ham i alle hans Halvheder, men jeg er fuldt og fast overbevist om, at de findes paa ethvert Omraade. Jeg betvivler for Eksempel ikke et eneste Øieblik, at han hver Søndag sidder i sin Landsbykirke og blunder, men farer op hver Gang, naar Trosartiklerne læses høit, men jeg betvivler, at han ved, hvad der staar i dem, og dersom han ved det, saa tror han ikke paa dem. Men desuagtet farer han i Veiret eller maaske netop derfor.»

«Ebba, Du gaar for vidt.»

«Nei, aldeles ikke. Jeg vil tværtimod nævne en endnu langt vigtigere Halvhed. Han er moralsk, ja næsten dydig, men han skotter dog med et graadigt Blik over til Letsindigheden, Levelysten. Og denne Halvhed er den værste, værre end Halvheden i de saakaldte store Spørgsmaal, der for det meste ikke eksistere.»

«Det er kun altfor sandt. Men, kjære Ebba, her har jeg Dig netop paa det Punkt, hvor jeg vil have Dig og holder Dig fast. Han skotter med et graadigt Blik over til Letsindigheden, Levelysten. Du har desværre dermed ramt det Rette; jeg ser det med hver Dag mere. Men eftersom han har denne Svaghed, maa vi bygge gyldne Broer for ham, ikke til Angreb, men derimod til Tilbagetog. Du maa ikke, som Du nu gjør, uafbrudt lade noget flagre foran ham paa Lygtemandsvis. Han er blændet nok iforveien. Saa længe han er her, maa Du stille Dit Lys under en Skæppe. Jeg ved godt, at jeg er meget fordringsfuld, thi den, der har et Lys, vil ogsaa gjerne lade det lyse; men

Du maa bringe mig det Offer, og hvis det falder Dig vanskeligt, saa hav det for Øie, hvad der maa være Dig en Trøst, at han ikke bliver her til evige Tider. Ved Nytaarstid vender han tilbage, og naar vi først, hvad enten det bliver til vor Glæde eller ei, have vort gamle Trekløver omkring os, saa gjør, hvad Du vil, gift Dig med Pentz eller tag Flugten med Eriksen eller Bille, hvis Mæslinger vel maa høre op en Gang; jeg skal ikke have noget imod det. Du er maaske ogsaa i Stand til at fortrænge Grevinden, jeg mener ikke Grevinde Holk, men Grevinde Danner, og det vilde maaske være det Bedste.»

Ebba rystede paa Hovedes. «Det bør ikke finde Sted, fortrænge Grevinde Danner, saa vilde jeg ikke længer være min naadigste Prinsesses taknemlige hengivne Tjenerinde.»

«Aa Ebba, tal ikke saaledes. Du fører mig ikke bag Lyset derved. Jeg har faaet saa megen Tak af Dig, som det sømmer sig for Dig. Jeg gjør heller ikke noget for Takkens Skyld. Det mest Utaknemlige, men tillige det mest Ukloge er at vente Tak. Men det med Holk, tænk over det.»

«Undskyld, naadigste Prinsesse. Men hvad skal jeg tænke over? Saa langt jeg kan huske tilbage, hedder det: «en ung Pige skal passe paa sig selv», og det er ogsaa rigtigt; det bør man kunne. Og den, der ikke kan det, naa, hun vil ikke. Naa godt, vi skulle passe paa os selv. Men hvad er en ung Pige overfor en moden Greve paa fem og fyrretyve Aar, der hvad Dag det skal være kan holde et Barnebarn over Daaben. Naar nogen skal passe paa sig selv, saa er det en Greve, der, saa vidt jeg ved, har været gift i sytten

Aar, og har en dygtig og udmærket Hustru, som ovenikjøbet er meget smuk; det forsikrede Pentz mig endnu idag.»

«Det er netop for denne Hustrus Skyld, at jeg taler indtrængende til Dig og . . .»

«Ja, naar den naadigste Prinsesse befaler, saa skal jeg forsøge paa at adlyde. Men er jeg den rigtige Adresse? Aldrig i Evighed. Det er Holk. *Han* skylder sin Hustru Troskab, ikke jeg, og dersom han bryder denne Troskab, saa kommer det paa ham, men ikke paa mig. Skal jeg være min Broders Vogter?»

«Ak ja, Du kan have Ret,» sagde Prinsessen og lod Haanden fare hen over Ebbas blonde, krøllede Haar. «Men hvorledes dette saa end forholder sig, saa ved Du, at man følger os med Øinene, fordi vi for vort Vedkommende ogsaa følger alt med Øinene, og jeg vilde nødig have, at vi skulde give os en Blottelse overfor Kongen og hans Grevinde.»

*

*

*

Holk havde fri Dagen efter denne Samtale og havde i Sinde at indfri sin Gjæld i Retning af Korrespondance.

Foran ham laa hele de sidste fjorten Dages Brevveksling, derimellem ogsaa Grevindens Breve. Han lod Blikket fare hen over dem, hvad der ikke tog megen Tid, da der ikke var mange Breve fra hende, og saa det Sidste, et nyt Telegram, hvori hun undskyldte sig, fordi hun ikke havde skrevet i fire Dage. Det var det Hele, og lige saa ubetydeligt det var i kvantitativ Henseende, lige saa intetsigende var det fra Indholdets Side. Det ærgrede ham, fordi han klogelig gik af Veien for det

Spørgsmaal, hvem der egenlig havde Skylden. Han sagde blot sig selv, og dertil var han ganske vist berettiget, at det tidligere havde været ganske anderledes. Tidligere, ja endnu under hans sidste Ophold i København, havde de Breve, der havde været vekslede mellem dem, været sande Kjærlighedsbreve, hvori trods alle Meningsforskelligheder den store Hengivenhed, som de havde næret for hinanden i de unge Aar, stedse paany havde givet sig tilkjende. Men denne Gang savnedes al Æmhed, alt var iskoldt, og blev der gjort Forsøg med en Spøg, saa var den iblandet med noget Bittert eller noget Spydigt, der berøvede den alt det Elskverdige. Ja, saaledes forholdt det sig desværre, men der maatte alligevel skrives. Men hvilket? Han spekulerede endnu stadig frem og tilbage, da Fru Hansen traadte ind og leverede ham Breve, som Postbudet lige havde bragt. To af dem vare Breve fra selve København, det tredie, med Kirstines Haandskrift, havde ikke det sædvanlige Format og havde Poststemplet Hamborg i Stedet for Poststemplet Lyksborg. Holk blev et Øieblik overrasket, men gjættede Sammenhængen, endnu inden han havde aabnet Brevet. «Kirstine foretager naturligvis sin Pensionsreise.» Saaledes forholdt det sig da virkelig ogsaa, og hvad hun skrev, var følgende:

«Hamborg, Streits Hotel, den 14. Oktober 1859.

Kjære Holk!

Du har sikkert modtaget mit Telegram, hvori jeg bad Dig undskylde min flere Dages Taushed. Af Poststemplet vil Du straks have set, hvad der har givet Anledning til denne Taushed: jeg var i Færd med at træffe Reiseforberedelser, der, trods min gode

Frøken Dobschütz Hjælp, og skjønt jeg i alle Retninger indskrænkede mig til det mest Nødvendige, dog lagde Beslag paa hele min Kraft. Vi kjørte til Vogns til Slesvig, derfra pr. Bane, og siden Dags Middag ere vi her i Streits Hotel, hvortil der knytter sig saamange venlige Minder for os. Hvis Du da endnu sætter slige Minder høit! Jeg har taget Værelser paa anden Sal, med Udsigt til Bassinet, dets Pavillon og dets Broer, og da Tusmørket kom, lagde jeg mig i Vinduet og lod lige som tidligere det deilige Billede virke paa mig. Kun Asta var hos mig, Axel var taget ud i Byen; han vilde først til Uhlenhorst og saa til Raunvilles tillige med Strehlke, der har fulgt os lige hertil. Saa derfra til Ottensen, for at se Meta Klopstocks Grav. Jeg gav gjerne mit Samtykke, fordi jeg ved, at slige Øieblikke efterlade et Indtryk, der varer hele Livet. Og nu turde det Tidspunkt vist være kommet, da jeg lader Dig vide, hvilke Beslutninger jeg har fattet med Hensyn til Børnene, efterat jeg endnu en Gang omhyggelig har overveiet Sagen. Selv Alfred var af samme Mening, om han end ikke vilde anerkjende Spørgsmaalets Betydning. Asta skal naturligvis til «Gnadenfrei». Du vil sikkert ogsaa have gjort Dig fortrolig med, at det med fuld Føie ikke kunde blive anderledes. Jeg har tilbragt lykkelige Aar der, jeg siger ikke de lykkeligste — Du ved, hvilke Aar der vare de lykkeligste for mig — og jeg ønsker mit Barn den samme misundelsesværdige Lod, den samme harmoniske Ungdom. Hvad Axel angaar, saa har jeg, efter Schwarzkoppens Raad, bestemt mig for Pædagogiet i Bunzlau. Det har det bedste Renommé og

staar ikke tilbage for de thüringske Læreanstalter for
 de strænge Grundsætningers Vedkommende, men det
 lader denne Strængthed falde, naar der ikke sker
 Brud paa dets Principer. Strehlke, der først vilde
 have været til Malchin, skal nu vikariere hos sin
 Broder i Mølln; han har maattet love mig at være
 vor Gjæst i de store Ferier og tage sig af Axel.
 Han er et godt Menneske og vilde have været for-
 træffelig, hvis han havde tilbragt de foregaaende Aar,
 inden han afsluttede sine Studier i Berlin, i Halle i
 Stedet for i Jena. Dette Jena med samt dets Ind-
 flydelse udslettes ingensinde helt paany. Jeg ved ikke,
 hvad jeg endnu skal føie til disse Linier med Hensyn
 til Børnene. Maaske det Ene, at jeg følte mig pin-
 lig overrasket ved en vis Glæde hos dem, da det
 var slaaet fast, at de skulde forlade deres Forældres
 Hjem. Den Higen efter alt det Nye, som pleier at
 være et Særkjende for Ungdommen, en Higen efter
 at leve under forandrede Forhold forekommer mig
 ikke at have spillet nogen Rolle i saa Henseende —
 i ethvert Tilfælde ikke udelukkende. Men naar det
 ikke er dette, hvad saa? Have vi maaske alligevel
 ladet det skorte paa noget i vor Kjærlighed? Eller
 have Børnene længtes efter at komme bort fra vore
 modstridende Meninger, hvortil de kun altfor ofte
 have været Vidner? Ak, kjære Holk, jeg vilde
 gjerne have undgaaet disse Uoverenstemmelser, men det
 vilde ikke lykkes for mig, og derfor valgte jeg det,
 som jeg ansaa for det mindste Onde. Jeg har muligvis
 derved forskertset meget, men jeg har gjort, hvad
 min Samvittighed foreskrev mig og nærer den Over-
 bevisning, at Du er rede til at gjøre mig denne Ind-

rømmelse. Min Reise vil ikke holde mig mere end fem eller seks Dage borte fra Hjemmet, og omkring den 20. haaber jeg at kunne være tilbage til Holkenæs, hvor min gode Frøken Dobschütz imidlertid fører Regimentet. Tolk min Hengivenhed for Prinsessen, der saa naadig mindes mig og overbring Pentz og Frøken Rosenberg min Hilsen, skjønt jeg ærlig tilstaar for Dig, at hun ikke har min Sympathi. Jeg ynder ikke hendes fritænkerneske Væsen. Jeg længes efter det nye Aar, hvor jeg haaber at se Dig igjen, maaske allerede Nytaarsaften. Lad Dit Ophold i Kjøbenhavn denne Gang være det sidste i Hovedstaden, i ethvert Tilfælde i den Stilling, som Du nu indtager. Hvorfor gjøre Tjeneste, naar Du kan være fri. I al Kjærlighed

Din Kirstine.»

Da Holk havde læst Brevet, følte han sig greben af en vis Bevægelse. Der var saa meget Kjærligt i dette Brev, at han følte gamle Tider og gammel Kjærlighed stige frem paany. Hun var dog den Bedste. Hvad betød ved Siden heraf den smukke Birgitte? ja, hvad betød selv Ebba ved Siden af hende? Ebba var en Raket, som man fulgte med et forbauset «Aa», saa længe den steg i Veiret; men saa var det igjen forbi; til Syvende og sidst var det Hele dog kun Fyrværkeri, altsammen kunstlet; Kirstine derimod var som Dagens ukunstlede Lys. Og medens han hengav sig til denne Følelse, læste han Brevet igjennem endnu en Gang. Men saa forsvandt det atter, alle venlige Indtryk vare borte, og hvad han hørte, var kun, eller i ethvert Tilfælde i en meget fremherskende Grad Halstarrighedens,

Paastaaelighedens Tone. Og saaledes kom da de Betragtninger, der allerede vare gjorte hundrede Gange iforveien, paany. «Nei, disse dydige Kvinder; bestandig ophøiede og bestandig i Sandfærdighedens Tjeneste. Det staar sikkert ogsaa saaledes til med deres Hjerte. Men uden at ville føre bag Lyset, føre de sig selv bag Lyset, og kun det Ene er sikkert: deres rædselsfulde Fortræffelighed.»

Nittende Kapitel.

Fire Uger vare hengaaede, og man befandt sig midt i November. Holk havde levet sig ind paa Kjøbenhavnermaner, tog Del i Byens Sladder baade om Smaating og vigtigere Sager og tænkte undertiden ikke uden Ængstelse paa, at det ensformige Liv paa Holkenæs om seks Uger vilde begynde igjen. De Breve, som kom derfra, vare ikke skikkede til at faa ham til at se paa det med andre Øine; Kirstine skrev ganske vist mere regelmæssig, siden hun var vendt tilbage fra sin Pensionsreise, og undgik endog alle ubehagelige Betragtninger; men Brevene havde alligevel et vist spidsborgerligt Præg og fremfor alt den doktrinære Tone, der nu en Gang var eiendommelig for hende. Og det var netop denne Tone, med dens Tilsætning af Ufeilbarlighed, som Holk i sit Indre stedse paany satte sig op imod. Kirstine var i alle Retninger saa sikker; men hvad stod da fast? Intet, slet Intet, og enhver Samtale med Prinsessen eller end mere med Ebba var kun i altfor høi Grad skikket til at bestyrke ham i denne Anskuelse; Altsammen var jo kun en midlertidig Overenskomst, altsammen Majoritetsbeslutning for hver enkelt Gang; Moral, Dogma, Smag, alting vaklede, og

kun for Kirstine vare alle Spørgsmaal løste; kun Kirstine vidste aldeles bestemt, at Prædestinationslæren var falsk og forkastelig og den kalvinistiske Nadverform en «Affront»; hun vidste med samme Bestemthed, hvilke Bøger der maatte læses og hvilke der ikke maatte læses; hvilke Mennesker og Grundsætninger der skulde søges og hvilke ikke, og hun vidste fremfor alt, hvorledes man skulde behandle Opdragelsesspørgsmaal. Gud, hvor den Kone var klog! Og naar hun saa virkelig en Gang tilstod, at hun ikke kjendte noget til en Sag, saa ledsagede hun denne Indrømmelse med en Mine, der kun altfor tydelig udtrykte: slige Ting behøver man heller ikke at kjende.

I den Retning gik Holks Betragtninger, naar han om Morgenens fra sit Vindue saa ned paa Dronningens Tværgade, der var saa stille, men hvori der ligefuldt altid var en livlig Færdsel i Sammenligning med den ensomme Kjørevei, der fra Slottet Hølkenæs førte ned til Landsbyen Holkeby. Medens han saaledes sad og grublede og tænkte, bankede det, og Enken Hansen eller maaske den smukke Birgitte traadte ind, for at rydde af Frokostbordet, naar det var den snakkesalige Enke, var han lutter Øre ved alt, hvad hun sagde, og var det den tause Birgitte, var han lutter Øie og gav sig hen i Beskuelsen af hende. Skjønt begge Kvinder, og i Særdeleshed Birgitte, ikke paa nogen Maade vare interessante, var der dog noget i denne Omgang, der stedse paany æggede vor Holk, skjønt han for længe siden saa klart i Spørgsmaalet Hansen og der ikke længer kunde være Tale om det Hemmelighedsfulde. Keiseren af Siam var stadig kommen til at staa i et mere tvivlsomt Lys, «Opdagelsespolitimanden» derimod stedse i et mindre

tvivlsomt Lys; alt var akkurat saaledes, som Pentz havde fortalt; det ydre blev imidlertid overholdt og ligesaa de smaa Opmærksomheder, som de begge med Kløgt forstod at afpasse efter Holks Smag, og deraf kom det da, at denne med en Slags Glæde imødesaa disse Morgensammenkomster med Moder og Datter, især siden han følte, at disse Møder fuldstændig havde ophørt at være farlige for ham. Mon han var sig bevidst, hvoraf det kom, at al Fare var ophørt? Han saa maaske personlig ikke klart i saa Henseende, men andre saa kun altfor tydelig, at det var Ebba.

I Politiken gik imidlertid alt rolig sin Gang. Et nyt Stormløb var først paatænkt for Begyndelsen af December; Prinsessens Mening angaaende dette gik ud paa, at man for denne Gang, og tilmed af Klogskabs-hensyn, maatte give efter for Stormløbet; i selvsamme Øieblik Hall gik, vilde Landet ogsaa straks indse, hvad det havde haft i ham. Til denne Anskuelse sluttede sig naturligvis Prinsens Hof, og Holk stod just i Begreb med at skrive til Kirstine og fra selvsamme Synspunkt forklare hende Halls Betydning som Statsmand, da Pentz traadte ind.

«Naa, Pentz, hvad skylder jeg allerede saa tidlig Æren?»

«En stor Nyhed.»

«Er Louis Napoleon død?»

«Endnu vigtigere.»

«Naa, saa maa Tivoli være brændt eller Frøken Nielsen angreben af et katarrhalsk Tilfælde.»

«Det holder sig mellem begge Dele: vi tage imorgen til Frederiksborg.»

«Vi? hvem er «vi»?»

«Naa, Prinsessen og alt, hvad der hører til hendes Hof.»

«Og allerede imorgen?»

«Ja. Prinsessen hader alt, hvad der hedder Halvhed, og naar hun har noget for, saa maa Plan og Udførelse om muligt falde sammen. Jeg tilstaar, at jeg hellere var bleven her. De kjender endnu ikke Frederiksborg, eftersom De som dansk Kammerherre med en mærkværdig Haardnakkethed har sat Dem det Maal, ikke at lære danske Slotte at kjende. Og eftersom De endnu ikke kjender Frederiksborg, saa kan De holde det ud der i hele tre Dage eller maaske endog i tre Uger ved at studere al Slags Krimskrams, Parykbilleder og Runestene. Thi der er meget af den Slags Ting at se der: en Elfenbenskam, der har tilhørt Thyra Danebod, Gorm den Gamles Haardusk à la Chinoise og en eiendommelig formet Kindtand; med Hensyn til den ere de Lærde uenige om, hvorvidt den stammer fra Kong Harald Blaatand eller fra en Orne i Alluvial-Perioden. Jeg personlig holder paa det Første. Thi hvad vil en Orne sige? En Orne er i Grunden slet Ingenting, allerede af den Grund, at den historiske Notits i Kataloget er Hovedsagen og om en Orne er der for det meste kun overmaade lidt, men om en Søkonge, der halvveis tilhører Sagnverdenen, overmaade meget at sige. Jeg tør gjøre temmelig sikkert Regning paa Deres Interesse for slige Sager og som Genealog vil De kunne fastslaa Harald Blaatands Slægtskabsgrad til Ragnar Lodbrok eller maaske endog til Rolf Krake. For Dem er der altsaa virkelig sørget godt, Holk. Men hvad mig angaar, saa er jeg nu en Gang mere stemt for Juliette

Price og for Vincent og om det ikke kan være andet, selv for en ganske almindelig Harlekin-Pantomime.»

«Det tror jeg gjerne,» sagde Holk leende.

«Ja, De ler, Holk. Men vi tales ved igjen. Jeg sagde før noget om tre Uger; naa ja, tre Uger, det kan gaa, men seks eller rigtigere regnet næsten syv Uger — thi Prinsessen skænker En ikke en Time og har ikke Fidus til det nye Aar, saa længe hun ikke har ringet det gamle til Graven i Frederiksborg — syv Uger, siger jeg, det er formodenlig ogsaa for meget for Dem, uagtet Pastor Schleppegrell er en Karakter og hans Svoger Dr. Bie er en komisk Figur. De maa forresten ikke misforstaa mig, jeg ved meget godt, hvad en Karakter, og endnu mere hvad en komisk Figur er værd under visse Forhold; men for syv Uger er det altsammen for lidt. Og naar det ikke sneer, saa regner det, og naar Regn og Sne nægte at gjøre Tjeneste, saa stormer det. Jeg har allerede hørt mange Vindfløie pibe og mange Tagrender og Lynafledere klapre, men en saadan Klapren som i Frederiksborg findes der ikke andetsteds i Verden. Og hvis man er heldig, saa spørger det ovenikjøbet, og er det ikke en død Prinsesse, saa er det en levende Kammerfrue eller en Hofdame med vandblaa stikkende Øine . . .»

«Aa, Pentz, De kan da heller ikke sige noget, uden at gjøre den stakkels Frøken en Tort. Thi Hofdamen med de stikkende Øine, det skal naturligvis være Frøken Rosenberg. Hvis De ikke var fem og treds og dersom jeg ikke vidste, at De svor til andre Guder, kunde jeg virkelig fristes til at tro, at De var forelsket i Ebba.»

«Det overlader jeg til andre.»

«Til Eriksen?»

«Naturligvis, til Eriksen.» Og han lo hjertelig.

*

*

*

Dagen efter, just ved Middagstid, holdt to Vogne udenfor Prinsessens Palæ; hendes Tjenerskab var allerede brudt op en Times Tid iforveien med hele Bagagen, for at benytte Jernbanen, der gik til Helsingør. De fordelte sig i de to Vogne som den Gang paa Tilbageturen fra Eremitagen; i den første Vogn sad Prinsessen med Grevinde Schimmelmänn og Frøken Ebba, i den anden de tre Herrer. Det var en solløs Dag, og mægtige graa Skymasser drog henad Himlen. Men den Tone, som disse Skymasser gav Landskabet, gjorde dette saa meget mere tiltalende, og da de omtrent halvveis passerede Furesøen, løftede Ebba sig op fra sit Sæde og kunde ikke se sig mæt paa den staa-graa, svagt krusede Vandflade, som Maagerne, der fløi hen over den, næsten berørte med deres Vinger. Bredden stod i tæt Siv, der voksede langt ud i Vandet, og kun hist og her kom der Piletræer, hvis bladløse Grene hang langt ned. Men paa den anden Side af Søen skimtedes en mørk Skovstrækning, over hvilken et Kirketaarn ragede frem. Desuden dyb Stilhed, der kun afbrødes, naar der fra Skoven faldt et enkelt Skud eller naar et Jernbanetog buldrende og støiende for forbi i tusind Skridts Fra-stand.

Ebba foretog denne Tur for første Gang. «Jeg kjender ikke Syden,» sagde hun, «men det kan ikke være smukkere end dette her. Alt virker saa hemmelighedsfuldt, som om hver Fodbred Jord skjuler en

Historie eller en Hemmelighed. Alt er som et Offersted, forhenværende eller maaske endnu eksisterende, og Skyerne, der drage saa grotesk hen over Himlen — det er, som om De vidste Besked med det Hele.»

Prinsessen lo. «Nei, hvem skulde have troet, at jeg har en saa romantisk Frøken omkring mig; min gode Rosenberg under Ossiansk Paavirkning! Eller, for at vove et Ordspil, min Ebba paa Edda-Veie.»

Ebba smilede, fordi hun vistnok forekom sig selv en lille Smule fremmed i sin romantiske Rolle; men Prinsessen vedblev: «Og alt det allerede Ansigt til Ansigt med denne Furesø, der dog i Grunden kun er en Sø som hundrede andre; nei, hvad forestaar os ikke, naar vi først ere i Frederiksborg ved vor Reises Maal, med Esromsøen til Høire og Arresøen til Venstre, den store Arresø, der allerede har Forbindelse med Kattegattet og Havet. Og den fryser heller aldrig til, fra regnet Indsnævringerne og Bugterne. Men hvad nytter det at tale om Søerne, Hovedsagen er og bliver jo altid selve Slottet, mit kjære gamle Frederiksborg, med dets Gavle og Taarne og dets hundrede Mærkværdigheder paa hver Kragsten og Kapitæl. Og hvor andre Slotte nøies med et slet og ret Afledningsrør, der springer i Frederiksborg Tagrenden ti Fod frem, og ved Enden af den sidder der en Basilisk med tre Jernstave i det vidt opspilede Svælg, og forbi Stavene flyder Vandet ud i Slotsgaarden. Og naar der saa indtræder Forandring i Veiret og Fuldmaanen lyser klart og stærkt over Slottet og alt er saa uhyggelig stille, og al den Mængde Helvedes Dyr stirrer paa En fra alle Kroge og Karnapper, som om de blot ventede paa deres Tid, saa kan det godt komme til at løbe En

koldt nedad Ryggen. Men det er just dette Uhyggelige, der gør mig Slottet saa kjært.»

«Jeg troede, at Frederiksborg var et af de «gode Slotte», et Slot uden Spøgelser og Gjenfærd, fordi det er uden Blod og Mord og uden stor Brøde og Synd.»

«Nei, der haaber Du mere, end mit smukke Frederiksborg kan opfylde. Uden Blod og Mord, det er nok muligt. Men uden Synd og Brøde! Der foresvæver mig i Øieblikket Intet, Intet, hvorover man gyser og klager, men der vil ikke have været Mangel paa Synd og Brøde.»

«Jeg kunde dog næsten fristes til at modsige, naadigste Prinsesse,» sagde Grevinde Schimmelmänn her. «Jeg antager, at Ebba har Ret, naar hun taler om et «godt Slot». Vort kjære Frederiksborg er jo i Grunden kun et Musæum og et Musæum, tænker jeg, er altid det Alleruskyldigste . . .»

«. . . der existerer,» sagde Prinsessen leende. «Ja, det siger man og det er vel ogsaa Reglen. Men der gives ogsaa Undtagelser. Alter, Sakristi, Grav og naturligvis ogsaa Musæum — alt kan vanhelliges, alt har oplevet sine Sakrilegier. Og saa bliver dog endnu stadig det Spørgsmaal tilbage, *hvad* et Musæum alt sammen huser og opviser. Der er tit besynderlige Ting, om hvilke jeg just ikke vil paastaa, at de ere uskyldige. Eller de ere i ethvert Tilfælde uhyggelige og sørgelige nok. Medens jeg endnu var en ung Prinsesse, var jeg en Gang i London og har der set den Økse, hvormed Anna Bulen blev henrettet. Det var ogsaa i et Musæum, ganske vist i Tower, men det forandrer ikke Sagen stort; Musæum er Musæum. Iøvrigt ville vi ikke gjøre vor kjære Ebba ked af vort smukkeste Slot, vort smuk-

keste og ovenikjøbet mit Yndlingsslot, thi jeg har i mange Aar altid tilbragt gode Dage der. Hvordan det saa end forholder sig; om der er uhyggeligt og Spøgelser eller ikke, saa vil Du i ethvert Tilfælde faa det fuldstændig trygt, kjære Ebba, thi jeg har bestemt mig for, at Du skal tage Ophold i Taarnet.»

«I Taarnet?»

«Ja, i Taarnet, men ikke i et Taarn med Slinger. Din svenske Pige skal bo nedenunder Dig og Holk ovenover Dig. Jeg antager, at det vil berolige Dig. Hver Morgen, naar Du træder hen til Taarnvinduet, har Du den smukkeste Udsigt til Sø og Stad og til Slotsgaarden og til alt, hvad der omgiver den, og dersom mine Ønsker gaa i Opfyldelse, skal Du tilbringe lykkelige Dage i Dit Taarnfængsel . . . Jeg ved ogsaa godt, hvormed jeg vil overraske Dig som Julegave.»

*

*

*

Medens de endnu talte saaledes, vare de allerede naaede til langt ud over Nordøstkanten af Furesøen og nærmede sig ad den næsten snorlige Chaussee, hvis Rønnebærtræer hist og her endnu stod med røde Frugter, mere og mere Maalet for Deres Reise: Frederiksborg Slot. Det, man først fik Øie paa, var ganske vist ikke selve Slottet, men Byen Hillerød, der laa foran Slottet, og da de vare komne helt tæt hen til Byen og allerede kjørte mellem Byens Møller og Lader, begyndte der et svagt Snefog. Da det pludselig blæste op, fordreves Sneflokkene paany, og da Prinsessens Vogn kjørte op paa Hillerød Torveplads, klarede det paa en

Gang op, og en Strimmel blaa Himmel kom til Syne, derimellem en Aftenrøde, der var i Færd med at tabe sig. Midt i denne Aftenrøde stod det høie, taarnrige Frederiksborg Slot og speilede sig stille og æventyragtig i en lille Sø, der laa foran og som udfyldte det smalle Rum mellem Byen og Slottet. Bagved Slottet laa Parken, der med nogle Træer i Forgrunden til Høire og til Venstre naaede helt ned til Søen, prægtige Plataner, hvis Blade Efteraarsstormen havde revet af, og som i talrig Skare drev omkring paa Søens stille Flade. Imidlertid var den anden Vogn ogsaa kommen nærmere og eftersom Holk paa Kjøreture tillod sig alt muligt, havde han velviselig valgt Pladsen ved Siden af Kuskesædet, og sprang nu ned, for at træde hen til Prinsessens Vogndør og tolke for hende, hvor landlig idyllisk denne Torveplads var og hvor smukt Synet af Slottet var, Ord, der sikkert gjorde Prinsessen godt og kunde have gjort sikker Regning paa et naadigt Svar, hvis ikke en anden Herre ligeledes var traadt hen til Prinsessens Vogndør i selvsamme Øieblik fra et Hus, der stødte lige op til Pladsen. Denne anden var Pastor Schleppegrell fra Hillerød, en statelig Mand i Halvtredserne, hvis Statelighed fremhævedes i en ikke ubetydelig Grad ved hans lange Præstefrakke. Han kyssede Prinsessens Haand, men med mere Ridderlighed end Devotion, og udtrykte saa sin Glæde over at gjense sin Velynderske.

«De ved, at det ikke gaar uden Dem,» sagde Prinsessen, «og jeg har kun ladet holde her paa Deres Torveplads, hvor der endnu er forfærdelig megen Træk — thi Blæsten kommer igjen fra alle fire Sider — for at sikre mig Deres Besøg, og det ovenikjøbet til iaften . .

Men jeg glemmer at gjøre de Herrer bekjendt med hinanden, Pastor Schleppegrell, Grev Holk»

De bukkede begge to.

«Og vær De taalmodig og i godt Humør, kjære Pastor. Grev Holk er iøvrigt Genealog, altsaa et Brudstykke af en Historiker og som saadan og som den fortrinlige Spørger, han er, vil han give Dem Leilighed til lærd Samtale. Thi man morer sig bedst, naar man bliver spurgt og kan svare. At jeg selv er nysgjerrig, ved De; jeg vil ikke give min Spørgelyst ud for noget bedre. Og bring De Deres kjære Kone med. I Hillerød og Frederiksborg smager Theen mig kun, naar min kjære Veninde fra Præstegaarden præsenterer mig den. Ja, Ebba, det er nu en Gang saadan, deri maa Du finde Dig og Du maa ikke blive skinsyg. Men jeg griber mig igjen i en anden Efterladelsessynd: Pastor Schleppegrell, Frøken Ebba Rosenberg.»

Præsten hilste paa Frøkenen og lovede ikke blot selv at komme, men ogsaa at bringe sin Hustru med, og straks efter fortsattes Turen fra Torvepladsen til Slottet, efterat Holk, for at imødekomme Prinsessen, havde indtaget Vognens Bagsæde for den korte Strækning, der blev tilbage. Her sad han ved Siden af Ebba, lige overfor Grevinde Schimmelmänn, og følte sig tilstrækkelig oplagt til endnu at gjøre Forsøg paa en Konversation.

«Pastor Schleppegrell har noget Imponerende ved sin Skikkelse, men er tillige i Besiddelse af en Gemytlighed, der igjen lægger en Dæmper paa det Imponerende. Jeg har kun set faa Mennesker tale saa rolig og optræde saa sikkert overfor en Prinsesse. Er han Demokrat? Eller en Dissenter-General?»

«Nei,» sagde Prinsessen leende. «Schlepppegrell er ikke nogen Dissentergeneral, men han er ganske vist Broder til en virkelig General, Broder til General Schlepppegrell, der faldt ved Isted. Maaske i rette Tid. Thi de Meza overtog Kommandoen.»

«Naa,» sagde Holk, «det stammer altsaa derfra.»

«Nei, kære Holk, heller ikke derfra; jeg nødes desværre endnu en Gang til at sige Dem imod. Det, som De kalder «hans Sikkerhed», har en ganske anden Grund. I en Alder af tyve Aar kom han til Hoffet, som Lærer, endog som Religionslærer, for forskellige unge Prinsesser, og Resten kan De tænke Dem selv. Han har set altfor mange unge Prinsesser, til at han endnu lader sig imponere af de gamle. I øvrigt skylder vi ham og hans kloge Tilbageholdenhed megen Tak, thi det har tre Gange stillet sig saaledes, at han vilde have hørt til Familien, hvis han selv havde villet. Men Schlepppegrell har altid været meget fornuftig. Forresten har jeg ikke Mod til at gjøre Prinsesserne fra den Gang nogen særlig Bebrejdelse. Han var virkelig en meget smuk Mand, men ved Siden af kristelig og afvisende. Lad saa den, der kan, modstaa.»

Holk kom i godt Humør, Ebba ligeledes, og selv Grevinde Schimmelmänn trak paa Smilebaandet. Man kunde se, at Prinsessen var i det bedste Humør, og man betragtede det som et godt Tegn for de forestaaende Dage. Og medens de endnu passiarede saaledes, kjørte Vognen over et Par smalle Broer ind i Slotsgaarden og holdt straks efter udenfor Frederiksborg Portal.

Tyvende Kapitel.

Tjenerskab ventede allerede med Fakler og gik iforveien, medens Prinsessen steg op ad den brede, lige fra den første Podest dobbeltarmede Trappe, for at begive sig ind i sine ikke synderlig talrige Gemakker i den af to Taarne flankerede Midterdel af Slottet. Disse Taarne stod paa to skarpe Hjørner, der dannedes af de fremspringende Sidefløie, mellem hvilke der atter fandtes en Kolonnade, som tilveiebragte Forbindelsen.

Paa den første Podest tog Prinsessen, astmatisk som hun var, Plads paa en lille Rokoko-Kanapé, som var opstillet dersteds, og fritog saa Herrerne og Damerne i hendes Følge for yderligere Tjeneste, idet hun opfordrede dem til at indrette sig saa bekvemt som muligt i deres Taarnværelser. Hun henvendte sig ogsaa til Holk og sagde, at Thetiden som sædvanlig var Klokken syv. Pastor Schleppegrell og Kone kom rigtignok noget før, for at meddele hende Nyheder fra Hillerød, noget, hun rigtig glædede sig til; Smaakjøbstads-Tildragelser vare i Grunden altid det Interessanteste; man kunde ikke lade være med at le hjærtelig ad dem, og naar man var bleven gammel, var Latteren over sine Medmennesker saa omtrent det mest Fornøielige, man kunde tænke sig. Efter disse naadige Ord skiltes de, og en halv

Time senere kunde enhver, der gik over Slotsgaarden, tydelig se, hvilke Værelser der vare tagne i Brug af de Nysankomne. I den af Prinsessen selv beboede første Sals Leilighed saa man kun to høie gothiske Vinduer noget oplyste, medens begge de flankerede Taarne stod i klar Lysglans fra nederst til øverst. I alt Væsenligt var det blevet ved de første Bestemmelser, der vare givne af Prinsessen: nedenunder boede det kvindelige Tjenerskab, paa første Sal begge Hofdamerne, ovenover Grevinde Schimmelmänn boede Pentz og Eriksen, og ovenover Ebba Grev Holk.

Klokken var snart syv; Slotsuhret slog halv, da Ægteparret Schleppegrell fra Hillerød kom over Slotsgaarden; en Pige med en Lygte gik i Spidsen. Kort efter rustede Holk sig ogsaa. Nede i Korridoren i det af ham beboede høire Taarn traf han Ebbas Jomfru og Veninde, Karin, en Stockholmerinde, af hvem han fik at vide, at Frøkenen allerede var hos Prinsessen. Den Vei, der endnu skulde tilbagelægges langs Hovedbygningens halve Forside, var kun kort, og da Holk et Minut senere var kommen opad Trappen, traadte han ind i en høi Hal, der benyttedes som Modtagelses- og Selskabsværelse, saa længe Prinsessen opholdt sig paa Frederiksborg. Mod Slotsgaarden, lige saa vel som mod Parken bagtil, var denne Hal kun smal; men det var desuagtet et stort Rum, fordi Dybden bødede paa, hvad det manglede i Bredden. Midt paa den ene Længdevæg befandt der sig en høi Renaissancekamin og ovenover denne et Billede af Kong Kristian den fjerde i overlegemlig Størrelse. Slottet Frederiksborg havde i sin Tid været et meget yndet Opholdssted og denne Hal var bleven foretrukken frem-

for alle andre Rum paa Slottet, ganske som nu af Prinsessen. Til Venstre ved Siden af Kaminen stod der Kurve, der vare fyldte dels med store Brændestykker, dels med Granæbler og Enebærgrene, medens der til Høire laa en vældig Ildrager foruden et Par Fyrretræsfakler; de sidste benyttedes til at lyse Gæsterne over de mørke Korridorer, naar de brød op sent om Aftenen. Alt i Hallens Udsmykning havde endnu et halvt middelalderligt Præg lige som selve Hallen, over hvis Paneler — ikke at tale om Kong Kristians-Portrætet ovenover Kaminen — der skimtedes store Billeder, som vare blevne meget sorte. Længst tilbage stod der et Skænkebord; de ellers saa gængse høie Stole manglede, og i Stedet for dem var der omkring Ildstedet grupperet en Del moderne Fauteuils.

Holk gik henimod Prinsessen, bukkede og tolkede for hende, hvor smuk han fandt Hallen; her maatte der kunne holdes en vidunderlig deilig Julefest; alt fandtes jo, ikke blot de store Fyrretræsfakler, men ogsaa Granæblerne og Enebærrerne. Prinsessen svarede, at hun ogsaa havde i Sinde at holde en saadan Fest; Julen paa Frederiksborg var for hende den bedste Dag i Aaret og efterat hun yderligere havde sagt et Par Ord og bebudet en Slags Jule-Forberedelsesfest til den næste Dag, opfordrede hun Pastorinde Schleppegrell til at tage Plads ved hendes Side. Pastorinden var en lille tyk Kone med sort Skilning og røde Kinder, i høi Grad uanseelig, men hun led ingensinde under det, fordi hun hørte til de lykkelige Mennesker, der aldeles ikke sysselsætte sig med sig selv og allermindst med deres Udseende. Det havde Ebba straks lagt Mærke til og hun nærede Forkjærlighed for hende.

«Falder det Dem ikke vanskeligt, kjære Fru Pastorinde,» sagde Prinsessen til denne, «at være borte fra Deres Børn en hel Aften?»

«Jeg har ingen,» sagde denne og lo samtidig saa hjertelig, at Prinsessen spurgte, hvad det egentlig skulde betyde? Saa blev Munterheden almindelig, en Munterhed, hvori Schleppegrell tilsidst ogsaa nødtes til at stemme i med, skønt han følte sig lidt ubehagelig berørt derved, fordi Komiken i første Række ramte ham. Holk, der lagde Mærke til dette, ansaa det for sin Pligt at give Samtalen en anden Vending og spurgte let henkastende og som tilfældig om Portrætet ovenover Kaminen. »Jeg ser, at det er Kong Christian — hvor mødte man ikke ham — og derfor kan der næppe være Tale om nogen særlig Interesse. Men desto mere interesserer det Spørgsmaal mig, fra hvem det hidrører. Jeg vilde gætte paa en Spanier, dersom jeg blot vidste, om vi nogensinde have haft en spansk Maler i Kjøbenhavn.»

Schleppegrell vilde svare, men Ebba kom ham i Forkjøbet og sagde:

«Det gaar ikke an, at vi, siden der nu en Gang skal tales om Kunst og Billeder, begynder med et Billede af Kong Christian, selv om det virkelig skulde hidrøre fra en Spanier, hvilket jeg føler mig fristet til at betvivle, akkurat lige som Grev Holk, med hvem jeg i ethvert Tilfælde tit mødes i Spørgsmaal om Kunstsager. Lad os derfor lade den uundgaaelige Konge fare. Jeg for mit Vedkommende vilde hellere have at vide» — og hun pegede samtidig over mod Væggen lige overfor — «hvem de to er der? Den Gamle med Fipskæget og den fornemme Dame med den hvide Kyse?»

«Han med Fipskæget er Admiral Herluf Trolle, den samme, af hvem vor Konge Frederik den Anden modtog dette Slot her i Kjøb eller Bytte og saa døbte det Frederiksborg, efter sit eget Navn. Af det gamle Slot blev der ikke Sten paa Sten, og der blev ikke taget noget med herover, undtagen disse Skilderier her til Høire og Venstre, der forherlige den store Seir i Søslaget ved Øland under Admiral Herluf Trolle og tillige med disse Skilderier de imellem hængende Billeder af Herluf Trolle selv og Birgitte Gjoe, hans Ægtehalvdel, der paa Grund af sin protestantiske Fromhed næsten var endnu mere høiagtet end hendes Gemal.»

«Hvilket ikke bør overraske nogen, hvis hun virkelig var saa from,» sagde Pentz med Emfase. «Thi ligesaa sikkert som det er, at Skuespillerinder og Fyrsters Elskerinder ere de mest populære Skikkelser, lige saa sikkert er det, at de fromme Kvinder komme efter dem, og sommetider ere de endog et Skridt forud.»

«Ja, sommetider,» sagde Ebba leende. «Sommetider, men sjældent. Men hør nu, Pastor Schleppegrell, hvordan hænger det sammen med dette Herluf Trolles Søslag? Jeg er bange for, at Kampen blev ført mod mine kjære Landsmænd, Svenskerne, men, efter Kostumerne at dømme, i ethvert Tilfælde i en før-rosenbergsk Tid, og derfor synes jeg da just heller ikke, at min Patriotisme bliver udfordret direkte. Og saa desuden Søslag? Søslag er altid noget, hvor Ven og Fjende drukne i samme Forhold og en vælgjørende Krudtdamp ligger udbredt over det Hele, saa at der aldrig kan fastslaas et Plus eller Minus af Døde, hvilket man saa kalder Seir eller Nederlag. Og saa ovenikjøbet her, hvor vi

foruden Kruttdampen have tre hundrede Aars Mørke til at dække over det.»

«Og dog forekommsr det Hele mig endnu taalelig tydeligt,» sagde Holk, «og naar vi hjælpe lidt paa det . . . Men hvorfra skulle vi forresten tage det fornødne Lys?»

«Naturligvis her,» sagde Prinsessen og pegede paa det Sted, hvor Fyrretræsfaklerne laa. «Det bliver en Flamme, blandet med Røg, men det bidrager kun til at fange Illusionen, og naar jeg siger mig selv, at vor Pastor og Cicerone maaske har sin gode Dag, saa ville vi endnu en Gang komme til at opleve Søslaget. Altsaa til Værket, Schleppegrell, og gjør De Deres Bedste, det skyldes vi en Historiker af Holks Rang. Og det lykkes os maaske ogsaa at omvende ham fra Slesvigholsteinismen, saa han bliver dansk.»

Alle sluttete sig til Prinsessen, medens Pentz leverede smaa Bifaldsklap med Hænderne, men Schleppegrell, der var Billedkustode af Passion, tog en af de store Fyrretræsfakler, tændte den og lod den derpaa fare hen over den venstre Billedhalvdel, hvorpaa man nu i uhyggelig, men dog stærk Belysning kunde skimte Seilene paa utallige Skibe, Flag og Vimpler og forgyldte Gallioner, desuden de hvide Bølgekamme, men intet af Slag og Kruttdamp.

«Men det er dog sikkert ikke noget Slag,» sagde Ebba.

«Nei, men Forberedelserne til det. Slaget kommer først; Slaget er paa den anden Side, straks til Høire ved Siden af Birgitte Gjõe.»

«Naa,» sagde Ebba. «Jeg forstaar; et Dobbelt-Slagmaleri, Begyndelsen og Enden. Naa, jeg er lutter Øie og Øre. Og hver Gang Deres Fyrrespaan farer

forbi Skibet, hvorpaa Herluf Trolle kommanderer, saa vil jeg bede om at forunde ham — eller ogsaa mig — et kvart Minut, for at jeg kan gjøre ham min Reverens og indpræge mig hans Billede, selv midt i Slaget.»

«Det vil ikke lykkes Dig, Ebba,» sagde Prinsessen. «Herluf Trolle er kommen altfor dybt ind i Krudtdampen eller han er gaaet til Grunde i Løbet af de senere tre hundrede Aar, og derfor bliver Du nødt til at tage til Takke med hans regelrette Portræt der . . . Men begynd De nu, Schleppegrell, og se at træffe det Rette, ikke saa kort, saa at det Ingenting er, og ikke saa langt, at vi ængstelig se paa hinanden. Holk er en Kjender, Gud være lovet en af dem, der ikke gjør den Fortællende forvirret; — han ved, at Kunsten er vanskelig.»

Under disse naadige Ord var Schleppegrell attér traadt hen til den Kreds, der havde samlet sig omkring Kaminen, og sagde: «Naadigste Prinsesse befaler, og jeg adlyder. Hvad vi se dør eller maaske ikke se,» og han pegede paa den anden Halvdel af det store Vægbillede, der ikke en Gang var bleven ramt af Gjenskæret fra Ilden, «hvad vi se dør, er det afgjørende Øieblik, hvor «Pletfri» flyver i Luften.»

««Pletfri»?»

«Ja, «Pletfri». Det var nemlig Svenskernes Admiralskib; de stod just den Gang paa Højden af deres Magt trods deres vanvittige Konge — thi det var Kong Erik den Fjortendes Dage —. Og mod Svenskerne og deres Flaade, der var meget stærk og overlegen og desuden havde andre store Skibe foruden «Pletfri», mod denne svenske Flaade, siger jeg, gik vore Folk under Seil, og den, der kommanderede dem, var vor store Herluf Trolle. Og da de vare komne ud af Kjøge Bugt og vare paa

rum Sø, seilede de skarpt østlig ad Bornholm til, hvor Herluf Trolle formodede, at den svenske Flaade laa. Den laa imidlertid ikke længer ved Bornholm, men foran Stralsund, under Admiral Jacob Bagge. Denne havde næppe faaet at vide, at de Danske ledte efter ham, førend han straks opgav sin Ankerbund foran Stralsund og seilede i nordøstlig Retning, for at mødes med Fjenden. Lige foran Øland stødte begge Flaader paa hinanden, og et tre Dages Slag, som Østersøen endnu ikke har set Mage til, tog nu sin Begyndelse. Paa den tredie Dag saa det ud, som om Seiren skulde tilfalde Svenskerne. Da lod Herluf Trolle, hvis eget Skib var slemt medtaget, sin Underadmiral Otto Rud kalde, og gav ham Ordre til at entre «Pletfri», det koste, hvad det vilde. Og det var ogsaa Vand paa Otto Ruds Mølle, og han tog Kampen op med Fjenden. Men hans Skib, der kun var lille, havde næppe kastet Entrehagerne, førend Admiral Jacob Bagge lod Seilene med alt Tilbehør sætte til paa «Pletfri», for saa med flyvende Seil at rive det lille danske Skib, der havde lagt sig opad det, med ind i den svenske Flaade. Det var et vanskeligt Øieblik for Otto Rud, men han opgav ikke Stormen paa Entrebroen, og da adskillige af vore Folk vare komne over, skød En en Ildkugle ind i Rustkamret, og da Ilden, der brød ud, ogsaa greb Krudtkamret, gik «Pletfri» i Luften med Ven og Fjende, og Claus Flemming overtog Kommandoen over Svenskerne og førte Resten af Flaaden tilbage til Stockholm.

Der paafulgte en kort Pause, saa sagde Holk: «Men det forekommer mig, at Otto Rud er den egentlige Helt i Historien. Jeg vil imidlertid ikke trættes derom, Herluf Trolle maa vel ogsaa have haft sin Andel,

og jeg føler mig endnu kun fristet til at spørge om, hvad der blev af ham og hvorledes han endte?»

«Som han burde. Han døde Aaret efter af et Saar, som han fik i et Søslag ved Pommerns Kyst. Saaret var i og for sig ikke dødbringende. Men det var den mærkværdige Krig, hvori enhver, der fik et Saar, hvad enten han blev haardt eller let saaret, skulde dø af dette Saar. Saaledes staar det i Bøgerne.»

Pentz talte om «forgiftede Kugler», men Ebba tilbageviste dette — Sverig var ikke noget Giftland — og vilde, efter saa mange Heltebedrifter, hellere høre noget om Birgitte Gjõe, om hvem Pastor Schleppegrell alt iforveien havde sagt, at hun næsten havde været mere høiagtet end hendes Søhelt og Gemal. «Jeg indser ikke, hvorfor vi bestandig skulle være begeistrede for Mandfolkene eller deres Søslag. Kvindernes Historie er for det meste langt interessantere. Og maaske ogsaa i dette Tilfælde. Hvad var det med denne Birgitte?»

«Hun var meget smuk . . .»

«Det synes at ligge i Navnet,» sagde Ebba og saa over mod Holk. «Men Skjønhed betyder ikke meget, naar man er død . . .»

«Men netop ved sin Skjønhed,» vedblev Schleppegrell urokkelig, «blev hun den nye Læres Støtte, saa at nogle paastaa, at Danmark vilde være blevet i det papistiske Mørke uden Birgitte Gjõe.»

«Det er forfærdeligt . . . Men hvorledes foregik Forandringen?»

«Det var i den Tid, hvor der førtes Feider for Troens Skyld, og mod vort Folk, der allerede den Gang havde sluttet sig til den nye Lære, stod den danske Adel og den danske høie Geistlighed, fremfor alt Joakim

Rønnow, Biskop i Roskilde, der vilde slukke Branden med Vold og Magt og jage de mindre og fattige Geistlige ud af Landet alle til Hobe. Da traadte Birgitte Gjõe frem for Biskoppen og gik i Forbøn for de betrængte Lutheranere og bad om, at de maatte faa Lov til at blive, og eftersom hendes Skjønhed rørte Biskoppen, saa tog han Ordren tilbage, og han var i den Grad ramt i sit Hjerte og sin Sjæl, at han beilede til Birgittes Haand hos Mogens Gjõe, hendes Fader, og vilde gjøre hende til sin Hustru.»

«Det er umuligt,» sagde Prinsessen. «En katholsk Biskop!»

Schleppegrell smilede. «Han vilde maaske i det mindste tage dette Ene med over fra den nye Lære. Akkurat ligesom ovre i England. Men vi have i ethvert Tilfælde Beretninger, der omtale Frieriscenen med en Udførlighed, som om det allerede kunde have været selve Bryllupshøitideligheden.»

«Og kom det ikke saa-vidt?»

«Nei. Det gik overstyr, og hun tog tilsidst Herluf Trolle.»

«Deri gjorde hun Ret. Ikke sandt, Ebba?»

«Muligvis, naadigste Prinsesse, muligvis ikke. Jeg har i Grunden ikke noget tilovers for Biskopper, men naar der gives Undtagelsesbiskopper som denne fra Roskilde, saa ved jeg i Grunden ikke rigtig, om de ikke i Rang staa høiere end Søheltene. En Biskop, der vil gifte sig, har ved Siden af det Imponerende, der ligger deri, tillige noget Forsonligt og synes i mine Øine næsten at betyde den fuldstændige Bilæggelse af Kirkestriden.»

Den lille Præstekone var henrykt og nærmede sig

Ebba, for at hviske denne en lille Kjærlighedserklæring i Øret. Men inden hun kunde naa saa vidt, forandredes Scenen, dækkede Borde bleve baarne gennem en lav Sidedør, der befandt sig helt i Baggrunden, og da straks efter dobbeltarmede Lysestager, der var rigt besatte med Lys, bleve stillede paa Bordene, oplystes den anden Halvdel af Hallen, der hidtil havde ligget fuldstændig i Mørke; dette kom ikke blot hele Rummet, men fremfor alt det store Væg-billede med Portrætbillederne derimellem, til Gode i en kjendelig Grad.

Det var Pentz, der først gjorde den Opdagelse. «Se blot, Holk, hvor Birgitte Gjõe smiler. Alle Birgitter have saadant noget Eiendommeligt ved sig, selv om de ere fromme.»

Holk lo. De Dage vare forbi, da slige Bemærkninger kunde gjøre ham forlegen.

Et og tyvende Kapitel.

De vare sammen til efter Klokken elleve; desuagtet holdt Holk haardnakket paa, at han vilde have Lov til at følge Ægteparret Schleppegrell et Stykke paa Vei. Det modtoges naturligvis med stor Taknemlighed, og først da de havde naaet det Sted, hvor Veien dreiede forbi Søen, tog Holk paany Afsked; denne havde før til Fordel for Eriksen unddraget sig at ledsage Ebba, til hendes store Forundring.

Fra Søen tilbage til Slotsgaarden var ikke nogen lang Vei, men dog lang nok til at lade Holks Forundring synes berettiget, da han, medens han steg op i sit Taarn, endnu fandt Eriksen og Ebba i livlig Samtale udenfor dennes Værelse. Men hans Forundring kunde imidlertid ikke vare længe, thi det var aldeles tydeligt, at Frøkenen kun havde holdt paa den stakkels Baron, for, naar Holk kom tilbage, at gjøre denne indlysende, at hun ikke var vant til at se sig forsømt for nogen andens Skyld, men allermindst for saadanne Smaakjøbstadfolk som Schleppegrells. «Nei, faar jeg virkelig Dem at se igjen,» henvendte hun sig til Holk, da denne hilste forbindtlig og smilende, idet han vilde gaa forbi hende og Eriksen. «Ja, disse Schleppegrells . . . Og saa tilmed

ham! I hans Ungdom, det har Prinsessen forsikret mig, var det hans Apostelhoved, hvormed han seirede, nu i hans Alderdom er det Herluf Trolle. Jeg vil ikke indrømme, at der heri viser sig noget Fremskridt.»

Og dermed neiede hun og trak sig tilbage til sit Værelse, hvor Karin allerede ventede paa sin Herskerinde.

*

*

*

Nu var det Morgen; — den skinnede saa klart ind ad Vinduet, som en Novembermorgen paa nogen Maade kan skinne, men den Nat, der var forsvunden, havde i flere Timer været meget stormfuld. Under vældigt Spektakel havde en Sydøstvind haft fat i Lynaflederen, der var anbragt paa Taarnet og hist og her sad lidt løs, og den havde rusket i den; men hvad der havde virket mest forstyrrende paa Holk, var det, at Maanen, uden at ænse al Stormen, havde skinneth helt ind i hans Alkove, der laa langt tilbage i Stuen og var bygget dybt ind i Væggen. Holk kunde have værget sig mod dette uhyggelige Lys, ved at trække Gardinet for, men det havde han endnu mere imod; han vilde i ethvert Tilfælde se *den*, der stod udenfor og røvede ham Søvn. Han faldt først i Søvn henad Morgenstunden, selv da endnu urolig og under allehaande ængstelige Drømme. Han var fløiet i Luften med «Pletfri», hvorpaa Admiral Jacob Bagge befandt sig, og da han havde grebet fat i et Stykke af Masten, for at frelse sig, var Ebba dukket op fra den anden Side, aldeles som en Havfrue, og havde revet ham bort fra Masten og ud i Strømmen.

Derved var han vaagnet. Han tænkte nu over Drømmen og sagde: «Hun kunde være i Stand til det.»

Han var rigtig i Humør til at hengive sig til den Tanke; men det forbød sig selv, at han dvælede derved, thi en gammel Gartner, der pleiede at besøge Morgentjenesten i begge Taarne, hver Gang Prinsessen var paa Slottet, kom just med Frokosten og undskyldte, medens han dækkede Bordet, at det var blevet saa silde. Frøken Rosenberg havde da ogsaa allerede skændt paa ham og det med god Grund. Men det skulde nok blive anderledes; foreløbig var endnu Intet i den rette Orden. Han benyttede samtidig Leiligheden til at aflevere de Aviser, der vare komne til Holk, samt et Brev.

Holk tog Brevet og saa, at Poststemplet manglede. «Ja, det mangler,» bekræftede Gartneren. «Det er ikke noget Postbrev. Et Bud fra Pastor Schleppegrell har afleveret det. Der er et andet til Frøkenen.» Og dermed gik den Gamle igjen.

«Naa, fra Pastor Schleppegrell,» sagde Holk, da han igjen var alene. «Det glæder mig, men jeg er virkelig nysgjerrig efter at faa at vide, hvad han skriver.»

Denne Nysgjerrighed kunde imidlertid ikke være overmaade stor, thi han lagde Brevet en god Stund til Side; først da han var færdig med sin Frokost, der aabenbart smagte ham, tog han paany Brevet i Haanden, og satte sig i en Gyngestol, der stod i Nærheden af hans Skrivebord, men som ikke rigtig passede ind i Taarnværelsets øvrige Udstyr. Først her brækkede han Brevet, og nu læste han:

Høistærede Hr. Greve!

Den Interesse, som De igaar var saa venlig at lægge fot Dagen for min Ven Herluf Trolle, giver mig Mod til at sende Dem et Brudstykke af en Ballade, der netop handler om denne Ven; jeg har fundet den for over Aar og Dag siden og har overført den fra Gammeldansk. Det er næppe nødvendigt at paakalde Deres Velvillie, thi hvor vi læse med Kjærlighed, læse vi ogsaa med Mildhed. — Min Hustru og jeg have bestemt os til henad Klokken elleve at afhente Dem og Frøken Rosenberg, hvem jeg samtidig underretter derom, til en fælles Tur gennem Parken. Maaske ad Fredensborg til. Vi faa imidlertid næppe nok Bugt med den første Trediedel af Veien, men netop denne første Trediedel er ualmindelig smuk og maaske smukkere paa denne Aarstid end paa enhver anden. Klokken tolv ere vi tilbage, for at vi kunne indfinde os punktlig hos Prinsessen, vor naadige Herskerinde, og deltage i hendes festlige Lunch. Thi det bliver sikkert en lille Fest.

Deres særdeles hengivne
Arvid Schleppegrell.

I Brevet var der indlagt et rosafarvet Ark Papir, hvorpaa der stod Vers, skrevne med en Kvindehaand. «Naa, det er formodenlig min lille Veninde, Præstekonens Haandskrift. Hun synes at høre til de elskverdige Mennesker, der forstaa at gjøre sig nyttige overalt ved smaa Tjenester, thi jeg kan ikke rigtig faa i mit Hoved, at hun personlig skulde have en Passion for Herluf Trolle. Men hvorledes dette saa end forholder sig, saa er jeg nysgjerrig efter at faa at vide, hvorledes

Pastor Schleppegrell har døbt sit Balladebrudstykke.»
 Og Holk tog atter det rosarøde Papir i Haanden og
 lod sine Øjne fare hen over Titlen. Den lød saaledes:
 «Hvorledes Hr. Herluf Trolle blev begravet.» «Det er
 godt, saa ved man da, hvad der kommer.» Og nu
 flyttede han Gyngestolen tæt hen til Vinduet og læste:

Et Bud med Melding iforveien red,
 Og da de Slotsgaarden skuer,
 Birgitte over Dørtærskelen skred,
 Omgivet af sine Fruer.

«Naa, det er Birgitte Gjõe, hans fromme Gemalinde,
 om hvem vi alt hørte Tale igaar; from og smuk og en
 Klippe for Biskoppen i Roskilde. Men lad os se, hvad
 Schleppegrell og hans Balladebrudstykke yderligere har
 at fortælle om hende.»

Der blev hun saa staaende rank og stolt,
 Ei Sorgen den Skikkelse bøied,
 Og den første af Toget, som Ligklædet holdt,
 Saalunde sit Ord da føied:

Vi sendte Dig Budskab, Frue kjær,
 Før selv denne Vei vi ginge;
 Hans Sjæl er fri, hans Legem er her,
 Du ved, *hvem* vi Dig bringe.

Ved den pommerske Kyst, ved Pudagla-Holm,
 Hvor alt for sit Land han gjorde,
 Der faldt han, Frue til Herlufsholm,
 Sig nu, hvor vi ham skal jorde.

Jorde vi ham i de Dødes Sal
 Ved Thorslund, i Olafskirken?
 Jorde vi ham i Gjeddesdal,
 I Ly af Sørgekirken?

Jorde vi ham i Kryptkirkens Hal
 I Ringsted, Leire, Roskilde?
 Sig, Frue, hvor vi ham stille skal,
 De alle ham huse ville.

Til hver en Kirke han gjerne gav
 Alt, hvad den vilde forlange,
 Og derfor om at rumme hans Grav
 Vi kappes nu saare mange.

Og derfor indbydes han af enhver,
 Den Ære de alle vil have.
 Hun svared: Nei, det skal være *her*,
 Ja, *her* vil vi ham begrave.

Vel bygged han denne Kirke ei,
 — Mange hundred Aar den har skuet; —
 Men her ved Altret han knæled med mig,
 Da vor unge Kjærlighed lued.

Ved det samme Alter, paa samme Jord
 Skal sin sidste Søvnd han nu sove,
 Og ei skal der siges et eneste Ord,
 Kun: Herre, Dit Navn vil jeg love!

Men imorgen, før Solen udsender sin Brand,
 Jeg lader hans Kirker byde:
 Vidt over Hav og vidt over Land
 Skal alle Klokkerne lyde.

Og naar Luften dirrer fra Syd til Nord,
 Saa paa Slagets Bulder man tænker,
 Da ganske stille i Herlufsholms Jord
 Vi *Herluf Trolle* nedsænker.

Holk lagde igjen Papiret i Brevet og Brevet igjen i Konvoluten og gjentog samtidig sagte ved sig selv: «Ganske stille i Herlufsholms Jord vi *Herluf Trolle* nedsænker» . . . Hm, det tiltaler mig, det kan jeg godt lide. Det har i Grunden ikke noget rigtigt Indhold og er blot en Situation og ikke noget Digt, men det gjør Ingenting. Det har Tonen, og ligesom Koloriten skaber Billedet, det har min Svoger Arne i ethvert Tilfælde forsikret mig mere end en Gang, saaledes ska-

ber Tonen Digtet. Og Alfred har sikkert Ret som sædvanlig. Jeg vil skrive det af endnu idag og sende det til Kirstine. Nei, det er endnu bedre, om jeg straks sender hende det røde Papir. At det kommer fra en Præstegaard, er blot en særlig Anbefaling i hendes Øine. Men jeg maa virkelig først bede den lille Frue om endelig at skrive sit Navn og fremfor alt sin Stand under det, ellers risikerer jeg, at det Hele mislykkes. Rosapapiret er mistænkeligt nok iforveien, ja — og hvem kan ane, hvorfra den stive Vaskeseddelhaandskrift stammer; Hofdamer have ogsaa mærkværdige Haandskrifter.»

Han afbrød sig selv i sine Betragtninger, idet han saa paa Uhret og opdagede, at Klokken allerede gik til elleve. Han maatte altsaa skynde sig, dersom han vilde være paaklædt og marchdygtig, inden Ægteparret Schleppegrell kom. Hvorledes vare monstro iøvrigt Veiene udenfor? Der var faldet Regn lige før Midnat, og selv om Sydostvinden igjen havde tørret ikke saa lidt endda, saa vidste han dog fra Holkenæs, at Parkveie for det meste ere vanskelige at passere efter Regnveir. Han valgte da ogsaa sin Paaklædning derefter, og han var da ogsaa næppe bleven færdig med sit Toilet, førend Ægteparret Schleppegrell allerede kom gaaende over Slotsgaarden. Han raabte ned, at de ikke skulde uleilige sig op; han vilde hente Frøkenen og straks være hos dem. Saaledes gik det da ogsaa, og inden fem Minuter vare omme, passerede de fra den store Frontportal gennem hele Slottet og traadte paa dettes Bagside gennem en lige saa stor Portal ud i Parken. Her traf de ogsaa Eriksen, der just vendte tilbage fra en Spaseretur, som han havde foretaget en halvanden Times Tid for sin Sundheds Skyld; han viste sig imidlertid

straks parat til at deltage i den nye Spaseretur. Det blev modtaget med Glæde og Beundring. Eriksen bød Ebba sin Arm, og Holk fulgte efter med den lille Præstekone, medens Schleppegrell gik i Spidsen. Lige som ved det første Møde paa Torvepladsen i Hillerød bar han en kappelignende Frakke, der uden Taille naaede fra Skuldrene helt ned til Fødderne, endvidere en Bulehat og Egetræsstok, med hvilken sidste han foretog allehaande store svingende Bevægelser, naar han da ikke foretrak at kaste den i Veiret og fange den igen.

Skjønt Holk langt hellere vilde have været ved Ebbas Side, var han dog meget forekommende mod Præstekonen, og bad hende om, forudsat at han personlig ikke fik Leilighed til det, at sige til hendes Mand, at han glædede sig i høi Grad over det tilsendte Digt; i ikke mindre Grad skyldte han imidlertid hende selv Tak, thi det var vistnok utvivlsomt, at Afskriften stammede fra hendes Haand.

«Ja,» sagde hun. «Man maa hjælpe hinanden indbyrdes, det er i Grunden det bedste ved Ægteskabet. Hjælpe og understøtte hinanden og fremfor alt være overbærende og leve sig ind i den andens Ret. Thi hvad er Ret? Det er i Grunden et vaklende Begreb. Men det er altid rigtigt at vise Overbærenhed overfor et godt Menneske.»

Holk tav. Den lille Kone vedblev endnu at tale videre saaledes, uden at have Spor af Anelse om, hvilke Billeder hun havde fremmanet, og hvilke Betragtninger hun havde vakt hos ham. Solen, der havde skinnet saa klart tidlig om Morgenens, var igjen borte, Vinden havde atter vendt sig, og Himlen bedækkedes med fine graa Skyer; men netop denne Belysning lod Træ-

grupperne, der fandtes fordelte over den store Parkeng, vise sig i saa meget mere vidunderlig Klarhed. Luften var paa en Gang blød og forfriskende, og paa Skraaningen af en Terrasse, der laa i Læ for Blæsten, saa man allehaande Bede med Efteraarsasters; men overalt hvor Parkengen havde dybere Steder, viste der sig store og smaa Damme med Kiosker og Pavilloner ved Bredden, fra hvis fantastiske Tage allehaande bladløse Grene hang ned. Næsten alt var bart. Kun Platanerne havde endnu beholdt deres Løv, men ethvert stærkere Vindstød, der kom, løsnede adskillige af de store gule Blade og strøede dem langt ud over Vei og Eng. I ikke synderlig stor Afstand fra Slottet løb der en bred Grøft, som man kom over ved Hjælp af forskellige Birketræsbroer; men netop paa det Sted, hvor Schleppegrell i Spidsen for de andre naaede Grøftekanten, savnedes enhver Gangsti, og i Stedet for var der en Færg med Tove, der vare udspændte fra den ene Side til den anden, og langs hvilke den flade Baad med Besvær blev trukken over. Da de vare komne derover, var der endnu kun et lille Stykke Vei hen til en opkastet Høj, hvorfra man, efter Schleppegrells Forsikring, havde samme udmærkede Udsigt mod Nord til Slottet Fredensborg som mod Syd til Slottet Frederiksborg. Og den Plet vilde de naa. Men af Hensyn til den knapt tilmaalte Tid maatte dette Maal opgives, og de maatte endog dreie ind ad en Gjenvei tilbage.

Holk var lige indtil da ikke et eneste Øieblik veget fra Præstekonens Side, men da de for anden Gang havde passeret Færgen og paany naaet den anden Bred, skiftede de Damer, og medens Eriksen bød Præstekonen Armen, fulgte Holk og Ebba efter i en Afstand, der stedse

blev større; hidtil havde de endnu næppe faaet Leilighed til at hilse paa hinanden.

«Jeg troede, at jeg allerede fuldstændig var bleven et Offer for Deres nyeste Tilbøielighed,» sagde Ebba. «Det er et farligt Par, disse Schleppegrells; igaar var det *ham*, idag *hende*.»

«Min naadigste Frøken, Intet er mere smigrende for mig end, at en saadan Don Juan-Rolle bliver mig tildelt.»

«Og for hvilken Zerlines Skyld! Egenlig Zerlines Grandtante. Hvad har hun talt med Dem om? Saa vidt jeg kunde se, gik det jo som Kjæp i et Hjul...»

«Naa, om alt muligt; om Hillerød og dets Vinterliv, og at Byen deler sig i to forskellige Leire. Man kunde næsten fristes til at tro, at man var i Tyskland. Hun er forresten en charmant lille Kone, fuld af *bon sens*, men paa den anden Side tillige overmaade kortsynet og ligefrem, saa at jeg i Grunden ikke rigtig kan forstaa, at Præsten kan komme ud af det med hende og endnu mindre, at Prinsessen kan passiare sine Timer saaledes bort med hende.»

Ebba lo. «Hvor De i Grunden ved ringe Besked. Man kan mærke paa alt, at De kun en Gang i Ny og Næ kommer sammen med Prinsesser. Tro De mig, der er Intet saa ubetydeligt, at det ikke kan interessere en Prinsesse. Jo mere Sladder, desto bedre. Tom Jensen har været i Indien og har ægtet en Sort, og Døtrene ere allesammen sorte, og Sønnerne ere allesammen hvide; eller Apotheker Brodersen har forgivet sin Kone, det hedder sig med Nikotin; eller da Forstkandidat Holmsen igaar Aftes sprang ud fra sin Elskedes Vindue, faldt han i en Kalkkule — jeg kan forsikre

Dem, saadanne Historier interessere vor Prinsesse mere, end hele det slesvig-holstenske Spørgsmaal, uagtet nogle paastaa, at hun er Sjælen deri.»

«Aa, Ebba, det siger De saadan hen i Vejret, fordi De er spydig og det morer Dem at drive alt paa Spidsen.»

«Jeg vil finde mig i Deres Udtalelse, fordi jeg hellere vil være saaledes end det Modsatte. Naa godt, jeg er spydig og bagtaler og hvad De ellers kan hitte paa; men der gaar ikke en Tøddel fra det, jeg nylig sagde om Prinsesser; jo mere kløgtige og vittige de Høitstillede ere og jo mere Sans og Øre de have for det Latterlige, desto sikrere og hurtigere naa de saavidt, at de finde de kedsommelige Mennesker akkurat lige saa pæne og underholdende, som de interessante.»

«Og det siger *De*! Er De da ikke selv en Gjendrivelse deraf? Hvad er da det, der har skaffet Dem Deres Plads i Prinsessens Hjerter? Det er jo dog kun det, at De er kløgtig og besindig, har Indfald og forstaar at tale og med et Ord er mere interessant end Grevinde Schimmelmänn.»

«Nei, det er ligefrem kun, fordi jeg er anderledes end Grevinde Schimmelmänn, der akkurat er Prinsessen til samme Nytte som jeg eller som Eriksen eller som Pentz eller maaske ogsaa . . .»

«. . . som Holk.»

«Det vil jeg ikke paastaa. Men lad os bryde af og hvile et Øieblik, skønt vi allerede i Forveien ere forsinkede, paa dette henrivende Sted, hvorfra vi have en smuk Udsigt til Bagsiden af Slottet. Se, alt træder saa vidunderlig deilig frem, Hovedtaget og de spidse

Taarntage til Venstre og til Høire, uagtet det Hele har den samme graa Farve.»

«Ja,» sagde Holk. «Det Hele træder fortræffelig frem. Men det er Belysningens Skyld, og Slotte bør ikke bygges med en saa speciel Belysning for Øie. Jeg mener, at de to Teglstensstaarne, hvori vi bo, de burde med deres prægtige røde Farve have været noget høiere, og saa skulde først Skifer- eller Spaantinden være kommen. Nu ser det ud, som om man fra den nederste Taarnluge skulde træde lige ud paa det store Skraatag, for at foretage en Spaseretur udenfor langs Tagrenden.»

Ebba nikkede, maaske fordi Slutningsbemærkningen var hende ligegyldig, og straks efter ilede de begge hurtig videre, fordi de mente at have opdaget, at Præsten stansede for at vente paa dem. Men da de kom nærmere, saa de, at det var noget andet, og at Schleppegrell, hvor knapt det end var med Tiden, dog endnu vilde gjøre opmærksom paa en særlig Seværdighed. Denne Seværdighed var hverken mere eller mindre end en udhulet Kæmpesten, der laa ved Veikanten, og paa hvis flade Fordybning de Ord vare meislede: «Christian den Fjerde. 1628.» Holk udtalte, da han kom nærmere, den Mening, «at det formodenlig havde været Kongens Yndlings-, Sidde- og Hvileplads», hvortil Schleppegrell bemærkede: «Ja, det var det; det var en Hvileplads — imidlertid ikke nogen regelmæssig Hvileplads, men kun for en eneste Gang. Og der knytter sig ogsaa en lille Historie dertil . . .»

«Fortæl!» raabte de allesammen til Præsten. Men denne trak sit Sølvkapseluhr frem, ved hvilket der hang en stor Uhrnøgle paa en noget slidt grøn Snor, og pegede paa Uhrskiven, der allerede viste ti Minuter

før tolv. «Vi maa skynde os, ellers kommer vi for silde. Jeg skal fortælle Historien ved Frokosten, forudsat, at den kan fortælles, hvorom jeg er i Tvivl.»

«En Præst kan fortælle Alting,» sagde Ebba, «tilmed i en Prinsesses Nærværelse. Thi Prinsesser ere i sig selv Lov, og hvad de godkjende, det kan ikke omstødes. Og saa tilmed vor Prinsesse! Jeg tør indestaa for, at hun ikke vil sige «nei»..»

Og idet de fremskyndede deres Gang, gik de hen mod Slottet.

To og tyvende Kapitel.

Kort før Klokken tolv vare de tilbage paa Slottet, lige akkurat tidsnok til, at de kunde indfinde sig hos Prinsessen i rette Tid. Pentz og Grevinde Schimmelmann, der havde Tjeneste, tog imod de Indbudne, og efterat Prinsessen, der traadte ind lidt efter, havde henvendt sig til hver Enkelt med et Velkomstord, forlod de Beboelses- og Modtagelsesværelset, for over Korridoren, der var rigt smykket med Karyatider og øien-synlig stammede fra en senere Tid, at begive sig til den store Herluf Trolle Hal, den selvsamme Hal, hvori de Aftenen iforveien ved Kaminilden og Fyrretræsfaklerne først havde taget de store Billeder i Øiesyn, saa godt det lod sig gjøre, og derpaa lyttet til det forklarende Schleppegrellske Foredrag. Ja, det var den samme Hal; desuagtet var der siden igaar foregaaet en Forandring, for saa vidt som det klare Dagslys — Middags-tiden havde atter bragt Solskin — nu faldt ind og gav det Hele et livligt Præg, et Indtryk, der yderligere forstærkedes ved et pragtfuldt Taffel, der næsten var smykket fantastisk med Blomster og gammelnordiske Drikkekar. Der var Pynt overalt, ogsaa Væggene vare smykkede. Dér, hvor de høie Paneler kom i Berøring

med Vægbilledernes brede barokke Rammer, hang der Mistel- og Rønnebærknipper paa Guirlander af Egeløv, medens der tværs igjennem Hallen gik en Væg af Cypresser og unge Grantræer, der skilte den mørke Baggrund fra den festlig oplyste Forgrund. Saa meget var tydeligt, at det Hele skulde have Julepræget eller, som Prinsessen udtrykte sig, i ethvert Tilfælde være et Forspil til Julefesten. Der var, i næsten overdaadigt Antal, hængt Oranger overalt i Grantræernes Grene, og smaa Kristusengle af Voks svingede deres Fane, medens der paa den skinnende hvide Borddug laa Kristtorngrene med røde Bær.

*

*

*

Og nu opfordrede Prinsessen ved en naadig Haandbevægelse de Indbudne til at indtage deres Pladser. I flere Minuter forblev alle tause eller lod det blive ved en Hvirken; men da det første Glas Cyper var tømt, var det glade Humør, hvorved denne Kreds udmærkede sig, ogsaa vendt tilbage. Hver enkelt lod sig det være magtpaaliggende — efter forudgaaet Opfordring fra Prinsessens Side — at berette om sin Skæbne i den sidste stormfulde Nat, og alle vare enige om, at det deilige Slot, hvori desværre alle Vinduer klirrede, og hvori man hvert Øieblik maatte være angst for, at Nordvestvinden skulde faa fat i En og blæse En bort, i Grunden mere var et Sommer- end et Vinterslot. «Ja,» sagde Prinsessen, «det er desværre Tilfældet; jeg kan ikke frikjende mit kjære Frederiksborg i saa Henseende; og hvad der næsten er endnu værre, jeg kan heller ikke gjøre noget imod det og nødes til at lade

Alting være, som det nu en Gang er.» Og nu fortalte hun med den Jovialitet, som hun udmærkede sig ved, at hun allerede før over Aar og Dag siden havde indgivet et høitideligt Andragende om «tætte Døre og Vinduer»; den paagjældende Forvaltnings- eller Bygningskommission havde imidlertid rent ud afslaaet hende det, fordi Slottets Beboelighed eller dog i det mindste Kaminernes Anvendelighed stod i den nøieste Forbindelse med, at de utætte Vinduer vedblev at eksistere; sluttende Vinduer vilde være ensbetydende med Kaminer, hvori Ilden ikke brænder. «Og siden jeg ved det, har jeg fundet mig i min Skæbne; ja, efter alt, hvad jeg hørte ved den Leilighed, vil jeg ovenikjøbet være glad, dersom vi ved en fortsat rigtig god Træk gennem Vinduer og Døre forskaanes for tilstoppede Skorstene og alle de Ulæmper, der ere en Følge deraf. Ærlig talt begynder jeg sommetider at blive angst for, at det en Gang kan gaa saaledes. Det ser vist slemt nok ud i Skorstenene her rundt omkring, og specielt i vor Skorsten formoder jeg, at der er en Skorpe af Rust, om muligt maaske fra Kong Christians Tider.»

Efter Nævnelser af Navnet «Kong Christian» var det saa godt som en Selvfølge, at Samtalen maatte henledes paa denne danske Yndlingskonges Frederiksborg-Dage, og det var næsten endnu mere selvfølgeligt, at Schleppegrell havde en Rigdom af Lokalanekdoter paa rede Haand om denne. Men efter nogen Tids Forløb afbrød Holk ham og sagde: «Nu have vi allerede i et Kvarterstid levet af Anekdoter om Kong Christian, men vi have endnu stadig ikke hørt Historien om Stenen udenfor med hans Navneinskription og dens

Aarstal 1628. Hvordan hænger det sammen med den Sten? De lovede os ude i Parken . . .»

Schlepppegrell vuggede tvivlraadig Hovedet frem og tilbage. «Det var naturligvis min Hensigt at fortælle den Historie,» tog han Ordet. «Men den er ikke stort bevendt, og De vil formodenlig føle Dem skuffet. Man fortæller nemlig, at det er den Sten, hvorved Christian den Fjerde straks den første Lørdag samlede Arbejderne omkring sig og allerhøiest personlig udbetalte dem deres Ugeløn, da han, efter sin Regjeringstiltrædelse begyndte at lede den store Ombygning af Slottet.»

«Det er det Hele?»

«Ja,» sagde Schlepppegrell.

Men derom vilde Ebba ikke høre Tale. «Nei, Pastor Schlepppegrell, De slipper ikke for saa billigt Kjøb; hvad De der siger, kan ligefrem ikke være Tilfældet. De glemmer, at enhver, der vil luske sig fra noget eller føre andre bag Lyset, fremfor alt maa have en god Hukommelse. Det er endnu ikke to Timer siden, vi hørte Dem sige, at De vilde fortælle om Stenen, dersom Prinsessen gav sit Samtykke. Naa, De kan da umulig have troet, at Prinsessen kunde falde paa at forbyde Dem at fortælle om Udbetalingen af Løn en Lørdag.»

Prinsessen gottede sig over Schlepppegrells Forlegenhed, og Ebba, der ikke havde i Sinde at trække sig tilbage fra sin udmærkede Position, vedblev: «De ser, De kan kun slippe ud af Deres forfærdelige Klemme, naar De fuldtud bestemmer Dem til at bekjende Kulør og giver os Historien, saaledes som den virkelig har tildraget sig.»

Schlepppegrell, der paa gammeldags Maner havde bundet Servietten tværs over Brystet, løsnede mekanisk Knuden, lagde Servietten ved Siden af sig og sagde: «Naa ligemeget, siden De ønsker det; der er endnu en anden Læsemaade, og om den hedder det ganske vist, at det er den korrekteste. Kongen spaserede ude i Slotsparken med Christine Munk, der var hans Gemalinde og paa den anden Side ikke var det, noget, som desværre forekommer mange Gange i vor Historie, og sammen med de Tvende var Prins Ulrik og Prinsesse Frits-Anna, og da de vare komne hen til denne Sten, satte de sig, for at passiare lidt. Kongen var saa naadig og elskværdig som ingensinde før. Men Christine Munk tav hele Tiden af Grunde, som Ingen til Dato kjender eller endog blot kan ane — eller hun havde maaske heller ingen Grunde — og hun sad og surmulede og saa saa gnaven ud, at det afstedkom stor Forlegenhed. Óg hvad der var det Værste ved den Sag var, at denne Christines Forstemthed varede ved og endnu ikke var forbi, da Aftenen nærmede sig og Kongen vilde ind i Sovekamret. Da fandt han Laas og Slaa for Døren og maatte se at komme til Ro paa et andet Sted. Og da noget saadant ingensinde tidligere var vederfaret Kongen, eftersom Christine ikke blot pleiede at være i godt Humør, men tillige var en af de allerkjærligste Kvinder, saa besluttede Kongen at for-evige denne mærkværdige Undtagelsesdag og lod Navn og Aarstal indmeisle i den Sten, hvor den gaadefulde ægteskabelige Tvist havde taget sin Begyndelse.»

«Naa,» sagde Prinsessen, «det er ganske vist en Grad mere intrikat, men alligevel langt fra skikket

til at fremmane Snerperiets skrækindjagende Spøgelse, hvad min kjære Schleppegrell synes at have gjort i Formiddags. Forresten apropos Snerperi! Igaar fandt jeg i en fransk Bog: «Snerperi er, naar man ikke længer er ung og smuk, ikke andet end et Fugle-skræmsel, der er blevet staaende, efterat Høsten er forbi». Ikke ilde; Franskmændene forstaa sig paa sligt. Men for ikke at glemme vort Thema: hvad Historien om Kong Christian og at han blev lukket ude angaar, saa kunde jeg ønske, at alle vore Konge- og Prinsehistorier, vare lige saa uskyldige, et Ønske, hvori Grev Holk sikkert vil give mig Medhold. Sig mig, Greve, hvad synes De om den Historie?»

«Ærlig talt, naadigste Prinsesse, saa finder jeg Historien for smaastilet og overhoved noget for ubetydelig.»

«For smaastilet,» gjentog Ebba. «Heri kunde jeg virkelig have Lyst til at modsige Dem. Det med Lønningsudbetalingen om Lørdagen, det var for ubetydeligt, men ikke *dette her*. En Kvinde, der sidder og surmuler og ser gnaven ud, er aldrig ubetydelig, og naar hendes daarlige Humør gaar saa vidt, at hun udelukker sin Ægteherre fra sit Kammer — jeg beklager, at jeg er nødt til at berøre dette Punkt, men Historien kræver Sandhed og ikke Tilsløringer — saa er det virkelig ikke ubetydeligt. Jeg paakalder min naadigste Prinsesse til Vidne og tager min Tilflugt under hendes Beskyttelse. Men saaledes ere de Herrer nutildags; Kong Christian lader denne Hændelse indgrave i Stenen, som en mærkværdig Historie, der skal tale til de fjerneste

Tider, og Grev Holk finder den for ubetydelig og for smaastilet.»

Holk saa, at han var kommen i Knibe, og da han samtidig gjorde den Opdagelse, at Prinsessen øiensynlig var i Humør til at stille sig paa Ebbas Side, snakkede han vrøvlevornt frem og tilbage, medens han skiftevis forsøgte paa at anslaa snart en alvorlig og snart en ironisk Tone: i en saadan Sag var det absolut nødvendigt, at man skelnede mellem et privat og et historisk Standpunkt; fra et privat Standpunkt var en saadan «Lukken ude» noget meget Bedrøveligt og næsten Tragisk; men en Konge, der blev lukket ude, var aldeles utilstedelig, ja, det burde slet ikke forekomme, og naar Historien alligevel beretter sligt, saa lader den sin Høihed og Værdighed fare og kommer ind i det, som han med Rette eller Urette havde kaldt for «smaastilet».

«Han trækker sig godt ud af det,» sagde Prinsessen. «Naa, Ebba, før Din Sag videre.»

«Ja, naadigste Prinsesse, det vil jeg ogsaa, og om jeg maaske end ikke kan gjøre det som en tysk Frøken, saa formaar jeg det ligefuldt som en fuldblods Skandinav.»

Stemningen blev livlig hos alle.

«Som en fuldblods Skandinav,» gjentog Ebba, «naturligvis paa mødrene Side, hvad der altid er det Bestemmende; Faderen betyder aldrig meget. Og lad os saa komme til vor Thesis. Ja, hvad Grev Holk siger, — naa ja, fra sit slesvigholstenske Standpunkt kan han muligvis have Ret med sin Forkjærlighed for det Store. For hans Protest mod det Smaastilede betyder jo naturligvis, at han guderer den store Stil. Men hvad vil

stor Stil sige? Stor Stil vil sige saa meget som at forbigaa alt, hvad der egentlig interesserer Folk. Christine Munk interesserer os, og hendes Forstemthed interesserer os, og hvad der fulgte ovenpaa denne Forstemthed hin mindeværdige Aften, det interesserer os endnu langt mere . . .»

«Og allermest interesserer Frøken Ebba os med sit overgivne Humør . . .»

«Hvoraft jeg i dette Øjeblik maaske har mindre end ellers. For saa vidt jeg kan være alvorlig, saa er jeg det nu. Men jeg paastaar i ethvert Tilfælde med enhver optænkelig Grad af Alvor og Oprigtighed og vil lade afstemme derom i enhver Pension for unge Piger, at Kong Henrik den Ottende med sine seks Koner slaar enhver Konkurrence i «stor Stil» af Marken og det ikke paa Grund af det Par Henrettelser — de findes ogsaa andetsteds — men paa Grund af de intrikate Bagateller, der gik forud for disse Henrettelser. Efter Henrik den Ottende kommer Maria Stuart, og efter hende kommer Frankrig med sin Rigdom af Ansigter, lige fra Agnes Sorel til Madame Pompadour og Madame Dubarry, men Tyskland kommer endnu langt fra. Og til allersidst kommer Preussen, Preussen med sin store Mangel paa det Omraade; hermed staar det ogsaa i Forbindelse, at nogle geniale kvindelige Skribenter have paadigtet den store Frederik et halvt Dusin Kjærlighedsæventyr, altsammen kun, fordi de ganske rigtig følte, at det slet ikke kunde gaa uden saadanne Historier.»

Pentz nikkede samstemmende, medens Holk vuggede Hovedet frem og tilbage.

«De nærer Tvivl, Greve, frem for alt maaske Tvivl om min Overbevisning. Men det forholder sig, som jeg siger. Stor Stil! Aa, jeg ved godt, at Menneskene bør være dydige, men de er det ikke, og dèr, hvor man finder sig i det, ser det i det Hele bedre ud end dèr, hvor man blot stiller Moralen til Skue. Et let-sindigt Liv fordærver Sæderne, men Dydskomedien fordærver hele Mennesket.»

Da hun havde sagt dette, faldt der en Voksengel ned fra et af de Grantræer, der stod omkring Bordet, just dèr, hvor Pentz sad. Han tog den op og sagde: «En falden Engel; der sker Tegn og Mirakler. Hvem kan det monstro være?»

«Ikke mig,» sagde Ebba leende.

«Nei,» bekræftede Pentz, og den Tone, hvori det blev sagt, bevirkede, at Ebba skiftede Farve. Men inden Misdæderen kunde faa sin Straf for det, blev der livligt som med trippende Fødder bagved Gran- og Cypressevæggen. Samtidig blev der givet Ordre, om end kun med sagte Stemme, og kort efter intonerede Børnestemmer en Sang, og et Par Strofer, som Schleppegrell havde digtet til denne Fest før Julen, klang gennem Hallen:

Knapt er Høsten endt en Gang,
 Alvorsfuldt den Vinter lang
 Alt man skuer frem at skride,
 Snart vil paa de Veie hvide
 Høres Kanekløkkers Klang.

Alt, hvad nylig fjernt og nær
 Var ved Farvepragt os kjær,

Er nu hvidt, ned Sneen vælder,
Og det gamle Aar nu hælder,
Skjønne Jul, velkommen vær'.

Dag, som lod det Under ske,
At mod Verdens Sorg og Ve
Blev vor Frelser født, vi skue
End Dig her, men snart vil lue,
Paa din Himmel Stjernen klar.

Tre og tyvende Kapitel.

Den lille Fest forud for Julen, der sluttede med en Passiar ved Kaminen — Grundtvig havde været Hoved-themaet — var trukket ud, til det var blevet mørkt, og Klokken var allerede over seks, da de brød op, efterat Prinsessen kort iforveien havde trukket sig tilbage til sine Gemakker. Holk ledsagede atter Ægteparret Schleppegrell, men denne Gang helt ind i selve Byen, og efterat han havde lovet, at han, saasnart han fik fri i den nærmeste Tid, vilde aflægge et Besøg i Præstegaarden og der tage Schleppegrells Samlinger i Øiesyn, vendte han tilbage til sit Taarnkammer, for her i Løbet af Aftenen at skrive forskellige Breve, til Asta, til Axel, til Frøken Dobschütz. Fra denne sidste var der Dagen iforveien, næsten umiddelbart før Prinsessehoffets Opbrud til Frederiksborg, kommet nogle Linier, hvori det meddeltes ham, at Kirstine ikke kunde skrive, fordi hun var syg. Det tør ikke paastaas, at denne Meddelelse gjorde et stærkt Indtryk paa ham. Han kjendte sin Hustrus Sandhedskjærlighed, desuagtet sagde han: «Hun er naturligvis forstemt, og det kaldes saa

Sygdom. Naar man vil, er man altid syg og er glad ved, at dette Paaskud gjør ethvert Lune berettiget.»

*

*

*

Den næste Morgen oprandt der paany en klar og skyfri Dag; det var blikstille, og Holk, der skulde melde sig til Tjeneste ved Middagstid, sad i Nærheden af Vinduet og saa over mod Hillerød Kirketaarn, hvis Veirhane skinnede i Solen; Husene laa fredelig dør; Tagene straalende og blanke, og hvis man ikke havde set Røgen stige opaf de høje Skorstene, saa kunde man føle sig fristet til at tro, at det var en fortryllet By. Intetsteds noget Menneske. «Hvor det maa være en Lykke at leve i en saadan Stilhed,» sagde han ved sig selv, og da det saa tydelig traadte frem for hans Sind, at Holkenæs havde den samme Stilhed, tilføiede han: «Ja, den samme Stilhed, men ikke den samme Fred. Hvor den Præst er misundelsesværdig! Han har sin Menighed, sine Stenhuggere og sine Mosefund, for nu slet ikke at tale om Herluf Trolle, og lader Verden derude gaa sin Gang. Hillerød er hans Verden. Ja, hvem kan i Grunden sige, hvad der foregaar inde i ham. Han synes saa rolig, som om han har gjort op med sig selv, saa fuldstændig i Fred, men er han det? Dersom det er sandt, at tre Prinsesser lige lukt efter hinanden, eller maaske ogsaa *a tempo*, forelskede sig i ham, saa forekommer en saadan Idyl mig dog som en tvivlsom Lykke — betragtet som en Afslutning paa alt dette. Det er ganske vist en endnu langt mere tvivlsom Lykke at ægte en Prinsesse, men naar man klogt lader det være og som eneste Løn for sin Klogskab ikke faar

andet end Smaakjøbstadslivet i Hillerød, saa maa man dog stadig beholde noget som Længsel tilbage. Det er en prægtig Kone, denne lille tykke Kugle af en Præstekone, men hun er aldeles uskikket til at bringe en Mand som Schleppegrell til at glemme Fortiden. Naar det kommer til Stykket, har enhver jo dog sin Forfængelighed, og Præsterne skulle just ikke være de sidste i saa Henseende.»

Han vedblev endnu en Stund at fantasere paa den Maade og gjennemgik ved den Leilighed endnu en Gang alt, hvad Gaarsdagen havde bragt ham af Billeder og Oplevelser, bortset fra den lille Festlighed hos Prinsessen: Spasereturen til Fredensborg, den flade Færgebaad med dens udspændte Reb, ved Hjælp af hvilken man kom over Parkgraven til den anden Bred, den vidunderlig deilige Udsigt til Bagsiden af Slottet med dets Skraatag og dets Taarne og endelig den udhulede Sten og Samtalen med Ebba.

«Ebba taler ligefuldt ikke venlig nok om Prinsessen og deri ser jeg paany et rigtigt Bevis paa, hvor daarlig Esprit og Taknemlighed forenes. Naar hun har noget Pikant paa Tungen, maa det frem, og Pieteten bliver ringet til Graven. Historien fra Stockholm . . . naa, om den vil jeg ikke tale, den er det bedst at opgive, skjønt der muligvis ogsaa der foreligger megen Grund til Taknemlighed; — men selv nu — alt, hvad Prinsessen siger eller gjør er Forkjælelse, og Ebba tager imod det, ikke blot som om det var en Selvfølge, men som om hun var Prinsessen overlegen. Men det er hun ikke; Prinsessen har blot en jævner Maade at udtrykke sig paa. Alt det, som hun igaar, rig paa Erfaring som hun er, sagde om den gamle Grundtvig,

var virkelig udmærket; derved kommer jeg til at tænke paa, at jeg saa faar Stof til en god Efterskrift i mit Brev til Frøken Dobschütz. Brevet er desuden iforveien blevet noget magert.»

Medens han sagde dette, tog han Plads ved Skrivebordet, der stod til Høire ved Siden af Vinduet og skrev paa den Side, der endnu var tom: «Endnu en lille Efterskrift, min kjære Dobschütz. Mellem vore Samtaler igaar var der da ogsaa en om Grundtvig. Schleppegrell havde stor Lyst til halvveis at gjøre ham til en Helgen; i saa Henseende støttedes han — naturligvis ironisk — af Pentz og Frøken Rosenberg. Men Prinsessen tog Sagen helt alvorlig, næsten lige saa alvorlig som Schleppegrell og sagde: «Grundtvig er en betydelig Mand og som saadan rigtig skikket til at være Danskernes Stolthed. Men han har alligevel en Feil, han maa bestandig have noget for sig selv og være forskellig fra Menneskeheden, selv fra Danskerne, og skjønt der paastaas om ham, at han stiller Danmark saa høit, at han for ramme Alvor tror, at den kjære Gud taler Dansk, saa er jeg dog overbevist om, at han fra den Dag, da dette kunde fastslaas som en Kjendsgjerning, med alt muligt Eftertryk vilde paastaa og bevise, at den kjære Gud talte Preussisk. Grundtvig kan ikke taale at være i Overensstemmelse med nogen.» Kjære Dobschütz, hele Tonen i vore Samtaler ved Bordet og om Aftenen har helt og holdent sit Udgangspunkt herfra, og jeg indfletter med velberaad Hu denne lille Historie i mit Brev, fordi jeg ved, i hvor høi Grad Kirstine interesserer sig for Præsteanekdoter og theologiske Stridsspørgsmaal. Og Spørgsmaalet om, hvilket Sprog Vorherre taler, kan maaske falde ind herunder. Endnu en Gang de hjer-

teligste Hilsener. Til Kirstine skriver jeg imorgen, om det saa kun bliver nogle faa Linier.»

Han kuverterede nu dette Brev til Frøken Dobschütz, samtidig de to andre til Asta og Axel og var lige færdig dermed, da det bankede. «Kom ind». Men denne Banken gjentoges kun, saa at Holk reiste sig, for at se om, hvad det var. Udenfor stod Karin, der saa forlegen ud, skjønt Forlegenhed hørte til hendes sidste Egenskaber. Hun overleverede Holk nogle Aviser og Breve, som Postbudet, der havde haft meget travlt, havde afleveret nede hos den naadige Frøken, for at spare Tid. Den naadige Frøken sendte Hr. Greven sin Hilsen og havde i Sinde sammen med Baron Pentz at foretage en Spaseretur i Parken hen til «Stenen» — Greven vidste nok til hvilken Sten. Holk smilede, undskyldte sig og indtog saa sin tidligere Plads, for at se, hvad den nyeste Post bragte. Under det i Øieblikket herskende politiske Havblik lovede Aviserne ikke meget; dem lagde han derfor til Side og undersøgte allerede samtidig Haandskrifterne paa de ankomne Breve. Det var ikke forbundet med noget Besvær at kjende dem: det ene var den gamle Petersens Haandskrift, det andet hans Gartners og dette her hans Svoger Arnes Haandskrift. Poststemplet «Arnevig» bekræftede det blot.

«Fra Alfred? Hvad vil han? Han opfatter virkelig ellers sin Magtfuldkommenhed som Majordomus tilstrækkelig vidtgaaende, saa at han ikke behøver at forstyrre mig med sine Spørgsmaal. Og det er en sand Lykke, at han gaar saaledes til Værks og i det Hele er, som han er. Her har jeg ikke Lyst til at befatte mig med Uldpriserne eller med Spørgsmaalet om, hvor mange fede Beder der pr. Skib skulle sendes til England. Det

bliver hans Sag eller Kirstines, og de forstaa sig desuden begge to meget bedre paa det end jeg; Familien Arne har altid været en Storhed paa Agrikulturens Omraade, hvad jeg i Grunden ikke kan paastaa om Holks; jeg for mit Vedkommende har bestandig kun taget Tilløb dertil. Hvad kan han altsaa ville? Men hvorfor bryde sit Hoved med Gisninger.»

Og dermed tog han Brevet og skar det op med en lille Elfenbenskniv, langsomt, thi han havde en Forudfølelse af, at Brevet ikke vilde indeholde meget glædeligt.

Og nu læste han:

«Kjære Holk!

Som Du ved, undlader jeg principmæssig at falde Dig til Byrde med Husholdningsanliggender fra Holkenæs under Dit Ophold i Kjøbenhavn. Det har hidtil heller aldrig været nødvendigt, da Din elskværdige Karakter gør det let at regjere i Dit Sted; Du har ikke blot den lykkelige Evne at gaa ind paa, hvad andre foretage, men den endnu lykkeligere at lade fem være lige, naar der en Gang indtræder et Undtagelsestilfælde. Og jeg vil straks paa Forhaand sige Dig, at jeg idag heller ikke skriver til Dig for vigtige Landhusholdningssagers Skyld og jeg har endnu mindre i Sindet i Almindelighed at komme tilbage til mine Yndlingsplaner, der, som Du ved, gaa ud paa: hellere Shorthorns end Oldenburger (Mælkebedriften har overlevet sig selv) og hellere Southdowns end Rambouillet. Hvad skulle vi nu med Uldproduktionen? Det er et for længe siden overvundet Standpunkt, der muligvis passer for Lüneburger-Heden, men ikke for os.

Londoner Cattle-Market, det er udelukkende *det*, der kommer i Betragtning for Godser som vore. Meat! Meat! Men lad det nu være nok hermed! Jeg skriver til Dig angaaende vigtigere Ting, angaaende Kirstine. Som Frøken Dobschütz vist allerede har meddelt Dig, er Kirstine lidende, alvorlig eller ikke alvorlig, som Du vil tage det. Hun behøver hverken at sendes til Karlsbad eller til Nizza, men hun er alligevel syg, syg i Sindet. Og deri er Du Skyld, kjære Holk. Hvad er det for Breve, som Du nu har skrevet i seks Uger, eller man kunde næsten fristes til at sige ikke har skrevet. Jeg forstaar Dig ikke, og naar jeg lige fra Begyndelsen af vort Ven-skab bestandig har bebreidet Dig: «Du kjender ikke Kvinderne», saa maa jeg nu stryge alt det Skæmte-fulde, som tidligere blandedes ind sammen med denne Bemærkning og med den bitreste Alvor sige Dig: Du forstaar virkelig ikke Kvinderne, men allermindst Din egen Kone, min dyrebare Kirstine. Vor dyrebare Kirstine vover jeg nu næppe at sige efter den Holdning, som Du viser. Jeg ser naturligvis nu tydelig, at Du bliver utaalmodig og har stor Lyst til at anklage netop mig som den, der er Skyld i og har lagt Grunden til hele den besynderlige Optræden, hvori Du har gjort Dig skyldig med lige saa stor Virtuositet som Konsekvens siden Din Afreise fra Holkenæs. Og dersom Du absolut vil give det Udseende af, at Din Opførsel skyldes mig og de Raad, jeg tidligere har givet Dig, saa kan jeg ikke frakjende Dig en vis Ret dertil. Ja, det er rigtigt, jeg har mere end een Gang raadet Dig til den Vej, som Du nu har slaæet ind paa. Men, min kjære Svoger, maa jeg tilraabe

Dig: *est modus in rebus*. Er jeg nødt til at gjøre Dig opmærksom paa, at i al vor Gjøren *Grænsen* er det afgjørende, og at det bedste Raad, — undskyld, at jeg derved bilder mig ind at forstaa mit eget Raad — sikkert kommer til at gjøre den modsatte Virkning, dersom den, der følger det, ikke holder sig indenfor den rette Grænse og ligefrem spænder Buen for stramt. Og det har Du gjort og Du gjør det endnu. Jeg har indstændig bedt Dig om at være paa Din Post overfor Kirstines Selvraadighed og optræde energisk overfor hendes Herskesyge, der skjuler sig bagved hendes Kirkelighed og tillige stadig suger ny Kraft deraf, og jeg har vist ogsaa, saadan ganske i Forbigaaende, givet Dig det Raad at forsøge det med Skinsyge og hos Din Hustru, min elskede Søster, at vække den Forestilling, at selv den sikreste Besiddelse ikke er urokkelig sikker og at selv den bedste Mand kan have sin svage Time. Ja, kjære Holk, i den Forstand har jeg talt til Dig, ikke letfærdig, men, hvis det Udtryk maa være mig tilladt, efter et vist pædagogisk Overlæg, og jeg fortryder ikke, hvad jeg har skrevet, og behøver heller ikke at tage noget af det tilbage. Men hvad har Du nu udrettet ved at anvende disse, efter min Mening i Realiteten rigtige Sætninger? Stiklerier, der maaske vilde have været paa sin Plads, ere blevne til Krænkelser, Naalestik ere blevne til giftige Pile og, hvad der er det Værste af alt, i Stedet for en Tilbageholdenhed, hvori man burde kunne skimte Kampen og det Besvær, som det volder at komme gjennem den, i Stedet for en saadan Tilbageholdenhed er der traadt en vis Flovhed og en forceret, og just derfor ikke altid heldig Stræben

efter at skjule denne Flovhed bag Sladdrehistorier fra Byen og Hoffet. Jeg har læst Dine Breve — der var ikke overdrevent mange, og den Bebreidelse, at de vare for lange, ramte ikke et eneste af dem — men Halvdelen af disse faa Breve vare optagne af den mildest talt noget besynderlige Fru Birgitte Hansens Skjønhed og den anden Halvdel af den ligeledes noget besynderlige Ebba Rosenbergs Aandrigheder. For Din Hustru, Dine Børn har Du i denne lange Tid ikke haft tyve Linier tilovers, bestandig kun Spørgsmaal, med Hensyn til hvilke man tydelig havde Følelsen af, at de ikke vare synderlig begjærlige efter Svar. Jeg tror, kjære Holk, at det er tilstækkeligt ligefrem at gjøre Dig opmærksom paa alt dette. Du er for retfærdig til, at Du stænger Dig inde overfor det Berettigede i den Anklage, jeg her reiser imod Dig, og Du er for god og har for ædelt et Hjærte til, at Du ikke øieblikkelig vil raade Bod paa det, dersom Du indrømmer det Berettigede i denne Klage. Det Øieblik, hvor der kommer et saadant Brev til Holkenæs, vil tillige være den Stund, hvor Kirstine vil være helbredet; lad mig haabe, at den maa være nærforestaaende. Som altid

Din Dig trofast og hjertelig hengivne Svoger
Alfred Arne.»

Holk blev saa greben af Indholdet af dette Brev, at han vægrede sig ved at læse begge de andre. Petersen skrev maaske noget lignende. Tiden var desuden kommen, hvor han skulde indfinde sig hos Prinsessen; han nærede iforveien Frygt for, at han ikke rigtig kunde skjule sin Sindsbevægelse for hende. Og han vilde i

Virkeligheden ogsaa have lidt Skibbrud i saa Henseende, hvis alt i Paladset ved hans Ankomst havde været som ellers og Prinsessen havde været i godt Lune. Men det var ikke Tilfældet, eftersom hun selv i Mellemtiden havde modtaget et Brev, der tog hendes Tanker fangen og berøvede hende Evnen til at bryde sig om Holks Betagethed.

Fire og tyvende Kapitel.

Det Brev, som Prinsessen havde faaet, var et Brev fra Kammerherre Baron Blixen-Fineke og lød saaledes:

«Deres kongelige Høihed!

I al Skyndsomhed den ærbødigste Meddelelse, at Hans Majestæt Kongen, der endnu idag vender tilbage til Kjøbenhavn fra Lyksborg, omgaas med den Tanke at tilbringe de næste Uger paa Slottet Frederiksborg, sandsynligvis indtil Nytaar; han har i ethvert Tilfælde i Sinde at feire Julefesten der. Kun faa Personer af hans nærmeste Omgivelse ville ledsage ham: Oberst du Plat maaske, Kaptain Westergaard og Kaptain Lundbye sikkert. Jeg ansaa det for rigtigt at underrette Deres Kongelige Høihed om denne Hans Majestæts Beslutning.

Deres Kongelige Høiheds underdanigste
Blixen-Fineke.»

Den første Tanke efter Læsningen af disse Linier var at rømme Valpladsen og vende tilbage til Kjøbenhavn endnu før Kongens Ankomst, altsaa om muligt endnu før Udløbet af de næste fire og tyve Timer.

Naar Kongen først var kommen, saa var et saadant Tilbagetog, om ikke umuligt, saa dog meget vanskeliggjort, fordi det, paa Grund af det personlig gode Forhold mellem Neveu og Tante, vilde træde for klart for Dagen, at Prinsessen blot vilde undgaa at være under Tag sammen med den af hende forhadte Grevinde Danner. En hurtig Beslutning var altsaa nødvendig, og «Afreise eller ei» det Spørgsmaal, der sysselsatte den Kreds, som var samlet omkring Prinsessen, fremfor alle Ebba, der nærede mere Haab om end Frygt for Muligheden af en hurtig Tilbagevenden. Thi om hun end havde en fint uddannet Sans for Naturen og hvor godt hun end syntes om Schleppegrell, skjønt hun til Tider viste sig opsætsig mod ham og hans evindelige Begeistring for det Gamle, saa satte hun dog alt i alt betydelig mere Pris paa Hovedstaden, hvor man havde Nyhederne seks Timer før og desuden en Theaterloge om Aftenen. Den store Hal i Frederiksborg var paa sin Vis et Pragtstykke, det var sikkert, og naar Lys og Skygge dansede paa Væg og Loft, saa havde det sin Romantik og kunde faa En til at gyse; men man kunde virkelig ikke i hele seks Timer, fra det blev mørkt til Sengetid, bestandig med samme Interesse stirre over paa Herluf Trolle og endnu mindre paa det store Søslag og det i Luften flyvende «Pletfri».

Ja, dersom Ebba skulde have truffet Afgjørelsen, saa vilde Tilbagereisen hurtig være bleven besluttet; men Prinsessen, der allerede af Overtro ikke gjerne vilde vige bort fra en Plet, som hun i Aartier havde været vant til at betragte som sin Juleaftensplet, fremturede i en vis Vankelmodighed — noget, der ellers var hendes Karakter fuldstændig imod — og blev glad, da

Holk bemærkede: «Undskyld, Deres kongelige Højhed, men er det da i det Hele afgjort, at Grevinden vil ledsage Kongen? Saavidt jeg ved, er Hans Majestæt opfyldt af Hensyn overfor Deres Kongelige Højhed og kjender ikke blot Deres Følelser, men respekterer dem ogsaa. I saa Henseende lader han sig ikke føre paa Vildspor af sin Tilbøielighed og kan det heller ikke, hvis Folket har Ret i den Tro, at Grevinde Danner har spundet ham ind i en Slags Hekseri eller Trolddom; men han kan meget godt fremture i sin Tilbøjelighed og dog lade Grevinden blive ovre paa Skodsborg. Saa besøger han hende hver Dag, hvad der maaske tiltaler ham endnu mere end at have hende omkring sig fra Morgen til Aften. Thi det at stirre paa hende hver Dag med elskovsfulde Øine, hvis en saadan Tid i det Hele har existeret for ham — det er dog sikkert nu et tilbagelagt Stadium.»

«Hvem ved,» sagde Prinsessen leende. «De, kjære Holk, betragter Fortryllelsen omtrent som en Slags Koldfeber og tror paa Dage, hvor han er forskaaet for Sygdommen. Det staar imidlertid ikke tydeligt for mig. Den rigtige Trolddom holder ingen Pause og udsætter Intet. Ræk mig forresten endnu en Gang Blixen-Finekes Brev, kjære Ebba, jeg vil studere omhyggelig, hvad han skriver. Han er en Mand, der bruger forsigtige Udtryk.»

Ebba bragte Brevet, og Prinsessen læste: «. . . Kun faa Personer af hans nærmeste Omgivelse ville ledsage ham, Oberst du Plat maaske, Kaptain Westergaard og Kaptain Lundbye sikkert.» . . . «Holk har Ret; Blixen-Fineke ved altfor godt, paa hvilken Fod vi staa, til at han ikke i det mindste skulde komme med en Hen-

tydning. Grevinden kommer *ikke*, og jeg forstaar at stille mig paa en god Fod med min Neveu. Han er en god Sjæl, elskværdig, det bedste Menneske af Verden. Vi behøve i ethvert Tilfælde ikke at tænke paa vor Afrejse allerede idag. Efter al Rimelighed kommer der ogsaa Brev fra Berling, og han vil sikkert udtrykke sig mindre diplomatisk end Blixen-Fineke.»

* * *

Den næste Dag kom der virkelig en Billet fra Kammerherre Berling, der bekræftede Kongens forestaaende Ankomst, men tillige bragte fuldkommen Beroligelse med Hensyn til Grevinde Danner. Grevinden vilde atter, efter eget Ønske, tage Ophold i Skodsborg og der modtage Kongens Besøg. Dermed var den Uro og Vaklen, hvori de havde befundet sig en Dag, fuldstændig fjernet, og det stod fast, at de blev. Men selv om det Modsatte var blevet besluttet, saa vilde der dog have stillet sig en uoverstigelig Hindring i Veien for Udførelsen af denne Beslutning: Prinsessen blev syg. Sygdommens Karakter blev ganske vist uopklaret, men hvad det saa end var, hun feilede — der blev tilsidst talt om en skjult, men ikke ondartet Nervefeber — saa indfandt Dr. Bie fra Hillerød sig dog tre Gange om Dagen, for at se til Patienten og tog regelmæssig Del i den Frokost, der serveredes for Hofetatens Personer og for det meste ogsaa i Dagens øvrige Maaltider. Dr. Bie var en Broder til Pastor Schleppegrells Kone, tilfælles med hende havde han den lille Figur, Embonpointet og de kloge, venlige Øine, tillige det, at han

var godt lidt af Prinsessen. Han gik med en Bambus-stok med Guldknep og Guldbriller, som han regelmæssig tog af, naar han vilde se noget, talte Pulsslagene høit som en Klaverlærer Takten, og holdt meget af at passiare om Island og Grønland, hvor han havde været Skibslæge i fjorten Aar. I al Almindelighed havde han overmaade meget mod Hovedstadsbeboerne. «Det er blevet Skik og Brug i Kjøbenhavn at more sig over Islænderne; men jeg vil blot her nævne Are Marson, der opdagede Amerika fem hundrede Aar før Columbus, og Erik den Røde og den skeløiede Ulf og hele hans Familie, lutter Helte og vise Mænd — det var altsammen Islændere, og jeg beklager, at Deres Kongelige Høihed aldrig har besøgt Øen. Det er en ganske eiendommelig Følelse at spise et Æg, der blev kogt i Geyser maaske i et Øieblik, hvor begge de ildsprudende Bjerge samtidig lyste. Det, at Islænderne læse vore Aviser tolv Maaneder for sent, bestandig Numret fra Aaret iforveien, det er altsammen en vigtig Kjøbenhavnertro; Islænderne skrive selv deres Aviser, det kunne de ogsaa, for der kommer hver tredie Dag et engelsk eller amerikansk Skib, og naar der i Rejkjavik skal vælges en Stiftamtmand eller om det saa blot er en Sysselmand, saa er det akkurat ligesaa interessant, som naar Kjøbenhavnerne vælge sig en ny Borgmester. Ak, Deres Kongelige Høihed, jeg kunde næsten fristes til at sige, at der i det Hele ikke er nogen Forskel paa en Landsby og en Hovedstad, der bor overalt Mennesker, som elske og hade hinanden, og om en Sangerinde slaar Triller i et Minut eller om en Spillekant spiller «den tapre Landsoldat,» det gør ikke nogen stor Forskel, i ethvert Tilfælde ikke for mig.» Naar han anstillede saadanne

Betragtninger, kunde han bestandig gjøre Regning paa den livligste Tilslutning fra Prinsessens Side, og naar Pentz og Ebba spurgte: «om Hendes Kongelige Høihed dog ikke muligvis vilde konsulere sin Livlæge, *Dr. Wilkins*, der iforveien ikke havde noget at bestille og af og til maatte erindres om, at han i Grunden dog kun trak sin Gage for en Sinekures Skyld,» saa afslog Prinsessen det og sagde: «Nei, jeg gaar endnu ikke paa Gravens Rand. Men dersom jeg gik paa Gravens Rand, saa vilde *Dr. Wilkins*, der læser alt, men ikke ved meget, heller ikke kunne holde mig tilbage. Bie gjør for mig, hvad et Menneske paa nogen Maade kan gjøre, og naar jeg har hørt paa ham en halv Times Tid og siddet sammen med ham i Enspænderkane under hans Historier eller spist Rødgrød sammen med ham hos Missionær Dahlstrøm, saa har jeg ved en saadan Lejlighed altid havt, hvad man kalder Lægens helbredende Nærværelse; *medico praesente*, saadan hedder det vist, hører Sygdommen op. Nei, Bie skal blive. Og hvad vilde hans Søster sige til en saadan Krænkelse, den rare, lille Præstekone, der anser ham for at være ligesaa berømt som Boerhave og for ramme Alvor tror, at man kan kalde den gamle Historie til Live igjen, og at man kan være fuldkommen tryk og overbevist om, at et Brev, der var skrevet fra Nord- eller Sydpolen under Adresse: »*Dr. Bie i Europa*» vilde komme ham i Hænde.»

*

*

*

Hvor lidet farlig Prinsessens Sygdom end var, saa trak den dog i Langdrag. Kongen, der imidlertid var kommen, var tilligemed Personerne i hans nærmeste

Omgivelse, flyttet ind i venstre Fløi, og indskrænkede sig til, hvad Prinsessen angik, hver Dag at erkyndige sig om hendes Befindende. Ellers saa man næppe nok noget til ham, hvad der dels stod i Forbindelse med hans hyppige Besøg ovre paa Skodsborg, dels med hans Levevis. Han holdt nu en Gang af Fornøielser i det Frie. Han gik paa Dyrejagt, paa Grævlingeagt, arrangerede Klapjagter eller ogsaa tog han Del i Udgravninger af Stenleier og Mosefund, ja sommetider tog han helt over til Vinderød og Arresødal, for derfra, hvor hans Baade laa, at seile ud paa den store Arresø. Holk, der kjendte Kaptainerne Westergaard og Lundbye meget godt fra Slesvig, hvor de en Tidlang havde ligget i Garnison, søgte at fornye Bekjendtskabet med dem, hvad der ogsaa lykkedes og af og til skaffede ham et Par Timers fornøjelig Passiar; men naar han saa igjen var alene og tænkte paa Holkenæs, paakom der ham en Følelse af knugende Forlegenhed og Bekymring. Det kunde ikke gaa saaledes i Længden. Korrespondancen mellem ham og Kirstine standsede fuldstændig; men selv Brevene fra Petersen og Arne vare endnu ikke besvarede. Denne sidstes Brev maatte i ethvert Tilfælde besvares — der var allerede gaaet en Uge, siden han modtog det —, medmindre han da ogsaa vilde ødelægge det med ham, der altid havde været hans bedste Ven og Raadgiver og maaske kun altfor ofte havde talt hans Sag i hans tidligere smaa Skærmydsler med Kirstine.

Det var en Dag, hvor han var fri for Tjeneste, og Dr. Bie, der kom fra Prinsessen, havde set ind til ham og bragt ham i en behagelig Stemning ved Bysladder fra Hillerød og smaa Doktorhistorier. Denne Stemning

vilde han ikke lade gaa ubenyttet hen; Stemning var allerede det halve Brev. Og hvad var det saa, naar det kom til Stykket? Kirstine var en Kvinde med mindre Sans for Fornøielser end ønskeligt og med mere Grundsætninger end nødvendigt; det var en gammel Historie, der ikke blev imødegaaet af nogen, næppe nok af Kirstine selv. Paa den Maade talte han endnu en Stund med sig selv, og da han mere og mere havde lullet sig ind i den Forestilling, at det Hele strængt taget kun var en Historie, der var pustet op til noget, eftersom der jo dog i Grunden ikke forelaa noget, tog han tilsidst Plads ved Skrivebordet og skrev:

«Kjære Arne!

Vær hjertelig takket for dit kjære Brev af 23. forrige Maaned, saa meget mere hjertelig, som jeg, efter saa mange Beviser paa Dine venskabelige Følelser for mig, meget godt ved, at Du, ved stærkt at frembære Dine Betænkeligheder med Hensyn til min Gjøren og Laden, kun lytter til Pligtens Røst. Men, kjære Arne, maa jeg spørge Dig, forelaa der virkelig en saadan Pligt? Har Du, der denne Gang træder i Skranken for Kirstine — ellers har det været for mig — ikke tillagt mig en urigtig Handling, der slet ikke eksisterer, blot for at værne om Din Klientindes Ret overfor mig? Alt Anklagemateriale mod mig er taget af mine egne egne Breve. Naa, disse Breve ligge nu ovre paa Holkenæs og jeg husker ikke længer alle Enkeltheder i dem, men naar jeg rekapitulerer deres Indhold efter Hukommelsen, saa kan jeg ikke finde noget, der kan gjøre en Beskyldning berettiget. Der er Familien Hansen, og der er Frøken Rosen-

berg, ved Skildringen af hvem jeg, som et engelsk Ordsprog siger, «har brugt mere Persille til Kyllingen, end det ubetinget var nødvendigt»; men et saadant Formeget burde for mit Vedkommende enten udlægges som Frimodighed eller som en Tilbøjelighed til at lade det Ridikule virke ved sig selv. Jeg mindes, at jeg i et af mine Breve har talt om den smukke Kaptajnsfrues halvveis eventyrlige Audiens hos Keiseren af Siam og i et andet om den pikante, men ganske vist noget frisindede Frøken Rosenberg som om en «David Strausz' Amanuensis,» og nu spørger jeg Dig, kjære Arne, om det er Ytringer, der gjøre Kirstines Pirrelighed og senere hen Dine skriftlige Bebreidelser berettigede? Jeg talte nylig om min Frimodighed, der for mit Vedkommende burde udtydes til det Gode, men vil i Modsætning dertil indrømme — og det er den eneste Indrømmelse, som jeg kan gjøre — at den rigtige Tone tilsidst er gaaet tabt i min Korrespondance med Kirstine. Fra det Øieblik, hvor man ser sig mistænkt, er det vanskeligt at forblive korrekt i Tone og Holdning, og det saa meget vanskeligere, som ingen kan sige sig fri og fuldstændig sikre sig mod Betænkeligheder og smaa Bebreidelser mod sig selv, naar først en Gang Tvivlen er bleven vakt. Hvad er det ikke altsammen, der kommer og besnærer os? Meget, alt. Men jeg kjender fra de religiøse Skrifter, der stadig kun altfor flittig kom ind i Huset, at Morten Luther alt en Gang har udtalt: «Vi kunne ikke forhindre, at de onde Fugle flyve hen over os, vi kunne kun forhindre, at de bygge Rede paa vort Hoved.» Ja, Svoger, det bliver derved: hvor mange Dyder Kirstine end kan rose sig

af at have, saa er der dog *en*, som hun ikke har, hun kjender ikke til Ydmyghed; hun, som er bleven gammel ved og opdraget i Troen paa en særlig Orthodoxy, hvoraf hun bestandig venter sig heldbringende Virkninger og Oplysning, hun kommer naturligvis ikke paa den Tanke, at hun ogsaa kan tage feil ligesom andre. Hun har bragt Asta til Gnadenfrei, og Axel til Bunzlau, det er Handler, der udelukker Svagheder og Vildfarelser, som andre, der rejse til Kjøbenhavn i Stedet for til Herrnhut, en Gang for alle ere underkastede. Og efterat jeg saaledes har ført mit Forsvar og mod Slutningen, mere end det er mig kjært, ombyttet den Anklagedes Rolle med Anklagerens, tager jeg Afsked og lægger min Sag i Din Haand; jeg stoler fuldkommen trygt paa, at Din Kløgt og fremfor alt ogsaa den Kjærlighed, som Du i samme Grad nærer for Kirstine og mig, vil lede alt til det Gode. Og hermed slutter jeg mit Brev. Som altid

Din Dig hjertelig hengivne

Holk.»

Da han havde lagt Pennen fra sig, tog han Papiret og stillede sig ved Vinduet, for endnu en Gang at gennemlæse det Hele, Linie for Linie. Der var meget, som han havde noget at udsætte paa, og naar der var et eller andet, som ikke tiltalte ham, mumlede han, «næsten lige saa doktrinær som Kirstine»; men Slutningen om den «særlige Orthodoxy» tiltalte ham, og endnu mere det Sted, hvor der var Tale om den Frimodighed, som han havde mistet, fordi man, saasnart man blev

anklaget, ikke kunde sige sig fri for Tvivl og Selvbebreidelser af og til. Hans Blik vedblev at være fæstet derpaa, indtil hans Tilfredshed dermed tilsidst svandt og han ikke kunde faa andet ud deraf, end Bekjendelsen af sin Brøde.

Fem og tyvende. Kapitel.

De smukke Dage, der havde varet i næsten hele November trods denne Maanedes daarlige Rygte, sluttede med Maanedens Ophør, og hæftige Nordveststorme begyndte, kun af og til afbrudte af Regnbyger, der ganske vist ofte allerede efter faa Timers Forløb paany veg Pladsen for en ny Nordvestvind. Dette Omslag i Veiret hidførte naturligvis ogsaa en Forandring i Livet paa Slottet; alle Spasereture, der ikke sjældent havde strakt sig til Fredensborg og mod Syd til Trollesminde, ja selv til Hillerød, holdt op, og i Stedet for de halvt tjenstlige Sammenkomster i den store Herluf Trolle-Hal traadte nu smaa Selskaber, der delte sig mellem «herovre og derovre» eller, hvad der vilde sige det samme, mellem begge Taarnene, og den ene Aften fandt Sted hos den ene, den anden Aften hos den anden af begge Hofdamerne. Prinsessen havde udtrykkelig ønsket det saaledes og hvor stiv og ceremoniel Grevinde Schimmelmann end var, saa besad hun som Værtinde stor Elskværdighed, saa at hendes «Aftener» kunde kappes med Ebbas. Selskabets Sammensætning var bestandig den samme: først Prinsens Hofstat, saa Ægteparret Schleppegrell og Kongens to Adjudanter, af hvilke Lundbye var

Hof- og Verdensmand, medens Westergaard var mere jævn, smaa selskabelige Nuancer, som blot bidrog til at forøge det Tiltrækkende i Omgangen med dem. Ja, de saa hinanden daglig; der skiftedes stadig kun mellem Taarnet til Venstre og Taarnet til Høire, og ligesom Selskabets Sammensætning var den samme, saaledes var ogsaa Formen for Morskaben den samme: den indskrænkede sig til Læsning af Lystspil og Deklamation og, under ekstraordinære Forhold, til Arrangement af Tableauer. Men for Pentz og Grevinde Schimmelmans Skyld blev der ogsaa en Gang imellem spillet Whist, der saa efter Aftensbordet gik over til en lille, meget uskyldig Hasard. Ebba vandt altid, fordi hun, som hun sagde, «havde Uheld i Kjærlighed». De bleve oprømte til Kaadhed og medens der naturligvis blev klaget over det evindelige Storm- og Regnveir og endnu mere over Prinsessens Sygdom, der ikke vilde faa Ende, indrømmede de dog samtidig, at de kunde takke denne foregivne Ulykke for al den Lykke, som de kunde glæde sig ved.

Saaledes gik det til den anden Advent; da slog Veiret igjen om, med den skarpe Nordostvind, der nu indfandt sig, kom der ogsaa straks en stræng Kulde, der straks den første Nat bedækkede alle Sumpe og Regnpytte og allerede Dagen efter ogsaa den lille Slotssø med Is. Efter Slotssøen kom Turen saa til den brede Parkgrav, der mod Øst og Vest stod i Forbindelse med Esrom- og Arresø, og da der saa atter en Uge senere kom den Efterretning, at ogsaa selve de store Søer, i det mindste ved deres Bredder, vare belagte med stærk Is, blev den næste Dag — efterat Dr. Bie havde svoret paa, at en Udflugt i klart Frostveir just var det,

der snarest vilde hidføre en Forandring i Prinsessens sygelige Tilstand, der, det var hans Udtryk, hidrørte fra «Slot-Malaria» — bestemt til en Kanetur eller til Skøiteløb paa Arresø.

Og nu var den Dag kommen, solklar og frisk som alle de foregaaende, og kort før Klokken to mødtes de paa det os velbekjendte Sted, hvor Rebfærgen nu laa indefrossen i Isen. De, der mødtes der, vare først og fremmest Prinsessen selv med Holk og Ebba, saa Schleppegrell og de to Adjudanter. Pentz var udebleven, fordi han var for gammel, Præstekonen, fordi hun var for korpulent, medens Eriksen og Grevinde Schimmelmann ikke turde udsætte sig for den temmelig skarpe Nordostvind, der herskede. Men selv disse fire havde ikke villet give Afkald paa et vist Kvantum Deltagelse; de havde sat sig i en lukket Vogn, vare kjørte iforveien og vilde vente paa den Halvdel af Selskabet, der var mere hærdet mod Veiret, i en lille Gjæstgivergaard, der laa lige ved det Sted, hvor Parkgraven udmunder i Arresø.

Ved Siden af Færgen, som Tjenerskabet, der var sendt iforveien, havde forvandlet til et Modtagelses- og Tilflugtstelt, stod der en elegant Kane, og da Prinsessen havde faaet Plads i den og ved Hjælp af al Slags Pelsværk var bleven beskyttet mod Forkjølelse, dreiede det sig for de ledsagende Skøiteløbere endnu kun om det Spørgsmaal, hvem der skulde gaa i Spidsen og for det andet om, hvem der skulde nyde den Ære at styre Prinsessens Kane over Isen. Man bestemte sig hurtig for, at Schleppegrell, der havde størst Lokalkjendskab, skulde føre Toget, men Holk skulde styre Prinsessens Kane, medens Frøkenen med begge Officerer ved Haan-

den skulde slutte sig tæt til dem. Efterat denne Bestemmelse var truffen, blev der da ogsaa virkelig brudt op, og eftersom de allesammen vare meget dygtige Løbere, Kostumet desuden godt og klædeligt valgt, saa var det en Fornøjelse at se Toget fare over den glatte Isflade. Mest imponerende virkede Schleppegrell, der den Dag mere lignede en hedensk Gud end en kristen Apostel; hans Kappekrave flagrede høit ovenover Hatten med den brede Skygge, medens han med stedse større Kraft stødte Isstaven i Isen, for at komme hurtigere frem. Prinsessen var glad ved, og udtalte det ogsaa til Holk, at se sin «Stifinder» ile saa fantastisk fremad foran sig, men den Skjønhedssans, hvoraf hun, trods hendes manglende Sans for Orden og Elegance, i saa høi Grad var i Besiddelse af, vilde have følt sig endnu mere tiltalt, derom hun tilfældigvis havde set tilbage, og tillige kunde have haft Billedet af de efter hende følgende Trende for Øie. Ebba, der havde heftet Kjolen op og gik i høie Skøitestøvler, bar en skotsk Hue, hvis Baand flagrede for Vinden; medens hun snart rakte sin Ledsager til Høire Haanden, snart Ledsageren til Venstre, lignede hendes Isløb en Dansetur, hvori hun med voksende Hurtighed bevægede sig fremad, skjønt hun gjorde vidtgaaende Sidebevægelser. Den Vei, der skulde tilbagelægges, var ikke stort kortere end en Mil, men forinden der endnu var gaaet en halv Time, skimtedes allerede den høit beliggende Gjæstgivergaard, hvorfra en klar Røg steg i Veiret og bagved den Arresøens store Flade, skinnende og lysende saa langt Isen gik, og derpaa blaalig glitrende der, hvor den endnu isfri Sø strakte sig mod Havet.

Da Schleppegrell saa Maalet for sine Øine, svin-

gede han triumferende Isstaven, fremskyndte det alt iforveien hurtige Tempo om muligt endnu mere og naaede i den korteste Frist helt hen til Gjæstgivergaarden, paa hvis udbyggede Trappe Pentz og Grevinde Schimmelmänn og sammen med dem den lille Præstekone allerede stod og sendte de kommende Gjæster deres Hilsen, medens de viftede med deres Tørklæder. Kun Eriksen var, som det senere viste sig, bleven tilbage i Gjæstestuen med en Æske Kachou i Haanden. Holk, der havde lagt den ene Haand paa Ryggen af Kanen, tog med den anden Haand til Hatten, og allerede i næste Øieblik holdt han ved en lille Bro, hvis Brædder fortsattes lige op til Slottet. Pentz, der imidlertid var kommen til, bød Prinsessen sin Arm, for at føre hende opad Skraaning, medens Schleppegrell og begge Kapteiner fulgte efter, og kun Holk og Ebba stod endnu paa Broen og saa først efter dem. der gik iforveien og saa paa hinanden. I Holks Blik laa der noget ligesom Skinsyge, og da Ebbas Øine syntes at svare derpaa med et halvt spodsk: «Enhver er sin Lykkes Smed», greb han med Voldsomhed hendes Haand og pegede mod Vest, langt ud, hvor Solen var ved at gaa ned. Hun nikkede samstemmende og næsten overgivent, og nu foer de, ret som om de Tilbageblivendes Forundring blot var dem endnu en Spore mere, hen mod det Sted, hvor Vandarmen med den straalende Isflade stedse blev mindre og mindre, inden den tabte sig i Arresøens store Flade. De rykkede Faren stedse nærmere, og nu lod det i Virkeligheden til, at de Tvende vilde over det endnu kun faa hundrede Skridt brede Isbælte og ud i den aabne Sø; deres Blikke mødtes og syntes at sige: «Skal det være saaledes?» Og

Svaret var allermindst nogen Benægtelse. Men i samme Øieblik, som de vilde passere gennem den Række smaa Grantrær, der betegnede den sidste Sikkerhedsgrænse, dreiede Holk med en hurtig Vending til Høire og rev ogsaa Ebba med sig.

«Her er Grænsen, Ebba. Skal vi sætte ud over den?» Ebba stødte Skøiten i Isen og sagde: «Den, der tænker paa tilbage, vil tilbage. Og jeg er tilfreds dermed. Eriksen og Schimmelmann vente os desuden, — Prinsessen maaske ikke.»

Seks og tyvende Kapitel.

En Time efter Solnedgang, da, for at citere Pentz, Holk og Ebba «fra deres Ishavsexpedition atter vare vendte tilbage til betryggende Forhold, tiltraadte de i en Charabanc med Tag over og velforsynede med Tæpper, en Charabanc, hvori der var Plads til alle, Hjemveien til Frederiksborg. Underveis drøftedes den «romantiske Undvigelse», trods begge Flygtninges Nærværelse, med øiensynlig Forkjærlighed, og den Tone, hvori det skete, lod ingen Tvivl tilbage om, at de betragtede det Hele som noget forholdsvis harmløst, som slet og ret Kaadhed, hvortil Ebba maatte have forledt den stakkels Holk, der maatte have givet efter enten med det Gode eller med det Onde. Paa den Maade udtalte de Fleste sig og kun Prinsessen kunde, stik mod hvad hun pleiede, ikke bekvemme sig til at stemme i med i den lystige Tone; hun tav tvertimod, noget, der imidlertid i ethvert Tilfælde var paafaldende for begge Adjudanter, om end ellers ikke for nogen; ved denne Taushed randt nemlig nogle halvveis ængstelige, halvveis bekymrede Bemærkninger, som alt iforveien vare gjorde fra Prinsessens Side, dem i Hu. «Ebba elsker at lege med Faren,» saaledes var Samtalen begyndt inde i Gæstgivergaarden,

«og det skal hun ogsaa have Lov til, fordi hun har Talent til med Kløgt at trække sit Hoved ud af Slyngen. Hun bærer rimeligvis for alle Tilfældes Skyld et Redningsbælte under Pelsjakken. Men ikke enhver er saa klog og saa forsigtig og allermindst vor gode Holk.» Alt dette var bleven sagt saadan halvveis skæmtende ved Kaffeboardet, medens Holk og Ebba endnu vare derude; men Alvor laa utvivlsomt skjult bag Skæmten.

*

*

*

Henad Klokken seks vare de tilbage i Slottet, og da de straks efter havde taget Afsked med Prinsessen, der endnu bestandig holdt af at tilbringe Aftenen alene, sagde de ogsaa Farvel til hinanden indbyrdes, men ganske vist tilraabte de hinanden gjensidig: «Paa Gjen-syn iaften.»

«Og i hvilket Taarn?» spurgte begge Kaptainer, der for Tjenestens Skyld i de sidste Aftener havde maattet svigte i den lille Kreds.

«Naa, i Ebba-Taarnet. Og ikke senere end Klokken otte. Enhver der kommer senere, betaler en Bøde.»

«Hvilken?»

«Det vil vise sig.»

Og derefter gik enhver op paa sit Værelse, efterat Schleppegrell først havde lovet at bringe sin Svoger, Dr. Bie med.

Ægteparret Schleppegrell og Bie, der havde den længste Vej, vare naturligvis de Første og de mest Punktlige; eftersom det i Mellemtiden saa smaat var begyndt at sne, indfandt de sig paa den nedre Taarnkorridor bestrøede med smaa Sneflokke; fra denne

Korridor førte en Vindeltrappe først op til Ebbas og saa høiere op til Holks Værelse. Hvad der iøvrigt forefandtes i tredie og fjerde Etage, det havde hidtil ingen af alle Taarnbeboerne skænket en Tanke, ikke en Gang Karin, der, siden det var blevet koldt, kun havde ladet sig det være magtpaaliggende at sidde saa varmt som muligt, for det Første for sin egen og for det Andet for en ung Gartnerkarls Skyld, med hvem hun havde knyttet et intimt Forhold straks under de første fire og tyve Timers Ophold i Frederiksborg. I sligt var hun overmaade erfaren og Varme var, det vidste hun, kun til Gavn for Kjærligheden. Idag havde hun da ogsaa igjen sørget for rigtig Hygge, og da Gjæsterne fra Hillerød følte sig behagelig berørt ved den Temperatur, der herskede i Korridoren, sagde Dr. Bie, medens han klappede Karins Haand: «Det er rigtigt, Karin, I svenske Piger, I forstaar det. Hvorledes bærer Du Dig i Grunden ad med at faa det saa varmt her i Korridoren? Der er jo saa deiligt her, at man kunde fristes til straks at sætte sig her paa Trappen og tilbringe Aftenen hos Dig.»

Schleppegrell, der kun altfor godt kjendte sin Svogers Maade at være paa fra hans Liv som Skibslæge, tilkastede denne et Blik, der opfordrede til mindre Fortrolighed, men Karin, der holdt meget af at staa paa en god Fod med enhver og ingenlunde mindst med gamle Skibskirurger, pegede paa et Sted paa Væggen, der laa bagved Trappegangen og som just begyndte at gløde i Midten. Og ved at træde nærmere, saa vor Ven Bie da ogsaa, at der her befandt sig en vældig stor Ovn, der var bygget ind i Væggen, dens Forside udmundede naturligvis i Karins Kammer, medens den

prunkløse Bagvæg, der kun bestod af Teglsten og en stor Jernplade, ophedede hele den nederste Korridor og tillige med den den halve Trappe. «Fortræffeligt,» sagde Bie, «fortræffeligt. Det skal jeg bringe paa Bane hos Slotsforvalteren og anbefale til Efterligning. Jernovne med saa at sige dobbelt Opvarmning, Korridor og Stue paa en Gang. Ovre hos Grevinde Schimmelmann, der ganske vist ikke har nogen Karin til Hjælp, hersker der bestandig en nederdrægtig Kulde, man fryser, saa det er en Gru og Grevinde Schimmelmann naturligvis med. Og saa skal man bestandig hjælpe paa de evindelige Katarrher, for slet ikke at tale om frosne Hænder og røde Næser. Det er en sand Guds Lykke, at Grevinde Danner ikke er her. Hun har imidlertid sin Livlæge og ikke at forglemme ogsaa mere Varme. Ellers vilde hun ikke være den, hun er.»

Schlepppegrell var øiensynlig af en anden Mening end Svogeren med Hensyn til de Forslag, som denne kom med angaaende Bygningens Forbedring. «Jeg er fuldstændig derimod, Bie. Lad Taarnene være akkurat som de er.»

«Aa Gud,» sagde Bie leende. «Du har igjen historiske Betænkeligheder. Et Taarn, hvori man har frosset i to hundrede Aar, det skal man vedblive at fryse videre i. Det kalder I saa Pietet, og Præsterne have maaske endnu et høitideligere Udtryk for det. Jeg for mit Vedkommende er stemt for at have det varmt.»

«Ja,» sagde Schlepppegrell, «det er et Særkjende for alle Nordpolsfarere. Jo nærmere man er ved Nordpolen, desto mere bliver man tilbøielig til at krybe i Kakkelovnskrogen. Du siger, at Du vil gaa hen

til Slotsforvalteren og anbefale den Reform. Naa, jeg skal gaa med, naar Du gaar, og medens Du foreslaar en Dobbeltovn, der ovenikjøbet halvveis skal være af Jern, skal jeg foreslaa at rive denne ene ud af Væggen. Det er den største Letsindighed. Der er Granæbler og Fyrretræ overalt og Gulvene og Bræddeskillerrummene ere saa ormstukne som Fyrsvamp.»

Under disse Ord vare de naaede opad Trappen og traadte ind hos Ebba, hvor alt allerede var festlig forberedt: Lamperne og Lysene brændte, og det allerede dækkede Bord var flyttet saa langt ind i den dybe Vindusnische, som det lod sig gjøre. Alt var rummeligt og overskueligt. Inden der var gaaet ti Minuter, herskede der i hele Rummet en Summen imellem hinanden, og et Overblik blev først paany muligt, da Flertallet havde taget Plads ved to Spilleborde, der hurtig vare gjorte i Stand, til Venstre Grevinde Schimmelmänn med Pentz og Lundbye, til Høire Præstekonen med Eriksen og Westergaard. Holk og Bie, der gjerne vilde have spillet med og forandret Whisten med blind Makker til en rigtig Whist, maatte renoncere paa at spille, fordi Schleppegrell principmæssig ikke rørte Kort og man dog ikke godt kunde lade ham være alene. Ganske vist var Ebba endnu tilbage; som Værtinde maatte hun imidlertid ofre mindst nogle Øieblikke paa hver enkelt, og skjønt Bordet var omhyggelig dækket iforveien, var der dog endnu meget at gjøre, og de Vink, hun gav Karen og Gartneren, som hjalp med, syntes ikke at ville faa Ende.

Efterat Holk og Bie havde fundet sig i, at man renoncerede paa deres Deltagelse i Spillet, havde de

tilsidst trukket sig tilbage til en Krog, der dannedes lige ved Siden af Alkovenischen ved en fremstaaende Vægsøile. Her kom de da ogsaa snart i en intim Samtale, som den stedse videbegjærlige Holk naturligvis forstod at dreie saaledes, at Island kom paa Bane.

«Ved De, Dr. Bie, at jeg ligefrem misunder Dem, at De som Skibslæge har havt Leilighed til at opholde Dem deroppe, ikke paa Grund af Skørbugen og Amputationerne, der naturligvis ogsaa forekomme, men paa Grund af det Ethnografiske . . .»

Bie, der kun var en høiere Feltskærer og maaske endnu aldrig havde hørt Ordet «ethnografisk», fór noget op og vilde have havt ondt ved saadan uden videre at aflægge Regnskab eller svare, men Holk, der gik fuldstændig op i sin Spørgelyst, lagde ikke Mærke til det og vedblev: «Ja, dersom Island blot var et eller andet ligegyldigt Noget for os, der i Grunden slet ikke vedkom os, naa, saa kunde man holde igjen med sin Interesse; men Islænderne er jo halvveis vore Brødre og bede hver Søndag for Kong Frederik akkurat lige saa godt som vi og maaske endnu bedre. Thi det er alvorlige og fromme Mænd. Naar jeg saa tænker paa, at man saadan lever sit Liv aldeles ligegyldig og aldeles ikke kjender noget til det, som man i Grunden burde vide rigtig Besked om, saa skammer jeg mig og gør næsten mig selv Bebreidelser. Hvad vilde vel, — det har min gamle Ven Pastor Petersen ovre i Slesvig forsikret mig hundrede Gange — hvad vilde vel for Exempel hele den germanisk-skandinaviske Literatur være, dersom vi ikke havde havt Snorre Sturleson, denne Islændernes Stolthed? Hvad vilde Edda og saa meget andet være? Ingenting. Nu spørger jeg

Dem, Dr. Bie, har De under Deres islandske Dage stødt paa alle disse Ting som paa Noget, som Enhver kjender og elsker, synger og taler om, Kvinderne og Pigerne i Spindestuerne, og Mændene, naar de drage ud paa Sælhundefangst?»

Schleppegrell, der havde hørt paa alle disse Spørgsmaal, blev forlegen paa sin Svogers Vegne, men Bie havde imidlertid selv taget sig sammen og sagde med godt Humør: «Ja, det ved min Svoger Schleppegrell, som ikke var der, i Grunden langt bedre; Personer, som ikke have været der, ved bestandig alting bedst. Om Islænderne ved jeg blot, at deres Senge kunde være bedre, skjønt de saa at sige have Edderfuglene lige udenfor Døren. Og Fjerene ere i Virkeligheden ogsaa gode, og man ligger ogsaa varmt i dem, hvad der, oprigtig talt, dog altid bliver Hovedsagen deroppe. Men Linnedet, det er den svage Side. At Traadene sommetider ligge tykke som Seilgarn ved Siden af hinanden, naa, det kan endda gaa an; men det kniber med det, som Englænderne kalde *cleantiness*. Man mærker i altfor høi Grad, at der er mere Is end Vand der, og at Vaskerpigerne ere glade, naar de igjen kunne putte Hænderne i deres Pelshandsker. Det er ikke noget Renlighedens Land, saa meget er sikkert. Men der er en Laks, der er *comme-il-faut*. Og hvad saa Drikkevarerne angaar! Nogle tænke bestandig blot paa islandsk Most; naa, det er der ogsaa, men jeg kan forsikre Dem, Hr. Greve, jeg har intetsteds i Verden fundet en bedre Whisky, ikke i Kjøbenhavn, og ikke i London, ja ikke engang i Glasgov, hvor det Fineste af det dog har hjemme.»

Samtalen om Island fortsattes endnu en Stund, og

Schleppegrell, der i Begyndelsen bestandig kun havde fulgt Samtalen med Forlegenhed, gottede sig tilsidst over, at Bie med saa stor Snedighed forstod at gaa udenom, naar Holk uafbrudt vilde lede Samtalen ind paa det «Høiere». Ebba, der fra Tid til anden traadte til, lo, naar hun opdagede, at Samtalen endnu stadig dreiede sig om det samme, og vendte sig saa paany hurtig om mod Spillebordene, hvor hun tog den Blindes Kort snart til Gavn og Glæde for Præstekonen og saa igjen for Grevinde Schimmelmänn og lagde dem paa Bordet, indtil Pentz, der sad og tabte hele Tiden, protesterede derimod. Intet var Ebba mere kjærkomment, og idet hun igjen opgav sin Gjæsterolle ved Spillebordet, gav hun sig til at sysle ved Kaminen og kom Kul og Enebærbuske paa Ilden, der var i Færd med at gaa ud, ganske vist bestandig kun lidt, fordi de mange Lys, som brændte, alt iforveien sørgede for, at man ikke mærkede noget til Kulden, der herskede udenfor. Tilmed var den Kulde, der havde hersket om Dagen, i en kjendelig Grad taget af, siden de første Sneflokke faldt, og kun Blæsten var taget til, hvad man kunde mærke, naar Karin, der smilende og vevrt besørgede Serveringen, traadte ind ad Døren med en eller anden Bakke.

Nu var Klokken ti, Spillet forbi, og medens Spillebordene bleve flyttede til Side, for at der kunde skaffes Plads, blev Spisebordet, der kun var dækket paa tre Sider, fordi Ingen vilde have Kaminilden i Ryggen, stillet midt i Værelset. Grevinde Schimmelmänn havde Hæderspladsen i Midten, Holk og Pentz ved hendes Side; saa kom de fire andre Herrer til Høire og Venstre, medens Præstekonen og Ebba

sad ved de to Bordender, for at de herfra bedst kunde have et Overblik over det Hele og, om det gjordes nødig, gribe ind, hvis der savnedes noget. Stemningen, der allerede iforveien havde været god, blev endnu bedre, hvortil Dr. Bie bidrog i særlig Grad, thi som Bordgjæst havde han Fortrin i de mest forskellige Retninger. Han kunde nemlig ikke blot fortælle Historier og udbringe Skaaler, men han havde fremfor alt en afgjort Virtuositet i at le, hvilket satte ham i Stand til at ledsage ikke blot sine egne, men ogsaa andre Folks Anekdoter med et ukritisk Bifalds sande Lattersalver; derved rev han alle med sig, selv saadanne, der slet ikke vidste, hvorom det egentlig dreiede sig. Selv Grevinde Schimmelmänn morede sig til alles Tilfredsstillelse i en ganske umiskjendelig Grad derover, hvilket iøvrigt ikke udelukkede, at Stemningen ved Bordet i kjendelig Grad blev endnu mere løftet, saasnart hun trak sig tilbage, hvilket fandt Sted hver Gang Klokken elleve. Der var imidlertid ogsaa noget andet, der bidrog til, at Stemningen blev mere løftet, nemlig den svenske Punch, der just ikke regelmæssig, men i ethvert Tilfælde idag blev serveret i en stor Sølvterrin. Alle excellerede i Lovtaler over den, aller mest Bie, der da ogsaa reiste sig ved det femte Glas, som han var naaet forholdsvis hurtig til, for med Damerens naadige Tilladelse at udbringe en Skaal. «Ja, en Skaal, mine Damer. Men hvem skal den gjælde? Naturligvis vor elskværdige Værtinde, i hvem vort svenske Broderfolk — lige som vi et Havets, et Søens Folk — saa at sige har fundet sit høieste Udtryk. Af dette Hav er, som vi alle vide, Skjønheden født og baaren, men af det nordiske Hav tillige det nordiske Mod,

det svenske Mod. Jeg var ikke Vidne til, hvad denne Eftermiddag har oplevet af saadant ægte nordisk Mod, men jeg har hørt Tale derom. Og at svæve paa Dødens Rand, — et Feiltrin, og Dybet har os for bestandig, det er Livets høieste Tilløkkelse. Og dette Liv er nordisk Liv. Hvor Isen begynder, der har Hjertet sin høieste Flamme. Leve Norden og leve dets skjønneste, dets modige Datter!»

Alle Glas klang sammen og Flugten til Arresø blev paany Gjenstand for skæmtefulde Bemærkninger, som den alt flere Gange havde været den Dag. Pentz troede, at hverken Holk eller Ebba havde ment det alvorlig; han morede sig med at fortsætte med sine Drillerier og udmaalede med Glæde, hvad der vilde være blevet af dem begge, hvis en Isflage, med et Grantræ ovenpaa, havde løsnet sig under dem og baaret dem ud paa aaben Sø. De vilde maaske saa begge være landede i Thule. Eller — det vilde de maaske heller ikke, og de vilde paa deres Isflage ikke have havt andet end det lille Juletræ uden Nødder og Marzipan. Og Holk vilde saa have dræbt sig selv og tilbudt sit Hjerteblod. I gamle Dage vilde sligt have hændet.

«I gamle Dage,» sagde Ebba leende. «Ja, hvad er der ikke hændet i gamle Dage! Jeg vil ikke rose mig af, at jeg kjender synderlig til Historien, det overlader jeg til andre, og om Oldtidshistorien kan jeg nu aldeles ikke tale med; men man behøver blot at kjende en lille Smule til den trojanske Krig, for at faa en meget betydelig Respekt for de gamle Dage og deres Heltmod, en endnu langt betydeligere Respekt end for det skandinaviske Mod, om

hvilket Dr. Bie har talt saa smukt og paa en for mig personlig saa smigrende Maade.»

Westergaard og Lundbye forsikrede *a tempo*, at Tiderne stedse forblev de samme i det vigtigste Punkt, nemlig i Lidenskabens Heltemod; de vilde for deres Vedkommende indestaa for, at Kjærligheden endnu gjorde de samme Mirakler som tidligere.

Men delte sig straks i to Leire, i nogle, der havde den samme Mening — blandt disse den lille Præstekone med straalende Ansigt — og i andre, der ligefrem protesterede. I Spidsen for disse stod naturligvis Ebba. «De samme Mirakler,» gjentog hun. «Det er umuligt, thi disse Mirakler ere Produkter af det, der er gaaet tabt for Verden, Produkter af stor, ophøiet Hensynsløshed. Jeg vælger dette Ord, fordi jeg gjerne vilde undgaa Lidenskab, der ganske vist allerede er faldet fra anden Side, men om Hensynsløshed kan der tales, ja man behøver ikke en Gang at rødme derover. Og nu spørger jeg dem, og de Herrer Kaptainer først og fremmest, hvem af dem har Lyst til at anstifte en trojansk Krig for Helenas Skyld? Hvem vil dræbe Agamemnon for Klytemnetras Skyld?»

«Vi, vi.» Og Pentz løftede en firgernet Gaffel i Veiret og tilføjede endogsaa: «Jeg er Ægisth.»

De lo allesammen, men Ebba vedblev med stedse voksende Kaadhed: «Nei, mine Herrer, jeg holder fast ved, at Hensynsløshederne ere gaaede ud af Verden. Jeg er imidlertid tilbøielig til at indrømme, og det staar til Dem at udnytte det imod mig, at der ganske vist ogsaa i Oldtiden fandtes enkelte Anfald af Svaghed. Jeg mindes saaledes, at jeg for mange Aar siden, for jeg var den Gang endnu i Sløjkjole, har set Racines «Fædra»,

med den berømte Rachel i Titelrollen — hun kom fra St. Petersborg og tog kun vort fattige Stockholm med paa Gjennemreisen. Naa, lige meget, bemeldte Fædra elsker sin Stifsøn, altsaa saa at sige et ganske fremmed Menneske, der slet ikke har Ret til at betone Slægtskabsspørgsmaalet, og denne Stifsøn vægrer sig ved at sige Ja, afslaar en smuk Dronnings Kjærlighed. Maaske det første Exempel paa Dekadence, det første Varsel om Tidens Modesvagheder.»

«Nei, dog ikke,» forsikrede Lundbye. «Ikke Moden. Moden fordømmer en saadan Svagthed fra Grunden af,» og Pentz tilføjede for sit Vedkommende: «Det er Skade, at vi ikke have nogen Fædra ved Haanden, for at dette Stridsspørgsmaal straks kan blive afgjort; det skulde da være, at man maaske fra Skodsborg . . .» Men her afbrød han sig selv, fordi han midt under sin Tale lagde Mærke til, at begge Officererne saa stivt paa ham, for at lade ham vide, at han i deres Nærværelse ikke paa en spydig ondsksfuld Maade maatte drage Grevinde Danners Navn, der allerede svævede paa hans Læber, ind i Samtalen.

Straks efter blev Taflet hævet, og alle traf Forberedelser til at bryde op, samtidig med at Holk, som den eneste Medbeboer af Taarnet, lige som halvveis følte sig forpligtet til at ledsage Gæsterne hen til Karins Korridorværelse, der benyttedes til Garderobe. Her blev han ogsaa, til alle havde fjernet sig. Men saa gav han Karin Haanden, foreslog at aabne Vinduer og Døre, da hun havde ment det for godt med Ovnen, og gik hurtig opad Trappen igjen.

Oppe i den aabne Dør stod Ebba, Lysene brændte endnu paa Bordet, og da Holk saa hende saaledes,

forekom det ham sikkert tvivlsomt, om hun fra Trappegelænderet kun havde ventet paa at faa sagt det sidste Farvel til Gjæsterne, naar de vare komne ned, eller om hun ventede paa hans Tilbagekomst. «God Nat,» sagde hun og syntes fra Dørtærsklen at ville trække sig tilbage ind i sit Værelse, medens hun skæmtende neiede høitidelig. Men Holk greb hendes Haand og sagde: «Nei, Ebba, ikke saaledes; De maa høre mig.» Og idet han traadte ind med, saa han forvirret og lidenskabelig paa hende.

Men hun rev sig med Lethed løs fra ham; hun optog paany Traaden til den Samtale, der var ført faa Minutter iforvejen, og sagde: «Naa, Holk, hvilken Rolle? Paris eller Ægisth? De har hørt, at Pentz har meldt sig til det.»

Og samtidig lo hun.

Men denne Oprømthed forøgede blot hans Forvirring, som hun gottede sig over en Stund, indtil hun tilsidst halvt medlidende bemærkede: «Holk, De er virkelig næsten mere tysk end en Tysker . . . Det varede ti Aar foran Troja. Det synes at være Deres Ideal.»

Syv og tyvende Kapitel.

Der var gaaet en Time, da det bankede. Holk for sammen. Men Ebba, der ifølge hele sin Natur mere frygtede for det Latterlige i en Legen Skjul end for en Opdagelse, gik hurtig hen mod Døren og lukkede op.

Karin stod udenfor.

«Hvad fører Dig herhen, Karin?»

«Ikke noget Godt. Der er Kuldamp i min Stue, og det er en sand Lykke at noget Sod kom ned gennem Røgfangen og vækkede mig. Jeg har revet Døre og Vinduer op og søgt at faa frisk Luft; men det hjælper ikke; det er som om det trængte ud gennem Væg og Gulv.»

«Hvad mon det kan være?» sagde Ebba, der i første Øieblik blot antog, at det var Nysgjerrighed, som havde ført Karin op. «Det er vist Vinden, der trykker mod Skorstenen. Jeg vil se ad; jeg vil dog først tage et Tørklæde omkring mig og tænde Lys; Du har jo saadan famlet omkring i Mørke.» Og dermed traadte hun atter tilbage og smækkede Døren i. Men der var ikke gaaet et halvt Minut, førend hun igjen var tilbage; hun gik saa iforveien med et Lys i Haanden, medens

Karin fulgte efter. Denne havde ikke sagt for meget, Damp og Røg opfyldte allerede den nedre Trappegang, og endnu forinden de begge vare komne halvveis ned, blev det dem allerede næsten umuligt at trække Veiret. «Lad os hurtig komme frem,» sagde Karin og styrtede over Korridoren, fra hvis Gulv smaa Flammer allerede slog i Veiret, hen mod Dørindgangen, der heldigvis ikke var aflaaet. Og strax efter klang Udraabet «Ild» over Slotsgaarden. Ebba vilde følge efter og lige som Karin søge sin Frelse ved at flygte. Men i næste Øieblik kom hun til at tænke paa Holk; hun bestemte sig hurtig til ikke at lade ham i Stikken, ilede paany opad Trappen og ind i sit Værelse. Det var til ingen Nytte; han var der ikke. «Den Taabe, han vil redde mit Rygte, eller maaske sit eget, og bringer derved sig selv af Dage og mig med.» Og medens hun talte saaledes, gik hun med hurtige Skridt opad den anden Trappe, for at opsøge ham i hans eget Værelse. Der stod han paa Dørtærsklen. Fra Gaarden hørt Karins Raab: «Ild, Ild,» et Raab, som andre Stemmer nu ogsaa istemmede. «Hurtig, Holk, eller vi ere Dødsens. Karin har frelst sig. Lad os ogsaa forsøge det.» Og uden at afvente et Ja eller et Nei, tog hun hans Arm og rev ham bort med sig, igjen nedad begge Trapper. Men hvor hurtig det end gik altsammen, saa havde Ulykken nede bredt sig endnu hurtigere, og hvad der for et eller to Minuter siden endnu vilde have været muligt, det var det nu ikke mere. «Vi ere fortabte,» og det saa ud, som om Ebba skulde synke sammen paa Trappen. Men Holk tog hende, der var bleven halvt bevidstløs, i sine Arme og med al den Kraft, som Fortvivlelsen giver, bar han hende nu opad Vindeltrappen, fra Etage

til Etage, indtil han tilsidst stod sammen med hende under Taarntaget med dets Bjælker og Lægter. En aaben Luge gav akkurat Lys nok til at han, dog ikke uden Besvær, kunde finde sig til Rette i denne Labyrinth; han styrede nu mellem Bjælkerne hen mod Lysaabningen og traadte ud i det Fri, medens han drog Ebba efter sig. Her vare de for Øieblikket frelste, og dersom Slotstaget, der hævede sig næsten lodret, blot havde haft en noget stærkere Skraaning, saa vilde denne foreløbige Redning have betydet Redning overhovedet; men eftersom Slotstaget var saa steilt, at det var umuligt at foretage nogen Bevægelse nedad det, var der dog kun vundet lidet med alt dette, maaske Lynaflederen fraregnet, til hvilken de kunde holde sig, og en stærk Tagrende, som de kunde sætte Fødderne imod. Det var ogsaa en Lykke, at Blæsten drev Røgen til den modsatte Side.

Ja, alt dette var en Lykke, men alligevel kun en Frist. Hvad kunde det hjælpe dem, naar ingen fik Øie paa dem nede fra eller naar Vinden vendte sig og Taget, hvortil de nu lænede sig, kom i Flamme.

«Vil Du vove det?» sagde Holk og pegede paa Lynaflederen; dersom Ebba havde været i Besiddelse af den fornødne Resoluthed, vilde det endnu stadig have været muligt at lade sig glide ned ved Hjælp af den. Men Ebba, hvis Kraft var udtømt, rystede blot paa Hovedet. «Saa lad os se, om vi langs Taget kunne naa til den næste Kvist, der ville vi klatre ind;» og idet de forsigtig lænede sig tilbage, gled de langsomt fremad langs den steile Skraaning, medens de satte Fødderne mod Tagrenden. Det var ikke mere end ti Skridt og det Hele tegnede godt; men forinden de endnu vare komne halvveis hen til Kvisten, sagde Ebba: «Det gaar ikke an, jeg er ud-

mattet.» Holk vilde raabe og vifte med et Tørklæde, men opdagede snart, at det vilde være overflødigt, fordi han for en Sikkerheds Skyld maatte forblive i en tilbageelænet Stilling, der fuldstændig forhindrede, at han blev set fra Slotsgaarden. Alle hans Forhaabninger knyttede sig saaledes til Karin, med Hensyn til hvilken det turde forventes, at hun ikke blot personlig vilde se efter dem, men ogsaa henlede andres Blikke paa Taarn-taget. Og saaledes gik det i Virkeligheden ogsaa, og paa den Maade frelstes de ud af deres forfærdelige Situation. Der kunde være hengaaet omtrent et Kvarter, da de opdagede, at forskellige Personer vare gaaede omkring Søens Bred, og næsten i det samme Øieblik hørte de tillige Tilraab fra Søens Bred paa Hillerød Siden, der gav et bedre Overblik, Tilraab, hvis Ord de ganske vist ikke forstod, men hvis glade Tone ikke lod nogen Tvivl tilbage om, at man nu var overbevist om at kunne fri dem ud af Faren. Og ikke ret længe efter hørte de ogsaa bagved Slag som af Hamre og Økser og straks efter saas allehaande Hoveder, der tittede ud gennem den tilveiebragte Aabning i Taget. De havde ganske vist ikke truffet det rette Sted, men derpaa kunde der let raabes Bod, og endnu kun et Øieblik efter strakte stærke Arme sig ud imod dem indefra og drog først Ebba og derpaa Holk ind paa Slottets Loft, hvorfra de begge to lige som i Triumf først bleve baarne nedad Trapperne og saa ud paa Slotsgaarden. Den Første, der traadte dem imøde her, var Kongen.

Han var først vendt tilbage fra Skodsborg til Frederiksborg ved Midnatstid, en Time før Ildens Udbrud; men han var alligevel den, der havde ledet Redningsarbejderne i Spidsen for alle andre; han havde

tillige med større Held og gunstigere Resultat end nogen anden deltaget i Redningen af sine kjære Skatte af Oldsager. Hvad der var blevet reddet, var hans Værk personlig. Begge Adjudanter stod ved hans Side.

«Naa der er Holk,» sagde Kongen, da han fik Øie paa Greven. «Og som sin Dames Ridder. Det skal jeg ordentlig faa udbasunet ovre paa Skodsborg.» Og trods Situationens Alvor gav han de let henkastede Ord et Præg af Spot.

Westergaard og Lundbye tog sig ivrig af Ebba. «Hvor er Prinsessen?» spurgte denne.

«Paa Banegaarden,» var Svaret; «der vil blive stillet et Extratog til hendes Raadighed. Jorden brænder her under hendes Fødder.»

Det var et Ordspil, som aldeles ikke var tilsigtet, og Ingen opfattede det som saadant. Kun Ebba, der selv endnu i dette Øieblik havde været Gjenstand for tilspidsede Ord, lagde en Betydning i dem, som der aldeles ikke var lagt, og sagde: «Ja, Jorden brænder under Fødderne! Prinsessen bør næppe sige det . . . men Holk og jeg.»

Otte og tyvende Kapitel.

Ebba, der var stærkt opsat paa at benytte Ekstra-toget, vilde til Banegaarden; men den medtagne Tilstand, hvori hun befandt sig, var alligevel saa stor, at saavel Holk som begge Adjudanter indtrængende raadede hende til at opgive det. Hun gav da ogsaa efter og lod sig føre over til den venstre Fløi af Slottet, der var bleven forskaane for Ilden. I denne Fløi fandtes Slotskirken, der foreløbig maatte tjene til Opholdssted; dens Alterlys brændte, medens Slottets Embedsmænds og Tjenerskabets Hustruer og Børn sad eller laa omkring Alteret, Børnene dækkede til med alleslags Shavler og Tørklæder, derimellem ogsaa Messehagler, som stammede fra den katholske Tid og som de havde hentet frem fra Sakristiet. Der var Intet tilbage til Ebba; der fandtes endnu kun et Par Puder, ved Hjælp af hvilke hun i det mindste beskyttedes mod det forfærdelige kolde Gulv. Men det var for lidt, og da Holk forgjæves havde ledt om noget bedre i Kastellanens lille Bolig, som stødte op dertil, foreslag han Ebba, der stadig rystede stærkere af Kulde, hellere at forsøge paa det Vovesykke at begive sig paa Vei til Banegaarden, noget, som før var blevet opgivet paa Grund af hendes udmattede Tilstand. En gammel Slotstjener var ogsaa

rede til at vise den nærmeste Vei og saa brød de to op, og hørte just Uhret paa Banegaarden slaa seks, da de kom. Prinsessen havde allerede været borte for en Time siden, og det næste Tog, der ventedes fra Helsingør, kom først om tredive Minuter. Paa selve Banegaarden løb alle forvirrede imellem hinanden, og i det lille Venteværelse var der ikke Spor af Plads; det var tværtimod overfyldt af Folk fra Hillerød, gamle og unge, der allesammen vilde ind til Kjøbenhavn, for saa hurtig som muligt at kunne aflægge Beretning om alle de forefaldne rædselsfulde Begivenheder, af hvilke de mest sensationelle heldigvis vare opdigtede. I det ene Taarn, det paastodes der saaledes med den største Bestemthed, vare alle brændte op, tre Personer af Hofetaten og desuden en Gartner. Ebba, der kun med Besvær kunde holde sig opreist, hørte alt dette, og hendes Situation vilde næppe have været bedre end før i den kolde Kirke, hvis ikke en af Stationsejendomsmandene havde faaet Øie paa hende og aabnet det for det kongelige Hof bestemte Separatværelse for Holk og Ebba. Her var der ikke blot varmt og rummeligt, her fandt de ogsaa Pentz og Eriksen, der vare blevne tilbage, for at kunne give Prinsessen Underretning om de Menneskers Skæbne, som man mente vare forulykkede. Det havde Prinsessen nemlig bestemt endnu lige i sidste Øieblik, da hun allerede havde sat sig ind i Kupeen sammen med Grevinde Schimmelmänn. Den Maade, hvorpaa begge Kammerherrerne hilste paa Holk og Ebba, var oprigtig hjertelig, eftersom de havde været bekymrede; men denne Hjertelighed blev dog langt overtruffet, da Karin, der hidtil havde siddet og krøbet sammen i en Krog i Venteværelset ved Siden af, straks

efter styrtede ind. «Men saa hold dog op, Barn,» sagde Ebba og forsøgte at skæmte. «Er det noget at tale om? Først var det noget for varmt og saa noget for koldt». Men hvor lattermild Karin end ellers var, saa var det hende denne Gang umuligt at slaa ind paa Ebbas skæmtende Tone og hun vedblev at kysse sin Herskerindes Hænder, medens hun hulkede og græd. Som man kan tænke sig, fremkom Pentz med Spørgsmaal baade i den ene og den anden Retning, men forinden Holk, til hvem han fortrinsvis henvendte sig, kunde svare derpaa, hørtes allerede i det Fjerne Lokomotivets Fløiten, et Tegn paa, at det Tog, der ventedss fra Helsingør, nærmede sig. Efter et Minuts Forløb stansede det, og skjønt der var Mangel paa Vogne, lykkedes det alligevel at finde en særskilt Kupé til Ebba, i hvilken hun blev lagt og hvor hun blev dækket til med Plaids og Shavler. Karin tog Plads hos hende, medens de tre Herrer satte sig i en Kupé ved Siden af.

*

*

*

Kl. otte holdt Toget paa Kjøbenhavns Banegaard, der blev sendt Bud efter Vogne, og da disse vare komne, kørte Pentz tillige med Ebba og Karin til Prinsessens Palæ, medens Eriksen og Holk begav sig til deres private Leiligheder. Holk bankede paa. Den smukke Fru Birgitte stod foran ham og sagde: «Gud ske Lov, at De er kommen tilbage, Hr. Greve.» Men der blandede sig øiensynlig en vis Skuffelse ind i hendes Ord, hvad der heller næppe kunde være anderledes, thi straks efter Ekstratogets Ankomst var der sagtens blevet talt om Grev Holks og Frøken Rosenbergs forfærdelige Endeligt, en Sensationshistorie af en saadan

Beskaffenhed, at Moder og Datter ikke kunde ønske sig den bedre. Og nu var Greven alligevel i Live og Frøkenen maaske med eller vist i Grunden ganske sikkert. Man kunde virkelig ikke mere stole paa noget og man gik netop bestandig Glip af det mest Interessante. Men Birgitte betvang sig selv og gjentog: «Gud være lovet, Hr. Greve. Som vi har været i Angst for Dem . . . Og for den smukke svenske Frøken . . .»

Og medens hun sagde disse Ord, havde hun ikke Øinene fra Holk, thi hun besad en i en bestemt Retning ligefrem en fænomenalt udviklet Evne til at gisne, og det skyldtes denne Evne, at alt det Passerede, men især det Intime deri, stod for hende med en Tydelighed, som om hun selv havde været tilstede.

«Ja, min smukke Fru Birgitte,» sagde Holk, der enten virkelig kun mærkede, hvad der klang som Deltagelse, eller kun vilde mærke det, «ja, min smukke Fru Hansen, det var forfærdelige Timer, som man næppe en Gang kunde unde sin Dødsfjende, men allermindst sig selv og . . .»

«. . . en smuk Dame.»

«Naa, ja, om De vil. Men Frøkenen er ikke saa smuk, som De bestandig antager, og i ethvert Tilfælde ikke nær saa smuk som andre, jeg ikke vil nævne. Men derom kunne vi tale en anden Gang og saa afgjøre det Spørgsmaal. Nu er jeg dødtæt, kjære Fru Hansen, og vil søge at indhente den Søvn, som jeg har maattet undvære. Hør, De maa afvise enhver, der spørger om mig, selv Baron Pentz. Men vær saa venlig at banke paa Klokken tolv. Og server saa straks efter Frokosten.»

*

*

*

Holk sov fast, og stod først op, da han hørte det banke, for i al Skyndsomhed at gjøre sit Morgentoilet. Han var endnu ligesom under et Tryk, saa at alt, hvad der var passeret, drog næsten skyggeagtig forbi ham, og først da han traadte hen til Vinduet og stirrede ned paa Gaden, stod det Tilbageliggende atter tydelig for hans Bevidsthed. Nu indfandt Birgitte sig ogsaa med Frokosten og ventede paa, at Holk skulde begynde en Samtale, af hvilken Grund hun ikke blot var meget langsom med at arrangere Theservicet, men endog, hvad hun ellers ikke pleiede at gjøre, indlod sig paa at komme med direkte Spørgsmaal. Men Holk var denne Gang utilgængelig, svarede blot ganske kort og lod hende ved hele sin Holdning forstaa, at han vilde foretrække at være alene, hvilket ikke blot forundrede den smukke Fru Hansen i allerhøieste Grad, men tillige stemmede hendes Følelser for den svenske Frøken, der naturligvis maatte være Skyld i det, endnu dybere ned. Intet af dette undgik Holks Opmærksomhed; men eftersom han allerede af Klogskabshensyn nødvendig vilde bringe den smukke Birgitte i daarligt Humør, saa bad han hende om at undskylde, at han var saa adspredt; hun maatte betænke, at han endnu bestandig stod under Indtrykket af alt det Forfærdelige, som han havde oplevet.

«Ja,» sagde Fru Hansen, «forfærdeligt; det maa virkelig have været forfærdeligt, og saa tilmed Ansvar et og at skulle hjælpe og ikke kunne. Og saadan for alles Øine og maaske i en ganske let Kjole hvis det var en Kjole . . .»

Hun sagde alt dette med det mest alvorlige Udtryk i Ansigtet og med en saa vellykket rørende Stemme-

klang, at Holk, da hun forlod Værelset, alligevel paany var i Tvivl om, hvorvidt han udelukkende skulde betragte det som Ondskab og perfid Komadiespil. Maaske blandede der sig dog ogsaa noget af virkelig Deltagelse med ind deri; det paastaas jo, at den Slags Mennesker altid ere godmodige. Ligemeget — han var imidlertid ude af Stand til at hengive sig til disse Tanker, og han var næppe alene igjen, før end straks paany alle de Billeder og Forestillinger stormede ind paa ham, som kun Birgittes Tilsynekomst havde afbrudt. Der var endnu ikke hengaaet en Dag, siden de foretog Lystturen til den lille Gæstgivergaard ved Arresø. Og hvad var der ikke haendet siden! Først Skøiteløbet med Ebba langs henad den skøre og gennemhullede Is, derefter Hjemturen og de smaa Drillerier, saa Ebbas Overgivenhed ved Bordet . . . og saa da Karin kom og Flammerne slog ud af Væg og Gulv og da de tilsidst traadte ud paa Slotstaget . . . nedenunder dem Død og Fordærvelse . . . og dog betød denne Udtræden paa Taget Frelse for dem.

«Ja, Frelse,» sagde han ved sig selv. «Alt hænger i et Haar; saaledes var det den Gang og saaledes er det bestandig. Hvad har frelst os? Den Omstændighed, at vi straks den første Dag foretog en Spaseretur forbi Dammene og Pavillonerne helt hen til Parkfærgen og at Solen skinnede den selvsamme Dag saa at mit Blik faldt paa det klart oplyste Slot og at jeg, eftersom alt laa saa lyst og klart, med stor Tydelighed kunde se, at Fodenden af Taarntaget løb sammen med Fodenden af Slotstaget. Ja, det har frelst os. Et Tilfælde, hvis der gives et Tilfælde. Men der gives intet Tilfælde, det har skullet være saaledes, en høiere Haand har styret

det saaledes. Derefter bør jeg rette mig, og heri har jeg ogsaa et Rygstød for det, som jeg nu har i Sinde. Naar vi ere stedte i Nød og Tvivl, da vente vi paa et Tegn, for deraf at komme til Erkjendelse af, hvad der er det Rette. Og et saadant Tegn har jeg nu deri, at en høiere Haand førte os ud af Faren. Dersom den Vei, som mit Hjerte har gaaet i al den Tid, havde været forkert, saa vilde Straffen have ramt mig, mig og Ebba, vi vilde afmægtig være sunkne sammen og være blevne kvalte og ikke have frelst os ud i Luft og Frihed. Dersom jeg har forstaaet Kirstines sidste Linier rigtig, saa har Kirstine selv en Følelse af, at det er bedst saaledes. De gode Dage skulle ikke være glemte, nei, nei, og et taknemligt Minde skal berøve Skilsmissen al Bitterhed; men Skilsmissen selv er nødvendig, og jeg tør vist tilføie: den er en Pligt, fordi vi i vort indre Samliv ere blevne fremmede for hinanden. Ak, al denne Bitterhed! Jeg længes efter et andet Liv, efter Dage, der ikke begynde med smaa Traktater og ende paa samme Maade; jeg ønsker intet Harmonium i Huset, men Harmoni, Hygge, sjælelig Overensstemmelse, Luft, Lys, Frihed. Alt det ønsker jeg og det har jeg ønsket lige fra den første Dag, jeg kom hertil. Og nu har jeg et Varsel om, at jeg bør gjøre Skridtet fuldtud.»

Han stansede, men kun et Øieblik, saa var han atter paa den gamle Plet. Alle hans Forestillinger dreiede sig rundt i en Kreds, og Maalet blev det samme: Forsøg paa at berolige en indre Stemme, der ikke vilde tie. Thi medens han bildte sig ind, at han havde ført Bevis for alt, var han dog i sit Hjertes inderste Krog gjen-nemtrængt af, at hans Beviser ikke holdt Stik, og dersom

han havde kunnet stille sig selv udenfor sit eget Jeg og lyttet til sin egen Samtale, saa vilde han have lagt Mærke til, at han i alt, hvad han foresnakkede sig selv, med Flid undgik to Ord: Gud og Himlen. Han paa-kaldte ingen af dem, fordi han ganske vist uklart, men alligevel ganske bestemt følte, at han kæmpede i en slet Sags Tjeneste, og ikke turde driste sig til at misbruge sin Guds Navn og drage det med ind i Spillet. Ja, alt det vilde han have set, dersom han kunde iagttage sig selv som En, der stod udenfor Sagen; men det var ham ikke givet, og derfor svømmede han henad de to falske Bevisførelsers Strøm, hengav sig til Drømme, dyssede sin Samvittighed i Søvn og skrev sig selv det ene gode Skudsmaal efter det andet. Og hvorfor ikke? Det var jo, det kunde han sige sig selv, saa let at komme ud af det med ham, naar man blot forstod det; men Kirstine forstod det ikke og vilde ikke forstaa det: ja, han var et Offer for hendes religiøse Talemaader, det stod klart for ham eller burde i det mindste staa klart for ham, og eftersom han stedse mere opfyldtes af Længsel efter saa hurtig som muligt at bringe sin gode, sin retfærdige Sag til Afslutning, mistede han tilsidst al Dømmekraft og al Sans for rolig Overveielse. Han vilde gaae til Ebba, endnu i denne Stund, og saa vilde han i Forening med hende træde hen foran Prinsessen og bekjende alt, og først anraabe om hendes Tilgivelse og saa om hendes Samtykke. Og han vilde tillige sige hende, at Kirstine selv allerede i sine Breve havde vist, at hun var af samme Mening som han eller i ethvert Tilfælde havde gjort Antydninger. Der kunde ikke være Tale om nogen Modstand histovre paa Holkenæs, Skilsmissen var saa godt som en Kjendsgjerning, blot endnu en For-

malitet og han vilde bede hende om at godkjende det Skridt, som han havde i Sinde at gjøre og betragte hans Forhold til Ebba som en foreløbig Forlovelse.

Han følte sig som lettet, da denne Plan var kommen til Modenhed hos ham; Ebba skulde endnu i denne Stund blive gjort bekjendt dermed; han saa ikke nogen Hindring eller sprang over enhver Hindring i sine Tanker.

Klokken slog to paa Garnisons Kirketaarn, da han begav sig paa Vei til Palæet. Han blev opholdt en to-tre Gange, fordi han mødte Bekjendte, der havde hørt Tale om den Fare, som han var undsluppen lige som ved et Mjraikel. Holk gav dem ogsaa en Forklaring, men afbrød hver Gang hurtig og undskyldte sig med, at han havde «Tjeneste hos Prinsessen».

Ebba boede i selve Paladset, ovenover Prinsessens Værelse. Holk trak i Klokken; der kom Ingen. Om-sider viste Karin sig. Men hvad hun sagde, kunde kun i ringe Grad tilfredsstille Holk i hans nuværende Sindsstemning, hvori alt trængte til hurtig Afslutning. Han hørte blot, at Frøkenen lige var falden i Søvn efter flere Timers Feber og at hun ikke maatte vækkes. «Saa skal jeg høre herop igjen. Og glem ikke, Karin, at sige til Frøkenen, at jeg har været her og vilde høre til hendes Befindende.» Karin lovede alt og smilede. Hun havde ikke nogen Forestilling om, hvad der foregik i Holks Sjæl, og saa ikke andet i ham end den lidenskabelige Beiler, der tørstede efter nye Kjærtegn.

Holk gik langsom nedad Trappen, og først da han passerede den lange Gang, hvor Prinsessens Værelser laa, randt det ham ihu, at han havde forsømt alt, hvad der var hans nærmeste Pligt. Men var det den nær-

meste Pligt? For ham sikkert ikke. Som hans Sindsstemning var i Øieblikket, var Prinsessens Sundhedstilstand ham saa godt som ligegyldig; for ham existerede hun endnu kun, for at give Velsignelsen og gjøre ham og Ebba lykkelige. Og paa en Gang — thi det stod klart for ham, at Ebba havde den samme Tanke, — betoges han af Længsel: han vilde allerede idag skaffe sig Visshed om Prinsessens Mening. Og derfor traadte han da ind i et af Forværelserne og fik her at vide af den tjenstgjørende Kammerfrue, at Hendes kongelige Høihed laa til Sengs. Ny Forstemthed. Naar Prinsessen laa til Sengs, kunde der naturligvis ikke være Tale om nogen Afgjørelse, hvilket for ham var ensbetydende med Godkjendelse. Hvor det var ubehageligt; Intet gik efter Ønske. Pentz og Eriksen vare i Sideværelset, men han gad ikke tale med dem, og brød hurtig op, for først at foretage en Spaseretur til Kastellet og tilsidst flanere en Time paa Østergade. Klokken fem var han igjen oppe i Palæet og spurgte for anden Gang efter Ebba. «Doktoren har været her,» hed det, «og har foreskrevet to Ting: en Medicin og en Sygepleierske til Natten. For Frøkenen har igjen stærk Feber og det kan man ikke undre sig over efter en saadan Fare og efter alt . . .» De sidste Ord tilføiede Karin kun halvhøit og ligesom tilfældig, fordi hun ikke kunde nægte sig selv den Tilfredsstillelse at lade Holk gjætte hendes Tanker.

* * *

Holk saa, at hans Taalmodighed blev stillet paa en haard Prøve. Han havde haabet at se sin Skæbne afgjort i en eneste Time, og nu kom den ene Hindring

efter den anden. Ebba syg. Prinsessen syg. I Tankerne var han overbevist om, at han kunde stole paa Ebba — Ebba altsaa — lad det saa endda gaa, men Prinsessen! Han vidste ikke, hvorledes han skulde tilbringe Timerne, Timer, der kunde blive til Dage, og naar han saa i en Fart gjennemgik, hvad der i det levelystne og adspredelsesrige Kjøbenhavn pleiede at gjælde som Tidsfordriv, saa forskrækkedes han over, i hvor ringe Grad alle disse Ting interesserede ham. Alhambra og Tivoli, Harlekin og Kolumbine, Thorvaldsens Musæum og Klampenborg, alt, den smukke Fru Birgitte med iberegnet, havde i samme Grad mistet sin Tillokkelse for ham, og naar han tilmed kom til at tænke paa Pentz, opfyldtes hans Sind af Rædsel. Det var det, han sidst kunde udholde; han kunde bedre finde sig i Eriksens intetsigende Tale og Grevinde Schimmelmanns Snerpethed end i Pentz' Bonmoter og Ordspil.

Natten forløb under Hovedpine og ringe Søvn, hvori Forkølelse og Ophidselse vistnok havde samme Andel, og han var glad, da han saa Morgensolens rødlige Lys falde paa Tagene lige overfor. Frokosten kom og Aviserne og med Aviserne udførlige Skildringer om Frederiksborg Slotsbrand. Han læste det Hele, kom i godt Humør og glemte næsten, hvad der pinte ham, i det mindste saa længe Læsningen stod paa. Der var pyntet meget paa Sagens virkelige Sammenhæng til hans Fordel; i to næsten enslydende Beretninger hed det, at han vilde have ladet sig glide ned af Lynaflederen, for saa, naar han var kommen ned, at skaffe Hjælp til den ulykkelige Frøken; men da han var kommen ind i det brændende Taarns Ildregion, viste det sig, at en yderligere Nedgliden forbød sig af sig selv, da Jernstangen

nedad til allerede var bleven halvt gloende, og han var igjen klatret op med lige saa meget Mod og Kraft som Behændighed. Han læste dette og maatte sige sig selv, at han efter alt dette nødvendigvis maatte være Dagens Helt. Helten! Og hvor lidet heltemodig var han ikke til Mode! Han følte, at hans Nerver truede med at svigte ham og at han vilde blive angrebet af en Sygdom eller hans Aandsligevægt vilde blive forstyrret, hvis det ikke lykkedes ham endnu idag at bringe det til en Afslutning, som han igaar forgjæves havde søgt at lede ind paa det rette Spor. Det kunde ikke antages, at Ebba var rask igjen, men Prinsessen var det naturligvis, hvad der i Grunden ogsaa var vigtigere. Alt, hvad hun havde maattet gennemgaa siden iforgaars, havde dog kun været noget forholdsvis Ubetydeligt, og naar hun, som det var høist sandsynligt, atter var oven Senge, saa maatte hun høre ham og tage en Bestemmelse med Hensyn til ham. «Og bestemme med Hensyn til mig, det vil sige at besegle min Lykke, thi hun er godmodig og ikke borneret i sine Anskuelser.»

Ja, saaledes skulde det være og Klokken ti var han da ogsaa allerede i Palæet, hvor han til sin ubeskrivelige Glæde hørte, at Prinsessen havde haft en taalelig god Nat. Netop hos den samme Kammerfrue, med hvem han havde talt allerede Dagen iforveien, lod han forespørge, om det behagede Hendes Kongelige Høihed at modtage ham. Og straks efter traadte han ind til hende, thi hun havde ladet ham vide, at hun indtrængende ønskede at tale med ham.

Værelset var det samme, hvori han straks Dagen efter sin Ankomst havde haft sin første Audiens hos Prinsessen. Der hang endnu det store Billede af Kong

Christian den Ottende og akkurat lige overfor Billedet af den afdøde Landgreve; Floret omkring Rammen var endnu mere graat og tilstøvet end den Gang. Den gamle Dame sad paa Sofaen under Kongens Billede, træt og sammenbøiet; der var ikke meget af en Prinsesse, og ikke Spor af *esprit fort*. Det var øiensynligt, at hun — om hun end var saa godt som kommen sig efter sin egenlige Sygdom — dog endnu ingenlunde havde forvundet Skrækken og Sindsbevægelsen efter de sidste Timer i Frederiksborg. Al Spændkraft var borte, Øiet var mat og træt.

«Det var en slem Nat, kjære Holk. De ser mig endnu under Eftervirkningen af alt dette. Og dog, hvad har det at sige ved Siden af alt det, som De maatte gennemgaa. Og Ebba med Dem. Det er et Mirakel, at de begge blev frelst, efter hvad der iøvrigt er fortalt mig, ved Deres Aandsnærværelse. Jeg har ønsket at se Dem og ved denne Leilighed tolke Dem, hvor stor min Taknemlighed er. En saadan Optræden bliver uforglemmelig. Først og fremmest for Ebbas Vedkommende. Hun vil ingensinde kunne glemme Dem det og vil føle sig Dem forbunden hele Livet igjennem, det er jeg vis paa.»

Det var Ord, der efter deres Indhold ikke kunde være valgt heldigere for Holk og alt det, som svævede paa hans Læber; et Øieblik stod han virkelig ogsaa i Begreb med at træde hen til Prinsessen og under Gjentakelse og Udlægning af hendes egne Ord udøse sit Hjerte for hende og lade hende vide sine Planer. Men i hvor høi Grad end Ordenes Indhold kunde opfordre til det, saa var dette ikke Tilfældet med Prinsessens Holdning, ikke med den Tone, hvori hendes

Ord bleve udtalte. Alt klang næsten livløst, og hvor stærkt Holks Sjæl end trængte til Vished og Afslutning, følte han dog tydelig, at dette ikke vilde være det bedste, men omvendt snarere det sletteste Øieblik, som han kunde tænke sig for sin Tilstaaelse. Hos Fyrstinden, der ellers havde et Hjerte eller i ethvert Tilfælde interesserede sig for Mesalliancer og Udskeielser, for Ægteskabsskilsmisser og Ægteskabskampe, kunde man nu ikke opdage Spor af den frisindede Prinsesse, medens hun sad fuldstændig oldingeagtig under det høitidelige Kongebillede, og hvad der i Stedet for dette stod at læse i hendes indfaldne Ansigt, det prædikede kun det Ene, at der i Reglen ikke kom stort ud af Dumdristighed og Extravagancer her i Livet, samt at det at holde sit Ord og rette sig efter Loven var den eneste sikre Havn. Holk vilde gjerne have udlagt denne Skrift paa en ganske anden Maade, men det var ikke muligt og forbød sig selv i saa høi Grad, at han i Stedet for at gjøre nogen som helst Tilstaaelse, indskrænkede sig til at bede Prinsessen om flere Dages Orlov. Han havde ikke lagt nogen Plan; det stod ikke klart for ham, hvad han vilde, i saa ringe Grad, at han ikke vilde have kunnet give Svar, hvis der var blevet rettet et Spørgsmaal til ham i den Retning; men Prinsessen, der lige fra Begyndelsen af kun havde været opfyldt af Længsel efter saa snart som muligt igjen at kunne trække sig tilbage til sit Kabinet, renoncerede gjerne paa nysgjerrige Spørgsmaal og tilstod naadigst, hvad han havde bedt om.

Og saa endnu et naadigt Nik med Hovedet, og Audiensen, hvis man tør kalde den saaledes, var til Ende.

Ni og tyvende Kapitel.

Da Holk havde bedt om Orlov, havde kun det Ene staaet fast for ham, at der maatte gjøres noget. Nu havde han faaet Orlov, og i selv samme Øieblik var det Spørgsmaal der ogsaa: hvad skal der nu ske? Komme til at tale ud med Ebba, for at faa at vide, i hvor høi Grad han kunde stole paa hende, hvorvidt hun samstemmede med ham; træffe Aftaler med hende med Hensyn til Fremtiden — det vilde have været det Naturligste, men Ebba var syg, og hvad Karin svarede, naar han aflagde Visit, var stadig det samme: Frøkenen maatte ikke tale med nogen. Saaledes gik han da en sand Prøvelsestid imøde, Dage, i hvilke han ikke havde andet at gjøre, end at vente. Og det var det Haardeste for ham, i hans sjælelige Stemning. Tilsidst fandt han sig i sin Skæbne og besluttede at lukke sig inde, ikke at se nogen, læse Aviser, skrive Breve. Men til hvem? Han indsaa snart, at han ikke kunde skrive til nogen. Til Petersen, Arne, Børnene — det forbød sig altsammen af sig selv. Og det forbød sig endnu mere at skrive til Frøken Dobschütz. Saa blev endnu kun Kirstine selv tilbage. Han reiste sig op fra Skrivebordet, ved hvilket han havde siddet en Stund og

grublet, og gik op og ned. «Kirstine. Ja, det vilde være det Bedste. Hun maa jo dog have det at vide tilsidst og hellere idag end imorgen . . . Men skrive til hende. Er det absolut nødvendigt at skrive, som om jeg ikke har Mod til mere at komme for hendes Øine? Jeg har Mod til det, thi hvad jeg vil, det er min gode Ret. Man lever ikke sammen, for bestandig at have forskellige Meninger og gaa forskellige Veie. Kirstine har ved sin Kulde stødt mig fra sig. Ja, det er det rette Ord, og en saadan tiltagende Kulde, den er værre end Kiv og hæftige Optrin. En Hustru skal have en Temperatur, et Temperament og Liv og Sanser. Men hvad skal jeg med et Isbjerg? Og om det saa er den klareste Is, netop den klareste Is er mest kold, og jeg vil ikke fryse. Ja, saadan lader det sig gjøre, det er en god Indledning, det Thema vil jeg komme med til hende, men fra Mund til Mund; jeg vil ikke skrive det, jeg vil sige det til hende. Hendes eget Brev har bygget gyldne Broer for mig. Og naar jeg saa er fri og igjen her . . . Aa, hvor jeg længes efter Liv, Varme, Glæde. Mine Dage ere hengaaede, som om Underverdenens Skygger svævede ved min Side. Den gode Frøken Dobschütz var ogsaa en saadan Skygge. Jeg er endnu ikke gammel nok, til at give Afkald paa Kjød og Blod.»

Han ringede. Enken Hansen kom.

«Kjære Fru Hansen, jeg tager en Dags Tid over til Holkenæs.»

«Naa, til Julefest. Saa vil den naadigste Fru Grevinde glæde sig, hun er nu saa meget alene, siden Børnene jo ogsaa ere borte, efter hvad Hr. Greven har fortalt mig.»

«Ja, til Holkenæs,» sagde Holk. «Ved De, naar Dampskibene gaa? Jeg mener dem til Lyksborg og Flensborg. Det vilde være mig kjærest, om jeg kunde komme bort endnu idag til Middag eller i ethvert Tilfælde henad Aften. Saa er jeg der imorgen i god Tid. De kan maaske, kjære Fru Hansen, sende nogen ned til Havnen og lade forespørge. Men det maa være et Bud, som man kan stole paa, thi det er mig om at gjøre, at jeg kan træffe bestemte Forholdsregler.»

Fru Hansen sagde, at hun selv vilde begive sig paa Vei, og efter mindre end en Times Forløb var hun igjen tilbage fra sin Gang og bragte den Efterretning, at der idag ikke gik noget Skib, men imorgen henad Aften seilede «Holger Danske» og det vilde være udenfor Holkenæs Klokken ti om Formiddagen.

«Det er iovermorgen. Hvad er det idag?»

«Den en og tyvende, akkurat den korteste . . .»

Holk takkede hende for den Uleilighed, hun havde gjort sig og var i sit Inderste glad over, at det ikke blev Juleaften, Skibet lagde til ved Gangbroen udenfor Holkenæs.

*

*

*

Den 23. kom Angels Kyst i Sigte, og da Klokken var ti, kunde man fra Dækket se Slottet Holkenæs ligge paa Klitten. Linierne vare udviskede, thi Luften var opfyldt af en svag Taage, og et Øieblik begyndte det endog at sne. Men Sneflokkedansen holdt hurtig op igen, og selv Taagen var saa godt som forsvunden, da Skibsklokken begyndte at ringe og den statelige Damper lagde til. Holk gik nedad den lille Bolværks-

bro, som fra Dækket var skudt over paa Dampskibsbroen, saa skaffede Styrmanden hans Bagage og inden der var gaaet fem Minuter dampede «Holger Danske» videre ad Lyksborg til. Holk stirrede en Stund efter Skibet, saa skilte han sig ved sin Kappe, der kun vilde have generet ham, naar han skulde op til Terrassen; han lagde den mellem begge Kufferter og gav sig til at gaa henad Skibsbroen. Af og til stansede han og saa op imod Holkenæs. Det laa nu, da Taagen i Øieblikket havde tabt sig, tydelig foran ham, men øde og ensomt, og den tynde Røg, der steg i Veiret, virkede, som om der histoppe nu kun halvveis var Liv. De temmelig talrige Buskvækster, der stod forrest i Forhallen, vare, naar et Par smaa Cypresser undtages, allesammen nøgne og uden Blade, og selve Forhallen viste sig beklædt med Brædder og behængt med Maatter, for saavidt muligt at skærme de Rum, der laa bagved, mod Nordostvinden. Alt var stille og tungsindigt, men en Fred, lig Efterglansen af en tidligere Lykke, var dog udbredt derover, og den kom han nu for at forstyrre. Han betoges pludselig af Frygt for, hvad han havde for; der kom Tvivl, og hvor godt han end forstod at dysse sin Samvittighed i Søvn, saa vilde den dog ikke tie ganske. Men hvorledes det saa end var, saa var det i ethvert Tilfælde for silde, og han kunde ikke mere vende tilbage. Det maatte gaa som det kunde. Hvor vilde Ebba ikke have let ham ud og vendt ham Ryggen, dersom han, naar han atter vendte tilbage til Kjøbenhavn, sagde til hende: «Jeg vilde have gjort det, men jeg kunde ikke.» Og saa fortsatte han da paany sin Vei og gik omsider langsomt opad Terrassen. Da han var kommen derop, kaldte

han paa en gammel Tjener, der tilfældigvis kom henad Veien og som allerede i over Aar og Dag havde spist Naadsensbrødet i en Sidebygning; han spurgte ham, om Grevinden var paa Slottet? — «Ja, Hr. Greve,» sagde den Gamle næsten forskrækket, «Grevinden er i sit Sovekammer. Jeg vil gaa iforveien og meddele Fru Grevinden, at Hr. Greven er kommen.» — «Nei, lad det være,» sagde Holk, «jeg gaar selv derop.» Og nu gik han, medens han i Begyndelsen holdt sig noget til Siden, hen mod Bagsiden af Slottet, hvorfra man ad Landsiden til havde Udsigt til de nedad skraaende Park- og Haveanlæg.

Da han var kommen saa vidt, tog alt sig mere varmt og hyggeligt ud, og efterat Holk et Øieblik havde set sig om, gik han opad de tre Marmortrin, der mellem to Søiler førte hen til Havesalonens Dør. Og nu traadte han ind i selve Salonen, hvori alt, uagtet Børnene ikke vare der, tydede paa, at de havde travlt med Forberedelserne til Julen. Paa Hjørnebordet med det tyrkiske Tæppe, ved hvilket Kirstine tidligere pleiede at sidde sammen med Frøken Dobschütz og Asta og sysle med Haandarbeide, stod der en Julekrybbe med mange Figner; den havde været brugt allerede i flere Aar, men var endnu stadig meget godt vedligeholdt; i Hjørnet skraas overfor ragede der et Juletræ i Veiret, det var endnu ikke pyntet, men meget høit, saa at dets Top næsten naaede op til Loftet. Efter alt at dømme maatte en eller anden endnu lige for nylig havde havt travlt her, men der viste sig Ingen. Havde de taget Flugten for hans Skyld? Men inden han kunde svare sig selv derpaa, saa han, at han havde taget feil, i ethvert Tilfælde, hvad Flugten for

ham angik; thi en sortklædt Dame traadte nu frem fra den mørke Baggrundskrog, som Juletræet, der var stillet foran, dannede. Det var Frøken Dobschütz, hun havde en Skaal med forgyldte og forsøvede Nødder i Haanden, med hvilke hun sikkert lige havde begyndt at pynte Træet. Hun foer sammen, da hun fik Øie paa Greven. «Hvad er der hændet? Skal jeg kalde paa Kirstine?»

«Nei, kjære Frøken Dobschütz,» sagde Holk. «Det er bedst, Kirstine venter endnu en Stund. Hvad hun skal have at vide, faar hun tidsnok at vide. Jeg kommer her tidligere end ventet og vilde gjerne have valgt en anden Dag end denne. Men jeg bliver ikke længe.»

Frøken Dobschütz vidste, hvorledes det stod til og hvilke nye Krænkelser og stedse stærkere Beviser paa Ligegyldighed de sidste Uger havde bragt; men det, som hun lige nu hørte af Holk selv, var dog endnu værre, det overgik alt, hvad der var gaaet forud. Hvad skulde disse Ord, der betød alt og intet, sige? Og samtidig stod han foran hende med et halvveis trodsigt, men dog tillige forlegent Udtryk i Ansigtet, ret som om han kom, for at anklage sig selv.

«Jeg vil alligevel hellere gaa og sige til Kirstine, at De er her.»

Han nikkede, som om han vilde antyde: nu vel, ogsaa det; det er ligegyldigt — — nu eller om et Kvarter.

Han gik i samme Øieblik hen mod Krybben, tog adskillige af Fignerne i Haanden og saa sig om, for at komme paa det Rene med, om Frøken Dobschütz i i Mellemtiden havde forladt Værelset eller ikke.

Ja, hun var borte. Og først nu lod han sit Øie fare omkring, han mønstrede med et halvt ligegyldigt Blik Stort og Smaat, og saa ved den Leilighed ogsaa ud paa Gangene i Parken, hvor et Par Høns gik og rodede, fordi der ikke var nogen som helst, der afholdt dem fra det. Saa først traadte han igjen tilbage og hen til det aabent staaende Flygel, ved hvilket Elisabeth Petersen og Asta havde siddet saa tit og spillet firhændig eller ogsaa sunget deres Sange — en Sang den sidste eller næstsidste Dag før hans Afreise. Og han havde paa en Gang en Følelse af, at han endnu hørte Sengen, langt borte.

Saaledes stod han og drømte ved sig selv; han havde halvveis glemt, hvorfor han egentlig var kommen hjem, da han troede at mærke, at Døren gik. Han vendte sig om og saa, at Kirstine var traadt ind. Hun stansede og tog Frøken Dobschütz' Haand, som for at holde sig opreist. Holk gik hen imod hende. «God Dag, Kirstine. Du ser mig igjen tidligere, end jeg havde ventet.»

«Ja,» sagde hun, «tidligere.» Og hun gav ham Haanden og ventede paa, hvad han vilde gjøre. Det skulde for hende være et Tegn paa, hvorledes det stod til, thi hun vidste, at han trods al sin Svaghed var ærlig og havde ondt ved at forstille sig.

Holk holdt hendes Haand i sin og forsøgte at stirre stivt paa hende. Men han kunde ikke udholde det rolige Blik, der mødte hans, og derfor vendte han atter sit Øie til Siden, for ikke at nødes til at slaa Øiet ned, og sagde, medens hun haardnakket vedblev at tie: «Skulle vi ikke tage Plads, Kirstine?»

De gik saa begge paa en Gang hen mod Hjørne-

bordet; Frøken Dobschütz fulgte efter, men blev staaende, medens Grevinden satte sig og Holk lige overfor hende, efterat han havde skudt en Lænestol frem. Julekrybben stod mellem dem, og deres Blikke mødtes spørgende ovenover Krybben.

«Gaa, kjære Julie,» sagde Grevinden efter en Pause. «Det er vist bedst, at vi ere alene. Jeg tror, at Holk har noget, som han vil sige mig.»

Frøken Dobschütz nølede, ikke fordi hun ønskede at være Vidne til det Pinlige, der aabenbart forestod, men af Godhed for Kirstine; hun nærede nemlig Frygt for, at Kirstine kunde trænge til hendes Bistand. Til sidst gik hun imidlertid.

Holk syntes for sit Vedkommende, i ethvert Tilfælde foreløbig, at ville gjendrive sin Hustrus sidste Ord, «at han formodenlig havde noget at sige hende»; han tav og legede samtidig med Kristusbarnet, som han, uden rigtig at vide, hvad han gjorde, havde taget fra Jomfru Marias Skød.

Kirstine saa paa ham og følte næsten Medynk med ham. «Jeg vil gjøre det let for Dig, Holk,» sagde hun. «Hvad Du ikke har Lyst til at sige, det vil jeg sige. Vi have ventet Dig Nytaarsaften eller Nytaarsdag, nu kommer Du til Jul. Jeg tror ikke, at Du er kommen for Krybbens Skyld, heller ikke for det Kristusbarns Skyld, som Du leger med. Det er noget ganske andet end Kristusbarnet, som ligger Dig paa Hjerter, og der staar endnu kun tilbage at faa at vide, hvad Din Lykke hedder, om det er Birgitte eller Ebba. Det kommer i Grunden ud paa Et. Du er kommen, for at gaa ind paa det, som jeg foreslog Dig som det Sidste og Yderste og tillige sige til mig, at «jeg jo har villet

det saaledes». Og dersom Du vil sige det, saa sig det; Du maa gjerne. Ja, jeg har villet det saaledes, thi jeg er ikke stemt for halve Forhold. Til de mange egenkærlige Egenskaber, som jeg udmærker mig ved at eie, hører ogsaa den, ikke at ville dele; jeg vil have en Mand helt og et helt Hjerte og vil ikke være en Mands Sommerhustru, medens andre agere Vinterhustru og afløse hinanden indbyrdes. Sig derfor rent ud, at Du er kommen, for at tale til mig om Skilsmisse.»

Det var ikke heldigt, at Grevinden ikke kunde bevinge sit Hjerte. Havde hun talt i en mildere Tone, vilde hun dog maaske kunne have omstemt ham og have bragt ham til at indse hans Vildfarelse. Thi Retfærdighedens og Samvittighedens Røst talte iforveien bestandig i ham, og det skortede ham blot paa Kraft til at hjælpe denne Røst til Seir. Dersom det lykkedes Kirstine at give denne Kraft Styrke, saa var en Omvendelse endnu stadig mulig, selv nu i dette Øieblik; men hun forspildte det i Tonen og vækkede derved paany alt det til Live, som desværre havde irriteret ham allerede saa længe og, siden han havde lært Ebba at kjende, havde vakt Tilbøielighed hos ham til at give sig selv Syndsforladelse.

Og saa kastede han da, saasnart Kirstine tav, paany Kristusbarnet i Krybben, ligegyldig for, hvor Dukken faldt hen, og sagde: «Du vil gjøre mig det let; jeg tror, det var Dine Ord. Naa, jeg skylder Dig den Anerkjendelse, at Du ikke er kommen til at staa tilbage for din gode Villie. Bestandig den samme hovmodige Tone. Jeg vil ærlig tilstaa Dig, at jeg var rystet, da jeg før saa Dig træde ind og komme hen imod mig, medens Du støttede Dig til den gode Frøken

Dobschütz. Men jeg er det ikke længer. Du har Intet af det, der gjør godt og trøster og tager en Byrde fra Ens Skuldre eller strør Blomster paa vor Vei. Du har Intet af Lys og Sol. Du fattes al Kvindelighed, Du er bitter og gnaven . . .»

«Og selvophøiet . . .»

«Og selvophøiet. Og fremfor alt nærer Du en saa sikker Tro til alt, hvad Du siger og gjør, at man en Stund selv begynder at tro og tror og tror, til det en skøn Dag falder som Skæl fra Ens Øine og man bliver ude af sig selv af Raseri, først og fremmest, fordi man kunde forveksle Udsigten til et smalt, næppe ti Skridt høit Plankeværk med et Liglagen over med Udsigten til Guds skønne Verden. Ja, Kirstine, der gives en skøn Guds Verden, lys og stor, og i den Verden vil jeg leve, i en Verden, der ikke er Paradiset, men dog en Afglans deraf, og i denne lyse og livlige Verden vil jeg høre Nattergalene slaa deres Trille, i Stedet for at se en Skorpion eller en Kondor — mig er det uden Forskel — stige op mod Himlen.»

«Naa, Holk, lad det nu være nok dermed, jeg vil ikke længer stænge Dit Paradis til, thi det med, at det blot er en «Afglans» deraf, det siger Du blot saadan hen i Veiret; Du vil have Dit rigtige jordiske Paradis og vil, som Du eiendommelig nok udtrykker Dig, høre Nattergalene slaa deres Trille deri. Men inden kortere eller længere Tid ville de forstumme, og Du vil saa endnu blot høre én Fugl kvidre, men ikke til Din Glæde; dens Røst er svag og bliver bestandig mere sørgmodig, og Du vil saa se tilbage paa et ulykkeligt Liv. Om Børnene taler jeg ikke til Dig; jeg har ikke Lyst til at drage dem ind i en Samtale som denne; en

Mand, der ikke laaner Øre til sin Hustrus Røst, en Kvinde, der havde Krav paa hans Kjærlighed, fordi hun gik op i Kjærlighed til ham, — han lytter heller ikke til, hvad selve hans Børns Navne tilraabe ham. Jeg gaar. Min Broder vil fra Arnevig føre min Sag, men ingenlunde i den Forstand, at han gjør Modstand eller protesterer mod, hvad Du har for, det raader Gud for, men kun for at ordne, hvad der bør ordnes og hvad der er det allervigtigste, om Børnene skulle tilhøre Dig eller mig. Efter det Kjendskab, jeg har til Dig» — og hun smilede bittert — «vil Du ikke gjøre Vanskeligheder paa det Punkt; der var ganske vist Tider, hvor Børnene havde nogen Betydning for Dig, men det ligger tilbage. Tiderne forandre sig, og hvad der var en Glæde for Dig, er blevet Dig en Byrde. Jeg vil saa vidt muligt fritage Din fremtidige Husstand for alt Besvær, ogsaa for Besværet med Stifmoderskab. Og lev nu vel og bliv ikke for haardt straffet for denne Stund.»

Ogsaa Holk reiste sig. En Verden af modstridende Følelser rørte sig i hans Sjæl, men hvad der, efter alt, hvad han just havde hørt igjen, dog var fremherskende, var en Følelse af Bitterhed og Nedslagenhed. En lang Stund gik han op og ned, saa først traadte han hen til Balkondøren og saa atter ud paa Parkgangen, der var bestrøet med Blade og Grankogler, i svag Skraaning gik nedad Bakke og tilsidst dreiede af til Venstre og førte til Holkeby. Himlen var atter bleven overtrukken, og inden der var gaaet et Minut, begyndte der et stærkt Snefog, en Dansen og Hvirvlen, til Blæsten pludselig holdt op og Sneflokkene faldt tæt og tungt ned.

Holk kunde kun se faa Skridt frem foran sig, men hvor tæt Sneflokkene end faldt, saa kunde han dog skimte to Kvindeskikkelser, der nu fra høire Side af Slottet dreiede ind paa Parkveien og gik ned ad Holkeby til.

Det var Grevinden og Frøken Dobschütz.

Ingen ledsagede dem.

Tredivte Kapitel.

Da Holk saa Kirstine gaa saaledes nedad Parkveien og straks efter forsvinde i Sneflokkedansen, var han rystet, men dog kun i sit Hjerte, ikke i sine Beslutninger, ikke i, hvad han havde i Sinde. Svundne Aars Lykke laa bagved ham, det var sikkert, og han tilføiede: «maaske ved min Brøde, men sikkert ogsaa ved hendes. Hun har villet det saaledes, hun har irriteret og pint mig, først ved Hovmod og saa ved Skinsyge, og tilsidst har hun tilraabt mig: «gaa». Og hun har heller ikke villet dreie ind i det rette Spor; hun har tværtimod endnu overtrumpet sig selv, og i Stedet for den sædvanlige Storagtighedsmine har hun tillige sat en Medynksmine op, og saa er hun gaaet . . . Jeg har muligvis feilet mod hende, i disse sidste Uger sikkert, men i Begyndelsen laa Skylden hos hende, hun har gjort mig fremmed for sig, bestandig mere og mere, og det er nu Resultatet. Ja, det er Enden paa Visen, men ikke paa Livet. Nei, det skal omvendt blive Begyndelsen til noget andet, noget bedre og glædeligere, og naar jeg tager en Bitterhed med over i det Nye fra alt det, der ligger tilbage, saa skal denne Bitterhed dog ikke for bestandig gjøre et Skaar i min

Glæde. Hvor jeg længes efter et smilende Ansigt! Gud, denne evindelige Smertensmoder med Sværdet i Hjertet, medens det dog blot var Naalestik! Det var virkelig vanskeligt at udholde, og jeg var i ethvert Tilfælde træt.»

Den gamle Tjener, der imidlertid havde skaffet Bagagen op fra Landgangsbroen, traadte nu ind og spurgte Greven, om han ønskede Frokost. «Nei, Dooren, ikke nu; jeg skal ringe.» Og da han igjen var alene, paakom der ham det Spørgsmaal, hvad han nu egentlig skulde. «Skal jeg blive her og skære en Voksstabel i Stykker og anbringe et Dusin Glædeslys paa Juletræet der, efterat jeg har forstyrret den gode Frøken Dobschütz i at pynte det, og saa imorgen Aften tænde Lysene og faa min Lykke i Julegave? Det gaar ikke. Og jeg kan heller ikke blive her, blot for her oppe og nede i Landsbyen at give den vennesele og gavmilde Godseier, og samtidig lægge en Speciedaler i Pigens Æble og spørge Mikkell om hans Ane-Marie eller Ane-Marie om hendes Mikkell og om Bryllupet skal finde Sted til Paaske eller Pinse. Selv om jeg ogsaa havde Lyst til saadant noget, vilde der jo gaa endnu en hel Dag eller egentlig to med til det, thi her uddeles Julegaverne først tidlig om Morgen. To Dage, det gaar ikke an, hvormed skal jeg tilbringe dem? Det er en lille Evighed, og jeg er ikke i Humør til i Mellemtiden at sondere Landhusholdningsbøger og tale om Raps eller Roer. Til Petersen? Han vilde blot tale til min Samvittighed, men alligevel ikke kunne udrette noget. Og saa er formodenlig ogsaa Kirstine tilbage; hun træffer naturligvis sine Forberedelser nedenunder og har sendt Bud til Arnevig, og Alfred kommer og

henter hende. Jeg har hverken Lyst til at være nærværende ved det eller endog blot i Nærheden. Nei, jeg vil hellere tage over til Flensborg, der gaar maaske allerede idag et Skib til Kjøbenhavn. Og om der end ikke gaar noget Skib, saa kan jeg ikke blive her; jeg maa bort.»

Og han trak i Klokkestrængen. «Sig til Johan, at han skal spænde for. Den lille Vogn og Ponyerne. Jeg vil til Flensborg.»

*

*

*

Klokken slog tre, da Holk kørte ind i Flensborg, og kort efter holdt han udenfor Hillmanns Gjæstgiversted, hvori han regelmæssig pleiede at tage Ophold under sin hyppige Nærværelse i Kjøbstaden. Værten var temmelig overrasket ved at se ham, indtil han fik at vide, at Greven, hvis Stilling ved Prinsessens Hof han kjendte, kun havde været paa Holkenæs i kort Orlov.

«Naar gaar det næste Skib til Kjøbenhavn, kjære Hillmann?»

Hillmann tog Tabellen frem, hvorpaa Damperens Afgang og Ankomst stod nøiagtig optegnet, og lod Fingren glide hen over Rubrikerne. «Rigtig, Iversens Skib staar for Tur, og det skulde seile imorgen. Men den 24. falder bort; det er gammel Vedtægt, og Iversen, der bor hos sin Datter og allerede har Børnebørn, vil ikke ændre noget i, hvad der er Skik og Brug; Juleaften staar han virkelig hellere under Juletræet end paa Dækket. Men han er ellers en dygtig Kaptain, en af de gamle, som have tjent sig op

fra neden af. Han seiler altsaa den 25., første Juledag, Klokken syv om Aftenen.»

Og kommer»

«Og kommer til Kjøbenhavn tidlig anden Juledag. Det vil sige Klokken ni eller maaske en Time senere.»

Holk viste sig lidet opbygget ved alt dette, og han var i Grunden kun hjertelig glad ved at tilbringe den lange Tid paa mere end to Dage i Flensborg, naar han tænkte tilbage paa Holkenæs. Han tog ind i et Værelse paa anden Sal, der vendte ud til Raadhuspladsen, og efterat han med taalelig Appetit — thi han havde saa godt som intet spist siden Aftenen iforveien — havde nydt et Middagsmaaltid paa en sildig Tid, forlod han Gæstgivergaarden, for at foretage en lang Spaseretur langs Flensborg Bugt. Først herskede der Tusmørke; men det varede ikke længe, førend Stjernerne traadte frem i vinterlig Glans og speilede sig paa den brede Vandflade. Holk følte, at det Tryk, der tyngede paa ham, blev mindre fra Minut til Minut, og om han end nu som før ingenlunde befandt sig i en Tilstand af Sjælefred, saa gjaldt den Uro, der blev tilbage i hans Indre, dog mere Fremtiden end Fortiden og havde overveiende Karakteren af en vis forventningsfuld Sindsbevægelse. Han udmalede sig allehaande hjemlige Billeder, som senest den næste Mai vilde føre frem. Indtil da maatte alt være ordnet; Bryllupet var fastsat, og han saa sig selv i den af Mennesker opfyldte Kirke i Hillerød. Schleppegrell holdt Brudetalen; den skikkelige Præstekone var greben af sin Mands Veltalenhed, og Dr. Bie glædede sig over, at et slesvigholstensk Hjerter blev vundet for Danmark ved Hjælp af en smuk svensk Dame. Men i den lille Hofloge

paraderede Prinsessen, ved Siden af hende Grevinde Schimmelmänn og bagved de tvende Pentz og Eriksen. Og saa tog de Afsked med Hillerød og med hele Brudfølget og kjørte i Extratog til Kjøbenhavn og endnu den selvsamme Aften til Korsør og Kiel, og i Hamborg var den første Rast. Og saa kom Dresden og München og saa Gardasøen med en Udflugt til Mantua, hvor de mærkværdig nok vilde besøge Voldgraven, hvori Hofer blev skudt, og saa gik det bestandig mere sydpaa til Neapel og Sorrent. Der skulde Turen slutte, og med Udsigten til Høire til Vesuv og til Venstre over til Kapri vilde han glemme den pinefulde Verden, og leve for sig selv og sin Kjærlighed. Ja, i Sorrent! Der var ogsaa saadan en prægtig Bugt lige som Flensborg Bugt her, og der skinnede ogsaa Stjernerne ned, men de havde en lysere Glans, og naar Solen mødte og førte den nye Dag frem, da var det en virkelig Sol og en virkelig Dag.

Saaledes traadte Billederne frem for ham, og medens han saa dem tydelig for sine Øine, bølgede Vandet i Bugten lige ved Siden af ham, alvorlig og skummelt, trods Lysstriberne, som faldt paa det.

Han var først i en sildig Time igjen i sin Gæstgivergaard, og under Læsning og Passiar med Hillmann, naar Leiligheden frembød sig, gik den næste Dag. Men da Aftenen brød frem, dreves han alligevel ud, gennem Byens Gader og Gyder, og han kastede et Blik ind overalt, hvor Vindusskodderne endnu vare aabne eller ikke tæt tillukkede; men udenfor mere end et Hus paa kom der ham alligevel pludselig Frygt for, hvad der skulde komme, naar han saa Lykken derinde og Barnet paa Moderens Arm og Barnets Fader, der strakte Haanden

ud imod sin Hustru, og til Tider stod blot alt det, han havde tabt, tydelig for ham, ikke det, han vilde vinde.

Hvilken Juleaften! Men ogsaa den gik, og nu var det første Juledag, og hvor langsomt Timerne end slæbte sig hen, saa var Klokken dog omsider syv, og Skibsklokken ringede. Holk stod ved Siden af den gamle Kaptain, og da de en Time senere kom ud i det frie Farvand, kunde der godt uden Fare passieres og sladres, og Iversen fortalte om Gammelt og Nyt. Det var en smuk Seilads, ovenikjøbet en mild Luft, og de blev staaende under Stjernehimlen til over Midnat og regnede ud, at de formodenlig vilde komme til Kjøbenhavn en halv Time før Tiden. Passagererne ønskede hinanden til Lykke dermed, og straks efter trak de faa Passagerer, der gjorde Turen med, sig tilbage til deres Sovekøier. Men Veiret forandrede sig snart udenfor, og da de Klokken fem vare i Høide med Møen eller i ethvert Tilfælde bildte sig ind at være det, da var Taagen paa Havet bleven saa tæt, at man maatte lade Ilden gaa ud under Dampkedlen og Ankeret falde. Stilheden vækkede, som sædvanlig, de Sovende, og da de et Kvarter senere kom op paa Dækket og vilde stirre over mod Sjællands Kyst, hørte de af Manden ved Roret, at Skibet laa stille.

«Hvor længe?»

«Naa, det varer vel ikke længe, inden det bliver Middag.»

Middagen stundede virkelig ogsaa til, og Solen hang allerede tæt over Horisonten, da Taagen omsider veg og Seiladsen kunde gjenoptages. Men den Dag var gaaet tabt, og der kunde ikke mere være Tale om

et Besøg hos Prinsessen. Lygterne brændte allerede overalt ved Havnen, da Skibet lidt efter Klokken fem lagde til ved Dampskibsbroen.

*

*

*

I sin Leilighed blev Holk denne Gang modtaget af den gamle Fru Hansen, i Stedet for som ellers af Birgitte; hun gik foran ham opad Trappen og tændte Lamperne, uden at spørge om noget andet end Veiret, og om han havde haft en behagelig Reise. Om Grevinden var ved godt Helbred og om Julefesten havde været heldig og fornøielig, derom var der ikke Tale med et Ord, og da Holk først spurgte om begge Fruerne Hansens Befindende og saa om Prinsessens Befindende, svarede den gamle Fru Hansen i hin eiendommelige naive Tone, hvori hun om muligt endnu var Datteren overlegen: «Frøkenen er igjen oven Senge.» Det kom frem paa en saadan Maade, at det selv var Holk paafaldende; men i dette Øieblik lagde altfor mange andre Ting Beslag paa ham, til at han for sit Vedkommende kunde gjøre et Modtræk, og saa lod han det da passere og bad blot om Aviserne og en Kop god The. «For jeg fryser, efterat have staaet saa længe paa Dækket.» Fru Hansen kom med begge Dele. Der var ikke mange Aviser paa Grund af Helligdagene; Holk fløi dem igjennem og gik saa tidlig i Seng. Han faldt ogsaa straks i Søvn, thi de sidste Dage havde slappet hans Nerver.

Han var igjen paa Benene i god Tid. Fru Hansen — Birgitte lod sig heller ikke se den Dag — kom med Frokosten, og da hun vistnok havde en For-

nemmelse af, at hun var gaaet for vidt Aftenen iforveien, bestræbte hun sig for at være saa ligefrem som mulig og afleverede sin Bysladder ugenert og med saa vellykket Humør, at Holk ikke blot blev af med sin Forbitrelse over den gamle Kones tidligere perfide Bemærkning, men til sin egen Overraskelse tillige til en vis Grad blev revet ud af sit bedrøvelige Humør. Alt, selv det mest Delikate, fik i den gode Fru Hansens Mund et fuldstændig komisk Præg og lød absolut som noget, der fulgte af sig selv, og da hun igjen var borte, var han til Mode, som om han havde hørt en ganske vist ikke synderlig moralsk Prædiken, der imidlertid til Gjengjæld gav god Besked om, hvad Livet var. Naar han sammenfattede, hvad han lige havde hørt, saa var Meningen omtrent følgende: Ja, Grev Holk, saadan har det altid været, og saadan bliver det bestandig. Man kan tage alt alvorligt, men man kan ogsaa tage alting let. Og den, der forstaar den Kunst at tage Livet let, han lever, men den, der tager alting alvorlig, han lever ikke og ængstes for Spøgelser, der slet ikke ere til. «Ja, den gode Fru Hansen har Ret,» saaledes sluttede Holk sine Betragtninger over det, han nylig havde hørt. «Tage det let, tage alting let, det kommer man længst med, det holde Folk ogsaa mest af, og et smilende Ansigt er det første Skridt til Seir.»

Klokken havde endnu ikke slaaet tolv, da han traadte ud af sin Leilighed i Dronningens Tvergade og gik hen imod Palæet. Det var anden Juledag, det var blevet klart Veir, og Vintersolen skinnede paa Pladser og Gader. «Frøkenen er igjen oven Senge» — saaledes lød Ordene Aftenen iforveien i Fru Hansens Mund, og man kunde sikkert ikke tvivle om denne

Meddelelses Rigtighed; det var imidlertid i høi Grad usandsynligt, at Frøkenen allerede paany skulde være tjenestegjørende efter et saa hæftigt Feberanfald, og saa gik han da op til den af Ebba beboede anden Sal, uden iforveien at have forespurgt i Prinsessens Gemakker. Karin lukkede op. «De ønsker at tale med Frøkenen?» — «Ja.» — Og Karin gik iforveien, medens Holk fulgte efter.

Frøkenen sad i en Lænestol ved Vinduet og saa ud paa Pladsen, hvor der ikke mere var Spor af Liv, ikke en Gang Efteraarsbladene dansede længer hen over den. Da Holk var traadt ind, reiste Ebba sig op fra sin Lænestol og gik hen imod ham, venlig, men mat og rolig. Hun rakte ham Haanden, tog saa noget borte fra Vinduet Plads paa en Sofa, der stod længere tilbage, og pegede paa en Stol, — en Opfordring til at rykke nærmere hen til hende med den.

«Jeg venter Lægen,» begyndte hun sagte, med mere kunstlet end virkelig Anstrængelse. «Men den gode Doktor, han kommer altid tidsnok, og derfor er jeg virkelig oprigtig glad over at se Dem. Saa kan man endelig en Gang tale om noget andet. Bestandig at skulle give Rapport over sit Befindende — det er saa kedsommeligt, ganske sikkert for Lægen, men ogsaa for Patienten . . . De har tilbragt Festen ovre i Slesvig. Jeg haaber, at Grevindens Helbreds-tilstand var saa god, som De kan ønske, og at De har tilbragt en behagelig Jul.»

«Jeg ikke,» sagde Holk.

«Saa kan jeg kun ønske, at De ikke er Skyld i det. Jeg hører saa meget Godt om Grevinden; Prin-

sessen, der besøgte mig igaar, var opfyldt af Lovtaler over hende. «En Dame med Karakter», sagde hun.»

Holk tvang sig selv til at smile. «En Dame med Karakter — ja, Prinsessen ynder denne Vending, det ved jeg, og dermed vil hun antyde, at ikke enhver har Karakter. Deri kan hun muligvis have Ret. Men Prinsesser have nemt ved at sværme for «Karakter», fordi de sjældent komme i den Situation, at de lære Karakterer at kjende. Mennesker med Karakter have muligvis hundrede Fortrin, det har de bestemt, men de falde til Besvær, og det er det sidste, som Prinsesser pleie at ynde.»

«Alverden roser Deres Galanteri, kjære Holk, og jeg er den sidste til at modsige Dem, eftersom jeg ikke har nogen Grund til det; men De er ugalant mod Deres egen Hustru. Hvorfor vil De forringe den Ros, som Prinsessen giver; Prinsesser rose i Reglen ikke synderlig, og man kan godt lægge noget til deres Ros, men ikke trække noget fra. Jeg føler fuldstændig lige som Prinsessen og er fuld af Sympathi for Grevinden og, dersom dette ikke skulde være det rette Ord, af Deltagelse.»

Holks Taalmodighed brast. «Grevinden vil være Dem taknemlig derfor. Men det tør jeg sige, hendes Forundring vil være endnu større end hendes Taknemlighed. Ebba, hvad skal denne Komædie betyde? Grevinden og igjen Grevinden, og saa med Karakter og saa sympathisk og tilsidst Gjenstand for Deres Deltagelse. Vil De have, at jeg skal tro alt dette? Hvad er der forefaldet? I hvilken Anledning har Vinden vendt sig? Hvorfor pludselig en saa formel og reserveret Optræden? Inden jeg reiste, ønskede jeg at tale

med Dem, ikke for at faa Vished for min Lykke, denne Vished havde jeg, eller bildte mig i ethvert Tilfælde ind, at jeg havde den, nei, jeg følte ligefrem Trang til at se Dem, inden jeg reiste derover, at beroliges med Hensyn til Deres Befindende, og derfor reiste jeg og har oplevet en Dag derovre og kæmpet en Kamp og talt Ord, Ord, naa ud med Sproget, Ord, som De bør kjende, som om De havde været Vidne til hele Scenen.»

Ebba kastede Hovedet tilbage. Men Holk vedblev: «De kaster hovmodig Hovedet tilbage, Ebba, som om De vilde sige til mig: jeg ved, hvad der er blevet sagt der, men jeg vil ikke vide det, og jeg misbilliger ethvert af disse Ord.»

Hun nikkede.

«Naa, dersom jeg har ramt det Rette, saa spørger jeg Dem endnu en Gang, hvad skal dette betyde? De ved, hvorledes det er fat med mig, ved, at jeg fra den første Dag var i Deres Net, at jeg har sat alt og maaske mere, end jeg burde, paa at komme til at eie Dem. Og det, at jeg har gjort alt dette og staar her foran Dem, som jeg staar, skyldig eller ikke, dertil har De vist mig Veien, — nægt det, om De kan. Ethvert af Deres Ord har skrevet sig ind i min Sjæl, og Deres Blikke sagde det med, og begge Dele, Ord og Blikke, sagde mig, at De gjennem hele Livet vilde beklage, at De ikke blev dreven ud i Havet og i Døden paa den løsrevne Isflage, dersom jeg forlod Dem. Nægter De det, Ebba, — det var Deres Ord.»

Medens Holk talte saaledes, havde Ebba lænet sig tilbage og lukket Øinene. Da han nu tav, reiste hun sig op paany, tog hans Haand og sagde: «Min

Ven, De er uforbederlig. Jeg mindes, at jeg straks i Begyndelsen af vort Bekjendskab og saa tillige endnu senere, men i ethvert Tilfælde mere end en Gang har sagt til Dem, at De ikke befandt Dem paa den rigtige Plet. Og deraf kan jeg ikke tage noget tilbage, tværtimod, Alt, hvad jeg den Gang kun sagde saadan hen i Veiret i overgivent Lune, blot for at drille Dem og ægge Dem en lille Smule, det nødes jeg nu til at gjentage for Dem i ramme Alvor og under alle Omstændigheder halvveis som en Anklage. De vil være Hofmand og Verdensmand, men er hverken det Ene eller det Andet. De er et Halvmenneske og forsynder Dem i begge Retninger mod den Dobbeltthed, som enhver Sag har og tilmed især den Sag, der sysselsætter os her. Hvorledes kan man overfor en Dame paaberaabe sig Ord, som denne Dame har været taabelig eller maaske tillige elskværdig nok til at sige i et ubevogtet Øieblik? Det manglede endnu blot, at De ogsaa paaberaaber Dem Begivenheder, og Kavaleren er færdig. Afbryd mig ikke, De faar endnu værre Ting at høre. Naturen har, naar man ser bort fra Bestandigheden, givet Dem Materiale til en god Ægtemand, og derved burde De blive. Paa Naboomraadet er De fremmed og falder fra den ene Feil over i den anden. I Kjærligheden hersker Øieblikket og man gennemlever det og er glad ved det, men den, der vil forevige Øieblikket eller endog udlede Rettigheder deraf, Rettigheder, som, saafremt de bleve anerkjendte, vilde stille alle bedre, alle virkelige Rettigheder, med et Ord, de egenlige legitime Forhold paa Hovedet, den, der gjør det og i samme Øieblik, hvor den anden Part er fornuftig noki til at komme paa bedre Tanker, høi-

tidelig holder paa sin Attest, som om det var en Vielses-
attest, han er ikke nogen Kjærlighedens Helt, han er
blot dens Don Quixote.»

Holk sprang op. «Nu ved jeg nok; det Hele har
altsaa kun været en Leg, det Hele kun en Farce.»

«Nei, kjære Holk, kun under Forudsætning af,
at Deres deplacerede Høitidelighed skulde have taget
det, der kun var Spøg, alvorligt, hvad Gud forbyde.»

Holk stirrede taus hen for sig og bekræftede der-
ved paany, at hun havde truffet det Rette. «Nu vel
da,» vedblev Ebba. «Det Taabeligste er altsaa allerede
sket! Jeg fralægger mig ethvert Ansvar derfor. Jeg
har aldrig gjort mig bedre, end jeg er, og Ingen vil
kunne sige mig paa, at jeg helt forsætlig har spillet
falsk Spil. Ord vare Ord; saa meget maatte selv De
vide. Ja, Holk, Hoflivet er tomt og kedsommeligt, her
som overalt, og eftersom det er kedsommeligt, er man
enten ligesaa from som Grevinde Schimmelmänn, eller ...
naa, som jeg siger ... ikke-from som Ebba. Og
i Stedet for nu at plyndre alle Landets Drivhuse og
strø Blomster paa min Vei eller som en Troubadur
synges sin Dames Pris og saa drage videre og yder-
ligere forsøge sin Lykke, i Stedet for vil De fange
mig paa et eneste Ord eller i ethvert Tilfælde paa ikke
stort mere, og gjøre bitter Alvor af en slet og ret
Leg, altsammen paa en Kvindes Bekostning, der er
bedre end De og jeg, og som De krænker dødelig, blot
fordi De befinder Dem vel i en Rolle, hvortil De ikke
er kaldet. Endnu en Gang, jeg fralægger mig ethvert
Ansvar. Jeg er ung, det er De ikke længer, og
derfor tilkom det ikke mig at prædike Moral for Dem
og med ængstelig Omhu holde Dem paa Dydens Sti,

medens jeg kedede mig her; — det var ikke min Sag, det var Deres. Jeg benægter min Forseelse, og selv om der kan være Tale om nogen Forseelse — det er iøvrigt lige meget — naa, saa har jeg ikke Lyst til at gjøre denne Forseelse ti, ja hundrede Gange større, og gjøre en slet og ret lille Forseelse til en virkelig Brøde, en Brøde, jeg selv betragter som saadan.»

Alt dreiede sig rundt i en Kreds i Holks Indre. Det var altsaa den Lykke, han havde drømt om! Da han gav sig til denne Gang, var han vel opfyldt af en nagende og usikker Følelse, af det Spørgsmaal, hvad Verden, Børnene, der nødvendigvis maatte blive fremmede for ham, og inden kortere eller længere Tid maaske tillige hans eget Hjerte, vilde sige til det. Det havde staaet for hans Sjæl, men ogsaa kun det alene. Og nu en Kurv, den deiligste Kurv, man kan tænke sig, hans Tilbud afslaaet og hans Kjærlighed vist tilbage, og alt dette med en Bestemthed, der udelukkede ethvert Forsøg paa en yderligere Beilen. Og dersom han i det mindste havde kunnet finde noget som en Modvægt i sit Indre ved, at hans Indignation pludselig vaagnede; men selv det blev ham nægtet, saa fuldstændig, at han, medens hun stod saaledes og tilintetgjorde ham ved sin hovmodige Tone, fandt hende mere fortryllende end nogensinde.

«Saaledes ender da det Hele,» tog han efter en kort Pause Ordet, «med en Ydmygelse for mig, en Ydmygelse, der ovenikjøbet bærer Latterlighedens Forbandelse; — det Hele er kun, *pour passer le temps*, en Triumf for Deres Forfængelighed. Jeg maa finde mig i det og bøie mig for Deres nye Villie. Men i een

Henseende kan jeg ikke være Dem til Tjeneste, Ebba; jeg kan ikke indse, at Pligten bød mig at betvivle Deres Følelser; tværtimod, jeg har ment, at jeg burde tro paa dem, og det gjør jeg endnu. De er ligefrem kommen paa andre Tanker og har — jeg har ikke villet spørge om Grundene — i Mellemtiden bestemt Dem til hellere at lade det være en Leg. Nu vel da, hvis det var en Leg og kun en saadan, og det siger De jo, saa har De leget godt.»

Han forlod Værelset, efterat have bukket for Ebba. Udenfor stod Karin, der havde lyttet. Hun sagde ikke et Ord, ganske imod Sædvane, men medens hun fulgte Holk gennem den lange Korridor, viste hendes Holdning tydelig, at hun misbilligede sin Herskerindes Færd. Hun stod netop paa Grevens Side; paa dennes Godmodighed og vel ogsaa paa hans Svaghed havde hun sikkert bygget mange Fremtidsplaner.

Et og tredivte Kapitel.

Næsten halvandet Aar vare gaaede siden den Gang, det var i Slutningen af Mai, og Londons Squares frembød det smukke Billede, som de stedse pleie at byde ved Pinsetid. Det gjaldt ogsaa i Særdeleshed om Tavistock Square; det omhyggelig vandede Grønsvær med Gitter omkring viste det friskeste Foraarsgrønt; Hyldetræerne stod i Blomsterpragt og Guldregnets gule Toppe hang ud over Gitteret ind i den brede Gade, som førte lige der forbi.

Det var et henrivende Billede, og ved dette Billede glædede Holk sig ogsaa, der beboede Værelserne paa første Sal i et gammelt, iøvrigt meget godt vedligeholdt Hjørnehus, hvis dobbelte Front var omgivet af en Balkon. Han elskede denne Egn endnu fra den Tid, der nu laa tyve Aar tilbage, da han som ung Attaché ved det danske Gesandtskab havde boet netop i dette Kvarter af Byen, og da han i Løbet af sidste November Maaned kom til London, betragtede han det som et godt Tegn, at det var lykkedes ham netop her at finde en Leilighed, som tiltalte ham.

Holk havde været i London fra November, efterat han indtil da havde flakket omkring i Verden og

været paa alle de Steder, der vare berømte for deres Skjønhed og ved hvilke mange Tusinder Aar ud og Aar ind søge Adspredelse, for tilsidst at komme til den Erkjendelse, at selv det tommeste Hjem dog altid er endnu bedre end det afvekslende Liv ude. Efterat han skriftlig havde taget Afsked med Prinsessen og efterat han havde skrevet et udførligt og hjerteligt Brev til Arne, hvem han tryglede om ikke at forlade ham i disse tunge Dage, havde han først begivet sig til Bryssel og saa til Paris, men han havde i saa ringe Grad følt sig tilfreds der, at han allerede ved Paasketid var kommen til Rom og allerede nogle Uger senere til Sorrent, det selv samme Sorrent, hvor han havde haabet at kunne tilbringe lykkelige Dage sammen med Ebba. Disse lykkelige Dage vare imidlertid udeblevne, men det Tryk, der havde hvilet paa ham hele Tiden, havde han dog tilsidst faaet rystet af sig i Omgangen med en elskværdig engelsk Familie, som han var kommen til at bo sammen med paa Tramontana-Hotellet. Han havde paany lært at leve og, hvad der var endnu vigtigere, at interessere sig for andres Levevis. Saaledes var der hengaaet Uger med Kjøreture til Amalfi og med Seilture over til Kapri, under hvilke Baadfolkene sang deres Viser; men den varme Aarstid, der snart begyndte, drev ham bort fra den for ham saa tiltalende Idyl tidligere end det var ham kjært, helt op til Sveits, som imidlertid den Gang intetsteds tilfredsstillede ham rigtig, hvor høit han end ellers skattede det: Genfersøen blændede i for høi Grad, Rigi var for meget Karavanehus og Pfäfers for meget Hospital. Om han end ikke følte sig draget tilbage til Hjemmet, længtes han dog i ethvert Tilfælde efter at komme længere nord paa;

derfor besluttede han da at forsøge det med London, hvortil venlige Ungdomserindringer knyttede ham og hvortil de engelske Venner, der afreiste fra Sorrent sammen med ham, indtrængende havde opfordret ham til at tage med. Altsaa til London! Og der havde han nu været i et halvt Aar og levede under Forhold og Livsformer, der saa nogenlunde vare beslægtede med de slesvigske; der var saa megen Hjemlighed og Hygge, som en Hjemløs kunde vente sig. Ja, de selskabelige Forhold kunde tilfredsstille ham, og der kom meget andet til, som var velskikket til at frigjøre ham — i det mindste i Timer og Dage — for den stedse voksende Følelse af hans Ensomhed. En lille Theaterpassion, der allerede i tidligere Tid gjorde hans Ophold i London som Attaché saa behageligt, blev igjen levende, og i Prinsesse-theatret, der laa lige i Nærheden af Tavistock-Square, saas han regelmæssig paa en eller anden Plads i Parkettet, naar Charles Kean, som just den Gang gjorde Furore med sine Shakespeare-Fremstillinger, den ene Aften fremførte «En Skærsommernatsdrøm» eller «Et Vintereventyr» og den næste Aften «Stormen» eller «Kong Henrik den Ottende», i en paa Scenen hidtil uhørt Pragt. Han opnaaede da ogsaa i Løbet af Vinteren at komme sammen med denne Charles Kean personlig, og da han tilsidst endog havde gjort Charles Dickens Bekjendtskab i det af Kunstnere og Forfattere saa stærkt besøgte Hus, blev han, uden at han iøvrigt af den Grund nødsagedes til at forsømme sine Venner fra Sorrent, der hørte til Landadelen —, inddraget i alle Slags Theater- og Literaturkredse, hvis livlige Færd, der blev baaren oppe af det mest fornøielige Lune, berørte ham ualmindelig sympathetisk.

Navnlig Dickens selv var bleven hans Sværmeri og da han var tilstede ved en Whitebait-Dinners i Greenwich, lod han sin nyvundne Ven leve, den store Forfatter, af hvem han ganske vist kun kjendte «David Copperfield», men som Forfatter af denne Bog var han ogsaa alle levende Forfatters Sanspareil. Ved Slutningen af Skaalen blev han af de øvrige Tilstedeværende under Latter opfordret til at læse mere af ham, men han paa-stod, at han var nødt til at afslaa det, eftersom Copperfield næppe var bleven overgaaet af Dickens selv, hvorfor en yderligere Læsning af hans Romaner i Grunden kun kunde føre til, at hans Begeistring formindskedes.

Selskabelige Sammenkomster som denne, hvori til-lige feterede Damer fra Kunstnerverdenen, navnlig den smukke og meget feterede Miss Heath og fremfor alt den geniale Fremstillerinde af Lady Macbeth Miss Atkinson næsten regelmæssig tog Del, vare mere end en slet og ret Adspredelse for Holk, og ved denne Omgangskreds vilde han ikke blot have kunnet løsrive sig fra sin Ensomhed, men tillige ligefrem have kunnet følt sig løftet og vederkvæget, dersom han havde følt sig nogenlunde fri. Men det var netop det, der fatte-des ham; thi netop den Plet Jord, som han hang ved med hele sin Sjæl, paa hvilken han var født og i Aar-tier havde været lykkelig, netop den Plet Jord var lukket for ham og vedblev formodenlig ogsaa at være det, dersom det ikke lykkedes ham at slutte Fred med Samfundet, en Fred, der atter forudsatte, at han blev forsonet med Kirstine. Men efter alt, hvad han hørte fra Hjemmet, kunde der egentlig ikke være Tale derom; thi hvor meget Grevinden end holdt paa, at Børnene for deres Vedkommende ikke maatte lade det

mangle paa skyldigt Hensyn, saa at ethvert Brev fra Faderen — han skrev ofte, fordi en Følelse af Forladthed drev ham til det — blev besvaret med al Ærbødighed, lige saa frugtesløse vare dog paa den anden Side alle de Skridt, der hidtil vare foretagne, for at hidføre en Udjævning. Med den Aabenhed, der udmærkede Kirstine, havde hun udtalt sig angaaende dette Spørgsmaal overfor Broderen og hun lod tilmed denne Gang alt moralsk Hovmod fare. «I har allesammen,» saaledes skrev hun, «vænnet Jer til at betragte mig som abstrakt og doktrinær, og jeg har muligvis i tidligere Aar havt mere deraf end ønskeligt, i ethvert Tilfælde mere end Mændene sætte Pris paa. Men det kan jeg forsikre Dig, i første Række er jeg dog bestandig en Kvinde. Og eftersom jeg er det, bliver der, i alt det, der er gaaet forud, noget tilbage, som piner mig i min Forfængelighed eller min Selvfølelse. Jeg vil ikke give det ud for noget bedre. Holk er ikke rigtig kommen sig, naar jeg skal sige min Mening rent ud. Dersom han havde giftet sig med Frøkenen derovre i Kjøbenhavn, og inden kortere eller længere Tid var kommen til at indse, at han havde taget feil, saa vilde jeg maaske være kommen til Rette med mig selv. Men saaledes gik det ikke. Hun har ligefrem ikke villet have ham og for mit Vedkommende existerer saaledes, jeg siger ikke for meget, vedblivende den sørgelige Mulighed, at Komedien vilde have sluttet ganske anderledes, dersom hun havde villet have ham. Turen vilde da formodentlig aldrig være kommen til mig igjen. I denne Tragikomedie spillede jeg en ganske lille Smule *faute de mieux*-Roller, og det er ikke behageligt.» Af dette Brev fra Kirstine havde Holk igjen faaet Hoved-

indholdet at vide, og hvad der udtaltes deri, det stod bestandig for hans Sjæl, skjønt den gamle Petersen og Arne i Fællesskab gjorde sig Umage for, at hans Forhaabninger om et heldigt Resultat maatte kaldes til Live paany. «Du bør ikke hengive dig til denne Følelse af Haabløshed,» skrev Petersen til Holk. «Jeg kjender Kirstine bedre end nogen af Jer, selv bedre end hendes Broder, og jeg vil sige Dig: ved Siden af sin Kristenkjærlighed, der jo lærer Tilgivelse for den Skyldige, nærer hun tillige en rigtig og ægte Kvindekjærlighed i en saa høi Grad, at hun overfor Dig er hildet i en vis elskværdig Svaghed. Jeg ser det af de Breve, som fra Tid til anden komme til mig fra «Gnadenfrei». Alt ser gunstigere ud for Dig end Du tror og end Du fortjener, og det vilde ødelægge min sidste Time for mig, hvis det var anderledes. Naar man er firsindstyve Aar, ved man iøvrigt, hvorledes det gaar, og jeg indestaar Dig for, at jeg endnu en Gang kommer til at lægge Eders Hænder i hinanden, som jeg før har gjort, og det skal være min sidste hellige Handling, saa vil jeg fratræde mit Embede og vente, til Gud kalder mig.»

*

*

*

Det var i Begyndelsen af April, at Petersen skrev saaledes, og skjønt Holk for sit eget Vedkommende mistvivlede om den mere end halve Vished, som kom frem i Brevet, saa kom der dog stedse paany Timer, hvori han reiste sig paany derved og fik nyt Livsmod. Saaledes var det da ogsaa igjen den Dag; opfyldt af livlige Billeder sad han paa Balkonen udenfor sit Hus, under et smukt, gammelt Platantræs Grene, der sikkert havde staaet der allerede, da hele dette Kvarter af Byen

blev bygget; det var nu akkurat hundrede Aar siden. De høie Skydevinduer, der naaede helt ned til Gulvet og nedad til vare halvveis aabnede, gjorde Færslen fri mellem Værelse og Balkon, og Ilden i hans Drawing-Room, der brændte mere for et Syns Skyld end for Varmens Skyld, forøgede i Forening med Morgencigaren det Velbehag, som han følte i Øieblikket. Paa en let Rørstol ved Siden af ham laa «Times», som han i Dag undtagelsesvis havde lagt bort, fordi det indtagende Foraarsbillede foran ham hidtil havde lagt Beslag paa hans Opmærksomhed. Men nu tog han Avisen i Haanden og begyndte sin Lektüre som sædvanlig i det venstre Hjørne af det store Annoncetillæg, hvor Familie-efterretningerne fra Londons High Life: Fødsler, Dødsfald, Giftermaal stod bekjendtgjorte med den skarpeste Diamantskrift. Ogsaa idag fulgte den ene Rubrik umiddelbart efter den anden, og da Holk var kommen til Bryllupper, læste han: *Miss Ebba Rosenberg, Lady of the Bedchamber to Princess Mary Ellinor of Denmark, married to Lord Randolph Ashingham formerly 2d. Secretary of the British Legation at Copenhagen.*

«Altsaa dog,» sagde Holk; han skiftede Farve, men var iøvrigt ikke synderlig bevæget og lagde Avisen bort. Det vilde maaske have ramt ham dybere, hvis den Efterretning var kommen pludselig og som noget aldeles Uventet. Men dette var ikke Tilfældet. Allerede i Slutningen af Vinteren havde Pentz, der holdt ham *à jour* i sine Breve, bebudet denne Formæling som noget, der forestod inden kortere eller længere Tid. Han skrev som Suplement følgende Slutningslinier til en længere Skrivelse: «Og nu, kjære Holk, en kort Meddelelse, som vil interessere Dem mere end alle disse

Historier fra Huset Hansen, — Ebba Rosenberg har igaar tilstillet Prinsessen Meddelelse om sin Forlovelse; den skal imidlertid endnu foreløbig holdes hemmelig, for lettere at fjerne de Vanskeligheder, som stille sig i Veien. Den, som hun har i Sinde at lyksaliggjøre med sin Haand, er ingen ringere end Lord Randolph Ashingham, som De maaske vil mindes, om ikke fra Vincent, saa dog maaske fra et Aftenselskab hos Prinsessen. Det var lige i Begyndelsen af Sæsonen 1859 til 60. Lord Randolph, om hvem der fortælles, at han eier et helt Kvarters Jord og Grund i London — maaske netop det Kvarter af Byen, hvori De for Tiden bor —, og desuden en Skovstrækning paa femten Millioner Fyrretræer i Fifeshire — Lord Randolph, siger jeg, har betænkt sig eller rettere været nødt til at betænke sig et helt Aar, forinden han foretog dette Skridt, fordi der fra en endnu langt rigere Arveonkels Side reistes allehaande Betænkeligheder. Og disse Betænkeligheder existere i Virkeligheden endnu. Men Ebba vilde ikke være Ebba, dersom det ikke skulde lykkes hende at give den stærkt excentriske Arveonkel Bevis for sine Dyder paa Chic's og High Life's Omraade, og Forlovelsen vil saaledes blive proklameret snarest. Det er altsammen kun et Tidsspørgsmaal. Iøvrigt have de Tvende, Lorden og Ebba, Intet at bebreide hinanden; han skal, ligesom saa mange af hans Stalbrødre, allerede i en Alder af fjorten Aar have været en udbrændt Vulkan og ægter blot Ebba for at faa En til at sludre lidt for sig, og set fra det Standpunkt har han gjort et godt Valg. Hun vil hver Dag sige noget og senere vist ogsaa gjøre noget, der vil forbause Lorden, og hun tænder maaske en Gang Ild i de femten Millioner Fyrretræer og stiller

ved den Leilighed sig selv og den kjære Ægtehalvdel i den rette Belysning. Og nu *tout à vous, beau Tristan.*

Deres Pentz.

Det var Brevets Indhold den Gang og de to Linier i «Times» vare ikke andet end en Bekræftelse. «Det er godt saaledes,» sagde Holk efter en Stunds Forløb. «Det giver rent Bord. Hendes Gjenfærd gik endnu bestandig omkring i mig og jeg kunde ikke helt faa det forjaget. Nu er det sket ved hende selv; alt er borte, alt forsvundet og om Kirstine end vedbliver at være tabt for mig, saa skal hendes Billede i ethvert Tilfælde paany have den Plads i mit Hjerte, som tilkommer det.»

Under denne Monolog tog han paany den Avis i Haanden, som han havde lagt til Side og vilde alvorlig fordybe sig i en Berliner Korrespondance, der, som det syntes, temmelig udførlig talte om en Fordobling af Hæren og et Oppositionsparti, der havde dannet sig derimod. Men han havde den Dag ingen Sans derfor og kiggede snart bort over Avisen. Fra den nærliggende Sankt Pankras-Kirke, hvis Taarn han havde lige for sine Øine, slog Klokken just ni, og gennem Southampton-gaden, der begrænsede Squaren paa den Side, der vendte mod ham, rullede den ene Cab efter den anden; de kom fra Euston-Square-Stationen og kørte til Byens Midtpunkt. Han brækkede et Platanblad af, der hang langt ned, for at lege med det, og først da han hørte Spurvene over sit Hoved kvidre bestandig stærkere, tog han nogle Krummer og strøede dem hen foran sig paa Balkonen. Spurvene kom straks ned fra Grenene; de pikkede og førte Krig indbyrdes, men allerede i næste Øieblik smuttede de igjen op paa Grenene, thi fra Gadedøren hørtes der en tre Gange gjentagen Banken, Tegnet

paa, at «Postmanden» var ved Døren. Holk, der havde Fødselsdag den følgende Dag, lyttede nysgjerrig, og straks efter traadte Jane ind og overrakte ham fire Breve.

Allerede de fire Poststempler Gnadenfrei, Bunzlau, Lyksborg og Arnevig lod ikke et Øieblik Holk være i Tvivl om, fra hvem Brevene kom, men selv deres Indhold syntes ikke at skulle bringe ham meget Nyt. Asta og Axel fremkom stivt og formelt og i ethvert Tilfælde temmelig kortfattet med deres Gratulation, og selv Petersen, der ellers pleiede at skrive udførlig, indskrænkede sig den Dag til at overbringe sin Lykønskning. Holk var ikke behagelig berørt derved og fik først sit Humør igjen, da han ogsaa havde aabnet Arnes Brev, og strax i de første Linier havde fundet allehaande kjærlige og venlige Ord. «Ja» sagde Holk, «han holder ud. Han er uforandret den samme. Og han er dog i Grunden den, der snarest burde være fortørnet paa mig. Broderen til den elskede Søster. Men der ligger naturlig ogsaa igjen en Grund og Forklaring. Han elsker Søsteren og forguder hende næsten. Men han har levet længe nok til, trods alt Ungkarleliv, meget vel at vide, hvad det vil sige at være gift med en hellig Elisabeth. Og dersom hun endda var den hellige Elisabeth! Hun var blid og føielig . . . Men det er ikke værd at tænke mere paa det,» afbrød han sig selv, «jeg bliver blot igjen opfyldt af Bitterhed i Stedet for at blive rolig og forsonlig stemt. Det er bedst, jeg læser, hvad han skriver.»

Arnevig, den 27. Mai 1861.

Kjære Holk.

Din Fødselsdag er lige for Døren, og mine Lykønskninger skulle ikke udeblive. Komme de en Dag

for tidlig, hvad jeg næsten formoder, saa tag det som et Tegn paa, hvor meget det er mig om at gjøre at ønske Dig alt det Bedste. Er det nødvendigt at opramse de Ønsker, hvoraf mit Hjerte er opfyldt for din Skyld? Ogsaa idag kulminere de igjen i det Ene, at Øieblikket for Eders Udsoning maa være nær forestaaende. Vel ved jeg, at Du ikke nærer nogen Tro til denne Mulighed og at Du søger at begrunde din Mistillid fra Kirstines Karakter. Og en indre Stemme, der hvisker til dig, «at hendes Holdning var fuldt berettiget,» kan ganske vist kun bestyrke Dig i din Mangel paa Haab. Men det stiller sig alligevel gunstigere. Du har lidt under din Hustrus dogmatiske Strængthed, og inden der endnu kunde være Tale om alvorlige Konflikter, har jeg kjærlig advaret Kirstine imod at tvinge Dig ind paa en Levevis, der var beregnet paa helt andre Karakterer, eller maaske endog paa en Askese, der fuldstændig stred mod din Natur. Den Anklage, der paa Grund heraf kan reises mod Kirstine, var berettiget, og, for endnu en Gang at gjentage, hvad jeg ofte har sagt, har jeg hverken Villie eller Anledning til at tage noget deraf tilbage. Men netop i denne hendes Bekjendelsesstrængthed, hvorunder vi alle have lidt, have vi ogsaa Lægemidlet. Jeg vil lade det staa hen, om hendes levende Kjærlighed til Dig, saaledes som den, ofte vistnok mod hendes Villie, ytrer sig i hendes Breve, vilde besidde Kraft til Tilgivelse og Forsoning, jeg siger ikke ja og ikke nei; men hvad hendes Kjærlighed maaske ikke vilde være i Stand til, dertil vilde hun føle sig opfordret ved sin Forestilling om Pligt, naar først Sagen var lagt i de rette

Hænder. I de rette Hænder, siger jeg. Hun fører endnu en Kamp i sit Indre, og vor gode gamle Petersen, der iøvrigt personlig fremturer i sin Tillidsfuldhed, har i sine skriftlige Forestillinger lige til dette Øieblik havt ringe Held med sig, i ethvert Tilfælde har han ikke vundet nogen Seir. Men hvad der ikke vilde lykkes for vor gamle Petersen, den gamle rationalistiske Ven, hvem hun holder saa meget af, og som hun i kirkelig Henseende ikke skatter fuldstændig —, det, tror jeg, vil i rette Øieblik blive en let Sag eller dog i ethvert Tilfælde en ikke syn-derlig vanskelig Sag for vor Schwarzkoppen, der for fire Uger siden er bleven udnævnt til General-Superintendent. Jeg har indtrængende anmodet Schwarzkoppen, hvem jeg i den sidste Uges Tid næsten har set daglig, om for sit Vedkommende at ville tage Sagen i sin Haand, forinden han forlader os og vor Egn, og da hans kirkelige Overbevisning falder sammen med hans personlige Ønsker for Dig og Kirstine, saa betvivler jeg ikke et eneste Øieblik, at han vil have Held med sig, hvor Petersen hidtil har lidt Skibbrud. Schwarzkoppen har jo altid været en afgjørende Instans for Kirstine; han er det saa meget mere nu, da Seminariedirektøren i Arnevig er bleven et virkeligt Kirkelys. Han er bleven kaldet til Stettin, til sin hjemlige Provins Pommern, og forlader os sidst i September, for at tiltræde sit nye Embede der den første Oktober. Jeg gider ikke tvære dette Brev mere ud, og allermindst berøre Husholdningssager. Derom en anden Gang. Jeg ser nu hyppig Grevinde Brockdorff, dels i hendes eget Hus, dels hos Rantzaus,

men ogsaa leilighedsvis her i Arnevig, naar vi have Missionsmøder; ved et af disse Møder maatte jeg, ganske vist som en lidet værdig Person, præsidere for nylig. Kirstine har afslaaet min Pinseinvitation; hun foregiver, fordi Frøken Dobschütz har skrantet siden Foraaret og trænger til Pleie. Men den sande Grund er vistnok den, at hun ikke har Lyst til at vende tilbage til Steder og i en Kreds, der kun kalder smertelige Erindringer til Live hos hende. I hendes Øine har Gnadenfrei saa mange Fortrin og ikke mindst det, at man kan skjule sig for Verden. Men jeg trøster mig med, at Trangen til at leve fjernt fra Verdens Tummel vil tabe sig hos hende, og at vi ret snart se hende vende tilbage til Verden og til en ny gammel Lykke, til en Lykke, som kun en Skuffelse afbrød — en Skuffelse, der tilsidst blev til en Brøde. Jeg vilde have givet meget til, at Eders Indtog maatte have fundet Sted allerede ved denne Pinsefest, og at hele Søilehallen i Holkenæs maatte have staaet i sin grønne Maidragt, det gamle Vaaben over Indgangen i en Krans, der paany var gennemflettet med Roser. Gid Fremtiden maa føre dette i sit Skød, helst den nærmeste Fremtid; med dette Ønske vil jeg slutte.

Din Arne.»

Holk lagde Brevet bort, trak Veiret lettet og saa fornøiet over mod Square, hvor alt var grønt og blomstrede. Det Indtryk, hvorunder han befandt sig, var den reneste Glæde. Muligheder, paa hvis Virkeliggjørelse han endnu næppe havde troet, fik Form. Be-

gravede Forhaabninger stod atter op og vilde blive til Vished! Og de Tvende, der havde været skilte i ydre og indre Henseende i flere Aar, drog paany ind i «Slottet ved Havet», og den gamle Lykke var der igjen.

To og tredivte Kapitel.

Og hvad Holk havde drømt, det gik i Opfyldelse eller syntes i ethvert Tilfælde at skulle gaa i Opfyldelse.

Det var Sankt Hansdag; en solklar blaa Himmel stod over hele Angel, men den største Solglans over Slottet Holkenæs. Vogne i lang Række holdt ved Driv- og Havehusene, og det Holkske Vaaben over Portalen bar en Vedbendkrans, hvori hvide og røde Roser vare indflettede. Arne vilde have valgt Myrthe, men Kirstine holdt fast ved, at det skulde være Vedbend.

Nu slog Klokken tolv i Holkeby, og de tolv Hammerslag vare næppe hendøede, førend der ogsaa lidt efter lidt kom Fart i den vældige Klokke, der blev trukket af to Mænd, og som nu forkyndte langt ud i Landet, at den Fest, hvortil Familie, Venner og Slægt fra fjern og nær havde samlet sig, tog sin Begyndelse. Saaledes forholdt det sig da ogsaa, og det varede ikke længe, førend den høie Glasdør, der førte ud til Parken, aabnede sig, og de Nysgjerrige, — og der var mange af dem — som havde faaet en god Plads udenfor mellem Havebedene, saa nu, at alt inde i Salen ordnede sig til et Tog, i Spidsen for hvilket

Holk og Kirstine først viste sig, Grevinden i hvidt Atlask og en Orangeblomsterkrans i Haaret, hvorfra et Slør hang ned. Bag ved dette Par, der nu ligesom til ny Ægtevielse skulde modtage Kirkens Velsignelse, gik Asta og Axel, saa Arne, der førte den ældre Grevinde Brockdorff, og saa Schwartzkoppen, der førte Frøken Dobschütz, mange andre tillige med dem, og tilsidst alle de, der havde bedt om at maatte overvære Høitideligheden i Festtoget, og ved ved hvis Deltagelse de Tvende, der atter skulde vies, i særlig Grad havde glædet sig, eftersom de vare fjernere staaende. Tjenerskabet sluttede sig dertil, og da Toget, der satte sig i Bevægelse ad Holkeby til, havde passeret Grusveien, der banede sig Vei mellem Parkens Grantræer, traadte de ind i et Espalier, som Bønderdøtrene i Holkeby havde dannet i Forening med Pigerne fra Nabolandsbyerne. De havde allesammen Kurve i Hænderne og strøede Blomster over Veien, men nogle, der ikke kunde blive Herre over de Følelser, der stormede ind paa dem, kastede Kurvene til Side og trængte sig frem til Kirstine, for at kysse hendes Haand eller endog blot Sømmen af hendes Kjole. «De behandle mig som en Helgen,» sagde Grevinden og søgte at smile; men Holk, til hvem hun havde hvisket disse Ord, saa godt, at dette voldte hende mere Pine end Glæde, og at hun, som det laa i hendes Natur, knyttede foruroligende smertelige Betragtninger eller maaske endog mørke Fremtidstanker til dette Overmaal af Hyldest. Den stærke Tummel omkring hende rev hende imidlertid atter bort fra disse Tanker, og da hun nu tydelig hørte, at Klokkringningen stedse blev stærkere, og at det klang, som om alle Kirker i Anglerlandet vilde feire den sjældne Forsoningsfest med, da rystede

hun, i ethvert Tilfælde i Øieblikket, alt det Bedrøvelige af sig, og hendes Hjerter gik op i Klang, der steg op mod Himlen.

Nu vare de komne hen til den lave Kirkegaardsmur, langs hvilken der — ligesom den Gang, da Asta og Elisabeth havde siddet der — igjen stod høie Nælder og afhuggede Træstammer laa høit opstablede, og da de Forreste vare komne forbi, bøiede Toget ind i Portalen og bevægede sig mellem Gravene hen imod Kirken; Døren stod aaben paa vid Gab, og der var fri Udsigt til det oplyste Alter ved Enden af Midtergangen.

Der stod Petersen.

Han var bleven affældig i al den lange Tid. Aarene tyngede paa ham, og tilsidst var han tillige bleven hjem-søgt af en haard Sygdom. Men da han havde hørt, at «Schwartzkoppen skulde holde Brudetalen, dersom Petersen ikke var bleven rask igjen til Sankt Hansdag», da var han atter bleven rask og havde forsikret dem, der vilde formane ham til at være forsigtig og skaane sig selv, at han, og det om han saa skulde staa op fra Dødsleiet, atter maatte føre sin elskede Kirstine til Lykken. Det havde rørt Alverden, men atter givet ham sine bedste Aars Kraft, og der stod han nu lige saa rank og strunk, som for nitten Aar siden, da han — det var ogsaa en Sankt Hansdag — havde lagt de Tvendes Hænder i hinanden.

Sangen var begyndt i samme Øieblik, som Toget traadte ind i Midtergangen, og da Sangen nu tav, tog Petersen Ordet, for at holde en kort Tale; han undgik alt det Personlige, men allermest enhver Hentydning til «den Uretfærdige, over hvem der er mere Glæde i Himlen end over hundrede Retfærdige.» I Stedet for

nedkaldte han i en jævn Bøn, som netop derved blev saa dybt gribende for alle de Tilstedeværende, Himlens Naade over de Gjenforenede og gav dem saa Velsignelsen.

Og nu faldt Orglet ind, Klokkeklangen udenfor begyndte paany, og det lange Tog af Bryllupsgjæster begav sig paa Tilbageveien langs Stranden og dreiede til Venstre op ad Terrassen til Slottet Holkenæs, da de havde naaet den Gangbro, der førte ud til det Sted, hvor Dampskibene lagde til.

Paa Terrassen nedenfor den forreste Hal var Bryllupstaflet dækket, saaledes, at alle Gjæster havde fri Udsigt til Havet, og da det Øieblik nu var kommet, da der, hvis der ikke skulde udbringes en Skaal, i det mindste maatte holdes en kort Festtale, reiste Arne sig fra sin Plads og sagde, medens han bukkede for Søster og Svoger: «Jeg drikker et Glas for Lykken paa Holkenæs.»

Alle følte sig eiendommelig berørt ved disse Ord, der næsten havde en vemodig Klang, og de, der sad nærmest ved Brudgommen, klinkede med ham.

Men Glæden, den rigtige Glæde vilde ikke indfinde sig, og der paakom enhver af de Tilstedeværende en ængstelig Følelse af, at de endnu kun idag holdt «Lykken paa Holkenæs,» dersom den da i det Hele eksisterede, i deres Hænder, for maaske allerede imorgen at begrave den.

Tre og tredivte Kapitel.

Den Følelse af Sørgmodighed, der havde været fremherskende ved den smukke Fest, syntes imidlertid at have vist sig som ubeføiet, og «Lykken paa Holkenæs» syntes virkelig at være vendt tilbage. Det Indtryk modtog i ethvert Tilfælde alle Fjernerestaaende. De levede kjærlig sammen, havde megen Selskabelighed — mere end ellers — og gjorde Besøg hos Naboerne, hos hvilke det fra Holks Side aldrig skortede paa godt Humør og jovial Optræden, og kun den, der saa dem rigtig i Sømmene, mærkede tydelig, at alt dette savnede det rette Liv. Der herskede Fred, men ikke Lykke, og inden Efteraaret var kommet, nærrede navnlig hverken Frøken Dobschütz eller Arne nogen Tvivl om, at der for Kirstines Vedkommende ikke var andet end den gode Villie til Lykken. Ja, den gode Villie! Der var ikke længer Tale om Meningsforskjelligheder, og naar Holk, hvad der endnu hændte til Tider, indlod sig paa genealogiske Spørgsmaal eller gik op i Planerne om en Mønster-Landhus-holdning, saa viste Grevinden aldeles ikke hint overlegne Smil, der saa mange Gange havde givet Anledning til, at Holk var bleven irriteret og forstemt; men den ængstelige Maade, hvorpaa alt det, der havde kunnet for-

styrre Freden, blev undgaaet, — en Stansning i Samtalen, naar et Tilfælde alligevel en Gang havde fremkaldt et kildent Thema, — netop denne bestandige Forsigtighed og Kontrol medførte saa meget Trykkende, at selv de sidste Aar før Katastrofen, da deres Ægteskabs egenlige Lykke allerede var et tilbagelagt Stadium, sammenlignelsesvis kunde synes at være lykkelige Tider.

Holk med sit friske sangvinske Naturel søgte en Tidlang at holde denne Opdagelse borte fra sig og lod sig det være magtpaaliggende at se bort fra den Tilbageholdenhed, ja næsten Frygt, hvormed Kirstine mødte hans Imødekommen. Men tilsidst blev han utaalmodig, og da Slutningen af September var kommen, besluttede han i en Sindstilstand, hvori Mismod og dyb Deltagelse afløste hinanden, at tale med Frøken Dobschütz og indhente hendes Mening og, dersom det lod sig gjøre, tillige hendes Raad.

Over Slot og Park laa en klar frisk Efteraarsmorgen, og den flyvende Sommer spændte sit Væv ud mellem Buskene, der allerede havde mistet deres Blade hist og her. Asta var Aftenen forud kommen fra Pensionsanstalten og længtes efter, straks efter at Frokosten var forbi — de havde lige for et Øieblik siden sat sig ved Frokostbordet — at tage ned til Holkeby og aflægge sit Besøg hos Veninden nede i Landsbyen. «Jeg tager med,» sagde Holk, og da Frøken Dobschütz allerede iforveien havde sagt, at hun vilde ledsage Asta, saa gik de nu alle tre ned ad Terrassen, langs Stranden, for at gaa ad den noget nærmere og smukkere Vei. Den brede Vandflade laa næsten speilglat, og kun af og til skød en svag Brænding sit Skum tæt op til Klitten. Asta var lykkelig over at gjense Havet, og stansede tit

i sin Fortælling om, hvad hun havde oplevet i Pensionsanstalten, naar et forunderligt Lysskær just en Gang imellem gled hen over den stille Strøm eller Maagerne dyppede deres Vinger deri; men hendes Interesse for Havet og Lysspeilingerne var paa en Gang borte, og da hun fik Øie paa Elisabeth Petersen, der fra Klitten traadte frem paa Strandbredden, ilede hun Veninden imøde og omfavnede og kyssede hende. Holk og Frøken Dobschütz vare blevne tilbage i det Øieblik, hvilket kom begge Veninder, der gik foran dem, meget beleiligt, eftersom de naturligvis havde en uendelig Mængde at fortælle hinanden, men ogsaa Holk var glad ved det, fordi Afstanden, der hurtig blev større, gav ham en god og længe ønsket Leilighed til utvungent at tale med Frøken Dobschütz om Kirstine.

«Det er mig kjær, kjære Frøken Dobschütz,» begyndte han, «at vi ere alene et Øieblik. Jeg har allerede længe ønsket at tale med Dem. Hvad er der i Veien med Kirstine? De ved, at jeg ikke spørger af Nysgjerrighed, endnu mindre for at klage og allermindst for at anklage. Der har været Tider, hvor De ogsaa maatte høre paa sligt, hvor De skulde mægle; men som De ved, kjære Veninde, ligge disse Tider langt tilbage og vende ikke tilbage paany. Al Strid er ude af Verden, og naar jeg gaar gennem Parken med Kirstine, som det var Tilfældet endnu idag før Frokosten, og Egernet løber hen ad Veien, og Svanen svømmer ude i Dammen, og Rustan, der følger os, ikke rører sig, maaske ikke en Gang, naar en Flok Høns skulle flyve op — saa kommer jeg bestandig til at tænke paa et Billede, hvorpaa jeg en Gang har set Paradiset afbildet; paa Billedet gaa alle omkring i Fred, Løven ved

Siden af Lammet, medens den kjære Gud kom henad Veien og talte med Adam og Eva. Ja, kjære Frøken Dobschütz, derom minder mit Liv mig nu, og jeg kunde være tilfreds og burde maaske være det. Men jeg er det ikke, jeg føler mig tværtimod nedtrykt og ængstet. Hvis det saa endda blot dreiede sig om mig, saa vilde jeg ikke spille et Ord og, trods den Fred, der hersker, ligefrem betragte denne Mangel paa Hygge og Glæde som en Bod, der er mig paalagt, og ikke knurre, ja maaske tværtimod føle noget som Tilfredstillelse. Thi en Uret kræver ikke blot sin Bod, men denne Bod tilfredsstiller os ogsaa, fordi den passer til vor Retsfølelse. Altsaa endnu en Gang: naar jeg taler nu, saa taler jeg ikke for min egen, men for Kirstines Skyld, eftersom jeg hver Dag har Beviser paa, at hun gjerne vilde glemme, men ikke kan glemme. Og sig De nu Deres Mening.»

«Jeg tror, kjære Holk, at De har ramt Sømmet paa Hovedet med Deres Ord. Kirstine vil glemme, men hun kan ikke.»

«Og har hun udtalt sig paa den Maade til Dem? Har hun ladet Dem forstaa, at alt alligevel var frugtesløst?»

«Nei, det har hun ikke.»

«Men De lever alligevel i den Overbevisning?»

«Ja, kjære Holk, desværre. Men uagtet denne Følelse ganske vist er fremherskende hos mig, bør De ikke lægge noget mere Sørgeligt og navnlig heller ikke noget mere Sikkert deri end tilladeligt. Jeg ved intet bestemt. Thi om jeg end nu som tidligere er Gjenstand for Kirstines Venskab — og hvor kunde det vel ogsaa være anderledes, hun har jo bestandig Beviser paa, hvor

meget jeg holder af hende — saa er jeg dog ikke længer Gjenstand for hendes Meddelsomhed. Som hun er taus mod alle, saaledes er hun det ogsaa mod mig. Det er virkelig ubeskrivelig sørgeligt. Hun var vant til at udøse sit Hjerte for mig, og da vi den Gang — hin uforglemmelige, sørgelige Dag — forlod Huset og i Fællesskab gennemlevede den tunge Tid først nede i Landsbyen og saa i Arnevig og tilsidst i Gnadenfrei, da tænkte hun Intet og følte Intet, som jeg ikke vidste. Vi vare to Mennesker, men vi førte kun ét Liv, saa fuldstændig forstod vi hinanden. Men det var forbi fra den Dag, da Kirstine atter flyttede her ind. Hun med sin fine Sans sagde sig selv, at en ny Lykkens og Glædens Tid atter var brudt frem eller i ethvert Tilfælde maatte bryde frem, og eftersom — tilgiv, kjære Holk, at jeg udtaler dette — eftersom den rette Glæde alligevel ikke vilde indfinde sig hos hende, og hun paa den anden Side vistnok fandt det upassende at klage mere eller endog være utaknemlig mod Gud, saa vænnede hun sig til at tie, og lige til denne Dag maa jeg gjætte, hvad der foregaar i hendes Sjæl.»

Holk stansede og stirrede hen for sig. Saa sagde han: «Kjære Frøken Dobschütz, jeg kom for at søge Trøst og Raad hos Dem, men jeg ser godt, at jeg ikke finder nogen af Delene. Er det saaledes, som De siger, saa ved jeg ikke, hvorledes Hjælpen skal komme.»

«Tiden, Tiden, kjære Holk. Menneskenes gode Engel er Tiden.»

«Ja, gid De havde Ret. Men jeg tror det ikke; Tiden vil ikke have Tid dertil. Jeg er ikke Læge, og jeg giver fremfor alt Afkald paa at læse i Hjerte og Sjæl. Desuagtet — saa meget ser jeg klart — drives

vi henimod en Katastrofe. Man kan leve lykkelig og man kan leve ulykkelig, og Lykke og Ulykke kunne komme i en sen Alder. Men denne Resignation og dette Smil — alt dette varer ikke længe. Vort Livs Lys fordrer Glæde, og slukkes det, saa er Natten der, og naar denne Nat er Døden, saa er det allerbedst.»

*

*

*

En Uge senere var der en lille Fest paa Holkenæs, kun den nærmeste Vennekreds var indbudt, mellem dem Arne og Schwartzkoppen, ogsaa Petersen og Elisabeth. De sad i det Frie, til det blev mørkt, thi Luften var mild trods den fremrykkede Aarstid, og først da Lysene blev tændt inde i Slottet, forlod de Pladsen udenfor under Hallen, for først at nyde Theen i den store Havesalon og saa musicere lidt. Thi Asta havde i sine Pensionsdage uddannet sig til en lille kvindelig Virtuoso paa Klaveret, hvad der, siden hun var kommen tilbage, havde ført til næsten daglige Sammenkomster og Øvelsestimer med Elisabeth. En Mængde Nyheder skulde nu idag foredrages til Ære for Schwartzkoppen, der i Løbet af de nærmeste Dage tog Afsked fra sin Stilling i Arnevig, og da Tjenerskabets Løben frem og tilbage og al den Raslen med Thetøiet omsider var hørt op, begyndte begge Veninder temmelig ivrig at lede i Musikmappen, til de havde fundet, hvad de havde Brug for, kun to à tre Musiknumre, fordi Hølk ansaa al Musiceren for en Forstyrrelse af Selskabslivet. Det første, der blev foredraget, var en Arie af Flotows «Martha», hvortil Robert Burns Sang «Og hvis jeg

der paa Heden saa» umiddelbart sluttete sig, og da de sidste Linier deraf ogsaa vare hendøde under alsidigt Bifald, meddelte Asta Tilhørerne, der bestandig vare blevne mere opmærksomme, at der nu skulde følge en virkelig Folkevis; thi Robert Burns var jo i Grunden ogsaa kun en Kunstdigter.

Schwartzkoppen benægtede dette bestemt og understøttedes i saa Henseende fra Arnes Side, der i sin Egenskab af Onkel havde Mod til at tilføie: «det er saadan moderne Pensionssmag,» og siden han nu en Gang havde faaet Tungen paa Gled, vilde han sikkert være gaaet endnu videre, og var kommen med endnu flere af slige udæskende Bemærkninger, hvis ikke Holk i selvsamme Øieblik havde lagt sig imellem og gjentagne Gange var kommen med det Spørgsmaal, hvad den Folkevis, der skulde foredrages, egenlig hed.

«Den Sang hedder slet ikke noget,» svarede Asta.

«Nonsens. Enhver Sang maa virkelig have et Navn.»

«Det var Tilfældet tidligere. Nu tager man den første Linie som Overskrift og sætter Gaaseøine.»

«Ja, vist saa,» sagde Holk leende. «Gaaseøine, det vil jeg tro.»

Nu holdt Disputen op, og efter et kort Forspil af Asta begyndte Elisabeth med sin smukke Stemme, der i samme Grad passede til Teksten og Kompositionen:

Sig, mindes Du svundne Dage, Marie,
Naar Du stirrer i Ilden ind?
Og ønsker tilbage Du Tiden skjøn,
Da der kun var Smil paa din Kind?

Jeg mindes de svundne Dage, John,
 De er altid en Lykke for mig,
 Men dem, der var mig de kjæreste, John,
 Tilbage jeg ønsker ei!

Da denne Sang var til Ende og straks efter ogsaa Akkompagnementet, skyndte alle, endog Holk, sig hen til Klaveret, for at sige Elisabeth, der forlegen tog mod al den Hyldest, et venligt Ord. «Ja,» sagde Asta, der glædede sig over Venindens Triumf, «saa smukt har Du endnu ingensinde sunget.» Alle ønskede da ogsaa at høre den Strofe endnu en Gang, og der var kun En, som ikke sluttede sig til det Ønske, fordi det midt under den almindelige Tummel ikke var undgaaet hendes Opmærksomhed, at Kirstine akkurat ligesom for to Aar siden under Foredraget af den vemodige Waiblingske Sang i al Stilhed havde forladt Salonen.

Den, der lagde Mærke dertil, var naturligvis Frøken Dobschütz, der paa samme Tid var i Tvivl om, hvorvidt hun skulde følge efter Veninden eller ikke. Til sidst bestemte hun sig til at gjøre det, og gik opad Trappen for at opsøge Kirstine i hendes Sovekammer. Der sad hun da ogsaa, med Hænderne foldede, og Øinene stift fæstede paa Jorden.

«Hvad er der i Veien med Dig, Kirstine? Hvad gaar der af Dig?»

Og Frøken Dobschütz knælede ned foran hende og tog hendes Haand og bedækkede den med Kys og Taarer.

«Hvad er der i Veien?» gjentog hun sit Spørgsmaal og saa op paa hende. Men medens Kirstine slap Venindens Haand, sagde hun sagte ved sig selv:

Men dem, der var mig de kjæreste, John,
 Tilbage jeg ønsker ei!

Fire og tredivte Kapitel.

Der var gaaet en Uge siden den Dag.

Det var en mild Luft, og dersom den vilde Vin ikke havde været, der med sine allerede efteraarsagtig røde Blade slyngede sine Ranker omkring enkelte Søiler af Slottet Holkenæs, saa kunde man fristes til at tro, at det igjen var Sankt Hansdag, og at den smukke Fest, som hele Angel havde deltaget i et Fjerdingaar iforveien, skulde gjentages endnu en Gang. Thi over Slot og Park var der ikke blot udbredt en lys og næsten sommerlig Glans, som den Gang, da Gjenvielsen af Greveparret fandt Sted, men den lange festlige Række af Vogne var der igjen, og den havde idag bragt talrige Gjæster, akkurat som den Dag, da Vielsen fornyedes. Klokkerne klang ogsaa paany langt ind i Landet, og Pigerne fra Holkeby stod ligesom den Gang, da Bryllupstoget viste sig, langs Veien og strøede deres Blomster. Men idag var det hvide Asters, som de strøede, og den, der kom henad Veien fra Slottet, var en Afdød; i Spidsen Musik, bagved Kisten Holk og Børnene og saa i et langt Tog Slægtninge og Venner. Petersen stod ved Kirkegaardsindgangen, og i Spidsen for Toget skred han nu hen mod Graven, der var be-

redt ved Siden af den gamle brøstfældige Gravhvælving. Ankomne hertil tav Koralen, alle Hoveder blottedes, og saa sænkedes Kisten ned, og Jorden lukkedes over Kirstine Holk. Et Hjerte, der higede efter Hvile, havde fundet Hvile.

*

*

*

Julie Dobschütz til Generalsuperintendent Schwartzkoppen.

Slottet Holkenæs, den 14. Oktober 1861.

«Deres Højærværdighed ønsker at høre om vor Veninde, hvis Død var det Første, som De erfarede herfra, efterat De havde tiltraadt Deres Embede i Deres gamle Hjemstavn. Jeg imødekommer med Glæde Deres Ønske, thi ved Siden af alt det Sørge- lige er det mig stedse en Trøst og Opløftelse at kunne tale om den dyrebare Afdøde.

Den Dag, da De saa hende sidste Gang, mod- nedes vistnok en Tanke hos hende, den hun sikkert længe har baaret paa. De mindes maaske den ele- giske, næsten tungsindige Folkevisse, som Elisabeth Petersen foredrog hin Aften — Kirstine forlod straks efter Værelset, og jeg tror, at hendes Beslutning var fattet fra det Øieblik. Jeg fandt hende dybt rystet og tilstaar, at bange Anelser straks fyldte mit Hjerte, Anelser, som det kun lykkedes mig at lægge en Dæmper paa ved levende at forestille mig den dyre- bare Hensovedes hele kristelige Sind og Fasthed i Troen, det kristelige Sind, der bærer Livet, saa længe Gud vil det.

Den næste Dag syntes ogsaa at skulle gjøre denne min Tillidsfuldhed berettiget. Kirstine havde, efter hvad hun fortalte mig, først sent begivet sig til Hvile, men i hendes Udseende viste der sig aldeles ikke noget forvaaget, det havde tværtimod Præg af en Friskhed, som jeg ikke havde opdaget hos hende siden den Dag, da deres Gjenforening fandt Sted. Da hun kom til Frokosten, var hun mere imødekommende og venlig end sædvanlig, hendes Tone havde en næsten hjertelig Klang og hun tilskyndede Holk til at tage Del i et Jagtparti, der skulde finde Sted to Dage efter, og hvortil han lige havde faaet en Indbydelse af Grev Baudissin. Saa talte de mærkelig nok om Toiletanligger, endog helt udførlig, men ganske vist kun med Asta for Øie; hun var nu over sytten Aar og skulde indføres i Selskabslivet, ved hvilke Ord hendes Øie fyldtes med Taarer. Saaledes gik Dagen, og Solen stod allerede dybt paa Himlen, da hun opfordrede mig til at gaa med sig ned til Stranden. «Men,» tilføjede hun, «vi maa skynde os og være dernede, førend det bliver mørkt.»

Straks efter gik vi nedad Terrassen. Da vi vare komne ned, var Veien ved Strandbredden hende ikke rigtig tilpas, Sandet var saa fugtigt og hendes Skotøi saa tyndt, og saa gik vi da op paa Gangbroen, i en Samtale, hvori Grevinden med Forsæt syntes at undgaa ethvert alvorligere Thema. Da vi omsider vare komne hen til Platformen og til den lille Trappe, hvor Dampskibene lægge til, satte vi os paa en Træbænk, som Holk først for nylig havde ladet stille paa dette Sted, og stirrede ind i Solen, hvis

Gjenskin paa det kun lidet urolige Hav næsten var endnu smukkere end dens Farvepragt i Skyerne ovenover os. «Hvor det er deiligt,» sagde Kirstine. «Lad os afvente Solnedgangen her. Det bliver ganske vist allerede koldt, og Du kunde godt hente vore Kaaber til os. Men hør, spar Dig de Trin og raab det blot op paa Terrassen. Asta hører det nok.»

Hun sagde alt dette med et Anstrøg af Forlegenhed, thi det var hendes Natur imod at sige noget Usandt; men selv om hun ikke havde lagt denne Forlegenhed for Dagen, saa vilde det Hele dog have været mig paafaldende, fordi hun i sin næsten for overdrevne Ømhed og Godhed mod mig bestandig ængstelig undgik at fordre en eller anden Tjeneste af mig. Hun saa ogsaa, hvilken Retning mine Tanker tog, men jeg turde alligevel ikke klart og ligefrem lade hende vide, i hvor høi Grad min Sjæl var opfyldt af Bekymring, og saa gik jeg da tilbage ad Gangbroen og opad Terrassen, thi det med «at raabe det op, til Asta hørte det,» det var kun blevet sagt saadan hen i Veiret.

Da jeg atter kom til Enden af Gangbroen, fandt jeg ikke mere Grevinden og vidste nu, hvad der var sket. Jeg ilede tilbage, for at hente Hjælp, skjønt jeg var sikker paa, at alt vilde være frugtesløst. Holk var som bedøvet og vidste hverken ud eller ind. Men omsider blev Landsbyen allarmeret, og til ud paa Natten ledte Folk ved Gangbroen og langs Strandbredden. Der blev ogsaa sendt Baade ud, som seilede ud paa Havet, henimod en Sandbanke, der ikke var overskyllet af meget Vand, og

som laa tværs for Gangbroen. Men der blev ledt i flere Timer uden Spor af Resultat, og først den næste Morgen kom Fiskere fra Holkeby op paa Slottet og meldte, at de havde fundet Grevinden. Vi gik nu allesammen ned. Det Udbrud af taus, stum Liden, som hendes Ansigt havde haft saa længe, var veget for et næsten livligt, forklaret Udtryk, i saa høi Grad havde hendes Hjerter trængt til Ro. Og paa en Baare, som Folk havde skaffet fra Kirken, blev hun nu, eftersom de vilde undgaa den steile Terrasse, baaren gennem Klitten ind i Landsbyen og opad Parkveien, der kun hæver sig svagt. Alle stimlede sammen, og Fattigfolk, som hun havde sørget for, kom med Veklager, og bitre Ord kom over deres Læber, Ord, som jeg haaber, at Greven ikke har hørt.

Hvorledes Begravelsen var og hvorledes Petersen talte, — jeg kan forsikre Dem, at han den Dag kunde tilfredsstille selv det mest rettroende Hjerter, — det har De læst i «Arnewicker Boten», som Baron Arne har sendt Dem og maaske ogsaa i «Flensburger Nachrichten.»

Jeg har endnu blot at tilføie, hvad der maaske er skikket til at kaste et klart Lys over Grevindens sjælelige Tilstand og over det, der bragte hende til at gjøre det sidste Skridt. Endnu i den selvsamme Stund, da vi havde bragt hende op fra Stranden, gik vi op paa hendes Værelse og ledte, for at finde et Afskedsord fra hende. Vi fandt virkelig ogsaa flere Ark Brevpapir, hvis Overskrifter tydede paa, at hun havde haft i Sinde at tage Afsked med dem,

der stod hende nærmest, med Holk, med Arne og med mig. Til Overskrifterne til Arne og mig var der føiet et Par Ord som «Hav Tak» og «naar Du læser disse Linier», men alt var igjen streget over og paa Brevpapiret med Overskriften «kjære Holk» savnedes ogsaa dette. I Brevet til Holk var til Gjengjæld lagt et krøllet, men saa igjen omhyggelig glat strøget Ark, hvorpaa den Sang stod, som Elisabeth Petersen havde sunget umiddelbart før Holks Afreise til Kjøbenhavn, og hvis Foredrag den Gang, akkurat ligesom nu den før omtalte Folkeviser efter det Engelske, havde gjort et saa dybt Indtryk paa Kirstine. Deres Høiærværdighed mindes sikkert endnu den Folkeviser, De nylig hørte, men den, De før har hørt, vil sikkert være gaaet Dem af Glemme, hvorfor det maa være mig tilladt at give den første Strofe af den en Plads her. Denne Strofe lød saaledes:

Ei noget af Verdens Lykke,
 Er dog vel bedre end Ro;
 Paa Glæden ei man kan bygge,
 Alt Skjønt det svinder jo.
 Rosen i Vaarens Dage
 Saa hurtig falme vi ser,
 Den Hadende maa man beklage,
 Den Elskende næsten mer.

Den sidste Linie var understreget svagt og næsten utydelig. Der laa en hel Historie i denne undseelige Understregning.

Deres Embede og Deres Tro vil give Dem Kraft til at forvinde Venindens Død, men for mig

er det kjæreste i mit Liv dødt, og hvad der bliver tilbage, er fattigt og tomt. Asta anmoder om at maatte sende Dem en Hilsen, Elisabeth Petersen ligeledes.

Deres Høiærværdigheds
saare hengivne
Julie Dobschütz.

